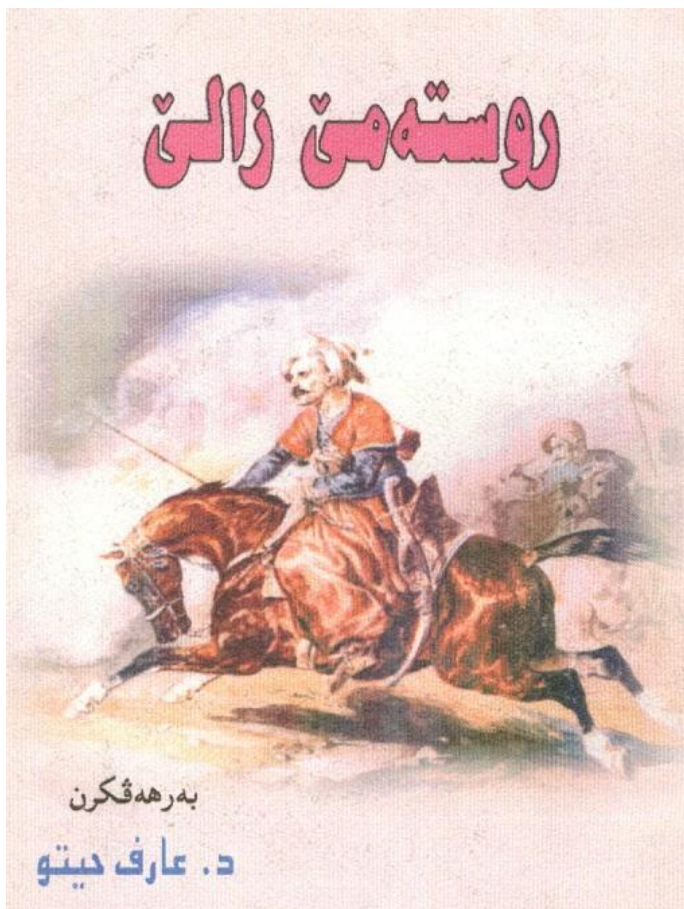


# روسته من زالى



بهره‌شکر

د. عارف حیتو

# روسته مي زالي

---

# روسته هي زالئ

به رهه فکرن

د. عارف حيتو

ناقى كتيبي: روسته مى زالى

به رهه فكرن: د. عارف حيتو

تيپچين: روناك بامهرنى

ديزايين و دهرهيتانا هونه رى: عصام حجى طاهر

به رگ: ستار على

چاپا ئيكي / چاپخانا كوليژا شه ريعى - دهوك ۱۹۹۹

چاپا دووى / چاپخانا هاوار - دهوك ۲۰۰۵

## پیشگوئن

داستانا روسته می زالئ ئیکه ژ وان داستانین خه لک گه لک  
حه ز ژگوه داریا وی دکه ت و دناف جفاکی کورده واریندا یا  
به ربه لاقه. هر رشته کی بو رشتن ددویف خودا یی  
قه گوهاستی، هه تا بقی ئاویی مه نفیسی گه هشتییه به ردهستی  
خوانده قانی هیژا. هه لبه ت ب قه گوهاستنا هر چیرۆکه کی یان  
هر بویه ره کی ژ کلتوری وه لاته کی بو ئیکی دی (ب ئاویه کی  
ئاسویی) یان ژ ی قه گوهاستنا کلتوری که قنی جفاکه کی  
دیارکری بو هه مان جفاک د کاودان و بارودوخه کی جودا دا  
(ب ئاویه کی شاقولی)، بیگومانه کو دی گوهورین دبویه ری  
یان ژ ی دچیرۆکیدا هینه کرن و ل دویف کاودان و بیرو  
بوچوونین هه یی دجفاکیدا دهیته قالبدان، ئانکول سهر هه ردوو  
ئاستین ئاسویی و شاقولی، بی دهست تیقه دانا گه وه ره ی  
بابه تی گوهورین وه ک - که زاختن و په ترمه کرن - په یدا دبیت.

ئه ف گوهورینه ژ ی قهریژا داب و نه ریت و بیروبوچوونین  
جفاکینه. ب واتایه کا دی هر بویه ره کی بهیته قه گوهاستن بو  
جفاکه کی دی و ل سهر زاری خه لکی بهیته قه جوون و کیمکرن  
و زیده هی پیقه په یدا ببن، دی بیته پشکه ک ژ کلتوری جفاکی

وهرگر و دئ بیته ئەگەرئ پەیدا بوونا دوو چیرۆکین جودا بیین  
ل سەر شەنگستی ئیک بنیاد.

باشترین نموونه بو ئی چەندی ژى داستانا (لهیل و  
مهجرىما)یه، ئەف داستانە دناف جفاکى مه یى کوردهوارىیدا  
دهیته فهگیران هەر وهکو بویهرى وئ ل کوردستانى روودای،  
لئ دبنهردا داستانا (مجنون لیلی) یا عه ره بییه. پشتی بو  
جفاکى مه هاتییه فهگواستن و دهستکاری تیدا هاتییه کرن،  
قالبی خوه یى کوردهوارىی وهرگرتییه. چونکو داستانا (لهیل و  
مهجرىما) یا جودایه ژ داستانا بنه رت (مجنون لیلی)، ئەفه  
ژى ژبه ر وئ چەندییه چونکو جفاکى کوردی ئەف داستانە ل  
دویف هزر و بوچوون و داب ونه ریتین کوردهوارىی دارشتییه  
و بقی چەندی ژى ئەم دکارن ژ کلتورى خوه ب هه ژمیرین.

هه ژى گوتنه، ئەف داستانین ژ کلتورین بیانی دهیته دناف  
کلتورى مه دا (ب هزرا من) دکه فنه دبن ستاتیکا داستانین مه  
بیین خومالیقه، ب تاییه تی ژ ئالیی هونه ریفه وهک دارستن و  
سنسلا بویه ران، ئەف هزره ژى بو هه موو جوړین داستانى یا  
راسته.

داستانا روسته می زالی ژى ئیکه ژ وان داستانین قاره مانى  
ئەوا هاتییه دناف کلتورى مه یى کوردهوارىیدا و ب داب و

نهریتین کورده واریی هاتییه قالبدان. هرچه نده هندهک کهس  
هه نه فی داستانی وهک چیقانووک یان وهک چیرووک یان ژ  
وهک دیرووک ل قه لهم ددهن، لی ب هزرا من، ئەف داستانه  
ئیکه ژ داستانین قاره مانیی دجقاکئ مه دا.

ئەف داستانه پشکه کا بچووه ژ چیروکین شاهناما فیردهوسی،  
ئەوا وهک دیرووکا ئیرانی ژبو گهنجین ئیرانی هاتییه نفیسین.

بیگومانه، ئەوی شاهناما فیردهوسی بو خه لکی کوردستانی  
قه گوهاستی ب هه می بویه ر و شهر و چیقانووکفه یا  
قه گوهاستی لی مان و مه نگبوونا فی چیرووکئ (روسته می  
زالی) دناخی مروقی کورد دا و دهستکاری کرنا وی ب کیمکر  
و زیده کرنا بویه ران ژبو کو چیرووک دگه ل جقاکئ کورده واریی  
بگونجیت، سه ده مین خوه بین بابه تی هه نه، ئەف سه ده مه ژ  
ب تیهرینا خیله کی و گوندایه تیئفه هه قبه ندن، نه مازه کو ئەف  
چیرووکا ل بهر دهستی هنگول جه و ده مه کی ده سنیشانکری ژ  
شاهنامی یا هاتییه هه لپژارتن، ئەف چه نده ژ بویه ئەگه رین  
هندی کو گوتویی کورد شیایه ب ئاوایه کی سه رنجراکیش و تا  
رادده کی هونه ری بقه گیریت.

هه لبه ت ئەف چیرووکه یا جودایه ژ چیرووکا بنه ره ت یا  
فیردهوسی، چونکو چیرووکا مه ب ده فی خه لکی کورد و دناف

جفاکی کوردەواریندا هاتییه گۆتن و چیرۆکا شاهنامی ب  
خامهیی فیردهوسی هاتییه نقتیسین.

ژبو نقتیسینا فی چیرۆکی من یی ههولدا ی ژدهفی پترین  
مروغان وەرگرم ههتا شیایم ب فی ئاویی ههفشک ژ گۆتنا  
ههمی چیرۆکیبژان بنقتیسیم. ئەفجا تشتهکی سروشتیه ئەگەر  
هندهک تیغهلی (جوداهی) دناقهرا ههردوو چیرۆکاندا ههبیته  
(چیرۆکا فیردهوسی و چیرۆکا کوردەواری)، نهۆ ژ ی دی  
ههولدهین گرنگترین وان تیغهلی یین د ههردوو چیرۆکاندا دقان  
خالین خواریدا ریز کهین، ژبو هند ی ئەگەر خواندهفانهکی ژبو  
پتر پیژانیان، بقتی ل شاهناما فیردهوسی بزقریت. بلا فان  
تیغهلییان ل بهر چاف وەرگریته:

۱. تهیمووری شیره دل، کوری بهرزی یی کوری سوهرابی  
نهقیی روسته می یه، دایکا وی هوری لهقایه کچا شارخشا  
پاشای، حاکمی خهرزهمینی یه. دهمی بهرزی ئەژدههای  
دکوژیت شارخشا پاشا کچا خوه، هوری لهقایی، ددهتی و  
دهمی بهرزی خاترا خوه ژی دخوازیت، دبیزیتی ئەگەر ته کور  
ببیت فی خهرز ی زیران ب زهندا وی فهنه و ئەگەر کچ بوو،  
خهرز ی زیران ب بژیا وی فهکه. فی پهلهوانی رۆلهکی گرنگ  
دچیرۆکا مهدا ههیه. لی چ بهحسی وی دشاهناما فیردهوسی دا



ناھیتھ کرن، ھەرودسا ھەمان بویەر و ب ھەمان شیواز  
دشاھنامیدا بەحسی روستەمی دەیتھ کرن. دەمی روستەم ل  
سەمەنگانی دبیتھ میھقان و حاکم سەمەنگانی کچا خوہ  
دەتھ، دەمی خاتراخوہ ژئ دخوازیت ھەمان گوتن دبیتھ و  
سوھراب ژئ دبیت. دەردو و چیرۆکاندا ھەمبەری روستەمی  
دبن، روستەم سوھرابی دکوژیت (کورئ وی یە)، لی دەمی  
ھەولددەت تەیمووری شیرە دل بکوژیت؛ ھوری لەقا دکەتھ  
قیژئ و دبیتھ کو نەقین تەیە. ژلایەکی دیقە ژئ، ھەمی ئەو  
پەسنین بو روستەمی دەیتھ کرن ھەر ژبچووکاتی و ھەتا  
مەزن دبیت، دچیرۆکا مەدا بو تەیمووری شیرەدل دەیتھ کرن.

۲. د شاھنامیدا دەمی بەحسی سوھرابی دەیتھ کرن، چ  
ئیشارەتان نادەتھ ھندی کو کورەکی ھە ب ناڤی بەرزی، لی  
دچیرۆکا مەدا بەرزی رۆلەکی گرنگ و کاریگەر دەھمی  
بویەراندە ھەیە و ھەک خوشتقیی روستەمی دەیتھ نیاسین،  
چونکو روستەمی بابی وی یی کوشتی و مشە جارن دبیتھ  
پشتی من تو دئ بییە جیھان سەر لەشکەرئ زابلی.

۳. دشاھنامیدا گودەرزئ کورئ کەشوادی پەھلەوانەکی جودایە  
و ناڤ و دەنگ و لەشکەرئ خوہ ھەیە، ھەرودسا گیۆئ کورئ  
وی دەھمی بویەرین شاھنامیدا ب بابی خوڤە یی گریدایە و

دهمى دچيت ل که یخوسرهوى د گهريټټ، ديسا ب فهريانا  
که يکاووس و بابى خوه دچيت. لى دچيروکا مه دا گيوى گودهرز  
زاقايى روسته مى يه و هه ردهم ناڅى وى دگهل په هله وانين  
زابليان دهيت، دچيروکا مه دا وى چ کور نين، لى دشاهناميدا  
گيوى کورهک ب ناڅى (بيترن ) هه يه.

٤. دشاهناميدا چ به حسى هه ردوو کورين فهلامه رزى  
ناهيته کرن، لى دچيروکا مه دا جانبه خشى کورى فهلامه رزى  
نه څيى روسته مى زالى د گه لهک بويه راندا روله کى گرنگ هه يه.  
دچيروکا مه دا نه څه په هله وانويه دچيته هه فتخانى و څى  
دهرباز دبیت ژبو ديتن و څه گه راندا هه سپى روسته مى  
(ره خشى به لهک)، پشتى کو ب دهستين ئيکده ستى مازنده رانى  
و تهيمورى شيره دل دهيته دزين. دشاهناميدا روسته م ژ  
هه فتخانى دهرباز دبیت لى نه بوو څه گه راندا هه سپى خوه  
به لکو بو مه رهمه کا دى.

٥. ديوى سپى (سپيزرو) دچيروکا مه دا چاڅين به رزى و گيوى  
و له شکرى وان کوره دکهت دهمى ب ميناكى بازگان دچنه  
دناڅ ئاڅا تيرانياندا ژبو ره فاندنا گولپه رى هيزارى پشتى  
ئیکده ست حيلى لى دکهت و گولپه رى هيزارى دره څينته دناڅ  
جادوويياندا، ديوى سپى چاڅين وان کوره دکهت، دا نه بيته

شهر، لی دشهنامیدا دیوئ سپی (سپیزرو) چاقین کهیکاوس و لهشکهری وی کوره دکهت دهمی قیای هیرش بکهته سهر ههریما مازندان، د ههردوو بویهراندا روستهمن زالی دیوئ سپی دشکهفتیغه دکوژیت و وان قورتال دکهت، زکی دیوی شهق دکهت و ب میلاکا وی یا رهش چاقین کهیکاویس (شاهنامه) و بهرزی و گیوی (چیروکا مه) ساخ دکهتهغه. ههروهسا چونه دناف ئاذا تیرانیاندا ب میناکی بازرگانان دشاهنامی ژی دا بهس ژئ دهیته کرن لی روستهمن پی رادبیت نهوهکو چیروکا مه کو بهرزی و گیو و دایکا خوه پی رادبن.

7. د چیروکا مهدا بهرزی دچیته شهری پیلابهندی هندی و بی های ژ خوه هه بیت دچیته دناف رهز و باغی گولپهری هیزارا کهچا ئه فراسیا پاشای دا و پشتی ههز ژ ههف دکهن، ب حیله دهیته گرتن و دکهنه دبیرهکا کور دا. لی دشاهنامیدا ههمن چیروک دهیته گوتن لی نه بهرزی یه بهلکو (بیترن)ی کورئ گیوی گودهرزه، بیترن ب هه فالینی یا گورگینی کورئ میعادئ دچنه ههریما (ئهران) ژبو کوشتنا بهرازان، گورگین ژ ههسوودی وی پال ددهته ناف رهز و باغی (مه نیترا) یا کهچا ئه فراسیا پاشای و دهیته گرتن و دکهنه دبیرهکا کوردا و وی بهری ئه کوانی ژچینی هینای ددانه سهر دهری بیرئ. دههردوو

چیرۆکان دا روستەم ب هاریکاری یا ئیکدەستی مازندەرانى  
وان قورتال دکەت.

۷. ئیکدەستی مازندەرانى ئیکە ژ پەهلەوانین تیرانیان و  
دشەراندا ب حیلە و فیلبازیی ب ناڤ و دەنگە، دچیرۆکا مەدا  
گەلەک بەحسی وی دەیتە کرن و پشکداریی دگەلەک بویەراندا  
دکەت و هەردەم دژی بنەمالا زابلیمانە، بتنی دپاشکوا ڤی  
چیرۆکیدا (تایی گولپەری هیزاری) هاریکاری یا روستەمی  
دکەت ژبو قورتالکرنا بەرزى. لى دشاھنامیدا چ بەحسی وی  
ناھیتە کرن.

۸. دشاھنامیدا کەرەسیوسی تیرانى برابى ئەڤراسیا پاشایە، لى  
دچیرۆکا مەدا کەرەسیوس کورئ ئەڤراسیا پاشایە و جیھان  
سەر لەشکەرئ تیرانیانە.

۹. دچیرۆکا مەدا بەحسی گەنجینا فەرەیدونى و شیرئ وی  
دەیتە کرن کو دشکەفتەکا سحریڤە یا ڤەشارتیبە و کورئ  
فەرەیدونى حاکمى باژیرئ مووسل دگەل ڤى گەنجینیدا یى  
دەستەسەرکریبە، بەرزى دچیتە دشکەفتیڤە و هەمی سحرین  
تیڤە بەتال دکەت و گەنجینی بۇ خوە دکیشتە زابلستانى، لى  
دشاھنامیدا چ بەحسی ڤى بویەرى نەھاتیبە کرن.

۱۰. د چیرۆکا مه‌دا هه‌روه‌ک ژ ناڤی وی دیار(تایی هه‌فت له‌شکه‌ران)، هه‌فت هی‌زین له‌شکه‌ری هه‌ف دگرن و دهینه‌سه‌ر ده‌شتا ره‌یی ژبو شه‌ری روسته‌می و له‌شکه‌ری وی، ئە‌ف هه‌فت هی‌زین له‌شکه‌ری ژێ ئە‌فه‌نه: هی‌زا له‌شکه‌ری ئە‌فراسیا پاشای ب پیران و که‌ره‌سیوسفه، هی‌زا له‌شکه‌ری ته‌یمووری شیرهدل ب شارخشا پاشاڤه، هی‌زا له‌شکه‌ری قادر شای، هی‌زا له‌شکه‌ری فه‌غفووری چینی کو که‌چا خوه (هوما)یی دده‌ته ته‌یمووری و دگه‌ل ده‌یته‌سه‌ر ده‌شتا ره‌یی، هی‌زا ئیکده‌ستی مازنده‌رانی، هی‌زا گو‌شی کوری گو‌ش نه‌ڤیی دو‌حاک‌ی و هه‌روه‌سا هی‌زا له‌شکه‌ری فه‌لامه‌رزی کوری روسته‌می کو ب ناڤی گو‌شی کوری گو‌ش نه‌ڤیی دو‌حاک‌ی ده‌یته‌د مه‌یدانیدا، ده‌می فه‌لامه‌رز ژ بابی خوه و به‌رزی سل دبیت، دگه‌یته‌ئوردی بین له‌شکه‌ری هه‌ڤگرتیی ئە‌فراسیا پاشای و ب ڤی ناڤی ده‌یته‌دمه‌یدانیدا. لئ دشا‌ه‌نامی دا چ ئیشاره‌تین هوسا هور ناده‌ته له‌شکه‌ری تیرانی و چ شه‌رین سه‌ر ده‌شتا ره‌یی ب ڤی هورویی به‌حس ناکه‌ت.

هه‌ژی گۆته‌ کو ژبلی ڤان تیڤه‌لییان گه‌له‌کین دی بین هورتر و بچوو‌کتر ژێ هه‌نه، لی فه‌ره نه‌ه‌یته ژبیرکرن کو ئە‌و شاه‌ناما من بو ڤی مه‌ره‌می بکار هینای، وه‌رگێرانا وی یا عه‌ره‌بی یه‌ کو ب ئاوایه‌کی کورته‌ری ژلایی (سمیر مالگی)ڤه

هاتيه وهرگيزان. دبیت گهلهک تیڤهلی بیین دی ژی تیدا هه بن،  
دوور نینه هندهک تیڤهلی بیین مه گوتین ژی وهسا نه بن.

مه ل بهر نینه ل ڤیره بهرواردکاریه کئی دناقبه را ڤی چیرۆکی و  
شاهناما فیردهوسیدا بکهین، لی یا مه دڤیت بیژین؛ کو ئەف  
چیرۆکه ب قالبی هزر و بیر و نهریتین کوردهواریڤه هاتییه  
قالبدان، کو دبنه رتدا چبکه که ژ ده ریا یا چیرۆکا دریزا دیروکا  
دیرینا ئیرانی، ئەوا ب خامه بی فیردهوسی هاتیه هوناندن.

ئەفا دڤی چیرۆکیدا جه و دهمه کئی دیار کریه ژ چیرۆکین  
شاهنامی دگهل چوارچوڤه کرنا بویه ران ب جهیڤه، چونکو  
پرانی یا بویه ران د ڤی چیرۆکیدا؛ ل سهر دهشتا ره بی دهینه  
روودان (ههروهک مه ل جهه کئی دی ژی گوتی) و جهی  
سه ره کئی چیرۆکی زابلستانه (میرنشینا روسته می و بابی  
وی).

ئەف هه می بویه ره ب سه رده می که یخوسره ویڤه گریڤداینه،  
ئانکو دده می (زمن) ئیمپراتوریه تا ئیرانی ددهستی  
که یخوسره وی کوری سیاووشی کوری که یکاوسی کوری  
که یقوبادی دا یه و هه ر ژ دهستیپیکا چیرۆکی هه تا داوی هه  
که یخوسره وی ئیمپراتوره.

دراستیدا روستہم و زال و سامی کوری نہریمانی ہەر ژ دەمی مەنوجیھری ھەبوینە و پشکداری دگەلەک بویەرین دیروکی یین ئیرانیدا کرینە، لەوا ژبو ھندی کو خویندەقانی ئی چیرۆکی ھزرەکا تەقاف دەربارە ی ئیمپراتور و میرین ئیرانی ھەبیت و پرانی یا وان بویەرین بەری سەردەمی ئی چیرۆکی (ب پەھلەوانین چیرۆکیفە ھەقەبەند) رووداین بو خویندەقانی ئاشکرا بین، دئ ھەولەدەین میر و ئیمپراتورین ئیرانی وەکو سنسلا ھاتنا وان دشاھنامیدا (چاپا عەرەبی یا کورتکری) ھەتا سەردەمی کە یخوسرەوی ب ئاواھەکی پوخت و کورتکری دەینە خویاکرن.

### • گیومیرت:

ئەقە ئیکەمین ئیمپراتوری ئیرانی بوو، مروڤەکی دادپەرور و ژیرمەند و پەھلەوان بوو، جھئ وی ل ناڤ چیا بوو. چەرمی پلنگی دکرە بەرخوہ و ب ئی چەندی خەلک فیر بوو کو جلکا بکەتە بەرخوہ. ئەقی ئیمپراتوری کورەک ھەبوو دگوتنی سیامەک. سیامەکی دۆژمنکارییەک دژوار دگەل ئەجنا ھەبوو. روژەکی سیامەک و کوری میری ئەجنا ل ھەف ھاتن، دئەنجامدا سیامەک ھاتە کوشتن. ھەلبەت گیومەرت پشتی مرنا کوری خوہ یی ئیکانە گەلەک خەمبار و دلتنەگ بوو. بریاردا

کو تولا وی ژ ئه جنا فه کهت، لهوا له شکه ره کی مه زن ژ مرؤف  
و ئه جنه و ئاژهلین گوشتخور چیکر و ب هاریکاریا نه فیی خوه  
"هۆشهنگی" شه ری ئه جنا کر. پشتی سیه سالان ژ  
دهسته لاتداریی گیومیترت مر و چوو.

### • هۆشهنگ:

ئهف میره کوری سیامهک نه فیی گیومیترت بوو، دگهل باپی ری  
خوه شه ری ئه جنا دکهت و کوری میری ئه جنا دکوژیت. ئوو  
ب فی چه ندی، تولا بابی خوه فه دکهت. پشتی مرنا گیومیترتی،  
هۆشهنگ دبیته ئیمپراتور.

روژه کی هۆشهنگ دچیته سه ر کومتی چیا به کی بلند، هه مبه ر  
ئه ژدیهایه کی دبیت؛ هه ر دوو چافین وی وه کو دوو برکین  
خوینی بوون. ده ست دا که فره کی و تیوه رکر لی که فره ی ژ  
ئه ژدیهای نه گرت و ب که فره کی دی که فت، ژ فیککه فتنا  
هه ردوو که قران چریسکین ئاگری په یدا بوون. ده می بویه  
شه ف هۆشهنگی ئاگره کی مه زن هه لکر و هه می دونیا پی  
روه ن بوو، خه لکی هزر دکر کو روژ ئا فا نه بوویه، ب فی  
چه ندی ژی هۆشهنگی ئاگر دیت و ب هاریکاری یا ئاگری شیا  
ئاسنی ببینیت و ته فر و مه ربیل و رم و ئالافین دی چیکرن و  
ئاف که هانده هه می زه فیان. مه لیکه کی دادپه روه ر و ژیرمه ند و



په‌هله‌وان بوو، ل سهر دهمی وی ته‌ناهی و ناشتی و خو‌شی  
بوو، لی دونیا بو که‌سی نامینیت، پشتی چل سالان ژ  
ده‌سته‌لاتداریی دمریت و ب تنی کوره‌کی په‌هله‌وان دبیزنی  
ته‌همورت ل دویف خوه دهیلیت.

### • ته‌همورت:

پشتی ته‌همورتی ته‌ختی ئیمپراتوریه‌تی ژ بابی خوه وه‌رگرتی،  
مینا بابی خوه و ل سهر شوپا وی دادپه‌روه‌ری و ته‌ناهی  
به‌لا‌فکر، هر روژ تشته‌کی نووی شارستانی بو ئیرانیان  
ددیته‌فه. لی ئە‌جنه‌ دژی وی راوه‌ستان، چونکو وی ئیک ژ  
ئە‌جنا زیندان کر بوو، دبیته‌ شهر و د ئە‌نجامدا ته‌همورت ب  
سهر دکه‌فیت و گه‌له‌ک ئە‌جنا زیندان دکه‌ت. ئە‌جنه‌ نه‌شیان  
هه‌تا هه‌تایی دزیندانی‌فه بن، له‌وال به‌رامبه‌ری ئازادی یا خوه،  
په‌یمان دا ته‌همورتی کو خوه‌ندن و نفیسینی نیشا ملله‌تی  
ئیرانی بده‌ن. ته‌همورت رازی دبیت و ب فی چه‌ندی ژ  
خوه‌ندن و نفیسین په‌یدا دبیت.

### • جه‌مشید:

پشتی ته‌همورت دمریت، جه‌مشیدی کوری وی ل شوونا وی  
ل سهر ته‌ختی ئیمپراتوریه‌تی دروونیت و داپه‌روه‌ری و

تہناہیئ ل سہر ہمی خہلکی بہ لاف دکہت. لی گہلہک پیئ  
 ناچیت، جہمشید ژ تہناہیئ و دادپہروہریئ بیزار دبیت و  
 زولمی ل مللہتی خوہ دکہت، ئەقجا دەمہکی مشتئ ستہمکاری  
 و بیئادی ب سہر ئیرانیدا دەیت. شازادہ و خہلکی ئیرانی  
 نہچار دبن پەنا ببەنہ جہم دوحاکی کوری مہلیکی عەرہبان، دا  
 وان ژ ستہما جہمشید قورتالکەت. دوحاک ہیرش دکہتہ سہر  
 میرگہہا جہمشید و دئەنجامدا جہمشید درەقیتہ ہندستانی. لی  
 پشتئ ہفت سہد سالان ژلیگہریان و قہشارتنئ دوحاک  
 جہمشیدی دبینیت و سہر ژئ دکہت. دەستەلاتداریا ئیرانی و  
 عەرہبان دکہقیتہ دەستئ دوحاکی و بابئ وی دا.

### • دوحاک:

ناقئ وی بیوراسبئ کوری مہرداسی یہ، پشتئ جہمشیدی  
 دکوژیت خولامہکی وی یئ ئەجنہ دگوتئئ (ئیبلیس) پالددەت  
 کو بابئ خوہ بکوژیت و ببیتہ ئیمپراتور ل جہئ وی، لی  
 بیوراسب یئ دوودل بوو، ہەتا رۆژہکی بابئ وی ل ناف  
 بیستانی خوہ کەفتیہ دچالەکیئا، ئیکسەر ئیبلیس ئاخ رادا سہر  
 ہەتا بەرزہ بووی. ب ئئ چہندئ دوحاک (بیوراسب کوری  
 مہرداس) دبیتہ ئیمپراتورئ ئیرانی. ل دەسپیکا دەستەلاتداری  
 یا خوہ دادپہروہری و تہناہیئ بہ لاف دکہت، لی چہندەک پیئ

ناچیت ئیبلیسی ئەجنە ھەردوو دەستین خوە دانیتە سەر ھەر  
دوو ملین وی و ل شوونا وان دوو مار شین دبن. ھەرچەندە  
ئەو مار دبرین، لئ ھەر شین دبوونەقە. نەچار بوو وان ماران  
ل سەر ملین خوە ب خودان کەت و ھەر رۆژ مەژیی دوو  
کەسان دکرە خوارنا وان ماران.

ترس و لەرزەکی خەلک گرت و ئیدی کەسی باوەری پئی نەما،  
رۆژەکی خەونەکی دبینیت، ھەمی رەملدار و خیفزانکین خوە  
خرقە دکەت دا خەونا وی شروقە کەن، دبیزنی کو دی  
کەسەک ھیت ناچی وی فەرەیدونە، دی دەستەلاتداریا وی ژئ  
ستینیت و ل شوونا وی دی بیتە ئیمپراتور. ئەقجا بریار دا  
ھەر کەسی ناچی وی فەرەیدون بیت بکوژن، گەلەک ل دیف  
گەریان لئ ھەر فەرەیدون نە دیت، چنکو دایکا وی ھنارت بوو  
چیا.

پشتی بیزار بوی ژ دیتنا فەرەیدونی و کوشتنا وی، خەلک  
خرقە کرن کو بەیاننامەکی مورکەن و تیدا بیژن کو دوھاک  
دی جارەکا دی تەناھی و دادپەرورینی پاریزیت. کابرایەکی  
ئاسنگەر ھەبوو دگۆتنی (کاوھ) شەش کورین وی سەر ژیکر  
بوون، ئیک ب تنی بو ما بوو، کاوھ گەلەک دلتنەگ و بیزار  
بوو، ئەو پارچە چەرمی دکاریدا پین خوە پئی داپوشین ب

سه‌ری شه‌قله‌کیفه کر و گه‌له‌ک خه‌لک که‌فتنه دو‌یف. دژی  
دو‌حاک‌ی راوه‌ستان، نه‌و نالایی بلند کری دگوتنی (ده‌رفه‌شی  
کاویان). فه‌ره‌یدون ژ چیا دهیت و به‌ره‌ف ده‌سته‌لاتداری  
دچیت، ده‌می دو‌حاک پی دزانت دبیته شه‌ر و ل داوی  
دو‌حاک دهیته کوشتن.

### • فه‌ره‌یدون:

پشتی کوشتنا دو‌حاک‌ی (بیوراسب کوری مه‌رداسی)، فه‌ره‌یدون  
دبیته ئیمپراتوری ئیرانی و وه‌کو هه‌می ئیمپراتوران ل  
ده‌سپیک‌ی دادپه‌روه‌ری و ته‌ناهی بو هه‌می خه‌لکی په‌یدا دکه‌ت.  
قی ئیمپراتوری سی کور هه‌بوون، کورین وی مه‌زن ببوون، لی  
چ نا‌ف لی نه‌ کر بوون. مه‌لیکی یه‌مه‌نی ژی سی کچین جوان  
هه‌بوون، له‌وا فه‌ره‌یدونی هه‌رسی کورین خوه‌ هنارتنه یه‌مه‌نی  
دا هه‌رسی کچین وی بو خوه‌ بین.

ل ده‌می زفرینا کورین وی، فه‌ره‌یدونی دقیا کورین خوه  
بجه‌ربینیت، له‌وا خوه‌ کره‌ نه‌ژدیهایه‌کی ره‌ش و ل به‌ر ده‌ری  
باژی‌ری راوه‌ستا. کوری مه‌زن هات، ری‌کا خوه‌ گوهارت و  
شه‌ری نه‌ژدیهای نه‌کر نا‌فی وی کره (سلم)، کوری نا‌فی  
ئیکسه‌ر شیرئ خوه‌ ژ کافلانی ده‌رئانی و دقیا شه‌ری بکه‌ت،  
نا‌فی وی کره (تور)، کوری بچووک زانی نه‌فه‌ سحره‌ و

سووند ب ناڤی فەرەیدونی خوار ئەگەر خوە ڤه‌نه‌دهت دی پرت پرت کهت، ناڤی وی کره (ئیره‌ج).

سال و مه‌ه بورین، فەرەیدونی دڤیا بیهنا خوە ڤه‌دهت و دهسته‌لاتداریج بکه‌ته دهسته‌تی کورین خوه‌دا، (سلم) کورئ مه‌زن کره سه‌رداری روم و مه‌غربا، (تور) کره مه‌زنی چینی و تورکا، (ئیره‌ج) دانا شوونا خوه، وه‌لاتین هندستانی و هه‌تا بابل هه‌می ل بن دهسته‌لاتداریا وی بوون.

### • ئیره‌ج:

فەرەیدونی ب ساخی یا خوه کورین خوه ل سه‌ر ئیمپراتوریه‌تی دابه‌ش کر بوون. ئیره‌ج ل سه‌ر ته‌ختی ئیمپراتوریه‌تی روونشت، هه‌لبه‌ت ئەڤ بریاره ب دلئ هه‌ردوو برائین وی (سلم) و (تور) نه‌ بوو، له‌وا هه‌رده‌م پیلان دژی ئیره‌ج و بابئ خوه دگیران. لی ئیره‌ج مروڤه‌کی شاره‌زا و ئاقلمه‌ند بوو، هه‌رده‌م ب ئاشتی ئاریشه‌ چاره‌دکر.

روژه‌کی توری ئیره‌ج داخواز کره ناڤ ئاخا تورکا و ل ویرئ خه‌نجه‌ره‌ک کره دسینگی وی را و کوشت.

فەرەیده‌نی ل شوونا روندکان خوین بو دباراند، گه‌له‌ک دلته‌نگ و توڤه‌ بوو، جاره‌کا دی ل سه‌ر ته‌ختی خوه یئ

ئيمپراتوريه تي روونشت و ههردوو كورين وي ژي نه دويران  
 بينه جهم بابي خوه. ئيره جي كه نيزه كا (جاريه) جوان هه بوو،  
 فهريدونى دل نه هيتلا چ لى بكهت ئينا ل برازايى خوه ماره كر،  
 پشتى قى كه نيزه كى ژ برازايى وي كورهك بوى، خوه ب  
 خودانكرنا كورئ جاريئا ئيره جيغه مژوول كر.

### • مه نوچيهر:

كورئ وي كه نيزه كى (كه نيزه كا ئيره جي) بوو ئه وا فهريدونى  
 ل برازايى خوه ماره كرى، فهريدونى ل ديغ دلى خوه  
 مه نوچيهر مه زن كر و هه مى داب و نه ريتين مه ليك و  
 په هله وانان نيشادان. ده مى مه زن بوى، مه نوچيهر قيا تولا  
 ئيره جي فه كهت، له شكه ره كى مه زن به ره هف كر و هيرش كره  
 سه ر ههردوو كورين فهريدونى (سلم و تور)، دئه نجامدا  
 ههردوو كورين وي كوشتن و ب سه ركه فتن زقريفه. هه لبهت  
 فهريدون گه لك خه مبار بوو، هه رچه نده وي هاريكارى يا  
 مه نوچيهر كر بوو، لى كورين وينه و دلى وي ددو قرا بوو،  
 بيتهز بوو، پشتى پينج سه د سالان ژ ده سته لاتداريى فهريدون  
 دمريت و مه نوچيهر دببته ئيمپراتورى ئيراني.

سه رده مى قى ئيمپراتورى خوشى و ته ناهى و دادپه روه رى  
 بوو، رۆژ هه لات و رۆژ ئاڤا هه مى ل بن ده سته لاتداريا وي بوو.

ل ڦي سه ردهمي لاهه ڪي ڙيهاتي هه بوو دگوتني (سامي ڪوري نه ريماني)، په هله وانه ڪي ب ناف ودهنگ بوو، ڪورهڪ ڙ ڪه نيزه ڪا خواه دببت، لي چونكو پرچا وي يا سبي بوو، لهوا ڙ بهر چاڦين خه لڪي هندا ڪر و بره چيائي نه لبورز ل باڪورا ئيراني. سيمه رخ دببنت و دبه ته دناف چيچه لوڪين خواهدا و ب خودان دڪهت. پشتي دهستان مه زن دببت، شه ڦه ڪي سام دخه ودا دببنت ڪو دهنگه ڪي دببنتي ددويڦ ڪوري خواهدا هه ره. ددويڦ را دچيته چيائي نه لبورز، سيمه رخ دببنت سيمه رخ ڪوري وي نيشا ددهت و په ره ڪي ڙ شاهه پرين خواه ددهته دهستاني (زال). هه ردهمي پيدڦي ب هاريڪاري دببت دي سوڙيت و ئيڪسه ر دي سيمه رخ دهه واري هيت، چونكو زال ڙي (دهستان) مينا زاروڪه ڪي سيمه رخ بوو. زال (دهستان) لاهه ڪي ڙيهاتي و په هله وان بوو، هه ڪه سسي ديتبا دا دلئ وي ڪه فتي. روڙه ڪي دچيته نيچيري ل نيزيڪ (ڪابل)، گوهل ناف و دهنگي (روودابي) دببت، گهله ڪهه ز ڙي دڪهت. مهراي مهليڪي هه ريمانا ڪابل، زالي ميڦان دڪهت و دمالا ويڦه (سين دهخت) و ڪه چا خواه (روودابه) دهينه جهم وان، گهله ڪهه ز ڙي دڪهت و برياري ددهت ڪو بو خواه دببنت. دببنته بابي خواه (سامي ڪوري نه ريماني) ڪو بو وي بخوازيت، لي بابي وي توره دببت، چونكو مهنوچيهر فرمانا داي هيرش ڪه ته

سهر کابل و مهربان بابی روودابی بگریت. زال ژى گهلهک دلتهنگ دبیت و دچيته جهم ئيمپراتورى، مه‌نوچپهر گهلهک که‌یفا خوه پى دئینیت و دجه‌ربینیت، گهلهک پرسىاران ژى دکهت زال ژى ب سهرکه‌فتیانه به‌رسفا هه‌می پرسىاران ددهت، مه‌نوچپهر پرسىار ژى دکهت کا چ داخواز هه‌یه دا بو ب جه بینیت. ئەو ژى روخسه‌تى ژى دخوازیت کو که‌چا مهربان مه‌لیکى کابل بو خوه بینیت، مه‌نوچپهر قاییل دبیت و روودابه دبیته ژنا زالى. هه‌ر نه‌ه هه‌یفتین وئ ته‌قاف دبن و ده‌مى ژانین بوونى دهاتنى، زاروک په‌یدا نه‌ دبوو، قیژى بین وئ بلند دبوونه به‌ر ئاسمانا، دلج زالى گهلهک ب ژنکا وى سوت، بىرا وى و په‌رى سیمه‌رخى هات و په‌ر سوت، ئیکسه‌ر سیمه‌رخ ئاماده بوو، زکى روودابى شه‌قکر و زاروکه‌ک ژى ده‌رئىخست، پاشى زکى وئ دوریقه. زالى کورى خوه کره‌ روسته‌م، ئانکو قورتالبوو (بروسته‌م).

روسته‌م زاروکه‌کى نه‌ پى سروشتى بوو، پى قه‌له‌و و مه‌زن بوو، ده‌ه ژنکین شیرده‌ر شیر ددایى هه‌تا تیر دبوو، هیشتا پى بچووک بوو ده‌مى هه‌ق‌کى یا په‌هله‌وانا دکر، جه‌ی شانازى و سه‌ربلندى یا باب و باپىرى خوه بوو.



ناف و دهنګی زیره کی و قه هرهمانی یا روسته می گه هشت بوو  
 ئیمپراتوری ژی، لهوا روژده کی مه نوچیهر کوری خوه  
 نه وزهرشا خلوه کر و گوئی دهمی تو دبییه ئیمپراتور،  
 هرده می ل ته بوو تنگافی خوه بگه هینه زالی و کوری وی  
 روسته می. پشتی فی شیره تی چه ندهک بی ناچیت مه نوچیهر  
 ژی پشتی سه د و بیست سالان ژ ده ستلاتداریی، دگه هته باب  
 و باپیړین خوه.

### • نه وزهرشا:

نه وزهرشا کوری مه نوچیهری یه، پشتی مرنا بابی خوه دهیته  
 سه ر ته ختی ئیمپراتوریه تی و هیشتا ب دروستی ده ست ب  
 کاری خوه نه کری، "به شنه ک" ی مه لیکې تیرانی یا ب ده لیقه  
 دیت هیرش که ته سه ر ئا خا ئیرانی و تولا (توری) که که ت.  
 له شکه ره کی مه زن ب سه ر کردایه تیا نه فراسیا پاشای کوری  
 خوه هنارته ئیرانی، د فی دهمی ته نگا فدا زال ب مرنا بابی  
 خوه فه مژوول دبیت و نه شیت پشکداریی دسه ری دا بکه ت. لهوا  
 نه وزهرشا و قارن هر دووان له شکه ر خرغه کر و چوونه  
 به ریکا هیرشا تیرانیان، هه تا گه هشتین، له شکه ری نه فراسیا  
 پاشای ژ رووباری جیحون ژی دهرباز ببوو، نه وزهرشا  
 گه لهک ژ شکه ستنی دترسیا، لهوا هر دوو کورین خوه (توس)

و(گوسته‌هه‌م) هنارتنه چیاپی به‌رن، چنکو هیشتا دبچووک بوون، ئە‌گەر بشکین ژى دا کورین وی نه‌هینه کوشتن، شهر دريژ دبیت و ئە‌فرسیا‌پاشا ب سهر‌دکه‌فیت، نه‌وزهرشای دکوژیت و تولا (تور) و(سلم) دهیته فه‌کرن. ده‌می له‌شکه‌ری تیرانیان گه‌له‌ک ب ناڤ ئا‌خا ئیرانیان‌فه‌ دچیت، روسته‌م و زالی بابی خوه هه‌ردوو ب له‌شکه‌ری خوه‌فه‌ دچنه به‌راهی و پاشفه‌ دزفرین، شهر دراوه‌ستیت.

### • زه‌ووی کوری ته‌ه‌ماسب:

ده‌می زال دبینیت کو ته‌ختی ئیمپراتوریه‌تی یی قالایه و هه‌ردوو کورین نه‌وزهرشای (توس) و (گوسته‌هه‌م) نه‌شین ب ریڤه‌ ببه‌ن، زال زه‌ووی کوری ته‌ه‌ماسبی کو ئیکه ژ شازاده‌یین ئیرانی بو سهر ته‌ختی ئیمپراتوریه‌تی ده‌لبژیریت و زه‌وو دبیته ئیمپراتوری ئیرانی. لئ چونکو زه‌وو یی ب ناڤ سالقه‌ چویی بوو، زویکا دمريت و جارها دی تیرانی ده‌لیفا خوه دبینن کو هی‌رش که‌نه سهر ئیرانی.

### • که‌یقباد:

پشتی مرنا زه‌ووی، شازاده‌یین ئیرانی بریارا هه‌لبژارتنا ئیمپراتوری دیسا کره‌ دده‌ستی "زالی" دا و زالی ژى که‌یقوباد

ههلبژارت، چونکو ژ رفشتی فه‌ره‌یدونی بوو. که‌یقوباد هه‌می قه‌هره‌مان و په‌هله‌وانتین ئیرانی بین وه‌کو "مه‌راب، کوزده‌هه‌م، قارن، که‌شواز، زال و روسته‌م خرڤه‌ کرن، داکو له‌شکه‌ره‌کی به‌ره‌قانیی ژبو هیرشا تیرانیان به‌ره‌ه‌څکه‌ن. ئه‌و دگه‌ل زالی له‌شکه‌ری پیک دهین و روسته‌می دکه‌نه جیهان سه‌ر له‌شکه‌ر، هه‌سپه‌کی ب ناڅی (ره‌خش) ژ کابل بو دهین، چونکو چ هه‌سپ نه‌دشیان که‌له‌خی وی هه‌لگرن. دچنه به‌روکین شه‌ری و پشتی شه‌ره‌کی دريژ و گران، سه‌رکه‌فتن بو له‌شکه‌ری که‌یقوبادی دمینی و له‌شکه‌ری تیرانیان جاره‌کا دی دزڅرینه‌څه‌ پشت رووباری جیحون و شه‌ر دراوه‌ستیت.

جاره‌کا دی ته‌ناهی و دادپه‌روه‌ری و خو‌شی ل هه‌می ئیرانی به‌لاڅ دبیت و پشتی سه‌د سالان ژ ده‌سته‌لاتداریا که‌یقوبادی، ئه‌و ژی دمريت و دگه‌هته کاروانی ئیمپراتورین به‌ری خوه.

### • که‌یک‌اوس:

مه‌زنترین و په‌هله‌وانتین و شاره‌زاترین کورین که‌یقوبادی بوو، پشتی بابی وی دمريت، ئیکسه‌ر ل جهی وی درونیت و هه‌ر وه‌کو که‌یقوباد نه‌مری، وه‌سا کاروبارین مه‌مله‌که‌تا خوه ب ریڅه‌ دبه‌ت. روژه‌کی هوزانقانه‌ک ل دیوانا که‌یک‌اوس په‌سنین هه‌ریما مازندان دکه‌ت، دلی که‌یک‌اوسی چووی کو

داگیرکەت، گەلەک پەهلەوانان دگەل زالی کورئ سامئ هەولدان  
 کو نەچیت، چونکو هەرئما مازندان مشتی جادووگەر و ئەجەنە  
 و عفریت و شەیتانە، لئ کەیکائوس ژبڕیارا خوە لیقە نەبوو،  
 هیرش برە سەر، بەری شەر دەست پئ بکەت دیو (سپیزرۆ)  
 ب میلاکا خۆقە دخوینیت و هەمیا پیگقە کورە دکەت. زال پئ  
 دزانیت و روستەمئ کورئ خوە دەهوارئ دەنیڕیت، هەرودک  
 مە گۆتی روستەم سپیزروی دکوژیت و کەیکائوس ساخ  
 دبیتەقە و هەرئما مازندان داگیر دکەن و "ئولاز"ی دکەنە  
 مەلیکی وئ، چونکو وی هاریکاری یا روستەمی کر بوو هەتا  
 سپیزرۆ کوشتی و کەیکائوس و لەشکەرئ وی قورتال کرین.  
 هەيامەکا دی پئ چوو کەیکائوس ژ روونشتنی بیزار دبیت و  
 دقیت ل سەر خوە بگەرییت. لەشکەرەک بەرههفکر و ژ ئیرانی  
 دەرکەفتن هەتا گەهشتینە دورماندوری باژیری (هاماوەران) ژ  
 رهخی راستی یئ قئ باژیری میسر بوو ژ رهخی چەپئ بەر بەر  
 بوون، ژ رهخین دی ژئ هەمی دەریا بوو، کەیکائوس دقیا قئ  
 هەرئمی داگیرکەت، دەمی مەلیکی هاماوەران زانی کو نەشیت  
 بەرسینگئ کەیکائوس بگریت بڕیار دا کو دگەل پئک بەیت و بی  
 شەر خوە تەسلیمکەت. وی مەلیکی کچا خوە (سودابە)  
 پیشکیشی کەیکائوس کر، خاتوونەکا جوان و ژیهاتی بوو.  
 رۆژەکی خەزیری کەیکائوس وی میقان دکەت و ب شەقئ ب

هاریکاری یا بهر بهران که یکاوس ئیخسیر دکهن و دکهنه  
دقلا تهکا ئاسیقه. ئه فراسیا پاشای پی زانی ئیکسهر ب  
هاریکاری یا مهلیکی عه ره بان ئیران داگیرکر و خوه کره  
مهلیکی ئیران و تیرانان.

روسته م و بابی خوه دهه وارا که یکاوس چوون ههتا  
گه هشتینه میسری و دشهره کی گراند مهلیکی هاموهران  
نه چارکر کو که یکاوس بهردهت. پشتی که یکاوس بهردای  
ئیکسهر هه قبهندی ب مهلیکی رومانیا کر داکو ب هاریکاری  
یا وی ئه فراسیا پاشای ژ ئیرانی ده ربیخن، مهلیکی رومانیا  
هاری کر و شیان هه می ئیمپراتوریه تا خوه بزقرینه قه.

پشتی جارهکا دی تهناهی په یادابوی، گئیوی گوهدرز و توسی  
کوروی نه وزه رشای که نیزهکا جوان دبین و بو ئیمپراتوری  
خوه دکهنه دیاری. که یکاوسی کورهک ژ قی که نیزهکی دبیت،  
ناقوی وی دکهنه سیاووش. پشتی سیاووش دناق بنه مالا  
زابلیاندا مهزن دبیت و فیوری په هله وانی و داب و نه ریتین  
ئیمپراتوران دبیت، دزقریته قه نک بابی خوه، هندی هند بی  
ژیهاتی و لاوو بوو، دلی ژنابا وی (سودابه) دکه قیتی. لی وی  
نه قیت خیانه تی ل بابی خوه بکته و هه ردهم خوه ژئ دور  
دئیکست، لی سودابی بهلا خوه ژیفه نه کر هه تا نه چارگری کو

ژبهړ وی برهښت و دگهل روسته می بچیته شهړی تیرانیان.  
 کهیکاوس پی حهسیا کو کوری وی ژبهړ ژنا وی بی رهقی،  
 گهلهک توره بوو، لی چونکو گهلهک حهز ژ سودایی دکر دل  
 نه هیلا بکوژیت. پشتی روسته م و سیاووش دشه پیدا  
 بسهرکه تین، دگهل پیران و ئەفراسیا پاشای پیک هاتن کو  
 شهړی ب راوهستین، لی ئەف راوهستانه ب دلی بابی وی  
 نه بوو، دقیا شهر هه ر یی بهردهوام بیت، سیاووش توره بوو،  
 نه دقیا ژ ناخفتنا خوه لیڅه ببیت لهوا ژ تیرانیان خواست کو  
 بچیته دناف واندا و ژ بابی خو دوور که قیت. گوته وان کو  
 بابی وی شهر دقیت و من ناشتی یا دگهل هنگو مورکری، لهوا  
 ئەز نه چارم بیمه دناف هنگودا. ئەفراسیا پاشا قاییل بوو،  
 چونکو ژ لایه کیڅه یی شکهستی بوو، ژ لایه کی دیڅه ژی دقیا  
 کوره کی که یکاوسی ژیفه کهت، ری دایی و سیاووشی دناف  
 ناخا تیرانیاندا باژیرهک مهزن ئاڅاکر نافی وی کره (سیاووش  
 کهرد). پیرانی ئاقلمه ند ژی که چا خوه یا مهزن (جه ریره)  
 پیشکیشکر و ههروه سال دویف داخوازی یا پیرانی ئەفراسیا  
 پاشای ژی که چا خوه (فرهنگیس) دایی و گهلهک پیک دخوش  
 بوون، ئەفراسیا پاشای وهکو کوره کی خوه سهردهری دگهل  
 دکر. ئەف کاودانه ب دلی برایی وی (کوری وی دچیروکا  
 مهدا) که رهسیوسی نه بوون، لهوا پیلان دژی سیاووشی گیران

ههتا ب دهستی براین خوه دایه کوشتن. ههول هاتنه دان کو بچووکی فهروهنگیسی ژی ژبهه ببهن و بکوژن لی پیرانی قه بیل نه کر و گوئی ما چ گونه ها زاروکی هیژ نه بوویه.

که یکاوس پی زانی کو کورئ وی ب خیانهت هاته کوشتن، فهرمان دا روسته می کو تولا وی فه کهت، روسته می ب هاریکاری یا هه می پاله وانین ئیرانی هیترشهک بره سهر تیرانیان و ژیک و پیک کرن، کورئ ئه فراسیا پاشای (سرجه) کوشت و ئه فراسیا پاشا ره فی.

که یکاوس ب فی سهرکه فتنی دلخوش ببوو، لی ژبهه پیراتی و نیزیکی بوونا مرنی هه ردهم بی خه مبار بوو، دلج وی ددویف نه فیی وی رابوو.

### • که یخوسه وی کورئ سیاوش:

ههروهک مه گوئی ده می سیاوش هاتیه کوشتن، زاروکهک دزکی فهروهنگیسا که چا ئه فراسیا پاشای دابوو. زاروکهک دبیت و ل بن چاقدیریا پیرانی مه زن دبیت، ناهیلیت که س چ هیما بگه هینتی. روژهکی که یکاوس خه ونهکی دبینیت و گو دهرزی کورئ که شوادی دبیزتی شروقه کرنا خه ونا ته ئه وه تو ب

هنڀريه ددويف نه ٿيڻ خوه را. ڪه يڪاوس رازي دببت و گيڙي  
ڪوري گوده رزي دهنڀريت.

گيو ب چيرو ڪه ڪا پاله واني و ڪيم وينه دڪاريت خواه بگه هينته  
ڪه يخوسره وي و دايا ڪي وي فهرهنگيسي و دره ٿينيت هه تا  
دگه هينته هه ريمه خوراساني. ده مي شازاده بين ئيراني ب هاتنا  
ڪه يخوسره هي هه سيان، هه ميان سهري تاعهت و وه فاداري بو  
چه ماند، بهري هه ر تخته ڪي ڪه يخوسره هي هه مي پاله وانين  
ئيراني خرڦه ڪرن و هيرشه ڪا دڙوار بره سه ر ئاڅا تيراني و  
گه له ڪه ڪوشتن ڙيڪر و دڦي شه پيدا برائي وي فهورد ڪوري  
جهه ريراي نه ٿيڻ پيراني ب ده ستي ببتري ڪوري گيڙي ده ٿيه  
ڪوشتن. لي سه ر ڪه فتنا وان هند يا مه زن بو، ڪه لا وي يا  
تولڦه ڪرني داهات و گه له ڪه ڪه يفخوش بو.

ده مي ڦه گه راي باپيري وي ڪه يڪاوس ته ختي ئيمپراتوريه تي  
ته سليمي وي ڪر و ڪه يخوسره و بو ئيمپراتوري ئيراني.  
جاره ڪا دي ته ناهي و دادپه روه ري ل هه مي هه ريمين ئيراني  
به لاف بو، هه ر هه ريمه ڪه ڪره ده ستي په هله وانه ڪي ڙيه اتيدا  
و هه ريمين نيم روز و زابلستان ڙي دانه روسته مي و بابي  
وي زال.



ئھا چيروكا مه ژ ئى سهردهمى و ئى لهزهيا ديروكى يا شاهنامى دهست پى دكهت و هر د ئى سهردهميدا تهقاف دبیت. لى هر كهسهكى ماف ههيه پرسيار كهت، ئهري ئهف چيروكه ب بهر ئى رهنجى دكهت؟

يان ژى چ مفا بو مه وهك كورد د ئى چيروكيدا ههيه، يان ژى مه چ ژ ئى ديروكى و ئى چيروكى ههيه. دراستيدا ئهف پرسياره گهلهك يا دههه خوه دايه، لى هر وهك مه گوتى كو ئهف چيروكه يا بوويه پشهك ژ كلتورى مه يى نيغ بهرزه بووى. دهمى ئه م ئى چيروكى دخوينين ئه م داب و نهريت و هزر و بوچوونين خوه تيدا بهلى دكهين.

لى پرسيارهكا دى دهيته دمهژين مروفيدا، ئهري فهژاندنا ئى كلتورى ههفپشك و يى قالدای ب كوردهوارينغه، دى مفايهكى گههينته دوزا مهيا ئهفرو؟

ههلبهت ژ ئالىي راميارغه دبیت چ بهايى خوه نهبيت، لى ژ ئالىي كلتورى و شههرستانغه، دهلالهتین خوه بين گرنگ ههنه، نهمازه من يى ههولداى كو ب كورمانجيهكا ب ساناهى بنقيسم، دا پرانى يا خهلكى تى بگهن، ئوول فيره ئهز دكارم بيژم ئهگه ر چ مفا ژى نههيته وهرگرتن ژى وهكو راهيتانهكا گرنگ دى مفايى خوه يى كاريگر ههبيت دفيربوونا خویندن و

نقیسینا کورمانجیدا، ئەڤه ژێ دبنه‌کوکا خوه‌دا ئارمانجه‌کا  
گرنگه و ره‌هێن خوه‌ بێن رامیاری ژێ هه‌نه، ب تایبه‌تی پشتی  
هه‌ولدانین به‌رده‌وامین هنده‌ک رژیمی‌ن ده‌سته‌لاتدار ژبو بیهیز  
کرن و ژبیربنا زمانی مه‌ یئ شری‌ن و چاندنا زمانین بیانی د  
میشکی مه‌دا.

ره‌نجا من کیشای ژبو نقیسینا ئی چیرۆکی (چیقانوک داستان)  
هه‌وله‌که ژبو راهینانا میشکی که‌سی کورد کو ب کوردی  
بخوینیت و بنقیسیت و هزر بکه‌ت.

هیقیدارم ب ئی ره‌نجا بچووک ئەز شیابم مفایه‌کی بگه‌هینمه  
په‌رتوکخانا کوردی و خوانده‌قانی کورد.

د. عارف حی‌تو / ۱۹۹۸

## تایید هفت لشکران

---



# "1"

که یخوسرهو.. پادشاه و ئیمپراتوری ئیرانی ب سهره دان هات  
بوو جهم روسته می زالی و لهشکه ری وی، بهرگر و بهره فانی  
مولکی وی، داکو ژنیزیک سهر و بهری لهشکه ری بزانی و  
پلانین ریکو پیک ژبو بهره فکر نه فه یا لهشکه ری روسته می  
بدانیت. داکو دبه ره ف بن ژبو هر هیرشه کا ژ نشکافه بهیته  
سهر، چونکو ئیرانی دسه ره کی دریژدا بوون دگل تیرانیان،  
یا پیشبینگری بوو کو هر دهه کی شهر بقه ومیت.

ب ری و ره سمین پادشاهانه پیشوازی ل که یخوسره ی  
هاته کرن، ب دریژاهی یا جهی لهشکه رگه هی و هه تا ئه یوانا  
روسته می مه حفیر بو ریزکرن، ل هر دوو لا فیرس و ئه گیدین  
زابلی د پیشوازییدا دراوه ستای بوون هه تا مه وکب گه هشتیه  
ئه یوانی.

ئه یوانا روسته می مشتی په هله وانین ئیرانیا و هیندیا و چینیا و  
ئه فغانیا بوو، توسی نه وزه رشاهی ل ویژی بوو، فه لامه رزی  
کورری روسته می ل ویژی بوو، به رزی بی نه فیی وی بوو،  
گیوئی زاقایی وی بوو، ل لایه کی روسته می و پادشاهی خوه

دانوستاندن و سوحبه تا شه‌ری بوو، ل لاین دی میزین مه‌یی و ده‌سته‌کین که‌نیزه‌کا و ستران و له‌بیزتن و ده‌ست قوتان بوو، پشتی رۆژه‌کا پری که‌یف و سه‌ما بوراندی، روسته‌می فه‌رمان دا هه‌می په‌له‌وانین ئه‌یوانی و ژیرا گوت:

- کی هه‌یه؟ که‌یخوسره‌وی موباره‌ک ب ساخ و سه‌لامه‌تی بگه‌هینته سه‌ر ته‌ختی وی یی پادشاهی، ئه‌ز دئ جیری و قه‌ره‌واشان ده‌می، دئ پایه‌بلندکه‌م و دئ جهی وی ب سه‌ر هه‌می سه‌رقولین زابلن ئیخم.

هه‌ر ده‌ملده‌ست به‌رزی یی کوری سوهرابی نه‌قیی روسته‌می هاته‌نیفا کوچکی و سلاقه‌کا له‌شکه‌ری کر و گه‌هشته‌به‌رامبه‌ر پادشاهی و ده‌ستی وی و پیکیکن ته‌ختی وی ماچکرن و زفریقه‌جهی خوه، سلاقه‌کا دی یا به‌ره‌قبوونا خوه یا له‌شکه‌ری کر، ئانکو ئه‌زم دخزمه‌تا ئیمپراتوریدا هه‌تا دگه‌هیته سه‌ر ته‌ختی ده‌سته‌لاتداری یا خوه.

\*

دگه‌ل به‌یانا سپیدی به‌رزی هه‌ژده‌ئالا بلندکرن، هه‌ژده‌هه‌زار سه‌رباز کیشانه‌بن و هه‌روه‌سا گیتی گوه‌درز ژی ده‌ه‌ئالا هه‌بوون ده‌هه‌زار له‌شکه‌ر کیشانه‌بن و ده‌وه‌کبه‌کی کوبار و

پادشاهانہ دا کہیخوسرہو دا ناٹ خوہ، ب ری کہفتن، بہری  
خوہدا سہفہری و پشٹا خوہدا وہغہری.

ہہیامہکی ب ریغہبوون، خہزالہکی خوہ ژناٹ مہوکی  
ٹیمپراتوری ہافیتی و بازدا، شاخہکی فی خہزالی زیر بوو  
یئ دی زیف بوو، شاخہکی درہک ل سہر بوو، یئ دی  
ٹاقویتہک، زہنگلہکا زیری ب حہفکا وی دا شور ببوو، ہند یا  
جوان و ژپہاتی بوو چاقین کہیخوسرہی رک و رک پیغہ مان،  
لہشکہر ہہمو دجہدا راوہستا و چافی وان ما ل دہفی  
ٹیمپراتوری کا دی چ بیژیت.

- چ تشتی ہوسا جوان و بہرکہفتی من د ژيانا خوہ یا دریژ و  
پر سہر بوردانہ دیتیہ.

- (ہہمیا پیغہ) ب راستی تشتہکی جوان و سہیرہ ئہزبہنی.

- ہہر کہسی بکاریت فی خہزالی ب ساخ و سہلامت بو من  
بگریٹ و بینیت، ہہر تشتی وی بقیٹ دی دہمی.

جارہکا دی بہرزی ب رکبیا ہہسپی وی یئ ب زیر و زیغافہ  
کارکری ماچکر و دہست دا شیرری خوہ و گوتی:

– ئەز دى بوتە ب ساخ و سەلامەتى ئىنم، خوە ئەگەر بچىتە  
بنى دەريا ژى، دى ھەر ئىنم.

بەرزى ھەژدە ھەزار لەشكەرى خوە كرە دبن فەرماندارىيا  
گىيوى گوھدەرزدا و وسىتە كر كو مەوكبى ئىمپراتورى ب  
سەلامەتى بگەھىننە بنەجھى.

\*

بەرزى جەلەب شوركرنە ل دوىف پى خەزالى و دى ل قى  
شىقى و ل دولا ھەنى، چ جارن خەزال ژبەر چاقىن بەرزى  
بەرزە نە دبوو، شىف و شىف، دول و دول ب دوىفە بوو، ھەتا  
رۆژى پەرىن خوە داھىلاىن و تارىي ب سەرداگرى، بەرزى  
پى وھستىايى و كەسىرە بوو، ھەروەسا ژى ژبەر نەگرتنا  
خەزالى ژى گەلەك پۆسىدە ببوو، ددلى خوەدا گازندە ژ خوە  
دكرن؛ "من ئەف ترە ل دەف پادشاھى خوە بەردا و خەزال  
ئاژلە، نھۆ كى دزانىت كىفە بەرزە بوو"، ھندى پى كەرخى بوو  
خەوى چاقىن وى گرتن و ما نغستى، ھەتا ل بەر گەرما  
تىرۆژكىن رۆژى ھشيار بوى.



نه ب دلہ کی نه ب هزارا بهرزی کاری خوه کر کول دہواری  
خوه سوار بیت، هند دیت، خه زال ژ پشت تراشه کا گه لک ژ  
وی نیژیک دهرکهفت و بازدا، بهرزی گوٹ:

- ئه ی ئاژه لا بهسته زمان، ئه ز چهندی کهسیره بووم تو ژ من  
کهسیره تر بووی.

دیسا جهله ب شور کرنه ل دویف پی خه زالی، وی روژی ژ  
نه شیا خه زالی بگریٹ، ژ روژا پیشین کهرخیت و شه پلیتر بوو،  
لی هه رچ ژ چینه کر و دخه مین خوه دا دخه و چوو.

دهمی سپیدی ل هه سپی خوه سوار بووی، جاره کا دی خه زال  
ژبن که قره کی نیژیکی وی دهرکهفت و غاردا، بهرزی دلی  
خوه دا گوٹ:

- ئه قره که تو بفریبه بهر ئاسمانا دی هه ر ته گرم.

بهرزی دا دویف خه زالی و هه روه کو هه ردوو روژین پیشین  
خه زال ژ هه سپی وی زیره کتر و سفکتر بوو، بهری روژ ل  
ئاسمانی راستقه بیت، خه زال ب سهر مله کی کهفت و ژوردا  
چو خوار، بهرزی ژ بله ز ب سهر وی ملی کهفت، دیت  
خه زال یا راوه ستایه و ب دلخوشی بهرزی هیرش کری، لی

خه زال هاته گوهورين و بو مروڤه کي مه زن و کریت، به رزی  
دجهدا راوه ستا. وی مروڤی گوتی:

- ئەڤه دوازده قووناغین عهردینه من تو ل دویف خوه کیشای،  
ما تو نزانی ئەز کیمه؟ ئەز مه رجانی جانم کورئ پیلابه ندی  
هیندیمه، تو باب کوشتی منی و ئەڤرو تو به ده لا خوینا بابی  
منی.

به رزی چاف نه ترس و په هله وانه، دبه رسڤیدا گوتی:

- ئەی قورم به ساخی نه بزهری ب گوشتی هیشترا مه زن  
بووی، ما تو نزانی ئەز به رزی یی کورئ سوهرابی نه ڤیی  
روسته میمه، ژ شهزاده یین ئیرانیمه، ل هه مبهری هزار  
په هله وانان شه پری دکهم، ما تو چ دزانی کا تو دی من کوژی  
یان ئەز دی خوینا ته زی دانمه سه ر یا بابی ته.

به رزی ژ هه سپی خوه په یا بوو، سینگ و سینگ خوه لیکدان  
هه ر وه کو دوو چیا ڤیک که فتین، جار به رزی ئەو دبره سه ری  
مهیدانی و جارنا وی به رزی ددابه زانده بنی مهیدانی، خوه ل  
بن پی یین وان بو جو بار و مهیدان راستڤه کر، بو ماوه کی  
دریژ مانه پیکڤه لی هه ردوو په هله وان پر ب هیژ و زیره ک  
بوون، که سی چ ل یی دی نه کر، دبیژن ل داوی که ربین

به‌رزی ڦه‌بون و ده‌ستين خواه ل دور به‌ژنا وي شداندن و  
هه‌لاند و ژووردا ل عه‌ردى دا، چووكى خواه دانا سهر سينگى  
وى و ده‌ست دا كير برى دا سينگى وه بكه‌ليشيت، ل ڦى  
ده‌ليڤى ناخينكه‌كا كوور ژ سينگى مه‌رجانى جان ده‌رکه‌فت و  
به‌رزی تفكرى، چبكين تفا وي وه‌كو تيرا سهر و چاڤين وي  
دسمتن:

- ما تو شهرم ناكه‌ى! تو يى هاتيه خوينا بابى خواه و نه‌ؤ ژبو  
كه‌ڦچه‌كى خوينى ناخينگا رادهيلى.

- نه‌گه‌ر تو پيچه‌كى چوكى خواه ل سهر سينگى من سست  
بكه‌ى، دى بو ته بيژم كا ناخينكا من ژبه‌ر چيه !!

به‌رزی كيربرا خواه هه‌لگرت و چوكى خواه ل سهر سينگى  
سسنگر و گوتى:

- دى بيژه كا ته ژبه‌ر چ بوو؟

+ ناخينكا من يا هندى بوو، هه‌كو نه‌ز ژ بن پين ئيمپراتورى  
ته ده‌رکه‌فتيم و ب سحرى من تو هنده قووناغان ل دويڤ  
خواه ئيناي. نه‌گه‌ر تو بزڦرييه زابلئ و بيژيه خه‌لكى نه‌و نه  
خه‌زال بوو، مروڤ بوو، من كوشت و نه‌ز هاتم، نه تشته‌كى

گهلهک سهیره ل دهف ههوه، ههون ب ساناهی مشه  
پهلهوانان دکوژن، دوور نینه گهلهک خهلهک باوهر نهکه ن ژی.

- پا خو ته بهرنادهم کو تو جارهکا دی بهییه بهراهی یا من!

- ما تو چ دیژی ئه گهر ئه م سوز و پهیمانان بدهینه ئیک و  
جارهکا دی ئه ز خوه بکه مه خه زال، ل وی تدارهکا پادشاهی ته  
ئه ز دیتیم. تو من بو وی ببهی، دی زور که یفا وی هییت و دی  
ته خه لاتکه ت.

به رزی ب فی گوئنی قاییل بوو، چوکی خوه ل سهر سینگى  
راکر و سوز و پهیمان دانه هه ف کو که سهک خیانه تی ل یی  
دی نه که ت، ههردووا توز ژ خوه داقوتا و مه رجانی جان  
گوئی:

- من ب سحر به ندیا خوه دوا زده قووناغان تو یی کیشایه فی ره !

+ به لی ...

- ئه گهر ئه م هوسا بچین دی گهلهک گیرۆ بین!

+ پا چ بکه یین؟

- ئەگەر تو قاييل بى، دى ل ستويىن من سوار بى و جارەكا  
دى، ب سحر بەندىي دى تە گەھىنمە زابلې و ل وئىرى بەرى  
ئەم بگەھىن دى خوە كەمە خەزال و تو.. من بو پادشاهى خوە  
ببە.

+ گەلەك باشە.

- تىشتى تو زەرەر كەى ھەسپى تەيە، ھەسپ ژى ل نك ھەوہ  
پەھلەوانىن زابلبيان نە گرنگن، بەردە قى زەقىن بلا بچەرىت  
ھەتا ئىك دبىنىت و بخىرا تە بو خوە دبەت.

دبىژن ئاقلې بەرزى دزى و ھەردوو پىن خوە ل قلىقلدانكىن  
وى دانان و مەرجانى جان فلقەك ل خوە دا و پرسىيار ژى كز:

- تو چ دبىنى؟

+ تەمەت گوندىكى ئەز بى عەردى دبىنم.

فلقەكا دى ل خوە دا و گۆتى:

- تو چ دبىنى؟

+ ب تنى رەش رەشكەكا بچووك دبىنم، وەكو سەرادىيە !

فلقەكا دى ل خوە دا و گۆتى:

- تو چ دبینی؟

+ تارستانه، ئەز چ نابینم.

ئینا ژ نوو مەر جانی جان ب کەر بقیه بوونقه گۆتی:

- هە ی خوینریژ، مادەم ئاقلی هەو ه پەهلەوانین زابلییان ئەقە  
بیت، هوین خوە بیخنە ددەستی دوژمنی خوەدا، میترانی یا  
هەو ه ژ ی چ نابیت. لی من سوز و پەیمان بین داینه تە؛ ئەقجا  
بیژرە تە ل چیا بدەم یان ژ ی تە ل بەحرەکا نەحیت بدەم.

بەرز ی هزرین خوە کرن و ددلی خوە دا گۆت: ئەگەر ئەز  
بیژمی من ل دەریا بدە دی من ل چیا دەت و ئەگەر بیژمی من  
ل چیا بدە دی من ل دەریا دەت، ئەوی جارەکی بەختی خوە  
خرابکەت.. دی هەردەم بەختی وی یی خراب بیت. بەرز ی  
گۆتی:

- ما نە موخابن تو من ل بەحرەکا نەحیت بدە ی و بیمه رزقی  
حویت و نەهەنگا، کەس نەزانی ئەز ب عەرد چووم یان ژ ی  
ب ئاسمان. تو من ل چیا یەکی سەندری بدە، دەمی کچکین وه  
تیرانییان دەینە سیرگین و دارا دا هەستیکی من ب بین و  
هۆزان و سترانا ب من و میترانی یا من بیژن.

به‌رزی ددلی خودا هز دکر پافیتژته ده‌ریایی چونکو به‌ختی  
قورتالبوونی پتره ژ وی چه‌ندی نه‌گه‌ر ل چپایه‌کی سندی  
بده‌ت.

پشتی به‌رزی ناخفتنا خوه ته‌فاکری، مه‌رجانی جان گوتی:

- هنگو مالا زابلیمان مه‌دح و په‌سنین خوه ل سه‌ر دونیایی  
به‌س نینن، هه‌وه ل بن دونیایی ژی مه‌دحه دقین. نه‌زی ته ل  
ده‌ریایه‌کی بده‌م کو که‌س نه‌زانیت تو ب عه‌رد چووی یان ژی  
ب ئاسمان.

مه‌رجانی جان گه‌له‌ک خوه بلند کر بوو، نیژیکی ده‌ریایه‌کی  
بوو، هاقیته ده‌ریایی، دبیرن بایی روژه‌ه‌لاتی و روژاقایی پیکه  
ل به‌رزی دا و به‌رزی ببه‌ر لیفا ئافی که‌فت و هه‌تا نافته‌نگی ما  
دخیزی را و نه‌هشیار بوو .

ده‌می هشین وی هاتینه سه‌ری دیت کو هه‌تا نافته‌نگی یی  
دئاخی را، هیدی هیدی خوه کیشا ده‌ر و مسته‌کا ئا‌فا سویر  
قه‌خوار، هناقین وی خاف بوون، چاقین خوه شووشتن و  
به‌ره‌ف نه‌دیاریی دا ری.

هه‌یامه‌کی ب ریقه بوو توز و ته‌مه‌دییه‌ک که‌فته به‌ر چاقان،  
به‌ره‌ف وی ته‌مه‌دیی دا ری هه‌تا گه‌هشتیه به‌ر شویرها

باژیڙه کی، ل دور شویره ی زفری و گه هشته بهر دهرگه هی  
باژیڙی.

دهرگه ٿان هاته به راهی و ژی پرسی:

- تو څ کیڼه دهی و دی کیڼه چی؟" دهرگه ٿانی ددلی خودا  
دزانی کو ټه ټه تداره کا بهرزی یا عه گید و په هله وانانه."

+ ټی پرسیار څ من نه که.

- پا چ پرسیار څ ته بکه م؟

+ بیڙه من، تو یی برسی یان یی تیڙی!؟

- باشه تو یی تیڙی یان څی برسی!؟

+ ټه ز دهیلاکا نه فسی چوم، هره خوارنا هفت په هله وانین څ  
شه ږی زفرین بو من بینه.

رهما دهرگه ٿانی گه له ک چووی و چه ز څی کر، بهرزی دانا  
شوینا خوه و بله ز بهر هف بازاری چوو کو خوارنی بو بینیت.  
دهنگی ستران و دست قوتان و له یزتنی هاته بهر گو هین  
بهرزی هیټ کره دورماندوری خوه، عولیه کا بلند دیت،



په نجره کا بلند پیٹھه بوو، نهو دنگ و ستران ژ وئ په نجره  
دهر دکه فتن.

هیدی هیدی هندهک دارک و تایین هشکین داران وهکو سکه ی  
دیواری قوتان و ب سهر کهفت هه تا گه هشتی بهر په نجره ی  
دیت خاتوونه کا ژ خوداڅه ندان جوانتر و ژ ملیا که تان پاڅتر و  
ژ په رین گولان نازکتر ل سهر سه نده له کی یا روونشتیه و ل  
دورماندوری وئ دهسته کین خدام و که نيزه کان یی سترانا بو  
دیژن و دهستا دقوتن دا دلئ وئ خوش بییت. دلئ بهرزی  
کهفته وئ پهری خاتوونئ و هشین وی دسهری نه مان، ژ بهر  
په نجره ی ژووردا ب عهردی کهفت، ئیکسه ر هشیار بوو، توز ژ  
خوه دا قوتا و جاره کا دی ل جهی دهرگه فانی روونشت.

دهرگه فان زقری و دوو کاربه دهستان سه به تکه کا تژی خوارن  
یا قئ و گه هشتنه نک بهرزی و خوارن دانا بهر. بهرزی  
زهرپه تخی ببوو، یی لاواز و بیهیز بوو، دهرگه فانی دلئ خوه دا  
دگوت: "بهری نه ز بچم نه ف لاوه وهکو گوله کا بوهاری یا  
دهمی ژنوو دبشکفیت بوو، لی پشتی نه ز زقریم وهکو گوله کا  
هافینیه دهمی ل خزیرانی دداننه بهر هه تاقئ.

پاشی وی ب خوه بهر سقا خوه دا و هزر کر کو ژ بهر برسی  
یه هوسا زهر بووی..

پشتی به رزی ژ خوارنی ته قاف بوی دهرگه فانی گوتی:

- ئی لاوی چاک، ئەز بو ته بیژم یان تو دی بو من بیژی؟!

+ نه خیر تو بو من بیژه، چونکو ئەز غه رییم!

- که ره مکه، پرسیارکه، ته دقیت چ بزانی؟

+ ئەفه کیفه یه و ناڤی فی باژی ری چی یه؟

- ئەفه باژی ری خه رزه مینی یه، شارخشا پاشا مه زنی وی یه و

ئەز دهرگه فانم و ئەف دهرگه هی تو دبینی دهرگه هی ئیکانه یی

فی باژی رییه. .

+ به لی.....

- فیجا تو بو من بیژه تو چ که سی و ژ کیفه دهیی و دی کیفه

چی؟

+ ئەز غه رییم، یی بو خوه ل کاره کی دگه رییم، شفانی بیت،

گافانی بیت، رینجبه ری بیت، یان خولامینی بیت ژی، چ کاری

هه بیت ئەز دی که م.

دهرگه فانی بیهنه کی هزرین خوه تی کرن و پاشی گوتی:

- ئەى لاوى چاك ..

+ بەلى ئەزبەنى!

- ئەفە چەندىن سالن ئەز دەرگەقان و دەولەت سەرى پاشاى  
ئەز زور يى زەنگىن بوويم، مالى من نە ب ئاگرى و نە ب ئاقى  
تەقاف نابىت. چ كىماسى ل من نىنن، ژبلى ھندى كو ھەتا نھو  
من چ زاروك نىنن، ئەز و پىرەژنا خوہ ب تىننە.

+ بەلى.....

- ئەفجا بوچى تو نا بىيە كورى من و ئەز بابى تە، تە دقئت  
دى پارا دەمە تە و ھەر روژ كەيفى پى بکە، تە دقئت دى بو تە  
دوكانەكا بازرگانىي فەكەم و خوہ پىفە مژوولكە، تە دقئت ژى  
دى تشتىن نىچىرى بو تە بەرھەفكەم و ھەردەم وەختى خوہ  
ب نىچىرىفە ببورىنە، ب كورتى ھەر تشتى تە بقئت و تو  
حەزكەى دى بو تە بەرھەفكەم. ئەگەر تە بقئت ب ژن و مال  
بكەفى ژى، ھەر ژنكەكا تو تىلا خوہ درىژ كەيى دى بو تە  
ئىنم، چ كچ بىت يان ژى يا ب مىر بىت.

+ ئەز گەلەك سوپاسى يا تە دكەم و ژ فى باشتەر و خوشتەر  
نىنە، لى من پرسىارەكا دى يا ھەى!!؟

- که ره مکه..

+ ئەڤه کييه؟ ئيشارهت کره عوليا ب رهخ شویرههڤه!!

دهرگه فانی هیڤکره عولیی و سکه یین ددیواری قوتای دیتن  
ههروه کو ئاڤه کا تهزی ب سه ر له شی ویدا بهردای، گۆتی:

- بهس ئەڤه نه بیت.

+ بهس ئەڤی.

- ژبیرا خوه ببه، شهرتی وی گهلهک ب زهحمه ته.

+ جارئ من دڤیت بزائم ئەڤه کييه و پاشی ئەز حهز دکه م  
شهرتی وی ژئ بو من بیژی.

- لاوو، ئەڤه حۆری له قایه کچا شارخشا پاشایه، ههتا نهۆ  
شوی نه کریه، چونکو شهرتی شووکرنا وی ریکا مرنییه.

+ شهرتی وی چییه؟

- ئەڤه سه ری ههفت سالانه ئەژدیهایهک یی که فته گهلی  
رهش، ری و ریبار یین ژ مه برین و ریکا بازرگانیی ژئ  
نه هیلایه و هه ر که سی ب ویژی را بجیت نازڤریت.

+ ئى ئى.....

- شارخشا پاشاى فرمانا داي هر كهسى وي ئهژديهاي  
بكوژيت دى كهچا خوه حورى لهقايى دهن.

+ ههتا نهۆ كهسى ئهژديهانهكوشتييه؟

- ههتا نهۆ نيزيكي سه د فيرس و پههلهوان دقن گهرويدا  
چووينه و هندي ئهژديهانههيتنه كوشتن حورى لهقا شوى ب  
چ كهسان ناكهت.

+ گهلهك باشه.

- تو لاههكى ژيهاتي يى و گهنجى، ئهز ههز دكهه تو قى ژ  
مهژيى خوه پاڤيى.

بهزى جهى خوه خوڤسكر و گهشاتي ل ديمى وي زڤريڤه، ئوو  
ب دلخوڤشى گوته دههگهڤانى، د راستيدا ئهز نه كورى ته مه و  
تو ژى نه بابى منى، نهۆ ته ئهز يى ديتيم، ئوو ته شهههفا  
كورينى يا خوه يا دايه من و ئهزى قاييل بويم.

- ئهز ژى يى قاييلم و ليڤه نابم.

+ گه لهک جاران مروّف خه ونه کا گه لهک خوښ دینیت و  
پاشی دئ هشیار بیت هر وهکو چنه!

- مه خسه دا ته چیه؟

+ ئەز هیقی دکهم تو بو من فی خاتوونی بخوازی ، ئەگەر  
ئەژدیهای ئەز خوارم ئەفه تو ژ خه ونا خوه هشیار بووی،  
ئەگەر من ئەژدیها کوشت، خه ونا ته دئ بیته راستی و ئەز دئ  
بمه زاقایی پاشای و تو دئ پتر نیزیکی پاشای بی، چونکو دئ  
بیه خزمی وی کو تو بابی منی.

دهرگه قانی گه لهک دبه ررا گوت، لی چ مفا نه بوو، بهرزی ل  
سهر داخوازا خوه یی رژد بوو، هه تا دهرگه قان ژی قاییل  
بووی ههردوو پیکفه زفرینه فه مال و پشتی خوارنا شه فی  
دهرگه قان چوو جه م پاشای و زهنگلا خوازگینیا لیدا، هر  
که سه کی گو هل دهنگی زهنگلا خوازگینیی بووی هاتن هیفکه نی  
کا ئەفه چ که سی دییه دئ بیته ئالفی ئەژدیهای. دهمی پاشای  
زانی دهرگه قانه تنگژی و تیکچوو، لی چ یه مان نینه دهرگه هی  
خوازگینیی بو هه می که سان... میر و پیر و گهنج و لاوان و  
هه ژاران (بی جوداهی) بو هه میا یی فه کرییه، فرمان دا کو  
بهیته ژوو.

دەرگه قانی دهستی پاشای ماچکر و زفریقه جهی راوهستانی و  
ب وهقاری راوهستا، پاشا ژئی پرسى:

- ته خیره دەرگه قان، تو بو کئی هاتییه خوازگینین.

+ ئەزبه نی، ئەز ئی هاتیم دا سه ری من بیری.

- بوچی؟

+ دا ئەز ژ ئی به لایین قورتال بيم.

- بوچی ما چ قه ومییه؟

+ ئەزبه نی، به ری بیست و سی سالان من کوره ک ب تنی  
هه بوو، هندی هند یی نازدارکری بوو، من ژبه ر چاقین خه لکی  
هنارته جهه کئی دوور دا ب سه لامه تی بهیته ب خودانکرن.

- پاشی...

+ نهۆ یی زفری، ناف و دهنگی حوری له قایی یی بهیستی و  
یی دبیزیت یان دی ته کوژم یان دی حوری له قایی بو من  
خوازی.

+ ئەقجا ئەز هیقی دکه م تو من بکوژی نه ئەو.

- دەرگه‌قان، مانئى تو دزانى شه‌رتى شوپكرنا حورى له‌قايىن

چييه؟

+ ئه‌زبه‌نى من هه‌مى يا بو گوئى.

- باشه ئه‌و كورى روژى روويى وى نه ديتى و ب نازدارى

مه‌زن بووى دى چه‌وا ئه‌ژديهائى كوژيت.

+ ئه‌زبه‌نى، ئه‌و وى هه‌مىيى دزانيت و يى رژده ل سه‌ر دخوازا

خوه.

- باشه بلا سوباهى به‌يته ديوانا من، دا ئه‌ز ببينم و كا چ پيدئى

دقين دا بو به‌ره‌هه‌فكه‌م و بلا ئه‌و ژى بچيت و به‌ختى خوه

بچه‌ربينييت.

ده‌رگه‌قانى جاره‌كا دى ده‌ستى وى ماچكر و ب دلخوشى ژ

ديوانا پاشاى زقريفه‌ مال داکو مزگينيى بده‌ته به‌رزى.

\*

دگه‌ل به‌يانا سپيدى به‌رزى خوه شووشت و فه‌شووشت،

جلكين خوه يين مه‌يدانا شه‌رى كرنه به‌ر خوه و به‌ره‌ف ديوانا

پاشاى دا رى، ل به‌ر ده‌رگه‌هى ما هه‌تا ئزنا چونا ژوور بو

هاتى، سلاقه‌كا له‌شكه‌رى ليكر و ب ريفه‌چوونه‌كا له‌شكه‌رى يا



ریکو پیک چوو دهستی پاشای و هژاند، پاشای ددلی خودا  
گوت: "ئەز باوەر ناکەم ئەف پەهله‌وانە کوری دەرگەفانی بیت."

پاشا ل سەر عەرشێ خود روونشت و ژێ پرسى:

- ناڤى تە چىیە؟

+ ئەژدیهاکوژ.

- چەوا، ئەژدیهاکوژ؟!

+ ئەگەر من ئەژدیها کوشت، هەمى دى ناڤى من زانن، لى  
ئەگەر ئەژدیهای ئەز خوارم ما ناڤى من بو چىیە.

- راست دىڤىڤى، تە چ پىدڤىیە؟

+ رى نىشاندهرەك وەك دەلیل و دەوارهك.

- هەردوو دئامادەنە،

بەرزى روخسەت ژى خواست و دەوارهكى ب دلى خود ژ  
تەولخانا پاشای ژىگرت و دگەل دەلیلى پىكڤە بەرەف گەلبى  
رەش چوون. موغدارەكى ب رىڤە بوون، دەلیل راوەستا و  
گوتى:

- ئەز نەشېم زېدەتر دگەل تە بەيم!

+ پا دى چەوا زانم ئەژدېھا ل كېقەيە.

ئىشارەت كره دووكەلەكى دگەلىي رەشدا و گوتى ئەف  
دووكەلا تو دبىنى ھەلما ويى، ل دويف وي ھەلمى ھەرە دى  
گەھيە ھنداڧ ئەژدېھاي، بەرزى سوپاسى يا وى كر و دا رى  
ھەتا گەھشتيە بەرامبەر ئەژدېھاي، ديت كو ئەژدېھا يى نۇستىيە  
و ھەلما دەڧى وى تا يىن داران دەھژاند، ددلى خوەدا گوت: "  
ئەز دكارم ئەژدېھاي بكوژم، لى دوور نىنە خەلك پى بزانيت  
كو يى نۇستى بوو، دى بىژن ھەمى دشىان ئەژدېھاي دخوەدا  
بكوژن "

دگەل خوە برىار دا كو ئەژدېھاي ھشيار بگەت و پاشى  
بكوژيت.

بەرزى ل سەر پىشتا ھەسپىن خوە ل دوور ئەژدېھاي زڧرى و  
پاشى قىرىيەكا بلند ژ گەوريا خوە بەردا، چيا ھاتنە لەقىانى و  
دەريا ھاتنە ھژيانى، ئەژدېھاي چاقىن خوە ڧەكرن و دەمى  
بەرزى دىتى، دەڧى خوە بەشكر و ھىرشكرە بەرزى كو لڧكەت،  
بەرزى عەگىدە و دشەپاندا يى شارەزايە، دەملدەست ژ سەر  
پىشتا ھەسپى ھاتە خوار و ھەسپ قوون و قوون كره ددەڧى

وی را و دبه را جار تیر تیوهر دکرن و جارنا ب پما خوه  
 دانا سه ری وی، هیشتا هه سپی وی هه می نه چوویه دده فی  
 ئەژدیهایدا بی سه روبه رکر، په هله وان دزانن که نگی ده می  
 شه ری شیرانه، شیرئ خوه ژ کافلانی کیشادر و ل سه ری  
 وی راوه ستا ب شیرا هه تا نه ل فکری و هه سپی خوه ژ ده فی  
 وی کیشایه دهر، ب تنی هنده ک برینین سفک ل پشت قوونین  
 هه سپی وی بوون، فان برینان ژئ هه سپی ژ هیژی نه ئیخست  
 بوو.

ئەژدیها ب وه ریه کی گریدا و ل هه سپی خوه سوار بوو، ل  
 دویف خوه را راکیشا، ده می نیژیکی باژی ری بووی خه لکی زانی  
 کو ئەژدیها هاته کوشتن و رزقی کچا پاشای فه بوو، ئیکی  
 گوته ئیکی هه تا ئەف خه به ره ل ناف هه می باژی ری به لافبووی  
 و گه هشتیه گوهین شارخشا پاشای ژئ.

خه لکی باژی ری ب پاشافه هه می پینکفه هاتنه په رافی باژی ری ل  
 پیشوازی یا به رزی، ده می پاشای زانی کو به رزی ب  
 ئەژدیهاغه گه هشته په رافی باژی ری، که سه ک هه نارت به راهی کو  
 بیژی تی ئەژدیهای نه ئینته باژی ری چونکو خه لک دی ژئ ترسن  
 و دوور نینه ژنکین دووگیان و زاروکین شیرخۆر ب بیهنا وی  
 نه خۆش بب و ژترسادا بچووک ژبه ر ژنکا بچن.

دهمى به رزى گه هشتيه دناڤ خه لکى دپيشوازى يا ويدا، پاشاى  
ب ئه نيا ويڤه ماچيکر و خه لکى هميى بو دهست قوتان، هنده کا  
ژ که يفا و هنده کا ژ که ربا، همى وه زير و کارمهند و فيرسين  
باژيري کت کته پيرو زباھى يا به رزى کر و روخسه ت دا  
به رزى کو بچيته مالا خوه، بيھنا خوه ڤه ده ت.

هه لبه ت به رى به رزى بگه هيت دهرگه ڤانى سه رشووا باژيري يا  
ڤالا کرى و به رزى حه مام له ميشکر و همى رهنگين خوارن و  
ڤه خوارنى ل به ر ريز کرن. پشتى ژ خوارنى ته ڤاڤبووى  
کراسه کى کتاني مه له سى کره به رخوه و باليفکين په رين نعما  
دانانه بن که فشى خوه. ل ناڤ باژيري ژى خه لکى هميى  
پيکڤه به حس به حسى کورى دهرگه ڤانى بوو.

\*

حورى له قايبى زانى کو کورى دهرگه ڤانى ئه ژديها کوشت، ژ  
سه ر کورسيکا خوه رابوو.. ل نيڤه کا ئودا خوه دهات و دچوو،  
حه ويا وي ل چ عه ردا نه دهات.. روندکين که يڤى و عيجزيبى  
پيکڤه دباراندن، بين که يڤى ژبه رکو ئه ڤه هه فت ساله چاڤه ريى  
شويى خوه دکه ت و بين عيجزيبى ژبه رکو هه ڤزيبى وي دى  
کورى دهرگه ڤانى بيت. بيھنا وي نه هات بانگ کره خداما خوه:

- مهيمونا...

+ بهلى ئەز خدام!

- هلو، هەرە مالا دەرگەڧانى، سەحكە ئەژدېهاكوژى كا يى  
چەوانە، لاوه يان كرېتە، كا چ سەروبەرە ل وېرى بو من بېژە.

+ بهلى ئەز خدام

دەمى مهيمونا ب ژوور كەفتى، يا بستەھ بوو، مالا دەرگەڧانى  
خاتوونا ويىه، ئىكسەر چوو بەردەرگەھى ژوورا بەرزى تېڧە،  
دەمى مهيمونا يى بەرزى دىتى ئاقل د سەرى وى نەما، ملن  
خوهدا دەرگەھى و رك و رك تى فوكرى، بو ماويهكى دريژ  
ملن مهيمونايى ب دەرگەھيڧە هەرودكو پېڧە هاتيه بەستن،  
بېھنا بەرزى ژى تەنگ بوو گوتى:

- ئەگەر ئىكى تو ھنارتىيە ئاڧى، ئەو مروڧ تە ژ تېھنا كوشت،  
ئەگەر تو بو خوارنەكى ھات بىيە ئاگرى، ئەو خوارن تە ھيلا  
نەچىكرى و ئەگەر تو بو ئىكى ھات بىيە ھەر قاسدىهكا دى نھو  
ئەو مروڧ ل ژڧانا تە دەخسى بوويه، ئەز ميژم و تو ژن،  
شەرمە ئەڧە بېھنەكا دريژە تو ل بەر دەرگەھى من يا  
راوہستايى.

+ ئەگەر منژی ژ شەرما تە و ترسا خاتونا خوە نە بایە،  
 ئەگەر سێ رۆژ و سێ شەقان ئەز بەرامبەری تە راوەستا بام  
 نە من دزانی شەف چپە و نە من دزانی رۆژ چپە، نە نان چپە  
 و نە ئاف چپە، مەیمونایی لیتەک ل خودا و زقریڤە مال نک  
 خاتونئ. گەلەک ترسیا دەمئ ناڤچاقین حوری لەقایی دیتین و  
 حەیزەرانهکی ددەستا دا هیشتا مەیمونا نە ئاخفتی، حوری  
 لەقایی گۆتی:

- ئەی قەحبکا قەحبک، مروۆف دئ هەوہ ب شول هنیڤریت،  
 هوون دئ میننە ب تامساری یین خوۆفە و دئ مروۆفی هیلنە ل  
 سەر ئاگری.

مەیمونایی خوە هافیتە بەر پیا و گۆتی بەس بەیئە ئەز ئیک  
 پەیف باخقم پاشی تو چ ل من دکە ی وە ل من بکە.

- ما دئ چ بیژی، هیژ تە ئاخفتنەک مایە بیژی!؟

+ ئەز خدام، بەس تو بەیئلی ئەز لاوینی یا وی بو تە پەسنکەم،  
 تو ل من ناگری.

حوری لەقایی زانی هندەک پیزانین یئ دەویرکی مەیموناییدا  
 هەین، ب تاییبەتی دەمئ بەحسئ لاوینی یا وی هاتی، ب  
 تنگژینەکا چیکری و نازدارقە گۆتی:

- کا بیڑہ یں چہوا بوو.

+ ئەز خدام ما چ بیژم، ئەنیا وی وەکی ھەیفە چواردی بوو،  
سەرئ وی وەکی گومبەدی بوو، ھەفکا وی وەکی ئیسکەلی  
بوو، دفنا وی وەکی ئەلیفا زیفی بوو، لیفیت وی ھبرئ سەر  
کاغەزئ بوون، سینگئ وی ژ خال و نیشانان یں نەخشاندی  
بوو، ئەگەر میویژا رەش بخۆت ھەتا دگەھیتە سەر سینگئ وی  
گاف بو گافئ دی ديار بیت. ب راستی ھندی ئەز بوتە بیژم  
ناھیتە پەسنکرن، ئەگەر مروؤف وی لاوی نە بینیت، دەف  
نەشیت پەسنکەت.

دەمئ حوری لەقایی گۆھل قان پەسنان بووی، ئاگر بەر بوو  
دلی وی و پتر ھاتە ئازاندن.. گۆتە خداما خوہ:

- مەیمونا....

+ بەلی ئەز خدام

- ما ئەگەر ژن پیچی بکیشەتە سەر سەر و چاقین خوہ، خەلک  
دی مروؤفی نیاسیت.

+ نەخیر

- ھلو دا بچین ببینن.

هەردووا خیلی کیشانە سەر سەروچاقین خوە و پینگفە بەرەف  
 مالا دەرگەقانی چوون، دەمی حوری لەقا ب ژوور کەفتی و  
 چاقین وئ لایینی یا بەرزی ژ بنی پیا هەتا کولوقانکا سەری  
 تەوافکرین. حوری لەقایی ب هەمی ئەزمانان سلاڤ کری، لی  
 بەرزی لیڤا سەری ل یا بنی نەدا و بەری خوە ژى نە دایى.  
 کەربین حوری لەقایی قەبوون و ژکەربقە گوئی:

- هەى حەرام زاده، تو خوە چ حسیب دکەى، ئەز حوری لەقا  
 مە کچا شارخشا پاشای مە، خاتوونا باژیری خەرزەمینیمە،  
 ئەگەر خوە تو ببیە پیشی ژى تو ل گیانی من نا نهی، نابیزم  
 ئەگەر تو بەرزی یی کورئ سوهرابی نەڤی روستەمی بی.  
 ئوو بەری خوە وەرگیزا دا دەرکەڤیت لی بەرزی مورەک  
 هاقیتە بەر، ئەوی مورا بەرزی خواند و پیڤە ماچیکر و دانا  
 سەر سەری خوە، خوە د بەرزی وەرکر و گوئی ئەز عەرد و  
 تو ئاسمان، بەرزی ژى ب گەرمی خوە تیوەرکر و کەتنە  
 گەڤزکانی هەر وەکو هورەبایەک کەنگر پەرا لیک خرڤە دکەت  
 و دگەڤزینیت وەسا بەرزی حوری لەقا دگەڤزاندە سەریک.  
 ژنشکافە حوری لەقا یی گوته خداما خوە.

- هەرە بیژە بابی من، مە دەواتا خوە کر و مە منەت ب کەسى  
 ژى نینه، نە ب دەرگەقانی و نە ب شارخشا پاشای.



مهيمونا دا دهرکهڻيت، دهنګي حوري له قايي ب تيری هاتي و  
لي کره قيری :

- قهحک.. دهرګه هي ل دويف خوه پيقهده !!

به رزی و حوري له قايي دور ژ همی ئه تيکيت و ری و  
ره سمین دهواتا، ب تنی دهواتا خوهکر و به رزی وي روژی بو  
زاقا.

\*

دهمی دهواتا حوري له قايي دګل به رزی بو دايکا وي هاتيه  
ګوتن ګه لهک پي دهرګي، هندي دهاته خوه کو بچيت پرچا کچا  
خوه بګريت و بينيته مال، لي دخوهرانه دديت، ددلي خوهدا  
دګوت نه کو خرابتر لي بهيت، ل داويي برياردا بيژته پاشاي،  
پاشا خلوه تکر و سوحبه تا حوري له قايي و به رزی بو کر و  
ګوتی کو کچا وي يا ګوتی مه منته ب که سي نينه و مه  
دهواتا خوه کر.

دونيا روھن ل پيش چاڻين شارخشا پاشاي تاري بو، بيھنا  
وي ل عهرده کی نه دهات، دهپه کی ريه ا هه بوو دانه بهر ددانا  
وهکو مقه سي دبرين، وهکو دينا دګل خوه دئاخفت، بوچی وان  
بي ئولان هو کره هه، يا وي بوو، ئه ز دا ههر دهمی. له ق ل

خوه ددان لمچین گوشتی ژئ دپه‌شین، بله‌ز زقریقه دیوانی و  
بیی هزرین خوه بکه‌ت بریار دا کو هه‌موو خه‌لکی خه‌رزهمینی  
سوباھی ل مه‌یدانا سیداره‌دانی به‌ره‌ف بین دئ کچا خوه و  
کورئ دهرگه‌فانی هه‌ردووا ب په‌زکانی فه‌کوژیت، دا که‌سه‌ک ژ  
پی بابی خوه دهرنه‌که‌فیت.

دیسا هنده‌کا که‌یف پی هات و هنده‌ک دلمایی بوون، ئه‌وین  
که‌یف ب قئ بریاری هاتی ئه‌و بوون ئه‌وین کور و براین وان  
ژ عه‌شقین حوری له‌قا پی چوینه ئه‌ژدیهای و هاتینه خوارن،  
ئه‌وین پی دلمای بووین ئه‌و بوون ئه‌وین ئه‌فه سه‌ری هه‌فت  
سالانه بازارگانی یا وان ژبه‌ر ئه‌ژدیهای راوه‌ستای و ریگ لی  
هاتینه گرتن.

لی بیهنا پاشای ب قئ بریاری ژئ نه‌هات، جاره‌کا دی زقریقه  
مال و گوته ژنا خوه (دایکا حوری له‌قایی):

- ته چه‌وا زانی؟

+ مه‌یمونایی (خدا ما وی) گوته من.

پاشای هنارته ل دویف مه‌یمونایی و گه‌ف لی کرن، ئه‌گه‌ر  
راستی نه‌ بیژیت دئ سه‌ری وی بریت، ژئ داخواز کر کو

چیرۆکی هه‌میی ژ سه‌ری هه‌تا زفرینا وی بو مال بو بیژیت،  
تشته‌کی ب تنی ژی، هندی یی بچووک بیت ژبیر نه‌که‌ت.

مه‌یمونایی ب ترسقه‌ چیرۆک هه‌می (هه‌روه‌کو مه‌ دایه‌ خویا  
کرن) بو گۆت، ل دوايي گۆتی ده‌می کورئ ده‌رگه‌قانی مورا  
خوه‌ هاقیتیه‌ به‌ر حوری له‌قا یی و زانی کو ئه‌فه‌ به‌رزی یی  
کورئ سوهرابی نه‌قیی روسته‌مییه‌، ئه‌قا هه‌ چیبوو ئه‌وا ته‌  
زانی، نه‌ ویرا گوتنن حوری له‌قا یی بو دووباره‌که‌ته‌فه‌.

هه‌روه‌کو ئاقه‌کا ته‌زی ب ئاگره‌کی گه‌رمدا کری، وه‌سا که‌ربا  
وی داشکه‌ست و ددلی خوه‌ دا گۆت: "من زانی ئه‌ف په‌هله‌وانه  
کورئ وی چاقشۆری نینه‌" ئیدی ئه‌ف سوچه‌ته‌ نه‌ که‌ره‌فه‌.

رۆژا پاشتر به‌رزی سه‌ری خوه‌ شووشت و خوه‌ حه‌مام  
له‌میشکر و جلکین خوه‌ بین ئیرانی کرنه‌ به‌رخوه‌ و ل دیوانا  
پاشای ئاماده‌ بوو، ده‌می گه‌هشتیه‌ دیوانی پاشا پیشقه‌ هات و  
ب ره‌خ خوڤه‌ دانا و سوچه‌ت سوچه‌تا وان هه‌ردوان بوو،  
خه‌لک هه‌ر ما ل هیقیی کو بریارا خوه‌ یا دوه‌ی ئه‌نجامده‌ت،  
لی پاشای سوچه‌ت ژ سوچه‌تا زاقایی خوه‌ خوشتتر نه‌ دقیا،  
تیک هاتن و چوون گۆتنه‌ ئیک و دوو: "مه‌ هزر دکر کو ئه‌م  
هه‌ژار ب تنی دره‌وا دکه‌ین، لی وه‌سا دیاره‌ کو مه‌زننن مه‌ پتر  
ژ مه‌ دره‌وا دکه‌ن."

بهره بهره خه لک قهره قین هه تا که س نه مای ژبلی زیړه قان و کارمهند و وهزیرین پاشای.

پشتی سی روژ و سی شه قان به رزی ل مالا دهرگه قانی مای، پاشای گوتی.

- تو زاقایی منی و یا جوان نینه، تو دمالا دهرگه قانیغه بژی.

+ ئه وی منه تا ل من کری و ب حساب نهو ئه ز کوری ویمه.

- ئه ز دی بوته بیلایه کا ژ هه ژی ته به ره هه فکه م کو تیغه بژی.

+ ئه ز چه ز دکه م، لی من نه قیت دلی دهرگه قانی بهیلم.

- تو ژئ سل نا بی، د مالا خوه قه دی ژی و هه رده می ته بقیت دی سه را دهی.

به رزی قاییل بوو، بیلایه کا هه ژی وی کو چ تشت ژئ نه دکیم، بو هاته به ره هه فکرن و به رزی و هه قژینا خوه پیکغه دژیان.

هه یامه کی، ژیان روژانه یا به رزی دگه ل حوری له قایی

دباژی ری خه رزه مینی دا سی چه بوون، مالا دهرگه قانی و

قه هوه خانا په هله وانین باژی ری و دیوانا پاشای، هه رده می ئیکی

ڌياڻا به رزي ببينيت ل جههڪي ڙ ڦان هه رسي جهان دا هيته  
ديتن.

روڙ هاتن و چوون به رزي ڙ ڙيانا خواه بيزار بوو، روڙهڪي  
پشتي شهش هيڦان ڙ هاتنا وي ب سهر بانئ بيلايئ كهفته و  
ب دووربيني سهڪره لايئ زابلئ ڙبلي دهشتي و گر و چيا چ  
تشت نه ديتن، بيري يا زابلئ گر و همي پهله وانين بنه مالا وي  
روسته م و فهلامه رز و گيو و جانبه خش هاتنه بيري و  
ڪزگريوڪي خواه ل چهفڪا وي دا و روندڪ ڙ چاڦين وي بارين  
و دخريقينين گرييدا نه هس بوو، كهفته و نفست.

حوري لهقا هه ر مال هيڦيئ به رزي ديار نه بوو، خولام و  
خدام هنارتنه هه رسي جهين وي بين ديارڪري، كهسن نه ديت،  
حوري لهقا وهڪي دينا لي هات و خه به رهڪ دا بابئ خواه ڪو  
به رزي نه دياره لي بيهنا وي نه هات ب سهرباني كهفته ڊاڪو  
ئه و ڙي سهڪه ته باڙيري، مالا وي ڙ همي مالين باڙيري  
بلندتر بوو، دمئ ب سهرباني كهفته ديت به رزي بي رازايه و  
بي بي هسه، گازی خولام و حزمه تڪاران ڪر و گولاف لي  
ره شانندن و ئينا خوار، دانا سهر جهين وي هه تا به رزي هشير  
بوي .

سه روچاڦين وي پاڦڙ ڪرن و پرسيار ڙي ڪر:

- روخا من ئەڤە چ ل تە قەومىيە، كى دلى تە هئىلايە، بىژە، چ  
تشتال روخا خوە، روناھى يا چاڤىن خوە نە قەشپىرە.

+ چ ل من نە قەومىيە و كەس ژى نە شىت دلى من بهئىليت.

- پا ئەڤە چ بوو تو هوسا بىزار بووى و كەفتى.

+ ئەز و تو دى ژىك دوور كەڤىن.

- ئەڤە چ گوتنن، ئەگەر تو بچىە دگورى دا ژى ئەز يا دگەل تە.

+ تو دزانى ئەز كىمە و مللەتى من چەند پىدڤى يا ب من هەى.  
ئەز نە شىم ژبەر ژنكە كى ل ڤىرە بمىنم.

- چەوا ئەز نزانم، نى تە هەمى چىرۆكا خوە يا بو من گۆتى.

+ ڤىجا خوە تورە نەكە و دڤىت ئەز بزڤرە مەڤە سەر دەشتا

رەى.

- ئەز ژى دى دگەل تە هىم.

+ تو ناھى...

- نە بىژە ئەڤە كچا شارخشا پاشا يە، ئەز نھۆ ژنا تەمە و هەر

جھەكى تو بچىى ئەزا دگەل تە.

+ نه خير تو دگل من ناهي.

- بوچی؟

+ نه گهر هر په هله وانه کي زابلينان دهمي ژنه کي ل جهه کي  
دئينيت دگل خوه بينيته زابلې، دې زابلې مشتې ژن بيت.

حوري له قا يې گه له ک هيڅي ژ به رزي کرن کو دگل خوه  
ببته لي بي مفا بوو، به رزي گوتي.

- نه هه وجه يه دريژ که ي، نهغه نه عده تي مه يه.

+ لي نه ز نه وه کو هميا مه، ته زاروکه کي هيلايه دزکي مندا.

به رزي بيته کي هزرين خوه کرن، که يفا حوري له قا يې هات،  
ددلي خوه دا دگوت به لکي ل سهر خاترا کورپه يې دزکي مندا  
قايلل ببیت، لي به رزي بوچکه ک داڅي و گوتي:

- نهغه برهکا دږ و گه واهرانه، بلال نک ته بن، نه گهر ته

کورک بوو، بکه بازبه ند ل پشت نه نيشکا وي يا چه پي، دې  
مفای ژي بيني، لي نه گهر ته کچه ک بوو، لي بمه زيخه و منه تا  
دەرگه فانی و بابي خوه نه راکه.

ئیڤاری به رزی چوو دیوانا پاشای، پاشا یی دهگری و خه مگین  
بوو ژبه ر بریارا وی یا ژ نشکافه، گه له ک دبه ررا گوت لی  
به رزی قاییل نه بوو. ئینا گوتی:

– باشه کا تو چ پیدقی بیژه دا بوته به ره هڅکه م.

+ نه ز پیدقی چ نینم.

– چه وا چهند سه ر بازاران بو ته به ره هڅکه م.

+ که سه ک دگه ل من ناهیت، نه ز ب تنی یی هاتیم و دی ب ب  
تنی ژی فه گه رییمه فه.

پاشای گه له ک هه ولدا له شکه ری یان ژی ده لیله کی یان هه ر  
تشته کی دی دگه ل به نیریت، لی به رزی قاییل نه بوو. خاترا  
خوه ژی خواست و پاشی چوو مالا ده رگه قانی، خاترا خوه ژ  
وی و ژ نکا وی ژی خواست و ل داویی خاترا خوه ژ حوری  
له قا یی ژی خواست و حوری له قا ژبه ر گریی نه دشیا چ  
بیژیت، هندی هند لاواز و بیهیز ببوو، قان هه می دیمه نین  
خه مگین نه شیان به رزی ژ بریارا وی لیڤه که ن و هه قال و  
هوگریی وی دگه لدا بوون هه تا ژ شویره ها باژی ری ده رکه فتی.

\*



وهكو هر جار ديسا بهرزي بهرئ خوه دا سهفهري و پشستا  
خوه دا وهغهري.. ئه وهيامهك بوو بهرزي ب ريفه، هيشتا  
بيراھتن و سوحه تين خه رزه مينئ دميشكي ويدا بوون و  
حوري لهقا و ده رگه فان و شارخشا پاشا ژ پيش چاڤين وي  
نه چوو بوون. پشتي چهند روژهكا بهرزي گه هشته گه ليين  
دهريي بههرا، ديت كو ده ورييهكا ئه فراسيا پاشاي يا دگه رييت،  
ژمارهكا زور ژ له شكهري دگه ل ئه شتي ئه شتي گوليزهر و  
برايي وي بوون. بهرزي ژلايي وانقه هاته ديتن و ئيدي چ  
بياڤين خوه فه شارتنئ بو نه مان.

ئه شتي ئه شتي گوليزهر گوته برايي خوه:

- تو في سواري ب تنئ دنيا سي؟

+ نه خير!

- برا، ئه فه بهرزيي كورئ سوھرابي نه فيي روسته مي يه، ئيكه  
ژ پهله وان و شازاده بين ئيراني، ل نك روسته مي ژ هميا  
عه زيزتره.

+ فيجا، چ بكه مين؟!

- ئەو يىق ب تنى يە و سىھ ھەزار سەرباز دگەل مەدانە، ئەقجا  
چ ئەم وى بگىرىن يان وى بكوژين دى كەيفا ئەقراسيا پاشاى  
گەلەك ھىت و دى مە پاىە بلند و خەلات كەت، ژلايەكئ دىقە  
ژى دى پەھلەوانەكئ گىرنگ ژ ئىرانىيان كىم بيت و دى لاوازتر  
لى ھىن.

+ پا بىژە ئەقە بەختى مەيە، كو يىق ب تنى يە.

- بەلى، بەلى، بلەز ل دۆر بزقۇرن و نەھىلن ئەق نىچىرە ژ  
دەستى مە قورتال بيت.

ل دۆر بەرزى زقۇرىن و بەرزى ھىلا دناق خوەدا، ژبلى شەرى  
و بەرگىرىن بەرزى چ يەمانىن دى نىنن، ئەشتى ئەشتى گولىزەر  
ژ بەرزى خواست كو خوە تەسلىم كەت بى شەر لى بەرزى  
شىرى خوە ژ كاقلانى كىشا دەر و ھەر لايەكئ ھىرش كىربايى  
بى حسىب سەر دەھاتنە فرىن و چەوا ئاقەكا بۆش دەمى  
دجوكة كىدا دچىت قرش و زل و كەنگرپەرە دگەل خوە دەت و  
رى بۆ خۆش دبىت، وەسا بەرزى ژى كولان دناق لەشكەریدا  
قەدكرن و جارەكا دى دا ل لايەكئ دى ھىرشەكا دى بەتى.

بەرزى ئىك بوو، ئەو سىھ ھەزار بوون.. ھەتا ئىقارى بەرزى  
ب زەرگەھەكئ برىندار بوو، دەمى رۆژى پەرىن خوە داھىلاين،

شهر راوه‌ستا. وان کوشتی و بریندارین خوه خرڤه کرن و یین کوشتی دانه ره‌خه‌کی و هیلان، یین بریندار ژی دهرمان کرن، چادره‌ک و هنده‌ک خوارن دگه‌ل ئالیکا ده‌واری وی بو هنارتنه ره‌خی وی، عه‌ده‌تی شه‌پان ئه‌وه هر ده‌می شهر راوه‌ستا ئیدی کوشتن نا بیت، دقیت دوژمن ئیک و دوو دمه‌یدانا شه‌پیدا ته‌قاف که‌ن.

دگه‌ل به‌یانا سپیدی هاته دمه‌یدانیدا و هه‌روه‌کو دوهی و هیشتا پتر سهر دفراندن و خوین وه‌کو بارانی درژیا مه‌یدانی، هه‌تا ئیقاری مه‌یدان وه‌کو قه‌سابخانی لی هات بوو، خوین دگه‌هسته چوکین ده‌واران، لی به‌رزی ب زهرگه‌هه‌کی دی ژی بریندار ببوو، ب شه‌ف ئه‌شتی ئه‌شتی گولیزهر کاغه‌زه‌ک بو ئه‌فراسیا پاشای هنارت کو په‌هله‌وانه‌کی زابلیمان یی دده‌ستاندا بریندار بوی و هه‌واری بو به‌نیرن دا سوباهی یان بگرن یان ژی بکوژن.

روژا سیی هر وه‌کو روژا ئیکی و دووی بوو، لی به‌رزی ب زهرگه‌هه‌کی دی ژی بریندار ببوو، ئیدی نه‌دکاری هیرشان بکه‌ت، ئه‌گه‌ر هیرشه‌ک هاتبا سهر، ب تنی به‌رگریا خوه دکر. وی روژی ژی نه‌شیان چ ل به‌رزی بکه‌ن.

وئ شەقى برينين بەرزى تەزىن و لاواز بوو، ددلى خوه دا  
 دگوت: "بيگومانە کو سوباهى ئەز دى هيمە کوشتن"، هزرين  
 خوه کرن چ رى نه ديتن، بايه کى تەزى دهات لاوازتر و بيهيز  
 تر لى دکر، دگەل باى هندەک بەلگين داران ل دۆر خرڤه  
 بوون، بەلگه کى ژ وان راکر و ب خوينا خوه ل سەر نڤيسى:  
 "ئەز ل گەليى دەريى بەحرا ب سى زەرگه هان بريندارم و  
 ئەگەر سوباهى کەسەک د هه وارا من نه هيت دى هيمە  
 کوشتن" ..

دەستين خوه سەرئەقراز کرن، دوعا ژ خودى يى خيرى،  
 دانەرى عەرد و ئاسمانان کرن؛ تو بو خاترا نيرها پيرۆزکەى،  
 تو ب خاترا زارۆکين بيگونە ه کەى، تو ب خاترا رحما خوه  
 کەى، قى کاغەزى بگه هينه بەر ئوردى يا روستەمى باپيرى من  
 يان فەلامەرزى مامى من يان ژى گيوى زاقايى من، ئوو بەلگى  
 کاغەزى بلندکر و تەسليمى باى کر، دبيژن بايى رۆژه لاتى و  
 رۆژئاقايى پيڤڤه ل کاغەزى دا و کاغەز بلند کر و دگەل خوه  
 بره بەر دەرى ئوردى يا گيوى گوهدەرز.

دەمى سپيدى گيو ژ خه و رابووى، ديت کاغەزەک ل بەر  
 خيڤه تا وى يا بلند و نزم دبیت دەست دا کاغەزى و خواند،  
 دگەل خوه ئاخفت و گوت:

– نهوزهرشا، نهوزهرشا، نهوزهرشا.. ئەڤه مه شینی و تازی یا بهرزی راکر، ژ نوو خه بهرزی دهیت کول گه لیلی دهریی به حرا ب سئ زهرگه هان برینداره.

گیو ئیکسه ر ل فیلی خوه سوار بوو، بی بیژته که سه کئی دی بهرهڤ جهی شهری دا ری.

عهدهت ئەو بوو، هه ر روژ دهمی گیو قه هوا سپیدی قه دخوت دچیته ئوردی یا فهلامه رزی و دگه ل وی ژی قه هوه کئی قه دخون و پاشی ههردوو پیگڤه (فهلامه رز و گیو) دچنه ئوردی یا روسته می و هه ر سئ پیگڤه قه هوئ قه دخون، روژا خوه ل جه م روسته می دبۆرینن.

فهلامه رز هه ر ما ل هیڤیا گئیوی، لی گیو دیار نه بوو، ئوردی بین ههردوو ان دنیزیکی ههڤ دبوون، فهلامه رزی پرسیارا خویشکا خوه کر، کا چ ل گئیوی هاتییه، خویشکا وی گۆتی:

– ئەز نزانم برا، دبیت هیشتا بی سه رخۆش بیت و سه ری وی نه هاتییه بهردان.

+ چه وا؟

– سپیدی یی رابوی کاغزه کال بهر دهری خیفه تی خواندی و دگوت؛ نهوزهرشا، نهوزهرشا، نهوزهرشا.. ئه فه مه شینی و تازیا بهرزی راکر، ژ نوو خه بهرئ دهیت کول گه لئی دهریی به حرا ب سئ زهرگه هان برینداره، یی ل فیلی خوه سوار بی و ئه ز نزانم ب عهرد چوو یه یان ژ ی ب ئاسمان.

+ راسته!

فهللمهرزی ئاخینکهک راهیلا و ئه و ژ ی ل هه سپی خو سوار بوو، بی بی بیژته که سئ بهر هف جهی شه ری دا ری. هه ر وهک فهللمهرزی، روسته م ژ ی هه ر ما ل هیثیا هه ردووان، که سهک ژ ی دیار نه بوو، خولامهک هنارته ددیفر، ئیلچی یین فهللمهرزی گوتی ژ نک خویشکا خوه یی هاتی و یی چووی. روسته می ئیلچی هک هنارته نک کچا خوه بانوکه رسیسای، دا بزانیته کا چ قه ومییه، وی ژ ی ئه و گوتی یا گوتییه فهللمهرزی. ده می روسته می ئه ف ئاخفتنه بهیستین، کرین ژ دلی هات.. دبیژن؛ روسته م رابوو، د حاله تی شه ری وه ر بوو، قولنباسکین زیر و زیقی هه لگرتن و د کومزریا وه ر بوو، شیر ی خوه راست و چه پ کر و گورزی گران هه لگرت، ئه گه ر ل به حرا نه حیت بدهت، چبکا ئافی تی ناهیلیت، قیرییه ک ژ گه وریا خوه بهردا، هه می په هله وانین زابلیمان، هه ر ئیک ژ لایی خوه فه ل

ههسپین خوه سوار بوون و بهرهف جهی قیریی دانه ری و لهشکه رین وان ب دویف کهفتن.

دهمی روسته م گه هشتیه گه لیبی ده ری به حرا و نیژیکی شه ری بوی قیریه کا دی ژی ژ گه وریا خوه به ردا و گازی کری:

- ئەز روسته می کوری زالیمه، په یایی سه ری نه هنگا مه، دیوی سپی ل بهر سوولائی من یی کوشتی و گولبهارا کچا وی ژنا منه، مه خمه را وی یا ب نافچاقین به رزی یی نه فیی منقه، شه قا تاری پینجی په هله وان ل بهر رو ناهی یا وی شه ری دکهن، کی هه یه بهر سینگا من بگریت؟

که سهک ل سهر رهنگی خوه نه ما و پرانی یا لهشکه ری تیرانیا هه ولدا بره فن، لی په هله وانین زابلیمان گه هشتی، سهر دفراندن و مهیدانا شه ری کره نالین و یاله یالا برینداران، یی کوشتی کوشت و یی ئیخسیرکری ئیخسیر کر، ئەو ما ساخ یی ژ مالا خوه نه هاتی.

گه هشته سهر که له خی نه فیی خوه، دیت هیتشتا روح یا تیندا مای و یی بهرگریی ژ خوه دکهت، برینین وی ب ئا قا نوژده هاریی شووشتن و بو گریدان و به رزی زفرانده شه زابلی

ب قه‌گه‌ریانا به‌رزی کو جاره‌کا دی زقریقه سه‌ر کاری خوه و  
که‌فته دناق له‌شکه‌ری خوه‌دا، هه‌فت رۆژ و هه‌فت شه‌قان کره  
که‌یف و شاه‌ی و له‌بیی‌زن. ئیدی هه‌ر رۆژ گیو دا هه‌ته ئوردی  
یا به‌رزی و پیگه‌ دا چنه جه‌م فه‌لامه‌رزی و هه‌ر سی دا چنه  
ئوردی یا روسته‌می و رۆژا خوه‌ ل ویری قه‌تینن و به‌حسی  
سه‌روبه‌ر و ب ریقه‌برنا له‌شکه‌رین خوه‌ که‌ن.



## "2"

دهمی هەر نه هه یفین حوری له قای بی ته قاف بووین، کوردهک  
بوو، ناڤی وی کره ته یموری شیره دل، ل دویف داخوازا  
به رزی، بازبه ندا زیری کره دبهر ئه نیشکا وی یا چه پی را.

کوردهکی هاتی و قه له و، ئوو نازدارکری بوو، ئه گهر زارو کین  
خه لکی ب سالان مه زن دبوون، بی حوری له قایی ب هه یقان  
مه زن دبوو، ئه گهر بی خه لکی ب هه یقان مه زن دبوون، بی  
وی ب روژان.

هیشتا بی چوار سالی بوو، دهمی دچوو ناڤ زارو کا و هه  
ئیکئ وی زله ههک لیدا با دا ستویی وی خوارکه ت، دهمی  
مه زنتر لی هاتی، دا چیه به راهی یا گارانی و دا کوری یا چینا  
گریت و وه ربا ده ت و دا هاقیت و ل دیوارا ده ت، جار دا دیوار  
هه رفن، جار ژی دا چیل په قن. ته یموری شیره دل چ حال بو  
خه لکی باژیری خه رزه مینی نه هیلا بوو، که سه ک نه دویرا چ لی  
بکه ت، چونکو نازدارکری شارخشا پاشای بوو. دهمی مه زنتر  
لی هاتی و ژبی وی گه هشتییه دنیزیکی ۱۵-۱۶ سالی، دا  
چیه چولی و خوه هاقیته سه ر پشتا ماهینا و دا ل مه دیدانی

چوارگافانی پئی کهت، چهوا دا گوہین ماہینان ژئ کہفن و ہسا  
ئو ژئ دا ژ سہر پشٹی کہفیت، ئانکو ژ سہر پشستا ماہینان  
نہدکفت خوہ ئہگہر ماہین دبن وی دا پھقی با ژئ.

گہلک حز ژ سواری و فیرسیی دکر، نیفہکا روژا وی ب  
راہینانا سوارچاکیفہ دچوو، نیفہکا دی ژئ دا دگل ہہفالان  
کہفہ سوحبہتی و ترانہ ب خہلکی دکر، کہس نہ دویرا خوہ  
دراست بینیت، ل دەستیکی ژبہر ترسا پاشای بوو، پاشی  
ژبہر ہیژ و ستہما وی بوو.

روژہکی ژ روژان، کوری پیرہژنہکی تورہ بوو، ئووی  
شہقہیک ل دەقی وی دا یہک ددان ژئ نہہیلانہ ددہقیدا، ئو  
کور ئیکانہیی دایکا خوہ بوو، دلئ دایکا وی گہلک پئی سوت  
و بوغومی و ب گریفہ گوئی:

– ما تو دئ فی باژییری بہردہی، ہہی دای حازری باب بہرزہ!

پیرہژنی ئیکانہیی خوہ بر و چوو، لی پھیئین وی و ہکو زہنگلی  
دگوہی تہیموریدا لیددا، گہلک پئی ہہرشی، چونکو راستی  
دئاخفتنا وی دا بہدی کر، چہندین روژان یی بوغومی و ئہنی  
گری بوو، ہہتا روژہکی بریار دای کو شیرہکی دەف تیژ ل

نک ئاسنگهري بو خوه چيکهت. ههلبهت دايکا وی گهلهک ژئ  
دترسيا و نه دویرا دبهرا باخقيت.

ئيقاريهکي شيرئ خوه ژ نک ئاسنگهري ئينا و چوو مال،  
دهرگهه ل دايکا خوه گرت و ل بهرامبه ر وي روونشت و  
شيرئ خوه دانا ب رهخ ته نشتا خوهفه، دايکا وی گهلهک ژئ  
ترسيا.

- دا بو ته بيژم!

+ که ره مکه دايگوري ..

- ئەز ب وی که مه ئەوي بابئ من دحه بينيت، ئەگه ر تو بو من  
راستين نه بيژئ.. ئەها نهو ئەز سه رئ ته ب في شيرئ ژ سه ر  
ملين ته پافيژم.

+ راستي يا چ دايگوري.. ما کهنگي من تشتهک ل ته فه شارتيه  
و دهست ب گريئ کر.

- نه که گري.. بيژه ئەز کورئ کيمه؟!

جرفهک ب دايکا وی کهفت و روندکين خوه پاقرکرن و گوئي:

+ تو کورئ شارخشا پاشایی. ههیی و نهیییی وی، ههر تویی،  
کهس نه دسهه ته رایه و نه دبهه ته رایه.

- باشه تو کچا کئی؟

+ ئەز ژئ کچا شارخشا پاشایمه، حاگمئ خهزه مینئ.

- نهخیر، من گۆته ته راستی بیژه.

+ راستی یا چ .. دایگوری، ئەفه راستییه!!

- نهخیر .. ئەگهه ئەز و تو ههردوو، کور و کچین پاشای بین..  
وه دیاره ئەم خویشک و براینه، لی ئەگهه ئەز کورئ ته بم، پا  
کا میژئ ته.. ئەگهه تو کچا پاشای بی و ئەز کورئ ته بم و ته  
میژ نه بیته پا وه دیار ئەز بیژمه.

حوری له قا یئ زانی کو کورئ وی یئ مهزن بوی و ئیدی  
نهشیت لی فه شیریت، دیسا جاره کا دی روندک باراندن و  
گۆتی:

- رها دایی.. ما بو ته چ بیژم، یین وهکو بابی ته ل ئیران و  
تیرانان نینن.

+ کییه بابی من؟!!

- بابی ته بهرزی یی کورئ سوهرابی نه ښی روسته می زالی  
یه، ژ شهزاده یین ئیرانییه، تیرانی هه می یی ب بابی ته ښه  
مه هتل بوین، نه شینئ.

بیهنا ته یموری هات و دلخوش بوو، دبن لیف لیفکا ښه دگوت:

- من دزانی نه ز کورئ وی سهر شوری نینم.

+ وه نه بیژده، کورئ من باپیږئ ته ژئ حاکمی خه رزه مینی یه..  
تو یی ب خودانکری، ل شوینا بابی ته یه.

- کا جارئ بو من به حسئ بابی من بکه.

دایکا وی ئاخینکهک راهیلا و چبک چبک روندکین وی هاتنه  
خوار و ب گریفه به رسقا وی ددا.

+ ما یین وهکی بابی ته هه نه! لاهه کی ژیهاتی و په هله وانه کی  
بی به قله، هه ژده ئالایین هه یین و هه ژده هه زار له شکهرئ ل بن،  
کورئ سوهرابی یه، لی بابی وی ب دهستی روسته می باپیږئ  
وی ب خه له تی هاتبوو کوشتن... ده مه کی سوهرابی نه قه پوښ  
کیشا بوو ل سهر سه روچاقین خوه و دشه په کیدا نه و دگهل  
بابی خوه راست ئیک هاتن، هندي سوهرابی خوه ژئ ددا پاش  
روسته م هه ر ل بهر دزقري و که تنه دشه په کی دوور و دریزدا

ههتا ل داویڼ روسته می ئه و ئیخستی و شیرهک کریه دسینگی  
وی را، هینگی نه قه پوشا وی ژ سهری فږی و روسته می زانی  
کو کوری وی بوو ب دهستین وی هاتیه کوشتن. هندي چه کیم  
و نوژدار لئ خرقه کرن بی مفا بوو، لهوا نهو ژی ژ ئه فینی و  
عه شقا سوهرابی، قه در و قیمه ته کا زیده دده ته بابی ته و  
به رزی ل نک وی ژ همیا عه زیزتره. ههتا روژه کی روسته می  
دگوت پشتی من به رزی دئ ل جهی من روونیت، لئ مامی وی  
فهلماهرزی قه بیل نه کر و ئه و و بابی ته سهرا جهی روسته می  
(پشتی مرنا وی) لیکه فتن و دوازده کورسی بین دږ و  
گهواهران ل بن پی بین وان شکهستن، کهسه کی نه شیا چ ل یی  
دی بکهت. هه می گیانی ته یموری شیره دل ببوونه گوه و  
گوهداریا فان سوحبه تان دکر، لئ خه یالا وی ئه و دوور بر  
بوو، ل دایکا خوه زفری و گوتی:

– پا ته گوت بابی ته میړه کی چاکه و بنه مالا زابلیمان  
په هله وانن.

+ ئه گهر ئه و ژی نه په هله وان بن، پا کی په هله وانن؟

– نه خیر، نه وه سایه وه کو تو هزر دکه ی.

+ پا چه وایه؟

- ئەگەر بەرزى پەھلەوانەكى مېرچاك با، خوينا بابى خوه نەھىلا، خوه ئەگەر بكوژىيى بابى وى باپىرى وى بيت ژى. يا دووى، ئەگەر روستەم مېرەكى پەھلەوان با كورئ خوه ب خەلەتى نە دكوشت، ھەروەسا ئەگەر فەلامەرز ژى پەھلەوانەكى ئاقلمەند با سەرا جھى بابى خوه شەرى برازايى خوه نەدكر، چونكو كەس نزانيت كى دئ بەرى كى مریت و دەف خۆشپەك بوو روستەمى بو بەرزى كرى، بلا فەلامەرزى بو ھىلابا.

فېجا ھەر سى چ نين، ئەگەر ئەز بيمينە ساخ، دئ چمە سەردەشتا رەيىي و دئ ھەميا ب خەلەكا كەبەندى گرېدەم و ئەگەر بابى من يىن ساخ بيت، ئەز و ئەو دئ ل ئيران و تيرانا دەستەلاتداریي گىزىن و ھەميا دئ ئىخمە د خزمەتا خوه و بابى خوهدا.

+ ھىدى ھىدى، كورئ من، داسكا تە ھەمىن نا بریت.

- پا دئ بينى.

\*

تەيمۆرى شىرەدل ب شەقى خەو نەدچوو چاڧا و ب روژى ھەردەم يىن ددالغادا و بوغومى بوو، روژەكى باپىرى وى

شارخشا پاشای ژئی پرسیار کر کا بو وی چ بکته دا دلی وی  
خوش بییت، تهیموری گوتی:

– من لهشکه رهک دفتیت، ههژده ههزار سهربازین جیرباندی  
بییت، ژیی هه رئیکی ژ ههژده سالیی نه بوری بییت و هه میا  
شه ر دیت بن و د مهیدانا شه پیدانا شه ر کر بن.

+ ئه فه ب ساناهیییه، هه یامه کا دی دی بو ته به ره هه فکه م.

– ههروه سا من دهواره کی زیرهک دفتیت کو بشیت من راکته  
و ههروه سا بشیم شه پی ژئی پی بکه م.

+ ئه فه یا ب زه حمه ته.

شارخشا پاشای هه می ره ملدار و خیقزانکین خه رزه مینی  
خرقه کرن و پرسیار ژئی کر کو چاره کی بو نه فیی وی ببینن،  
لی چ چاره بو نه هاتنه دیتن ژبلی ب جه ئینانا داخوازی بین  
وی، ره ملداره کی گوتی:

– دهمی که یکانی دیو روسته م و هه سپی وی (ره خشی به لهک)  
هاقیتینه ده ریایی، هینگی ره خشی به لهک خوه ها قیت بو سه ر  
ماهینه کا ئافی و جانیکه کا ده ریایی ژئی چی ببوو، ل بوهاران  
جانیکین ئافی ژ ده ریایی ده رده کفن و د چهرن، ئه گه ر ئه و



جانیکا ژ (رهخشی بهلهک) چیبوی بو تهیموری بینن دی ب  
کیر وی هیت.

+ باشه.. کی دی ئینیت.

- هه رئه و ب خوه، ژبلی وی کهسهک دی نه شیت جانیکین  
ئافی بگریت.

پشتی تهیموری ئەف خه بهره زانین، جارهکا دی خوشی کهفته  
دلی وی، هه ردهم یی مژوول بوو دناف لهشکه ریدا ژبو ژیگرتنا  
سه ربازان بو لهشکه ری خوه یی تایبته، هه تا بوویه بوهار  
تهیمور دگه ل چه ند ره ملدار و پاسه فانان چوونه پهرافی  
دهریایی، مانه د وان کورکاندا ئەوین وان ل هیثیا جانیکین  
ئافی کولاین.

ئیقاریه کی جانیک ژ دهریایی ده رکه فتن و چافی تهیموری ب  
جانیکه کا جوان و ژیهاتی کهفت، ئیکسه ر دلی وی کهفتی، لی  
خوه دکورکین خوه دا متکر هه تا ژی بورین، پشتی پشته وان  
کهفتیه تهیموری و هه قالین وی، تهیمور ده رکهفت و  
هیرشکری، وهختی جانیکی مروقکهک دیتی.. وی ژی هیرشکری  
و دهقی خوه بهشکر دا بدهته بهر لهقا، لی تهیمور یی شارهزا  
و ب هیز بوو، مستهک ل دهقی وی دا، قوون و قوون کهفته

سەر پشستا خو، هیشتا جانیک نه رابوویهفه، تهیمۆری خو هاقیته سەر پشستا وئ، جانیک هار بو، بهرهف ده‌ریایی چوو کو تهیمۆری تیدا ب خه‌ندقینیت، لئ تهیمۆری دزانی دئ چه‌وا وئ که‌هی که‌ت، ب قامچیا لئ راوه‌ستا و به‌ری وئ ژ ریکا ده‌ریایی گوهارت و به‌رهف ده‌شتی چوون، هه‌سپی وه‌کو گیانه‌کی هار و نازریای چارگاقانی دکر و جار ژى دا ده‌ستین خو بلند که‌ت کو تهیمۆری ژسه‌ر پشستا خو بیخیت. لئ تهیمۆر نه‌که‌فت هه‌تا هه‌سپ که‌رخى و بیه‌نا وی چک بووی، هیدی هیدی دا ری و دبن تهیمۆریقه‌ راهات و که‌هی بو، بانگ کره‌هه‌قالین خو ئه‌وین ژ ترسادا نه‌ ویراین ده‌رکه‌فن، ئوو پیکفه‌ فه‌گه‌ریانه‌فه‌ باژیری خه‌رزهمینی.

که‌یفا شارخشا پاشای گه‌له‌ک پی هات و تهیمۆری ژبه‌ر جوانی و ژیهاتی یا وی، ناقی هه‌سپی خو کره‌ (گولپه‌نگ).

\*

دماوی هه‌یقه‌کیدا تهیمۆری شیرهدل هه‌ژده‌ ئالا بلند کرن و هه‌ژده‌ هه‌زار له‌شکه‌ر کیشانه‌ بن و کارئ وی ئه‌و بو، هه‌ر روژ دا ل گولپه‌نگی خو سوار بیت و دا راهیتانین شه‌ری ب سه‌ربازین خو که‌ت، داکو وان به‌ره‌هه‌فکه‌ت ژبو شه‌ره‌کی مه‌زن ل سه‌ر ده‌شتا ره‌ییی.

ئىقارپەككى ل نك باپىرىى خوه شارخشا پاشاى ئامادە ببوو دا  
روخسەتتى ژی بخوازیت کو بچیتە سەر دەشتا رەببىى ژبو  
شەرىى بنەمالا زابلییان. لى باپىرىى وی کاغەزەک داڧى، ژ جەم  
فەغفوورى چىنىى ھات بوو. فەغفوورى دکاغەزا خوەدا گوت  
بوو پاشاى: "من یى زانى خوداڧەندان کەرەمەک یا دگەل ھنگو  
کرى و کورەككى پەھلەوان یى ژ ناڧ ھنگو پەیدا بووى، ئەز  
ھىڧى دکەم بەیتە سەرەدانا من، دا کەچا خوە (ھوما) یى  
پیشکیشى وی بکەم."

عەشقى خوە ل سەرى دا و ناڧودەنگى جوانى و کوبارى یا  
(ھوما) یى ژى بەھىست ببوو، لەوا ئیکسەر بریاردا کو بچیتە  
سەرەدانا فەغفوورى چىنىى. ھەژدە ھەزار لەشکەر دا دوڧڧ  
خوە و بەرەڧ چىنىى دا رى.

پشتى ھەيامەككى فەغفوورى زانى کو تەیمۆر ب ھەژدە ھەزار  
لەشکەرپە یى نىزىكى چىنىى بووى، ئەوى ژى لەشکەرىى خوە  
بەرھەڧکر و چوو پیشوازی یا وی.

ل پەراقى چىنىى گەھشتنە ئىک و پیشوازیەکا ژ ھەژى تەیمۆرى  
و باپىرىى وی بو کر و پىکڧە د رى و رسمین ئاھەنگانەدا ھاتنە  
دیوانا فەغفوورى چىنىى. ئەو ب پەيادەبى دەاتنە د ناڧ باژىرى  
دا، ھوما یى ل سەر بانى قەسرا خوە ھىڧ دکرە ئاھەنگا

پيشوازيں و هاتنا دهن گري خوه، دهمي وي تهيمور ديتي  
ئيكسهر دلي وي كهفتي و قهفته كا گولا ددهستيدا بوو، ههكو  
تهيموري سهري خوه بلند كرى، هوما يى گول هافيتنه بهر،  
هموو ئه و خدام و كهنيزهكين دگهل هومايى دهست قوتان.  
كره شههيان و سهما، مهسينين مه يى گيران و كهنيزه لهبيزتن  
و خهلكي چيني هه مي ب هاتنا تهيموري و شووكرنا خاتونا  
خوه دلخوش بوون.

ئيقارى هوما كار كر و بره سهر جهين تهيموري و ههر وي  
ئيقارى تهيمور بو زاقايى فهغفورى چيني. ههفت روژ و  
ههفت شهفان كهيف و خوشى و لهبيزتن بوو، روژهكي تهيمور  
و باپيري خوه ل ديوانا فهغفورى د روونشتى بوون،  
كاغهزهك بو فهغفورى هات و پشتى كاغهز دايه دهستى  
پهلهوان و ماقولين چيني، پسته پستهك ل ديوانى پيدا بوو،  
هه مي پيكفه تنگزين و تيكچوون، فهغفورى ژى بوغومى.

تهيموري پرسيار كر كا چ سهر و بهره، فهغفورى دثيا لى  
فهشيزيت، لى هندهك ماقولان سوحبهت گههاند ه تهيمورى كو  
قادر شا ههر سال خويكى ژى دستينيت و بين ههژار كرين،  
ههر كارهكي بو خوه بكن.. بهرههه مي وي كارى هه مي بو قادر  
شاي دچيت، تهيمورى گوته فهغفورى:

- خویکی نه دهنی، ما هوون بوچی ددهنی.

+ نی ئەم نه ویرینی، ئە فراسیا پاشا یی ل پشتا وی.

تەیمۆری کاغەز ژئی وەرگرت و دراند و گوته پەيامبەریی قادر شای کو ئیدی خویک ناھیتە دان و بلا کاری خوە یی شەری بکەت.

لئ تەیمۆری خوە ل بەرسفا قادر شای نەگرت و روژا پاشتر هەژدە ئالا بلند کرن و هەژدە هەزار لەشکەر کیشانە بن، قەستا میرنشینا قادر شای کر، دلئ وی و لەشکەری وی یی خووشە، چنکو ئەقە شەری ئیکتیە دئ ب فەرمانداریا تەیمۆری کەن. بەری بگەنە مەملەکەتا قادر شای ب قوناغەکی دانا و خەبەر دایی یان خوە تەسلیمکەت یان بەیتە شەری.

قادر شای باوەر نه دکر کو روژەک دئ هیت فەغفورئ چینی دئ هیتە شەری وی. باوەریا وی گەلەک ب وی و لەشکەری وی دەت، ب بی مننەتی لەشکەر کیشا و هاتە بەرامبەر لەشکەری تەیمۆری.

تشان بەردانە مەیدانی، تشمانا مەیدان مالی، ساقی بەردانە مەیدانی، ساقی یا مەیدان رەشاند، باگوردان ئینان و ب باگوردانا مەیدان گیرا، دبیزن وی شەقی خەوا گەلەکا نەهات،

هندهڪا ڙ ڪهيفا شهري و هندهڪا ڙ ترسا قوونج. دگهل بهيانا  
 سپيدئ دهولا شهري ليدا و تهيموري شيرهدل ل گولرهنگي  
 خواه سوار بو، چوو مهيداني و داخوازا قادر شاي ڪر ڪو  
 بهيته دمهيدانا ويدا، لي قادر شا ڪهسهڪي شارها بو، نه دقيا  
 بجيته دمهيدانا فيرسهڪيدا چ ڙ هيڙا وي نه زانيت و نه نياسيت،  
 لهوا ب لهشڪه رقه هاته د مهيدانيدا. دهمي لهشڪه ري تهيموري  
 ديتي ڪو لهشڪه ري قادرشاي همي هاته دمهيدانيدا، ٺه و ڙي  
 پيڪفه ڪهفتنه دناف مهيدانا شهريدا، بو ناله نال و يالينا  
 برينداران، دمهيدانيدا مشه سهر دهاتنه فراندن و سينگ دهاتنه  
 شهڪرن، هر لايهڪي تهيموري شيري خواه وهشاندا دا خون  
 ڙي زيت. تهيموري گهلهڪ ههز دڪر ددهمي شهريدا بڪهفته  
 بهرامبهري قادر شاي، لي وي قادر شا نه دنيا سي. ل دهمي  
 ئيقاري پشتي شهر راوهستاي، ههردوو جويانا بريندار و  
 ڪوشي بين خواه ڪهڪيشانه ئوردي بين خواه، پهلههوانهڪي  
 چيني قادر شا نيشا تهيموري دا و تهيموري ٺه و نيا سي.

روڙا پاشتر ديسا دگهل ليدانا دهنگي دهولا شهري ههردوو  
 لهشڪه چوونه دمهيدانيدا. وي روڙي ڙي شهريهڪي گران هاته  
 ڪرن، بهري روڙ پهرين خواه داهيليت، تهيمور و قادر شا  
 دراست ئيڪ هاتن و تهيموري ڪه بهندهڪا بلهز هافيته قادر شاي  
 و ب هفت خهلهڪين ڪه بهندي گريدا و ئيخسير ڪر، دهمي

لهشکه ری قادر شای دیتی کو شاهی وان هاته ئیخسیر کرن،  
 شکهستن کهفتی و ژیک بژاله بوون. یی رهقی رهقی و ئهوین  
 ماین ژی هندهک هاتنه کوشتن و هندهکا ژی خوه تهسلیمکر و  
 لهشکه ری تهیموری ب سهرکهفتنه زقریقه چینئ. قادر شا  
 زیندان کر و جارهکا دی ژبه ر ب دهسقه ئینانا فی سهرکهفتنا  
 مهزن کره کهیف و شاهی و لهبیزتن.

\*

خه به ری سهرکهفتنا تهیموری و ئیخسیرکرنا قادر شای  
 گه هشته ئه فرسیا پاشای، گه لهک پی ههرشی و زور تورپه بوو،  
 پرسیار ژ ئاقلدارین خوه کرن، کا ئهف تهیموره کییه، گوتنی  
 تهیمور کوری شارخشا پاشایی حاکمی خهرزمینی یه و  
 فهغفوروی کچا خوه یا دایی و پیکفه هیرش یا کرییه سهر  
 قادر شای و نهو قادر شاه ئیخسیری فهغفوروییه. که ربین وی  
 فهبون و کاغهزهک بو فهغفوروی هنارت، تیندا گوت بوو: " ئه ی  
 فهغفورو.. تو حاکمه کی ژ وان حاکمین من داناین، ئانکو ئه ز  
 بووم من خویک ژ ته دستاند، ئه فجا قادر شای به ردهن و ل  
 دهواره کی سوارکه ن و تو دگهل تهیموری ب په یاده بی و  
 سهرکول و پیخاس وهرنه جه م من، دا یی هه ق هه ق که م و یی  
 نه هه ق ئه دهب که م.

ئىمزا.... ئەفراسيا پاشا.

ليقئىن فەغفوورى ژ ترسا لەرزىن، قى ترسا فەغفوورى ھەمى  
چىن قەگرت و ترسەك كەفتە ناڤ خەلكى و كەسەك نە دشيا  
چ ھزرىن دى بكتە، ژبلى ھزرا شەرى و مالویرانىي. ژنكا ب  
سىنگى خوە دادا ژبەر چارەنقىسى خوە يى نەديار ددەستى  
ئەفراسيا پاشای دا. تەيمۆرى ژ فەغفوورى خواست.

— روخسەت ھەيە، بەرسقا ئەفراسياى بو بنقىسم؟

+ ئەمر ئەمرى تەيە، ئەقە تە ياكرى و ھەر رىكەكا تو ببىنى  
بکە.

تەيمۆرى كاغەزەك بو ئەفراسيا پاشای نقىسى و تیدا گوت:

"ئەى ئەفراسيا پاشا.. ئەگەر من حسىيەك بو تە كرابا و من  
زانىبا كا تو ھەيى يان نە، من قادر شا نەدگرت، نھۆ قادر شا  
گرتيى فەغفوورى يە و ئەز يى ل قئیرە، ھەر چ تشتى ژ تە  
بھيت بو بەردانا وى تەخسىر نەكە...

ئىمزا: تەيمۆرى شىرەدل.."



کاغز کره ددهستی هردوو ئیلچی بین ئه فراسیا پاشای دا و هنارت، دهمی ئه فراسیا پاشای کاغز خواندی هند نه ما بۆ ههوا ب سهری بکهفیت، بانگ کره ههفتی نفیسه ران و گوئی:

– سى روژ و سى شهقان بهردهوام کاغز ان بنفیسن بۆ هه می تیرانیا، بلا هه می بهین، دا بى ئه ده بان ب ئه ده ب بیخه م.

هه ر کاغز دچوون و له شکه ر دهاتن، د ماوی سى روژاندا هند له شکه ر کوم بوو، ئه گه ر باران هاتبا عه رد ته ر نه دبوو.

تهیموری شیرهدل هه ژده ئالا بلند کرن و هه ژده هه زار له شکه ر کیشانه بن، فه غفووری ژى دهه ئالا بلند کرن و دهه هه زار له شکه ر کیشانه بن و ژ باژیرین چینی ده رکه فتن، داکو زاروک و ژنک توشی ترسی و کوشتنی نه بن.

ژلایی دی فه له شکه ری ئه فراسیا پاشای به ره ف چینی فه دهات، هه ردوو له شکه ر ل ده شته کا به رین ل به رامبه ر ئیک راوهستان. له شکه ری ئه فراسیا پاشای ناهیه ته حسیب کرن و له شکه ری تهیموری و فه غفووری بیست و هه شت هه زار سه رباز ب تنی بوون.

توشمان بهردانه مهیدانی و مهیدان مالی، ساقی کیشانه مهیدانی و مهیدان رهشاند و باگوردانا مهیدان گهرا، مهیدان

راستگر داکو دهوارین وان نه سه تمن و بهختی چ دهور د  
شه پیدانیهیت، ب تنی عهگید بهرامبه ر عهگیدا و پهله وان  
بهرامبه ر پهله وان بن.

ههردوو لایان چادر قه دان و بو حتا میرکوتا و کادیا  
لینانگه ه و مهربه خان بلند دبوو، وی شهقی خهوا گهلهک  
مروقان نه هات هندهکا ژ که یفا شه پی و هندهکا ژ ترسا  
قوونی. دهمی روژی چاقین خوه قه کرین، دههولا شه پی هاته  
لیدان و ل دهسیکی تهیموری شیرهدل ل گولرنگی خوه سوار  
بوو، ل دور مهیدانی زقری و ل بهرامبه ر ئوردی یا ئه فراسیای  
راوهستا و داخوازا که رهسیوسی کر کو بهیته دمهیدانا وی دا،  
لی بهری که رهسیوس کاری خوه بکته (شه دده) ی خوه هاقیته  
دمهیدانی دا و گوئی :

- تو نه ل هه مبه ر که رهسیوسی یی داکو بهیته د مهیدانا ته دا.

+ تو چ که سی؟

— ئه ز شه دده مه، کوری ئه فراسیا پاشایمه، برای  
که رهسیوسیمه.

+ ما چ قه دیدیه، سوباهی دورا وییه.

که ربین شهدهی قه بوون، بله ز و دگه ل بایع به زئی هیرشکره  
تهیموری، ل دور زقوری و بیهنه کئی ئینا و بر هه تا بزانیته  
تهحه مولا وی چه نده، ل داویع تهیموری که به ندهک هاقیتی و  
شهده ب سئی خهله کین که به ندئی گریدا و ژ سه ر زینا هه سپی  
ئینا خوار و ل دویف خوه راکیشا و ئیخسیرکر.

که ره سیوسی چاف کره چل هه زار له شکهری بچنه دمهیدانیدا،  
فهغفووری ژئی چاف کره بیست هه زار له شکهری ژئی خوه و  
یئ تهیموری کو بچنه دمهیدانیدا .

دهنگی شیرا و شهینا دهوارا و چه رخه چه رخ و ناله نالا  
په هله وانان دهنگی دنیا یی کپ کر بوو، هه تا ئیقاری خوین  
دگه هشته چوکین دهواران. دهمی روژی پهرین خوه داهیلاین  
دهنگی ساقی و سنیتلا هات و جهله بین رهخش و ئیدهکا هاتنه  
بادان، هه ر جوینهک به رهف ئوردی یا خوه چوو.

روژا پاشتر جارهکا دی تهیموری خوه هاقیته دمهیدانیدا و  
دیسا داخوازا که ره سیوسی کر کو بهیته دمهیدانا وی دا  
ئه قجاره ژئی بهری که ره سیوس کاری خوه بکته (مهیمونه) ی  
خوه هاقیته دمهیدانیدا و گوئی:

– ئه قه تو چ كه سى بى شهرمى، دوھى ته داخوازا وى كر بوو.. نه هاته د مهيدانا ته دا چونكو جهان سهرله شكه ره و ئه و ناهيته د مهيدانيدا.

+ تو چ كه سى؟

– ئه ز مهيمونه مه براين ويمه.

+ ما چ قه يدييه، ئه قروكه توبى و سوباهى دورا وى يه.

تهيمور گه لك يى بله ز بوو، دورا كه ره سيوسى بهيت و بگريت له وا دوو جار ل دور زقري و كه بهند هاقيتى ب سى خه له كين كه به ندئ گريدا و ژ سهر پشتا هه سپى وى ئينا خوار و ل دويف خوه راکيشا، چاقين ئه قراسيائى مانه ب تهيموريقه، كه ره سيوسى چاف كره پينجى هه زار له شكه رى كو بچنه د مهيدانيدا و هه روه سا فه غفوورى ژى فه رمان دا كو له شكه رى وان هه مى پينگفه بچنه د مهيدانيدا، له شكه رى تهيمورى و يى فه غفوورى پينگفه دنبه بيست و هه شت هه زار سهر باز، ب جار هكى كه فتنه د مهيدانيدا.

ئه قروكه ژى وه كو دوھى ناله نال و يالينا په هله وانان دگه هه شته ئاسمانى هه فتى، خوين وه كو روباران د چوو هه تا بوويه

ئىقارى و شەر راوہستای ھەر لایہ کی بریندار و تەرمین خوە  
قەکیشان.

ژبەر زیرەکی و پەھلەوانی یا تەیمۆری، ئەفراسیا پاشا گەلەک  
ئالۆز و تەنگەزار ببوو، ددلی خودا دگۆت: "... ئەقە کورئ  
شارخشا پاشایە و شارخشا پاشا ئیکە ژ حاکمین من داناین،  
دلی وی گەلەک یی پئی شاد بوو کو ئەف میړچاکە ژ وەلاتئ  
وی رابوو و ھەر وەسا گەلەک ژى یی عیجز بوو چونکو  
گەلەک ژ لەشکەرئ وی ھات بوونە کوشتن.

دەرکەفتە بەردەرئ خیفەتا خوە.. روناهی یا چرا یین ھەردوولا  
شەف ب تەقافی قەرەفاند بوو، ب دیتنا وان ھەمی تەرمین ل  
نیزیک ئوردی یا خوە دیتین، دلی وی ئاگر بەربووی و زیدە  
تنگژی. بپاردا کو رۆژا پاشتر ئەگەر تەیمۆری داخووا  
کەرەسیوسی کر ئەو ب خوە بچیتە دەمیدانا وی دا.

خزمەتکار و ئیلچییان تەختەرەوانا وی بۆ بەرھەفکرن و تیر و  
شیر و گورزئ وی یی گران و ھەمی پیدئی یین شەری بۆ  
بەرھەفکرن. کەرەسیوسی گەلەک ھیقی ژ بابی خوە کرن کو  
ئەو ب خوە بچیتە دەمیدانا تەیمۆریدا، چونکو تەیمۆر داخووا  
وی دکەت و شەرمە نەچیتە دەمیدانیدا، ب نەرمی دگۆتە بابی  
خوە: "ئەگەر ئەز نەچمە دەمیدانا شەریدا، لەشکەرئ من دی

هزرکټ کو ټټز دترسم.. ټوو هټردهمټ لهشکه ر هزرا  
 ترسینوکیټ ژ سه رکردټ خوه بکه ت چ هه بیه ت و ریزگرتنټ بو  
 دانانیت.. ټټچا هیقی دکټ م کو من ل پټش چاځټن هټردوو  
 لهشکه ران کټم نه که.... ". که ره سیوسی گه له ک لافلاف و هیقی  
 ژ بابټ خوه دکرن، لی بابټ وی قاییل نه بو.

بریارا وی یا دوماهیټ ټټو بو، کو ټټو ب خوه بچټته دمه یدانا  
 شه پټ ته یموریدا.

\*

دگهل به یانا سپټدی وه کو هټر روژ دهولا شه ری لیډا، ته یمور  
 دیسا ل گولږهنگی خوه سوار بو، چو دمه یدانیتا و داخوازا  
 که ره سیوسی کر. ټټفراسیا پاشای ته خته ره وانا خوه هاژوته  
 دمه یدانیتا، هټر دوو جوین رابوونه ژپټرځه، دا هټمی ته یمورټ  
 شیرهدل و خودانټ ته خته ره وانا ب شه ش فیلا کو ټټفراسیا  
 پاشایه ببینن، کا دټ چ بیت.

گه هشتنه به رامبه ری ټټک، ټټفراسیا پاشای گوتټ:

- ټټز دټ هنده ک پرسیاران ژ ته دکټم.

+ که ره مکټ!

- تو کورئ کی بی؟

+ ئەز تەیمۆری شیرەدلم کورئ شارخشا پاشایمە.

- شارخشاپاشا، من بی کرییە حاکمی خەرزەمین، تو بی هاتی  
و بوویە زاقایی فەغفورئ چینی، ئەو ژى ئیکە ژ  
کاربەدەستین وەلاتی من.

+ بەلی....

ئەقجا تو ژى ئیکی ژ پەهلەوانین وەلاتی من، ئەقا تە کری تە  
کر، ژ نھۆ پاشفە وەرە دەستین خوە بکەینە دناڤیکدا و پیکفە  
بچینە شەری دوژمنی مە بی سەرەکی. ئەقە ھندە سالە ئەم  
دکەین و ئیرانی دخۆن، مادەم تو ھوسا پەهلەوان و زیرەکی  
وەرە دناڤ لەشکەری مندا و ئەز دى ل تە بۆرم و دى جھى  
تە ل نک من بی تاییەت بیت.

+ تو مروڤەکی فیلبەند و حیلەبازی، ئەڤ فیلە تە بین ل  
کەیقوبادی کرین و ھەرودەسا تە بین ل سیاووشی ژى کرین،  
چ جارا تە راستی نە گۆتیپە و تو بی درەوینی.

- سەگباب، پا بیژە ئەز ژ تە دترسم؟

+ بەلی تو ژ من دترسی!

ههروهكو ئەفراسيا پاشا ژ خهونهكا ب ترس هشیار بووی،  
جرهفك قی كهفت و دهست دا گورزی گران ژ تهختهرهوانی  
كیشادهر و تیوهركر، لی تهیمۆر شارهزایی شهپان بوو، خوه  
قهدا و دهمی توز قهرهقی جارهكا دی ل جهی خوه یی  
راوهستای بوو.

– وهی، ئەقه هیشتا تو مای؟!.

+ بهلی ئەزی مایم و نهو دورا منه.

تهیمۆر وهسا بهز و سفکی ل دۆر دزقزی، سهری ئەفراسیایی  
وهكو ناعوری ل دۆر تهیمۆری دزقزی، ئەوی هزر دكر كو دی  
گورزهکی دانتی، یی مژویله ب وی هزریقه كا دی ژ كیقه  
گورز هیتی، تهیمۆری تیرهك بهردایی و ل رانی وی دا، ب  
رانی خوهقه مژوول بوو.. تهیمۆری شیریی خوه یی میسری ژ  
كافلانی كیشادهر و دناقبهرا چاف نقاندنهكیدا، شیر داوهشاندە  
ملی وی و تلخهكا گوشتی ژیقهكر، دهستی خوه ب ملی خوه  
قهنا و سهری خوه بلند كر دیت تهیمۆری گورزهکی گران  
وهشاندی، مهرتال دا به، مهرتال پرت پرت كر و گورزی وی  
ب سهری فیلهکی وی كهفت مهژی ددفا دا هاقیت و  
دهملدهست فیل كوشت، جارهكا دی هیشتا ئەفراسیایی کاری  
خوه نهكری تهیمۆر ل دۆر زقزی دا گورزهکی دی ژی بدانتی..



ئەفراسيا پاشاي دزاني كو ئەگەر ئەف شەرپە ب زووترين دەم  
 نەراوەستیت، مرنا وی یا مسوگەرە.. ئینا ژئی خوہست كو  
 راوەستیت، دا دوو پەیفین دی دگەل باخقیت. تەیمۆر راوەستا  
 و هیدی هیدی هاتە بەرامبەر و گۆتی:

– کەرەمکە!

+ ئەف مەیدانە.. مەیدانا مێرانە و مەیدانا شەری و خوینی یە،  
 مە ئەف دەوارین دبن مەدا وەستاندن و ئەگەر ئەم ئەفرو بیھنا  
 خوہ فەدەین، سوباھی جارەکا دی مەیدان دئ بۆ من و تە  
 بیت.

– تە راستی بقیت، ئەز باوەر ژ تە ناکەم، لی ئەز شەرما سی  
 تشتان ژ تە دکەم.

یا ئیککی تو مروڤهکی کالی و ژیی تە ژیی من درێژترە. یا  
 دووی تو پاشاهی هەموو تیرانیانی و تو قی هیقیی ژ من  
 دکە، ئەز شەرم دکەم بۆ تە ب جەنەئینم. یا سیی دوور نینە  
 تو هزرکەکی کو من باوەر نە دکر دئ قی سەرکەفتنی ل سەر  
 تە ئینم و ئەزی بۆ خوہ ویرایمە تە، لەوا چ بیاقی بیھنقەدانی نا  
 دەمە تە. ژبەر قان هەرسی ئەگەران ئەز دئ دەستووریا تە

دهم، ئەگەر نه، نهو نيفرۆيه و ههتا ئيفارى ئەگەر تو يى ب  
حهفت رها باى.. دا ههفت جاران ته كوژم و ته كوژمهقه.

لى هه ره بلا ئەفرۆكه بيهنهقه دان بيت و سوباهى يان دى ته ب  
خلفا كه بهندى گریده م.. يان ژى دى له شى ته كه مه رزقى ته ير  
و ته والان.

ئەفراسيا پاشاى چ بهرسف نه دان، هه ر ئيك زفریقه ئوردى يا  
خوه و وى رۆژى چ شهپان روو نه دا و هميا بيهنا خوهقه دا.

\*

پشتى ئەفراسيا پاشاى بيهنا خوه قه داى و كومه كا ره ملدار و  
خيفزانك و نوشداران برينين وى ده رمان كرين و ساخ بويه قه،  
بانگ كره كه ره سيوسى كورئ خوه و پيلانى ئاقله مند و همى  
كاربه دهستين گرنگين تيرانى يا و بو ئاخفت:

– گه لى مروڤان، ئەف مروڤئ ئەفرۆ من شه ر ل گه ل كرى، يى  
سهيره، ئەجنيه نه ئەجنيه، سحر كره نه سحر كره، چ  
مروڤين وه كو وى نينن، من شه رى دگه ل كه يقوبادى كرى، من  
يى دگه ل سياووشى و زالى و روسته مى ژى كرى، چ كه سى  
وهكى فى كه سى من نه ديتيه.

ب چ ته رزا شهر دگهل ناهيته کرن و بيگومانه كو سوباهى دئ  
من كوژيت و ئەگەر ئەز كوشتم چ شهرا دگهل نهكهن، هوين  
همى گوهى خوه بدهنى و بلا ببیته مهزنى هه وه، ئەگەر  
شهرى ئيرانيا كر ئەفه تشتهكى باشه و ئەگەر ژى هون ب  
دهستقه بهردان هون همى گوهى خوه بدهنه وى، وه دياره  
دوماهى يا مه تيرانيان.. دئ ل سهر دهستى فى حهرام زادهى  
بيت.

ل دوماهى و هسيه تين خوه کرن، هميا بهردا گريئ.

پيرانى ئاقله مند ل شوينا پيغه مبهري وان بوو گوته ئەفراسيایى:

- بوچى ئەم دگهل پيك ناهيين؟

+ ئەفه چ ئەزمانان نزانيت.

- ئەز هه ولدهم بهلكو ئاگرى فى شهرى بقه مرينم.

+ ههره دهستى ته ژ تهرا، چهوا وى بقيت و هسا دگهل پيك

وهره، جارهكا دى دووباره دكه مهفه.. چهوا وى بقيت.

پيرانى كاري خوه كر و چهند مروقه كين نه چه كدار دگهل خوه

برن و چوو ئوردى يا تهيمورى و فه غفورى چينى.

دهمى گه هشتين.. وان قهستا تهيمورى كرن كو بچنه ديوانا وى  
و دگل وى باخفن، لى تهيمورى پشتا خودايى و گوت ئەز  
پيدى چ دانوستاندنا نينم.. سوباهى مهيدان دى هه موو  
ئاريشه يان چاره سه ركهت.

لى فهغفورى و كاربه دهستين چينى بهرداگرى و ژ پيشقه  
رابوون و مانه ژ پيرقه، فهغفورى گوت تهيمورى:

- ئەفه وهكى پيغه مبهري مهيه، ئەگه ر نفرينه كى ل مه بكهت چ  
جارا سه ركهفتن ناهيته ريكا مه، ئەز هيقي دكه م تو گوهداريا  
وى بكهى و دهست قالا نه زفرينى.

+ هيژايى فهغفور، من چ مه خسه د ب قى شه پى نين، ئەفه  
همى من ژبه ر ته يا كرى، كا دلى ته ب چ يى خوشه ئەز دى  
وهكه م.

- ئەفا ته بو من كرى هه تا نه قى چركين من ژى ژبير ناكهن،  
لى ئەز زور هه ز دكه م تو گوهداريا پيرانى بكهى.

+ ب كه يفا ته يه.

پيران بره سه رى ديوانى ب ره خ تهيمورى فه و پرانى يا ديوانى  
ژ پيرقه بوون.. ئوو گه لهك ژ وان كه سين ژ پيرقه ژبه ر گرى

نەدشيان باخفن، پيرانى سلاڤين ئەڤراسيا پاشاي گەھاندنە  
تەيمۆرى و گۆتى:

- مە دڤيت ئەم پىك بەيىن، ژبلى پىكھانتى ژى مە چ چارە يىن  
دى نىن، ئەگەر ئەم پويش بين و هوون ئاگر، ھەر ئەم قوتبېر  
نا بين.. ئەگەر ئەم پەز بين و هوون گورگ بن ھەر ئەم قوتبېر  
نا بين، ژميژە بوو ھەر مە دوعا ژ سەنەم و سليڤين خوە دكرن  
كو پەھلەوانەكئ وەكو تە ژ ناڤ مە رابيت، پشتى دوعايا مە ب  
جھ هاتى و ئەڤ پەھلەوانە پەيدا بووى، ئەم بمينە ب ستويى  
ئىكڤە، چ شرەت قئ قەبوول ناكەن.

+ ئەگەر تو بيژى، ئەم قوتبېر نابىن، سوباهى پەھلەوانىن ھەو  
ھەميا ئىك ئىكە يان دئ ئىخسیركەم يان دئ كوژم، لەشكەرى  
ھەوہ ژىك دئ تەرا و بەرا كەم كو چ جارن ئىك نەگريتهڤە،  
لى تو يى هاتى و كا تە چ ژ من دڤيت، بيژە.

- من دڤيت تو بەيىە نك ئەڤراسيا پاشاي و ل شوينا كوشتن و  
خوينئ ئەم بکەينە ئىكگرتن و كەيف و خوڤشى.

+ ب كەيفا فەغڤورىە، بريار بريارا ويیە.. ئەز ب سەردان  
يى هاتيمە ڤيرە و من كچا فەغڤورى يا مارەكرى، ئەو چ  
بيژيت ئەز رازيمە.

فهغفوری ژبه ر گریڼ نه د شیا باخځیت، خوه د پین پیرانی  
وه رکر و دهست و پین وی ماچکرن و دخریقینا دا دگوت کا  
پیرانی چ دځیت من نه و دځیت.

تهیمور ژی ل پیرانی زځری و گوتی:

– نه گه ر ب دلج هه میا بیت، نه ز ژی ناماده مه دگه ل هنگو پیک  
بهیم، من چ دوژمنکاری دگه ل که سی نین.

+ پا دی شه دده و مهیمونه ی به رده، بلا بچنه ئوردی یا  
نه فراسیا پاشای و سوباهی پیکځه نه م دی چینه ویری.

– بلا.. سه رچاقان.

تهیموری بریار دا ئیلچی بین خوه کو هه ردوو کورین  
نه فراسیا پاشای و قادر شای ژی به ردهن، به ردان و هنارتنه  
ئوردی بین وان، پیرانی ئاقلمه ند ژی ما ل نک وان هه تا روژا  
پاشتر پیکځه ب مه وکبه کی ره سمی و پادشاهانه چوینه  
ئوردی یا نه فراسیا پاشای.

دهمی نه فراسیای مه وکی وان دیتی و پیرانی ئاقلمه ند ل  
به راهی یی یی دهیت، پیشقه چوو، هه می سه رله شکه ر و  
په له وان و ماقولین تیرانیان ب ری و ره سمین پادشاهانه ل

پېشوازيان وان بوون. دهمی گه هشتین، ئە فراسیا پاشای تانجی  
خوه ژ سهرسهری خوه راكر و دانا سهر سهری تهيموری  
شیره دل، لی تهيموری قه بوول نه كر و گوتی:

- ئەی پادشاه، تانج بو سهرسهری خودانی خوه باشه.

قه در وقیمه ته كا بی حسیب بو تهيموری گرت و ههفت روژ و  
ههفت شهفان بو قی ئیكگرتنی كره كه یف و خووشی و له ییزتن.  
ههروه سا ئە فراسیا پاشای تهيموری شیره دل ل شوینا كوری  
خوه كه ره سیوسی كره جیهان سهرله شكه ری تیرانیان، لی  
تهيموری ئەو ژی قه بوول نه كر و گوت: "بو من به سه ئەز  
سهر بازهك بم دله شكه ری تیرانیدا."

ب قی ئیكگرتنی هه می ماقوول و سهر بازین ههردوو جوینا  
دلخووش ببوون. ل شوونا شه ری و كوشتنی دهمین خوه ب  
راف و نیچیری و ژن و كه نیزه كین جوان و ئاههنگ و خوارن  
و قه خوارنیقه دبوراندن.. پستی بیهنا تهيموری ژفان ئاههنگین  
روژانه تهنگبوی.. ئیقاریه كی گوته ئە فراسیا پاشای:

- ئەگه ره هه ر ل قیره بمینین، ئەف له شكه ره دی بیزار بیت.

+ پا چ بکهین؟

– ئەز نزانم هوون دزانن.

+ سنورئ مە و ئيراننيان دەشتا رهين يه، ههردهمى ته فيا  
ئەم دئ چينه شهري.

– ما نهۆ چهوانه؟

+ ب كه يفا تهيه.

– ئەز دبيتزم، ئەفه بوهاره و لەشكەر هەمى يى خرڤه كريبه،  
ئەگەر ب من بيت ئەم دئ چينه سەردەشتا رهين، يان بۆ مە  
يان ژى بۆ وان.

+ من ژى نهۆ پىن باشتره، هەر ژبەر وان ئەگهريين ته گوتين،  
نهۆ ژ هەر دەمهكى دئ باشتەر و خوشتره.

سەر قول و پهلهوانان لەشكەر خرڤه كرهڤه و كرنه قول قول و  
به رهه فکرن بۆ سەفەرا سەردەشتا رهين. پشتى چەند روژان  
تهيمۆر ب بهراهين كهت و چوون، ئەفراسيايى هەولدان كو  
تهيمۆر دگەل مەوكبى وان بيت.. ئەوئ ل داوى يا كاروانى، لئ  
تهيمۆر قاييل نه بوو، گۆت:

– ئەز دئ ل بهراهى يا لەشكەرى بم.



### "3"

لهشکه ری تیرانیان ب بار و بارخانه فه گه هشتنه سهردهشتا  
رهیی، خیفه تین خواهه دان و ل جهه کی دیارکری ئاکنجی  
بوون. تهیمور ل گولرهنگی خواهه سوار بوو، دا سهح و سویا  
سهر سینوری بکهت. ل سهر سینوری ئوردی یا کوریزه ی  
بوو، کوریزه دگه ل کومه کا ئیلچی و سهربازان ل سهر دهشتا  
رهیی بوون، ژبو هندی دا سهروبهری تیرانیان بزنان و هر  
دهنگوباسه کی گرنگ هه بیت دا بگه هیینه روسته می و زابلجی.  
تهیمور ب نک کوریزه ی فه چوو، گوئی:

– تو چ کهسی؟ ته ئوردی یا خواهه ل فیره دانای؟!

+ ئەز کوریزه مه، ئیک ژ زیره قانین روسته میمه، فی هه یامی  
نوبا منه ل سهر سینوری. لی پا تو چ کهسی؟!

– ئەز ژ تیرانیامه و بی هاتیم دا خزینه و مالی زابلجی بو  
تیرانی بیهم...

پشتی به ریخودانه کا کوور گوته‌فه: ئو په‌هله‌وانین زابلن ژی..  
یان دی کوژم یان دی ئیخسیرکه‌م.

+ وهی وهی وهی ، ئه‌فه ما هوون شهرم ناکه‌ن، ئه‌فه چه‌ندین  
جاره هوون دهین و ب سهرشوری دزقرن.

– ئه‌فجاره ئه‌م دی ب سهربلندی زقرین.

+ وه دیاره ته‌چ جاران شهری روسته‌می یان یی فلامه‌ری  
یان ژی یی به‌ری نه‌دیتیه؟

– نه‌خیر من نه‌دیتیه، لی ئه‌ز دزانم کو ئه‌و هه‌رسی یین ته  
گوئین نه‌چ په‌هله‌وانن.

+ ئه‌فه تو ب کیژ ده‌فی وه دبیزئی، ئه‌گه‌ر هه‌ر ئیک ژ وان  
هه‌ما هیفکه‌ته ته‌گیان دله‌شی ته‌دا نا مینیت.

– وه‌سا نینه، ئه‌گه‌ر روسته‌م می‌ره‌کی باش با کوری خوه ب  
خه‌له‌تی نه‌دکوشت، ئه‌گه‌ر به‌ری ژی په‌هله‌وانه‌کی می‌رچاک با  
خوینا بابی خوه نه‌دهیلا، ئو هه‌روه‌سا ئه‌گه‌ر فلامه‌رز ژی  
عه‌گید با سه‌را جهی بابی خوه شهری به‌ری نه‌دکر.

+ ئه‌ی قه‌حبه‌ی قه‌حبه‌ ژن، ئه‌فه تو چه‌وا جورعه‌تی دده‌یه  
خوه و فان گوئتا دبیزئی.

کوریزه‌ی هیژشکره ته‌یمووری و رمه‌ک تیوه‌راند، لی ته‌یمووری  
 شیره‌ک هاقیته رما وی کره دوو قهت، کوریزه‌ی شیرئ خوه  
 ژ کافلانی کیتشاده‌ر و کاری شه‌ری کر.. لی ته‌یمووری  
 که‌به‌نده‌ک هاقیتی، هیژ چ شه‌ر نه‌هاتیه‌کرن ئیکسه‌ر ئیخسیرکر،  
 ئەو له‌شکه‌ری دگه‌ل کوریزه‌ی ژی به‌رامبه‌ری له‌شکه‌ری  
 تیرانییان چبکه‌کا ئاڤا ده‌ریایی بوو، شه‌ر ژ که‌سه‌کی نه‌هات و  
 هند گه‌هشتن خوه قورتالکه‌ن و به‌ره‌ڤ زابلئ بدنه‌ه ری، دا  
 خه‌به‌ری هاتنا تیرانییان بگه‌هینه روسته‌می. لی دسه‌ر هندئ را  
 ژی هنده‌ک برا و برازایین کوریزه‌ی شه‌رمکر شه‌ری نه‌که‌ن،  
 هه‌ولا به‌ردانا کوریزه‌ی دان، ئەو ژی هه‌می هاتنه ئیخسیرکر.

خه‌به‌ر گه‌هشته ئوردی یا روسته‌می کو ئەڤراسیا پاشا ب  
 له‌شکه‌ره‌کی ئیکجار مه‌زنڤه یی هاتییه سه‌رده‌شتا ره‌یی و  
 ده‌هولا شه‌ری دقوتیت، روسته‌می هه‌می په‌هله‌وان و سه‌ر  
 له‌شکه‌رین بنه‌مالا زابلئ خرڤه‌کرن و فه‌رمانین خوه ل سه‌ر  
 هه‌مووان به‌لاڤ کرن و سه‌روبه‌ری له‌شکه‌ری خوه دروست  
 کر و به‌ره‌ڤ سه‌ر ده‌شتا ره‌یی دا نه‌ری. خیفه‌تین په‌هله‌وان و  
 سه‌ر له‌شکه‌ران ریژکرن و خیفه‌تین له‌شکه‌ری ژی جودا دانان.  
 ئەڤجا بو حت حتا میرکوتا و کادیا لینانگه‌ه و مه‌ربه‌خا بلند بو  
 ئاسمانان.

دگهل به یانا سپیدی روسته می توشمان بهردانه مهیدانی،  
توشمانان مهیدان مالی و ساقییان مهیدان رهشاند و باگوردانا  
وی رۆژی همیی مهیدان دگیرا، مهیدانا شهری وهکو نیقین  
ئهیوانا راستقه کر، دا چ دهوار لی نهسه تمن و سهرفه رازی ب  
تنی یا زیره کی یا پهله وانان بیت، هوسا مهیدان ئاماده کر بو  
شهری.. دهمی دهنگی لیدانا دهولا شهری بلند دبیته ئاسمانان  
و شهر دهست پی دکهت، دا چ هیجهت بو چ لایه نا نه مینیت.

روسته م و دگهل هه می پهله وانین بنه مالا زابلی هه ر ئیک ل  
بن خیفه تا خوه یا دیار کری و دناف ئوردی یا خوه دا روونشت  
و کاروبارین له شکه ریڼ خوه ب سه روبه ر دکرن.

\*

ئه فراسیا پاشا ب له شکه ری خوه قه یی به ره هه فکری بوو ژبو  
شهری، دیوانا وی یا مشتی پهله وانین تیرانیان بوو،  
تهیموری شیرهدل ب ره خقه یی روونشتی بوو، سوچه تا  
شهری دکرن.

ژ نشکه کیفه تهیموری ژئی داخوازر کا دی چهوا شیت  
پهله وانین زابلیمان نیاسیت یان ببینیت بهری شهر دهست پی

بکەت. ئەفراسیا پاشا ل ئامادە بویین دیوانی نیژی و چاف کره  
ئیکی ژ وان کو گولبەندی وەیسى بوو، فەرمان لى کر:

— هلو دگەل تەیمۆرى، هەرە سەر جەهەکی بلند کو ب حوکمی  
دووربینی بشین پەهلەوانین زابلیمان ببین و هەمیا نیشا  
تەیمۆرى بدە.

+ بەلى ئەزبەنى...

تەیمۆر و گولبەندی وەیسى پیکفە چونە جەهەکی بلند و ل  
بەرامبەر ئوردی بین زابلیمان راوەستان، دووربینە دانانە  
بەرچاقین خوە و کت کت قیرا هاتن و تەیمۆرى پرسیار ژى  
دکرن:

— خیفەتەکا ل بنى ریزا خیفەتان، قوبەکا زیری یا پیفە،  
مروڤەکی کریت و نەبەرھۆزە، جل و بەرگیت ئازەلان یى دبەر،  
وہکو مروڤان ناھیتە پیشچاف، ل سەر کورسیکی یى  
روونشتیە و خزمەتکار و زیرەڤان ل بەر خیفەتا وی  
دراوەستاینە، ئەو کییە؟

+ ئەو گیوی گۆدەررە، زاقایی روستەمییە و خودانی هەفتی  
برایانە، ل سەر پرا سەلاتی خوین ریژە.

– ویفہ تر گہنجہ کی ژبھاتی ل بن خیفہ تہ کا دوو قوبہ زیری  
روونشتیہ، وی ژی کومہ کا ٹیلچی و خزمہ تکاران ہہ نہ، ئہ و کییہ؟

+ ئہ و جانبہ خشنی ہیندیہ، کوری فہ لامہ رزی نہ قین روستہ مییہ،  
پہ ہلہ وانہ کی ب نا قودہ نگہ.

– خیفہ تہ کا دی.. سی قوبین زیری ل سہرن، مرو فہ کی ئہ نی گری و  
ب چریست، پتر خزمہ تکار و زیرہ قان دخزمہ تا وی دا دراوہ ستاینہ،  
ئہ و کییہ؟

+ ئہ و فہ لامہ رزی کوری روستہ مییہ، ہہ می حیلہ و فیلین شہ را  
دزانیٹ، عہ زیزی بہر دلی روستہ میہ.

– خیفہ تہ کا دی یا ژ ویفہ تر ہہ ی، خیفہ تہ کا جوان و سپہ ہی یہ  
لیقین وی ہرودہ کو بیژی ئارمیشی سپی یہ، سی قوبہ بین  
زیری پیفہ نہ، لاوہ کی گہ لہ ک ژبھاتی و خزمہ تکارین وی ژی  
گہ لہ کن، ئہ و کییہ؟

+ ئہ و بہ رزیی کوری سوہرابی نہ قین روستہ مییہ، کہ سہ ک ژ  
وی عہ زیزتر و ب بہاٹر نینہ ل نک روستہ می، ہرودہ کو بین ب  
ہفت روحایہ، چہ ندین جارن ب تنی و ب پہ یادہ یی کہفتییہ  
دناف لہ شکرئ مہ دا و بین قورتالبووی، ل ئیران و تیرانی  
پہ ہلہ وانین و ہکی وی دکیمن.

دهمى ب قى ئاوايى پەسنين بابى وى ھاتينه كرن كه يفا  
تەيمورى گەلەك ھات و پاشى ژى پرسى:

— باشە، ژ وى لاوى ويڤەتر خيڤەتەكا مەزنى، پىنج قوبەيىن  
زىرى ل سەرن، رەنگى وى بەلەكە، ژبەر خزمەتكار و  
زىرەقنانان ب كوتەكى مروڤ دكاريت ئەوى ل بن ببينيت،  
زەلامەكى سەرھيە، جل و بەرگىن شەرى دىبەرن، ميناكى  
پەھلەوانىن بى ويڤەيە.

ھىشتا تەيمورى نە گوتىي ئەو كىيە؟ گولبەندى دەيسى گوتى:

+ ئەو دە قەسابى سەرى مە تىرانىيان، ئەو دە ژنىن مە دكەتە  
بيژن و زارۆكىن مە دكەتە ھىتيم، ئەو دە جىھان سەرلەشكەرى  
ھەمى ئىرانى، ئەو دە روستەمى زالى، ئەو دە ھەتا نھۆ ئەم دكەين  
و ئەو دخۆت.

— گەلەك باشە، ئەز زۆر سوپاسى يا تە دكەم.

پىڭفە ڤەگەريانەڤە ديوانا ئەڤراسيايى و تەيمۆر جارەكا دى  
چوو ل جەي خوە ب رەخ ئەڤراسيا پاشايڤە روونشت و  
گولبەند ژى زڤرى جەي خوەيى تايبەت ل ناڤ پەھلەوانان  
روونشت.

ئەفراسيا پاشا ژ تەيمۆرى پرسى:

– تە چەوا ديتن؟

+ ب راستى، سەروبەر و ميناكى وان پەهلەوانين بى وينەنە، گەلەك د رىك و پىكن، ئەو عەگيدن يين فەرە كو مروڤ حسابەكى بۆ بكت.

– ئەقجا تو چ دىيژى؟

+ (رابو ژپىرقە) ب ئانەهيا سەنەم و سلىقن مە، سوباهى ھەميا يان دى ب خەلەكىن كەبەندى گرىدەم يان ژى دى سەرىن وان ژناف ملان قەكەم و دى دانمە بەر پىن تە و ھەمى مال و ملكەتى وان ژى دى بۆ تە ئىنم.

ئەفراسيا ژى رابو ژپىرقە و دگەل وى ھەمى پەهلەوانين ديوانى رابوونەقە، شيرى خوە بلند كر و گوت:

– ب ئانەهيا سەنەم و سلىقن مە، دى ب سەركەقن.

ھەميا پىگقە دووبارە كر (دى ب سەركەقن... دى ب سەركەقن).

\*



دگهل به یانا سپیدئ، دهمی دهنگی دههولا شه‌ری ههمی  
په‌له‌وان و له‌شکه‌ر هشیارکرین، ته‌یموری شیرهدل ل  
گول‌ه‌نگی خوه سوار بوو، چارگاقانی ل مه‌یدانا شه‌ری دکر..  
وه‌کو سیتافکی ل دۆر مه‌یدانی د زق‌ری هه‌تا گه‌هشتیه  
به‌رامبه‌ر ئوردی یا روسته‌می زالی و گازیکری:

- ئەز دا خوازا فه‌لامه‌رزی دکه‌م به‌یته‌ دمه‌یدانا مندا.

هیشتا فه‌لامه‌رز ژبن خیفه‌تا خوه دهرنه‌که‌تی، په‌له‌وانه‌ک ژ  
ناق له‌شکه‌ری چوو دمه‌یدانیدا و گوته‌ ته‌یموری:

- ما خونه‌ تو به‌رامبه‌ر فه‌لامه‌رزی یی تو داخوازا شه‌ری وی  
دکه‌ی.

+ تو چ که‌سی!؟

- ئەز سامم کوری فه‌لامه‌رزی نه‌قیی روسته‌میمه...

+ چ قه‌یدییه، ئەقرو دۆرا ته‌ و سوبه‌ دۆرا بابی ته‌یه.

که‌ربین سامی قه‌بوون، هیرشه‌ک کره‌ سه‌ر ته‌یموری و  
گورزه‌ک به‌ردای، لی گورزی وی ژئ نه‌گرت، ب نیقه‌کا  
مه‌یدانی که‌ت، توز ژئ بلند بوو، ته‌یمور ل به‌ر زق‌ری و سام  
ژی په‌له‌وان بوو، ده‌ست دا شیرئ خوه و هیرشه‌کا دی کری

لئ تهيمؤرى كه بهند هافيتتى و ب سى خهله كين كه بهندى گريدا  
و شيرى وى ژى ددهستاندا قرقراند.

روسته مى چاف كره بيست هزار لهشكهرى بچنه دمهيدانيدا و  
ئه فراسيا پاشاي چاف كره چل هزار لهشكهرى و هر دوو  
لهشكهر بهربوونه ئىك.. ياله يال و نالينا برينداران دچوو بهر  
ئاسمانان، گهلهك سهريازين خودان خيزان و بى گونه هژ  
ههقدوو كوشتن ههتا ئيفارى دهنگى ساقى و سينهران هاتى و  
جهلهبين رهخش و ئيدهكان هاتنه بادن، ئهقه ژى رامانا وئ  
ئهوه كو شهر راوهستيا. پاشى هر دوو لايان هند چرا و  
شه مالک هه لكرن هه تاكو وئ شهقى مهيدان كريبه روژ و هر  
لايهكى تهرم و بريندارين خواهه كيشان و مهيدان بو روژا  
پاشتر پاقرن.

روژا ددويقدا ديسا دگهل ليدانا دههولا شهرى، تهيمؤرى  
شيرهدل د لئى خودا بى ژ فهلامهرزى دلمايى يه، چونكو  
سهرا جهى روسته مى شهرى بابى وى بى كرى، ههروهك  
دايكا وى بو گوټى، لهوا جارهكا دى ل بهرامبهر ئوردى يا  
روسته مى راوهستا و داخوازا فهلامهرزى كر كو بهيته دمهيدانا  
وى دا.

بهري فلامه رز ژ جهې خوه راببیت، تهیموری دیت فیلهک هاته  
دمهیدانیدا و ئه و مروقی نه وه کی مروقان بی ل سهر پشستا  
فیلی، گوته تهیموری:

– ئه فته تو چ کهسی، ههر روژ دخوازا فلامه رزی دکهی ما تو  
نزانی کو تو نه ههمبه ری شه ری فلامه رزی بی.

+ تو چ کهسی؟

– ئه ز گیوی گوهده رزم، زاقایی روسته میمه، خودانی خوه و  
ههفتی برامه، ل سهر پرا سه لاتی خوین ریژم.

تهیموری نه دقیا ل دویف دریژ کهت، گورزهک دانایی و گیوی  
مه رتال دانا بهر، مه رتال پرتکاند و گورز ب سهری فیلی وی  
کهفت، ههر دهملده ست مه ژی ددهف و دفنا دا هاقیت و گیو  
ژی دریژ بوو بهر پین هه سپی تهیموری.

گیو یی جه رباندی بوو د شه راندا، بله ز شیرئ خوه ژ کافلانی  
کیشاده ر و دانا لنگین هه سپی وی، دا وی ژی په یا کهت،  
ئیکسه ر تهیموری که به ند هاقیتی و گریدا، ژ هه سپی خوه هاته  
خوار و گوته:

– هشیار به هه می هه سپ نه بین کوشتنینه.

د وئ گافيدا هه سپي روسته مي (ره خشي به له ك) شهي،  
 ئيكسهر گولډهنگ ل دويڤ شهينا ماكا خوه چوو، گه هشته ناف  
 ئوردى بين ئيرانيان. ديسا بيست هزار ژ له شكه ري ئيرانيان  
 و چل هزار ژ له شكه ري تيرانيان هاتنه دمه يديدا و وهكو  
 روژا پيشين شه رهي دژوار هاته كرن هه تا خوين گه هشتيه  
 چوكين دهواران. روژي پهرين خوه داهيلان و جهله بين رهخش  
 و ئيده كا هاتنه بادن، تهيمور زقريفه يي داماي و عيجز، كليا ته  
 ژي نه دهات ژ بهر ئيخسيري بونا (گولډهنگي) هه سپي وي. هندي  
 نه فراسيائي له ك له كي وي ددا و په سنين وي دكرن و  
 دگوتي:

— يا ته كرى دى زه مان بو زه مانى فه گيريت.

لى يا بي مفا بو، دلى تهيمورى ژبلى گولډهنگي وي ب چ  
 په سن و چ تشتي دى خوش نه دبوو. نه فجا مادهم دلى  
 تهيمورى يي نه خوشه، دلى هه مي په هله وانين تيرانيان  
 نه خوش بو، سه ما و له ييزتن راوه ستاندين و هه مي دبوغومي  
 بوون. دقان گافاندا ئيكده ستي مازنده راني ب له شكه ري خوه فه  
 گه هشته سهر دهشتا رهي، ژ نوو دهه وارا نه فراسيائي هات  
 بو، ده ستي ئافراسيائي ماچكر و روونشت، تبا به كي بي دهنگ  
 ما، لى خوه نه گرت گوته نه فراسيائي:

– ب من وەرە، تشته کئی مهزن یی ل هنگو قهومی!

+ نه خیر، هندی تهیموری شیرهدل یی ساخ بیت، ئەم هر دی  
سه رکهفتی بین.

– باشه، بوچی هوون هه می دبوغومینه، ههروه کو ئەوین ب  
شکهستن ژ شهری زفرین.

+ ته راستی بقیته، ئەوا ئەفرو فی پهله وانی کری (ئیشارهت  
کره تهیموری) دی زه مان بو زه مانی فه گیریت، لی ئاریشه کا  
بچووک یا ل مه قهومی.

– خیر بیت!

+ ده می گئیو گوهدرز ئیخسیر کری، تهیمور ژ ههسپی خوه  
په یا بو، دا قلفلی یا گئیو ب راوهستینیت، رهخشی روسته می  
یی شهی و ههسپی تهیموری ژ یی ددویقدا چووی، چونکو  
رهخشی به لهک و گولرهنگ ههردوو ههسپین ئاقینه، رهخشی  
ماکا گولرهنگیه، ئەفجا گولرهنگ یی ل دویف شهینا ماکا خوه  
چووی. ئەفه چه ندین کاغه ز مه بو هنارتن کو ههسپی مه  
بدنه فه... ناده نه فه. ئینا ئیکدهستی هیفکره تهیموری و گوئی:

مادهم خولامی ته ئاماده بوو، چ عیجزی یا نه خو. د ئەف  
شەفەدا دی هەسپی ته زقرینم. مادهم ئەو هەسپی نازقرینن،  
ئەز ب خوه دی چمه دناف ئوردی یا واندا و دی هەسپی ژئ  
دزم و ئینم. کەیفە ته یمۆری گەلەک پی هات..

رابوڤه و گوئی: ئەز ژئ دی دگەل ته هیم.

※

ل وی دەمی ئیکدەستی مازندەرانی و تەیمۆری شیرەدل کاری  
خوه دکر کو ھندەک زیرەفانان دگەل خوه ببەن و ددویف  
ھەسپی تەیمۆری را بچن، ل لایئ دی ژئ فەلامەرزئ کورئ  
روستەمی کاری خوه دکر کو بچیتە ناف ئوردی بین ئەفراسیا  
پاشای داکو کورئ خوه و زاقایی خوه ژ ئیخسیری بی بەردەت.

تەیمۆر و ئیکدەست ب ناف ئوردی بین ئیرانیانقە چون و  
گەھشتنە نک ھندەک زیرەفانان، ئیکدەستی ژ وان پرسئ:

– ئەرئ فەلامەرزئ کورئ روستەمی ل قارایە یان نە؟

+ نەخیر ئەف شەفە پارزینی جادوگەری بی کریە پشتا خوه  
و بی چویە ناف ئوردی بین ئەفراسیا پاشای، دا ئیخسیران  
بەردەت.

— قادر شا، قادرشا، قادر شا.. ئەگەر من ژ فەلامەرزى كورئ  
روستەمى نەبا، دا وەلاتئ ئىرانىيان ب فەند و فىل و  
سحربەندىي كەمە پويش و دا دەمە باي.

زيرەقانا گوتئ: ئەفە تو چ دىيژئ؟ !

ئينا بلەز ئىكەستئ و تەيمورى (بەرى دەنگەك ژئ بەيت)  
سەرىن وان برين و ل تەولخانا دەواران گەريان.

ژلايئ دىفە فەلامەرز گەهشتە نك هەندەك زيرەقانىن تيرانىيان،  
ژئ پرسئ:

— ئەرى ئىكەستئ مازندەرانئ هاتئ يە قيرە يان نەء؟

+ بەلئ ئەف شەفە يئ گەهشتئ، بەلئ دگەل تەيمورى يئ  
چوويە دناف ئوردئ يئن ئىرانىياندا داکو هەسپئ وى بزقرينن.

— نەوزەرشا، نەوزەرشا، نەوزەرشا.. ئەگەر من ژ ئىكەستئ  
مازندەرانئ نەبا دا وەلاتئ تيرانىيان ب فەند و فىل و  
سحربەندىي كەمە چول و هول.

+ ئەفە تو چ دىيژئ كورو!

هیشتا چ دهنگین بلند ژئی دهرنه کهفتین، فهلامه رزی ههمی پیکفه  
دانه بهر شیرا و سه ری ههمیا برین.. ل چادرا ئیخسیرا گه ریا.  
چادر دیت و کور و زاقایی خوه بهردان و زقریقه ناف ئوردی  
بین زابلی.

ئیکدهست و تهیمور هندی ل چادرا دهواران گه ریان نه دیتن  
پتر دناقدا چون، هه تا گه هشتینه نیزیك چادرا روسته می،  
دیتن روسته م و به رزی ههردوو دروونشتینه یی سوحبه تی  
دکن و یی مه ی قه دخون، گوهل دهنگی حم حما دهواران  
بوو، ئیکدهستی گوتی:

– ئه قه مه دیت، باشه د مژولن، دا بچین، به لکو ره خشی  
روسته می ژئی دبهین.

ئیلچی بین بهر ته ولخانا دهواران کوشتن و ب ژوور کهفتن،  
تهیموری گولرهنگی خوه دیت و ئینا دهر، ئیکدهستی دقیا  
ههسپی روسته می بینیت، لئ تهیموری گوتی:

– ئه م نه هاتینه دزیی، ژئی قه به، مه گولرهنگی خوه دیت، قتیجا  
بهسه دا بزقرین.

+ لاوو، تو نزانئیه قه شه ره و شه ر حیله یه.



– ئەز چ حىلا د شەرىدا قەبوول ناكەم.

+ پا بوچى وان ھەسپى تە نە دزفراند..

ئەو ب قى دانوستاندىقە بوون، ھندەك زىرەقنان گوھل دەنگى  
وان بوو، تىكھاتن و تىكچوون، ئىكدەست ل ھەسپى روستەمى  
(رەخشى بەلەك) سوار بوو، ئو بازدان.

روستەمى و بەرزى زانى كو ھەسپ چوون، بەرزى دگەل  
ھندەك لەشكەرى ددويفدا چوو ھەتا گەھشتى بەر لىقا ئوردى  
يىن وان.. ھندەك ئىلچى يىن وان كوشتن، لى نەگەھشت  
ھەسپى بزقرىنىت، بەرزى گەلەك عىجز بوو. زقرىقە نك  
روستەمى. دوئ گاقتىدا فەلامەرز دگەل كورى خوە و زاقايى  
خوە زقرىقە، ھاتە نك بابى خوە دا كەيفا وى بىنىت، دىت بابى  
وى و بەرزى يىن برازا يى وى ھەردوو دبوغومىنە، گوتى:

– ھەو ھەو ھوون دبوغومى، من ئىخسىر بەردان و نھۆ يى ل  
بەر دەرى چادرى و ل ھىقا ئەمرى تەنە كو بەھىتە ژوور.

+ خۆش بى كورى من چ بو تە ناھىتە گوتن.

– پا چ قەومىيە؟!

+ ئارىشەكا بچووكە، نھۆ ھندەك تيرانىيان گولپەنگ و  
رەخشى بەلەك ھەردوو دزىن و برن.

– ما بەرزى ل قئىرە نە بوو!؟

+ ئەم ھەردوو د ھشيار بوين، بەلى پا ژ دەستى مە  
دەرىخستن و برن، بەرزى ددويڤ را چوو، لى بى مفا بوو.

– من سەد جارا دگوتە تە، بەرزى چاقشۆرە و نەمىرچاكە، تە  
دگوت نەخىر جەھى من بو بەرزى يە.

بەرى خوە ژ بەرزى وەرگىرا و ھەروەكو دگەل خوە دبىژىت  
ئەگەر ئەم بکەقئىنە ددەستى قى ترسنوكىدا، دى حالى مە باش  
چى بىت! بەرزى ھىدى گۆتە مامى خوە.

– ئەى مامى من بى عەزىز، نە سويچىن من بوون.. ئوو ئەز و  
باپىرى خوە ھەردوو ل قئىرە بوين، لى ب دزىكقە بى دبرين.

+ نەخىر سويچىن تەنە، بلا تە خوە ب مەيئقە مژوول نە كربا،  
بلا گوھى تە ل سەر لەشكەرى بايە. بەلى تو نە زەلامى  
شەپرانى.. تو زەلامى ژنكا و مەيخانانى. ئىنا بەرزى ژى تورە  
بوو، جىرى وان قەكىشا ھەتا بوويە شەر، ب كولم و شەق و  
پىنا دانا ئىك، پاشى دەست دا شىرا دا شەرى كوشتنى بکەن،

لئ روسته م ته نکاف بوو ل هردووا خوری و ژیکفه کرن.  
به رزی گوئی:

– ئەز یئ نه هه قم، ئەو مامی منه، ئەگەر رابیته من ژئ دقیت  
ئەز شه پئ وی نه که م. ل من ببووره.

دلئ روسته می گه له ک ب به رزی سووت و دانا کورئ خوه ب  
زهنگی یا هه تا ملئ وی ترکری و خوین ژئ هاتی.

فه لامه رز سل بوو، گوته بابئ خوه:

– هه ما به رزی ئەف نازداری یئنه وه کو یئنه بچووکا بو خوه  
یئنه گرتین، ماده م هوون دگه ل من د هوسانه، ئەز ل نک هه وه  
ناجم..

ژ چادرا بابئ خوه ده رکه فت و له شکه ری خوه بر و چوو،  
نه قاپوشه ک هاقیته سه ر سه روچاقین خوه و ناڤئ خوه کره  
گوشی کورئ گوش نه قیئ دو حاکئ.. ئوردی یا خوه دانا  
لایه کی ل سه ر مهیدانا شه پئ ده شتا ره یئ.

د وی وه ختیدا له شکه ری گوش کورئ گوش نه قیئ دو حاکئ  
یئ دروست ژئ د هه وارا ئە فراسیا پاشای هات بوو سه ر  
ده شتا ره یئ. قیجا ل سه ر ده شتا ره یئ ئوردی یئنه هه فت

لهشكهران لئ خرقه ببون. لهشكهرئ روسته می (ئیران —  
زابل). لهشكهرئ ئه فراسیا پاشای. لهشكهرئ ته یموری  
شیره دل. لهشكهرئ ئیکده ستی مازنده رانی. لهشكهرئ  
فه غفورئ چینئ. لهشكهرئ گوشئ کورئ گوش نه فیئ  
دوحاکئ. ئوو ههروه سا لهشكهرئ فه لامه رزی ئه وئ ب نافی  
گوشئ کورئ گوش نه فیئ دوحاکئ.

تیرانی گه له ک د دل خووش ببون کو هه تا نهو سه رکه فتن یا ب  
دهستقه هاتی و ل نک وان دزینا ره خشی به له ک ئانکو برینا  
ههردوو پین روسته می بوو. ئوو لهشكهرئ ئیرانی بیئ  
روسته م ههرده م یئ شکه ستیه.

هه موو شه فان ل ئوردی بیئ تیرانیان چه پله قوتان و مهی  
قه خوارن و سه ما و له بیزتئ و سترانیئ سه رکه فتنئ ببون. لئ  
ل ئوردی بیئ زابلیان خه م و جر ه کیشان و قه رقه شه یا  
په هله وانان بوو کا کی یئ حه ق بوو. به رزی یان فه لامه رز.

## "4"

ب سلبوونا فهلامه رزی و دزینا رهخشی بهلهک رهوشا  
سه رکر دایه تی یا لهشکه ری ئیرانی تیکچوو بوو.

روسته می، به رزی دانا بوو بن ئالایح سه رلهشکه ری و نه  
دهیلا به رزی پیشکداریی د چ شه راندا بکه ت.

هه ر روژ ته یموری شی رهدل دا داخووا مهیدانا فهلامه رزی  
که ت، لی که سهک نه دچوو دمهیدانیدا. به رزی گهلهک هه ز دکر  
ل شوینا فهلامه رزی بچپته دمهیدانا ته یموریدا، لی روسته می  
نه دهیلا.

پشتی چه ند روژین بی شهر جارهکا دی ته یموری داخووا  
مهیدانا فهلامه رزی کر، جانبه خشی کوری فهلامه رزی چوو د  
مهیدانا ویدا و گو تی:

– ما تو شهرم ناکه ی، هه روژ داخووا فهلامه رزی دکه ی.. ما  
تو نرانی فهلامه رز نه ل ماله؟!

+ من نه زانییه کو نه ل ماله!

– دڦيا ته زانڻيا، چوڻكو ته گهر ل مال با، نهو دا دهه جارن ته  
كوڙيت و كوڙيته ڦه.. يان ڙي وهك ٿاڙه لان دا ته گريت و  
ٿيځسڀر كه ت.

+ دهمڻ فهلامهرزل مال نه دويڙا بهيته دمهيدانا مندا، چوڻكو  
دترسيا، وي دزاني يان دا كوڙم يان دا ٿيځسڀر كه م. لي ٿه ز  
نزانم تو كي هوسا پي دخوري.

– سه گي سه گباب، تو من نانڀاسي؟! ٿه ز جانبه خشي كوري  
فهللمهرزي نه ڦيڻ روسته ميمه، گورزهك وه شاندي، لي  
تهيموري خواه ڦه دا، هيشتا تهيموري كاري خواه نه كري،  
جانبه خشي ب تيرين ڙههركري بهردايي، ههردووك دبه ر ٿيكد  
دڙڦرين و شهري تيرا دكر هه تا تيرين وان ته ڦاڦ بوين،  
كه سي چ ڙ كه سي چينه كر. دهست دا ڀما و ليك خورين.. ههر  
كه سي چ ڙ كه سي چينه كر. رمين وان ب تني دسينگي مهيداني  
د سمين. دهست دا گورزين گران ڙي.. ههر بي مفا بو،  
شيرين ميسري ڙ كاڦلانا كيشانه دهر و هه تا دهڦ و پشتين  
شيرا وهكه هڦ ليهاطين، كه سهك ڙ وان بريندار ڙي نه بو.

ڙ هه سپا په يا بوون و خواه ليكدان.. جارنا تهيمور دا  
جانبه خشي به ته سهري مهيداني و جارنا جانبه خش دا  
تهيموري كيشته بني مهيداني، خواهي دبن دهست و پييا هافيت

و عهردی مهیدانی وهکو خهتین گهدهکا ل شوین پین وان  
دهاته کیلان، سنی شهقان کهس نهشیا بی دی. د وان دهلیفاندا  
زال ب سهره دان هات بوو بهروکین شهپی، زالی گوته کورئ  
خوه:

– ئەڤه چ جورئ شهپیه ب شهف و روژ دهیته کرن؟

+ ب راستی ئەز ئی نزانم!!

– ئەڤه کینه؟

+ پشتی فهلامهرز سلبووی و ههسپن من هاتیه دزین.. من  
بهرزنی بی دانایه بن ئالای، ههروژ فی پهلهوانی داخوازا  
فهلامهرزنی دکر. جانبهخشی چوویه دمهیدانا ویدا، ئەز نزانم  
کیه و کورئ کینه.. لی ئەڤه سنی روژ و سنی شهفن ئەو و  
جانبهخش ب ستویی ئیکڤه، ئەم ئی ژ عیجزیا دا ما ی تی  
ناکهین.

– ئەز دی ژیکڤه کهم.

+ خوهزی ی.....

زال هیدی هیدی ب ناڤ مهیدانیڤه چوو ههتا گههشتیه نیزیکی  
وان، جانبهخشی دهستین خوه سست کرن کو بچیته بهراهین،

لئ تهيمۆرى گۆتى: ب هيجه تا وى پيره ميۆرى خوه قورتال  
نه كه.

جارهكا دى جانبه خشى خوه شدانده قه و دست ب شه پرى  
خوه كر. لئ زالى ژ هردووان خوه ست و گۆتى:

– هوون ب وى كه ن بى هوون د حه بينن، هوون راوه ستين دا  
دوو په يقان بو هنگو بيژم.

ژي كفه بوون، هردوو دكه رخی بوون، هاتنه به رامبه ر زالى و  
گوه داريا وى كرن. زالى گۆتى:

– ئه قه مهيدانه و مهيدان يا خوینی و كوشتنى و شه پريه،  
ئه قجا ئه ز هيقي ژ هه وه هردووا دكه م.. ئه ز ته مه ت باپيري و ه  
هردووامه، بيهنا خوه قه دن و جارهكا دى مهيدان هه ر يا ل  
قيره هه تا ئيك ژ هه وه دشپته بى دى. هردووان ده ستى وى  
ماچكر و ژي كفه بوون، چونكو تهيمۆرى دزانی كو زال باپيري  
وييه ژى، به لئ زالى و جانبه خشى نه دزانی.

هه ر ئيك ز قريقه ئوردى يا خوه.

\*



سى رۆژان ل دويڧ ئىك گوشى كورى گوش نه ڧيئ دوحاكي  
(فهللمه رز) دهاته دمهيدانا شهريدا و داخوازا به رزي دكر، لى  
روسته مى نه دهئلا به رزي بچيته دمهيدانا ويدا و پشتى شهري  
تهيمورى و جانبه خشى ژى كه سهك نه دچوو دمهيدانا ويدا،  
ئو و سى رۆژ بوون شهر نه هاتيه كرن.

رۆژا ددويڧدا ديسا ده مى فهلامه رزي نه قاپوشكري (نه ڧيئ  
دوحاكي) هاتيه دمهيدانيدا و داخوازا به رزي كرى تهيمورى  
شيره دل گه لك پى ههرشى و چوو دمهيدانا ويدا و گوتى:

– ئه ڧه تو چ كه سى، هوسا بى مه عريفهت، ههر رۆژ تو دهئى و  
داخوازا به رزي دكهى، هه مى دزانن كو به رزي بى ل بن ئالاي  
و باپيرى وى ناهئليت بهئته شهري كه سى.

+ ما ته چ ژئيه، به رزي دۆژمنى مه ههر دووانه، من توله كا  
كه ڧن يا دگهل هه مى.. ئه زى هاتيمه تولا خوه.

– نه خئر تو مروڧه كى بى مه عريفهتى و چ نيشانئن ميرانئى ل  
نك ته نئنن، ئه گهر رۆژا ئىكى ده مى نه هاتيه دمهيدانا ته دا، بلا  
ته خوه بى دهنك كر با هه تا باپيرى وى دستووريا وى  
ددهت...

+ نه خئر، نه وئيريت بهئته دمهيدانا مندا.

- ئەز باوەرناکەم، ئەگەر باپیری وی دەستوور دابا نھۆ ژمیژ بوو تو یی کوشتی.

+ زێدە نەکە، ئەگەر دێ دناقبەرا مە دا خراب بیت.

تەیمۆری گەلەک حەز دکر دناقبەرا واندا بییتە شەر، چونکو دعویرکی وی دا نەدچوو خوار، ئەقە ھندە روژە داخووزا مەیدانا بابی وی دکر، لەوا بلەز لی قەگەراند:

- بی مەعرفەت، ئەقە تو چ دبێژی، ھەما کا خراب کە!

دبەریکدا ھاتن و چوون و ل دۆر ھەف زفرین، ب گورزین گران دانانە ھەف.. ب کەبەندان، ب شیرین میسری شەرکرن.. لی کەسەکی چ ل یی دی نەکر. پەیا بوون، دقیاں خوە لیک بدەن، لی پەھلەوانین تیرانییان و ئەقراسیا پاشا ب خوە کەفتنە دناقبەرا واندا و ژیکفە کرن و ھەر ئیک زفریفە ئوردی یا خوە.

بەرزى ئەف خەبەرە پى زانى، کو ئىدى ھەتا دلئ پەھلەوانین دوژمنى وی ژى یى پى دسوژیت، ئاگر ل بن پین وی ھەل بوو، بیھنا وی ھاتە سەرى دفنا وی و ھەدارا وی ل چ درا نەدھات.. چوو جەم باپیری خوە و داخواز ژیکر کو بو ماوھین دانەکی روژى دەستووریی بدەتی دا بجیتە راڤ و نیچیرەکا بلەز، بەلکو بایى خوە بگوھوریت و پیچەکی ئارام بییت.

روسته می ژى دزانی چ ئاگرئ ههله ددلی بهزیدا، لهوا ب  
دلوقانیه کا بابینی گوتی:

– باشه، عهزیزی من لی زوو بزقرهقه.

+به لی باپیر.

بهزری بلهز و پر ب ئهقینی، دگهل هندهک ئیلچی بین خوه بین  
نیزیک ئوردی یا خوه ب جه هیلا و بهرهف دول و نهال و  
چپایی نیزیک دهشتا رهین چوو. ماوهیهکی ب ریقه بوو، دیت  
تهخته رهوانه کا نهخشاندی یا ل جههکی دانایه و کومه کا ئیلچیا  
یین ل بهر، بهزری پرسیار ژئ کر: ئهقه، چ تهخته رهوانه؟

+ ئهقه، هۆمایه ژنا تهیمۆری یه، یا هاتیه سهر دهشتا رهین،  
دا ژ نیزیک دهنگوباسین شهری بزانیته.

– کا دا هیفکه می، یا جوانه یان نهء؟

+ ئهقه ما تو شهرم ناکه ی؟ ئهز یی دبیزمه ته یا تهیمۆری  
یه.. تو یی دبیزئ دا هیفکه می کا یا جوانه.

– ما دهم ته وه گوت، ژنک ب تهخته رهوانفه دئ بو من بیت،  
ئیلچی بین هوما یی کوشتن و تهخته رهوان کره ددهستی  
ئیلچیین خودا کو بو ببه نه ئوردی یا وی.

فہ لامہ رزی نہ قاپوشکری تہ ختہ رھوان دیت کو ہندہک ٹیلچی  
یہ بہرہف ٹوردی بین ئیرانیان دہن، ژئ پرسیار کر۔

– ئہفہ چ تہ ختہ رھوانہ؟

+ ئہفہ ژنا تہ یموری یہ، بہرزی یا ژئیلچی بین وی ستاندی و  
ئہم دی بو بہینہفہ۔

– کا بہرزی؟

+ خہزالہ کا بریندارکری و وی ب دویفہ۔

ئہوی ژئ تہ ختہ رھوان ژئ ستاند و دا دەستی ٹیلچی بین خوه  
کو بو بہنہ ناف ٹوردی بین تیرانیان۔

ب ریفہ جانبہ خشی کورئ فہ لامہ رزی، تہ ختہ رھوان دیت  
پرسیارا خودانی وی کر، ئیلچییان گوتئ:

– ئہفہ یا تہ یموری بو، بہرزی ژ ئیلچی بین وی ستاند و  
پاشی گوشی کورئ گوش نہ فین دوحاکئ یا ژئیلچی بین  
بہرزی ستاندی و ئہم دی بو وی بہین۔

– تہ ختہ رھوان مافی منہ و یں کہسی نینہ۔

لئ ئیلچییان ته ختیرهوان نه داقئ و به ره قانی ژ ته ختیرهوانا  
هؤمایئ کرن. دهمئ بوویه شه پئ وان، جانبه خشی و سامئ  
برایئ خوه ههمئ ئیلچئ کوشتن و ته ختیرهوان ژئ ستاند. لئ  
هیشتا ژ ویرئ نه چووین، ته یمؤری شیرهدل دهوارا خیزانا  
خوه هات بو، گوته ئیلچییان کو ته ختیرهوانئ بهیلن و بچن..  
لئ ئیلچییان ئیشارهت کره جانبه خشی و گوئئ:

- ئه وئ ههیه خودانئ ته ختیرهوانئ.. ئه گهر تو میره کئ باشئ  
ههره ژئ بستینه !

ته یمؤر ب نک جانبه خشیقه چوو، گوئئ:

- ژ نوو من زانی کو هوون نه میر و په هله وانئ شه پان،  
هوون فه لیتنه و کارئ هه وه ئه وه کو ب دویف ژنکین خه لکی  
بکه فن.. بیژه ئیلچیین خوه کو ته ختیرهوانئ بو من بزقرینن!  
+ ته ختیرهوان یا منه و هندی ئه ز بی ساخ بم بو که سه کئ  
نازقریت!

- ژنا من یا د قئ ته ختیرهوانئیدا.

جانبه خشی لئ فه گهراند:

— ژنا ته بیت یان ژنا ته نه بیت، من ب شهر یا ستاندی و نهو  
یا منه.

+ کورو شهرم بکهن، ژن ژنا منه و هیشتا نه ز یی ساخم..  
ئه قجا چهوا دی بو ته بیت.

لیکخورین و بو شهر ی وان، ههردوو هیزا ههف دزانن، هه  
زوو په یا بوون و خوه لیکدان، جانبه خشی چاف کره سامی کو  
ژنکی ببهت، سامی ژی ژنک بر و چوو، دهمه کی جانبه خشی  
گوته تهیموری:

— تو بو چ شهر ی دکه ی، ته خته ره وان چوو.

+ کیفه چوو؟

— بره ناف ئوردی یا من.

+ نهو بو من ئاشکرا بوو، کو هوون نه زه لامین میرانیینه..  
هوون وهکو دزانه.

— ئهم وهک دزاینه یان هوون وهک دزانه؟!

+ نه خیر، هوون دزن، ته خته ره وان ل قیره بوو، ئه گهر ته نه ز  
کوشتبا، دا بو ته بیت، ئه گهر من تو کوشت بای، ما

تهخته رهوان بۆ ته بیت یان بۆ ته نه بیت ب چ دئینیت. به لئ  
هوون بنه مالا زابلیمان هه موو د هوسانه چ میرانی ل نک هه وه  
نینه. جاره کا دی لیک که قتنه فه، لئ ته میموری گوتی:

– راوهسته، ئە گەر تو په هله وان بی، تهخته رهوانی بزقرینه و  
سوباھی ئەم دی چینه دمهیدانیدا، هەر دهمی ته ئەز کوشتم بلا  
تهخته رهوان ب ژنکفه بۆ ته بیت و ل ته پیروژ بیت.

جانبه خش قایل بوو، هنارته دویف تهخته رهوانی را و بۆ  
زفراند، سوز و پهیمان دانه ئیک کول نئزیک بچنه دمهیدانا  
شه پیدایا و خوه ژیک سافیکه ن.

دهمی ته میمور گه هشتیه تهخته رهوانا خوه، دایکا وی ژی  
گه هشتی و تهخته رهوانا دایکا خوه و یا ژنا خوه هه ردوو  
دانانه جهه کی فه دەر ل به رامبه ری مهیدانا شهری، دا ئەو ژی  
شه پین په هله وانان ببینن و کومه کا زیره قان و ئیلچی و  
خزمه تکاران دانانه بهر. بهرزی هیشتا ب دویف خه زالا خوه یا  
بریندارفه بوو، دهمی ژنشکافه که فتیه به رامبهر گوشی کوری  
گوش نه فیی دو حاک، بهرزی گوتی:

– ئەو نیچیرا منه ته گرتی، بده فه.

+ ما ئەز هاتیمه نیچیری، ئەزی هاتیمه ته، نیچیرا من تویی.

- تو کی بی؟

+ ئه ز ئه نوم یی هه ر روژ من داخوازا ته دکر کو بهییه  
دمهیدانا مندا و تو نه دهاتی!

- تویی گوشی کورئ گوش نه ئیئ دو حاکئ؟

+ نه خیر، ئه ز فه لامه رزم (نه قاپوشئ خوه هاقیت) و گوئئ:

دئ کی ئه فروکه ته ژ دهستی من قورتالکهت.. باپیئرئ ته ژئ ل  
ئیره نینه.

- ئه وئ باپیئرئ من بابئ ته یه.. ژ بهر چوونا ته یی عاجزه و  
گه له ک یا فه ره کو تو بزقربیه هه دهف مه.

+ ما دئ کهنگی هوسا ب ساناھی ب دهست من که ئی.. دقیت  
ئه فرو ئه م خوه ژئک سافیکه یئ.

- مامئ من یئ خوشتئقئ و عه زیز.. دوژمنئ مه یئ ل سه ر  
دهشتا ره یئ گه فال مه دکهت، ل شوینا ئه م ب ستویئ ئئکفه  
یین، دا بچینه بهر سینگی دوژمنئ.

+ تو نه شیئ من ب فان ئاخفتنئ وه کو زاروکان بخاپینی.



- ئەز تە ناخاپىنم.. ئەقە راستىيە و دقئىت ئەم خوه تى  
بگه هينين.

+ ئەگەر تو هوسا يى ترسينوک بى.. دى چەوا ل جەي بابى  
من روونى.

- ئەز نه يى ترسينوکم!

+ پا ئەگەر تو نه ترسينوک بى.. ئەقە چييه بۆ که فچکه کى  
خوينى هنده خوه ژ من ددهيه پاش؟!

- پا خونه ئەز ژ ته دترسم؟!

که ربين بهرزي قه بوون و که لا که رب و ميراني خوه ليدا و  
هيرشکرن ههف و ئيک و دوو دا بهر گورزا و پاشى شيرين  
ميسرى ژ کافلانى کيشانه دهر.. ههتا دهف و پشتين شيران  
وه که ههف ليها تين که سه کى چ ژ يى دى چينه کر. ژ دهوارين  
خوه په يا بوون وسينگ و سينگ خوه ليکدان، ههر وه کو دوو  
چيايين سندرى ئيک که فتين، دارچلى ل بن پى بين وان وهک  
قه رهمى لى هاتن و خوھى دبن دهست و پيا را هاقيت، لى ههر  
که سى يى دى نه ئيخسته عهردى. دهمى روژى پهرين خوه  
داهيلاين و شهف ب سهردا هاتى، بهرزي گوتى:

– من سوز یا دایه باپیریِ خوه کو زوو بزڅرم.

+ هه‌ی.. هه‌ی.. هه‌ی ته دښت ب څی هیجته‌تی خوه قورتالکه‌ی.

– نه‌خیر، لی دلی من یی ب باپیری منځه، چونکو نه‌و دلی وی  
ددویف منرا یه، سوز بیت سوباهی بهی‌مه دمه‌یدانا ته دا.

+ باپیری ته نا هیلیت.

– ئە‌گەر نه هیلیت، سوز بیت ئەز ب دهستی خوه، خوه بکوژم.

ب راستی، دلی فه‌لامه‌رزی ژی ب بابی ویځه بوو، له‌وا  
دهستووری یا به‌رزی دا، سوز دانه ئیک کو سوباهی شه‌ری  
خوه ته‌څاڅکه‌ن.

به‌رزی زڅریځه ئوردی یا خوه و داخوازا لیبورینی ژ باپیری  
خوه کر، چونکو دره‌نگ زڅری بووځه، باپیری وی ژی گوتی  
کو چ جارا وی چ په‌له‌وانین بنه‌مالا خوه نه‌ گری‌داینه، لی ئە‌څ  
کاودانی بی سه‌روبه‌ری ب سه‌ر واندا هاتی، وه‌لی دکه‌ت کو  
که‌سه‌ک ب چ ری‌کاڅه نه‌چیت، به‌رزی ژی جاره‌کا دی لیبورین  
ژی خوه‌ست.

\*

دگهل به یانا سپیدی دهمی دههولا شه‌ری هاتییه لیدان، چاره‌کا  
دی گوشی کوری گوش نه‌قیی دوحاکی (فهل‌مه‌رز) ل دور  
مه‌یدانی زف‌ری و ل به‌رام‌به‌ر ئوردی یا روسته‌می راوه‌ستا و  
داخو‌زا به‌رزی کر کو بچیه دمه‌یدانا ویدا.

روسته‌م گه‌له‌ک پی هه‌رشی، به‌رزی گوئی:

– با‌پی‌ر روخسه‌ته، ئەز بچمه دمه‌یدانا ویدا.

+ نه‌خیر.

– تو دزانی بوچی دوهی ئەز دره‌نگ زف‌ری بومه‌فه.

+ بوچی؟

– ئەف په‌له‌وانه هات بوو دریکا مندا و ئەم لیک که‌فت بووین  
و هه‌تا ئی‌فاری که‌س ژ مه‌چ ل که‌سی نه‌کر بوو، من سوز یا  
داین ئە‌گه‌ر ئە‌ف‌رو ئەز نه‌چمه دمه‌یدانا ویدا ئەز ب‌خوه، خوه  
بکوژم.

+ ما تو حالی مه‌نا بینی؟

– هه‌کو دبیه‌شه‌ر، په‌له‌وان دچنه شه‌ری و په‌له‌وان دهینه  
کوشتن، ئەز هیقی دکه‌م تو ده‌ستووریا من بدهی.

+ دى ھەرە عەزىزى من ئەز ھىقى دكەم سىمەرخ ل پىشتا تە  
بىت.

بەرزى ل ھەسپى خوە سوار بوو، چارگافانى ل مەيدانى كر و  
ھاتە بەرامبەر نەقىق دوھاكى، ھىفكرە ئىك و دوو، ھەر دوو  
ئوردى بىن لەشكەرى، ھەمى كارىن خوە ھىلان و ھاتنە پىش  
شەرى بەرزى و نەقىق دوھاكى.. ئەوى ئەقە چەندىن رۆژە  
قەبى وى دخوازىت.

ب كەبەندان ھاتنە ھەف ھەتا ل شوین جھى كەبەندان دەستىن  
وان خوین ژى زای.. دەست دا گورزان و تىك وەشاندىن، بى  
مفا بوو، شىرىن مىسرى كىشان و لىك راوەستان ھەتا بەر و  
پىشتىن شىرا وەكى مشارا لى ھاتىن، كەس نەشیا بى دى، پەيا  
بوون و خوە لىكدان، سى رۆژ و سى شەقان پىكفە مان،  
عەردى مەيدانى ژ خوا ھان تەر بىوو، وەكو خەتىن گەدەكا  
(گا) ل بن پىن وان دەھاتە كىلان.. لى ھەر كەسى چ ژ بى دى  
چىنەكر، جارەكا دى زال ب نكفە چوو، ئوو گۆتى:

– ھوون ب وى كەن ئەوى ھوون دحەبىن، كا راوەستىن.

فەلامەرزى گۆتى:

– ما دی چ بیژی، تو ئەقرو بەرزی ژ دەستین من قورتال  
ناکە ی.

+ ئەز مروفقە ک پیرەمیتم، هەر چەندە تو دوژمنی منی، لی ئەز  
حەز دکەم گوهداری یا من بکە ی.

فەلامەرزی شەرمکر، کو وەسا دگەل باپیروی خوە دئاخفیت..  
هەر چەندە وی نانیاسیت ژ ی، لی هەست ب شەرمەزاری کر  
و گوتی: کەرەمکە ئەزبەنی.

+ ئەقە مەیدانە، مەیدانا خوینی وشەرییە.. نھۆ نەفسا هەوہ ژ ی  
گازندا ژ هەوہ دکەت، ئەقە سی روژ و سی شەقن بی  
بیئەنقەدان هوون بین پینکفە، ئەز هیقی ژ هەوہ دکەم هوون  
ژیکفە بین و بیئنا خوە قەدەن.. پاشی کەس دەستی پەهلەوانان  
نا گریت و مەیدان هەر بو وەیه. ئینا بەرزی دەستین وی  
ماچکرن و زقریفە ئوردی یا خوە، فەلامەرزی ژ ی گەلەک حەز  
دکر دەستین وی ماچکەت، لی نەویرا نەکو ئاشکرا ببیت و  
ئەگەر ئاشکرا بوو، دی دلەپین باب و باپیروی خوەدا شەرمەزار  
بیت، ئەو ژ ی زقریفە ناف ئوردی یا خوە.

گوستەهەمی کوری گیۆی گوته روستەمی:

– ئەگەر تو ئزنی بەدی، ئەز دکارم وان ب خوە لیک بیخم.

+ ٺهگر تو بشيئي، ته خسيريئي نه ڪه.

گوسٽه هم چوو ٺوردي يا فلامه رزي (نه ٺيئي دوحاڪي) و گوته  
فلامه رزي ڪو يي هاتي وي بنياسيت، دلئ وي ڪر چب، ترسيا  
نه ڪو خوارزايي وي ٺهو نياسي بيت، گوٺي:

– ٺهز نه ٺيئي دوحاڪيمه.

+ نايبت، دوو پهله وان ب هه مان ناٺ هه بن، ٺهزي دبينم دوو  
ٺوردي يين هه وه ب ناٺي گوشي ڪورئ گوش نه ٺيئي دوحاڪي  
خوه دده نه نياسين، ٺه م نزانين ڪيڙان ڙ هه وه نه ٺيئي دوحاڪي  
يي دروسته و ڪيڙان ڙ هه وه دره وينه.

– ٺهز نه ٺيئي وي يي دروستم.

+ ڪي دبيڙيت؟ نهو يي دي ڙي دبيڙيت ٺهز نه ٺيئي دوحاڪيمه،  
يان تو درهوا دڪهي يان ٺهو.

– ٺها ٺه ٺهرو دي زاني ڪا ڪيڙان ڙ مه دره وينه.

هيشتا فلامه رزي بيٺنا خوه نه ٺه داي، جاره ڪا دي ل هه سڀي  
خوه سوار بوو، به ره ٺوردي يا به رشين خوه چوو،  
دراستيدا فلامه رزي ڙي حهز دڪر ب ٺي هيجه تي شه رهي  
بڪهت ڪو مفايي ئيرانيان تيئا بيت.

گه هشته به رامبه ر ئوردی یا گوسی کورئ گوش نه فیئ  
دو حاکئ، پیشقه هاتن، فه لامه رزی گوتئ:

— بوچی تو خوه ب نا فئ من ددهیه نیاسین؟

+ بوچی؟ ئەز گوسی کورئ گوش نه فیئ دو حاکئمه.

— نه خیر، ئەزم گوسی کورئ گوش نه فیئ دو حاکئ.

+ ما چ قهیدییه، وه دیاره ئەم مرو فئین ئیکین، هیشتا با شتر..  
من هزر دکر ئەز ب تنئ ژ بنه مالا دو حاکئ یئ مایم، ئەقه ئەم  
بوینه دوو، ئەز شانازی ب پسمامینیا ته دکهم.

— نه خیر یان ئەز یان تو.

+ ما دئ بوچی شه ری کهین، ئەم ههردوو یئ دلایه کیدا.

— ئەز نا هیلم که سهک ب نا فئ من خوه بده ته نیاسین.

فه لامه رز یئ بله ز بوو، گوتئ کارئ خوه بکه.. ئەقه ئەز هاتمه  
ته. ل بهر زقرئ و شیرهک هافئته سه ری، ژناف ملین وی  
قهکر و لهشکه ری خوه بهردا سه ر لهشکه ری وی.. یئ کوشتی  
کوشت و یئ رهقی رهقی. ئو هیشتا ئە فراسیا پاشای چ ژئ  
نه زانی، هه می لهشکه ری وی ته راوبه را کر.

ب قی ریکی له شکره ک ژ هفت له شکران قه بوو، مان شه ش  
له شکر و قه لامه رزل بن ناقی گوسی کوری گوش نه قی  
دو حاکي زقریقه ئوردی یا خوه، دیت کو گوسته هم ل ویری  
نه مایه، دلی خوه دا گوت:

– سه رکه فتن هر بو ئیرانییه و ده رکه هی هر سه رکه فتنه کی  
بنه مالا زابلیانن.

\*

دیوانا ئه فراسیا پاشای یا مشتی په هله وانین تیرانیان بوو،  
ته میوری شیره دل ل ویری بوو، قه غفوروی چینی بوو،  
قادرشا بوو، که ره سیوسی کوری ئه فراسیای بوو، پیرانی  
ناقلمه ند بوو، که یف و سه ما و له ییزتن بوو، که یفا وان هیشتا  
پتر لیتهات دهمی هنده ک زیره قانان ئه فراسیا پاشا ب هاتنا  
ئیکدهستی مازنده رانی ئاگه هدارکری.

پشتی ئیکدهستی ره خشی به له ک دزی، بر بوو قه لاتا پشت  
ههفت خان، داکو ب چ ته رزا روسته م نه گه هیته هه سپی خوه،  
نهو یی زقریبه دیوانا ئه فراسیا پاشای و چوول جهی خوه یی  
تاییه ت روونشت، بخیر هاتن لیکر و ده سخوشی یا سه رکه فتنه  
وی کر، ئیکدهستی ژی پرسیارا سه روبه ری شه ری ژی کر.



ئەفراسیابی ب شانازیڤه بەرسف دا.

– هەسپێ روستەمی، تو دزانی تە کیڤه بر، فەلامەرز یی سل  
بووی و ئەو نزانن نه ب عەرد چووێه نه ب ئاسمان چووێه،  
بەرزى یی ل بن ئالای و روستەم ناهیلیت یه ک گاف ژى  
پاڤیژیت. روستەمی ژى پین وی دبرینه و نەشیت شەرئ  
پیشیه کى ژى بکەت، ب کورتى دەولەت سەرئ سەنەم و  
سلیڤین مە، ئیرانى یی دپەرگالە کى بی سەرۆبەردا و شکەستنا  
وان دئ یا دوماهین بیت و بیگومان ئەم دسەرکەفتینە.

+ ئەزەبەنى، ئەگەر من ژ لاین تەڤه ئیزن بیت، ئەز دکارم وان  
بی سەرۆبەرتر لی بکەم.

– چەوا؟

+ ئەگەر ئەز ب لەشکەرئ خوێه ڤه، دڤان کاودانین ئەو تیدا،  
بچمە قەلاتا سیستانئ و هیرشکەمی ب ساناھى دئ ستینم.

– تو وەسا دبینی؟

+ ئەگەر ئەز بچم کەسەک ب من نا هەسیت، دئ زیر و  
گەنجینە و مالئ وان تالانکەم و ناموسا وان ژى دئ شکینم.  
– تو راست دبیزئى، ئەڤ فرسەتە چ جارن ب دەست ناکەڤیت.

ئیکهستی مازندهرانی دهه ئالا بلند کرن و دهه هه زار له شکه ر  
کیشانه بن.. ب دزیکه به رهف قه لاتا سیستانی دا ری.

خه بهر گه هشته روسته می کو ئیکدهستی مازندهرانی ب  
دزیکه یی چوو به تالانکرنا قه لاتا سیستانی و ئه گه ر که سه ک  
د هه وارا قه لاتی نه چیت، دوور نینه بهیته ستاندن.

روسته می گوته بابی خوه کو بچیت جانبه خشی قاییکهت دا د  
هه وارا قه لاتا سیستانی بچیت، چونکو پشتی فهلامه رزی بابی  
وی سلبووی ئه و ژی یی ژ روسته می سلبووی و یی د ئوردی  
یا خوه فه خوه حسار دای، پیشکداری یا چ شه پان ناکهت.

زال چوو نک جانبه خشی.. برایی وی سامی گه له ک که یفا خوه  
یی ئانی و زالی ژی دلک دلکی وی دا کو چ نه مایه دی بابی  
وی دیار بیت و دی پیک خو ش بنه فه، ل داویی گوته  
جانبه خشی: ئه ز یی ب کاره کی هاتیمه نک ته.

+ خیر بیت بابی زال؟

- خه بهر یی بو روسته می هاتی کو ئیکدهستی مازندهرانی ب  
له شکه ری خوه فه یی چوو به قه لاتا سیستانی و وی ل به ره کو  
جیری و قه ره واشی یین مه ببهت و ناموسا مه بشکینیت.

+ قیجا بلا به رزی د هه واری بچیت، ما بهس بو سلکرنا بابی  
من بی زیره که، بلا شوله کا باش ژ وی ژی چی بیت.

- عه زیزی بابی خوه، ناموسا مه هه میا ئیکه، ئه گهر ئیک ژ مه  
بشکیت ئه م هه می پین دشکین، تو ب خوه دزانی باپیری ته  
ناهیلت به رزی ژ بن ئالای بلقیت.

+ بلا ئه ز دی چم، لی پیندقییه هوون بابی من دیار که ن.

- ئه زین دگهل سیمه رخی ئاخفتیم و چ نه مایه دی دیار بیت.

جانبه خشی هندک زیره فان دگهل خوه برن و به رهف قه لاتا  
سیستانی دا ری، ب ریقه زه لامه ک دیت بی په یادهیه و هه ر  
گافه کا وی هندی قووناغه کا مروقتین دییه، جانبه خشی  
راوه ستاند و ژئی پرسی:

- تو چ که سی، هوسا بله ز د چی و تو چه وا دکاری هوسا  
بچی؟

+ ئه ز زرخومارم، سه د سحرا دزانم، ئه فراسیا پاشای ئه زین  
هنارتیم، داکو هاریکاری یا ئیکدهستی بکه م و قه لاتا سیستانی  
تالانکه یین، تو دی کیفه چی؟

- ئه ز جانبه خشی هیندیمه، قه سابی سه ری ته مه.

هیشتا زرخوماری چ ئایهت ب خوهڤه نه خواندین و چ سحر نه  
کرین، جانبهخشی شیرهک هاقیتنه سهری و سهری وی پلیتکر.

\*

دهمی ئیکدهست گه هشتیه نیزیک زابلی، سوارهک ب دویڤ  
خه زالهکا بریندارڤه دیت، خه زال دبه رپا بوری، ئیلچیهکی وی  
تیرهک لیدا و کوشت.

سوار نیزیک بوو دیت کو ژنکه، ئیکدهستی ئه و ژنک دنیاسی  
(بانوکه رسیساب) بوو، که چا روسته می بوو، گوته ئیکدهستی؟

– ته چ ژئی بوو، هه وه نیچیرا من کوشت، ما ته نه دزانی ههر  
نیچیرهکا بریندارکری، بیگومان ئیکی ب دویڤه.

– بهلی، من دزانی ئه ف نیچیره یا ته یه.

+ پا ته بوچی کوشت؟

– چونکو ئه ز نه هاتیمه نیچیری، نیچیرا من مه زنتره.

+ من چ ژ نیچیرا ته یه؟

– نیچیرا من تویی، ئه ز یی هاتیمه ته.

+ ئەى قەحبەى قەحبە ژن، ئەڤە تو چ دېڭىزى، ما تو من  
نانىاسى؟ تو نزانى ئەز كىمه؟

- خوه تورە نهكه، ئەز ته دنىاسم، لهشكهري هه وه ل سه ر  
دهشتا رهين يى شكهستى و ئەزى هاتيمه قهلاتا سيستانى دا  
جىرى و قهرهواش و گهنجينه و خزينه بين هه وه ژى ببه م.  
+ دهڤى ته بشكيت.

- ئەڤجا ئەگه ر تو من ب خولامى خوه قهبولكهى و ئەز ته بو  
خوه ببه م، ل سه ر خاترا ته.. دى هه مى بين دى عه فو كه م و  
دى زڤرمهڤه، تو ب تنى بو من به رامبه رى هه مى گهنجينه بين  
زابلى يى.

+ سه گى سه گباب، ئەڤه كهنگى هو ل هه وه هاتيه، كو هوون  
مه بو خوه ببه ن.

دهست دا ڤما خوه و تيوه ركر، ئيكدهستى شيرى خوه دا به ر  
ڤما وى و كره دووقهت.. ئيلچيه كى وى رهڤى و ئيك ژى  
كوشت. ب ڤى چه ندى ژى بانوكه رسيساب و هه ردوو خولامين  
وى پاس و پاراسياب ئيخسيركرن.

ئەوئى رەقى خەبەرئى ئىخسیرکرنا بانوکه رسیسابئى و هاتنا  
ئیکدەستى ب دەههزار لەشکهرى ب بار و بارخانەقە گەھاندە  
رودابە یا دایکا روستەمى.

رودابە ژنا زالئى یە، د هزار و ئیک سەربۆرئى شەپاندا  
دەرباس بوویە و یا شارەزایە.. زانى شکەستەکا د ناڤ  
لەشکهرى واندا یا هەى، لەوا ژى زال هیشتا نەزفربیەقە، شیر  
و تیر ل سەر هەمى ژنکئى زابلییان بەلافەکرى و تیگەھاندن کو  
ھندى ئیک یا ساخ بیت پئدقییە شەرى بکەت و هەمى پئکقە  
بەرەقانىئى ژ قەلاتا سیستانى بکەن. دەرى خزینا گرتن و  
دەرگەھى ئیکانەئى قەلاتى ژى گرت.

ئیکدەست گەهشە دورماندورى قەلاتى و گازى خەلکى دناڤ  
قەلاتیقە کر و گوئى:

– لەشکهرى هەو، ل سەر دەشتا رەئى بئى شکەستى و ئەز  
بئى هاتیم هەو ب خزینە و گەنجینە بئى قەلاتیقە ببەم، لئى  
ئەگەر هوون بئى شەر دەرگەھى قەلاتى قەکەن، ئەز دئى بەختى  
ئەقراسیا پاشای دەمە وە کو چ ل ھنگو نەکەم و ب ساخ و  
سەلامەتى هەو هەمیا ببەمە تیرانى و قەدر و بەھایەکئى تاییەت  
دئى بۆ هەو هیتە گرتن.

رودابن... کومه کا ژنکا ل پشت دەرگه هی به رهه ف کر بوون کو  
تیرا به رده نه دەرگه هی، دا ئەو که سین ل پشت دەرگه هی بهینه  
کوشتن، له وا گوته ئیکدهستی:

– ئەزا پیر بویم و گوهین من دگرانن، کا خوه نیزیکی  
دەرگه هی بکه و ئەفا ته گوته بیژده، دا مه گو له بییت.

ئیکدهستی یی شارهزا بوو، خوه دا بهر دیواری و دهمی وی  
ئەو گوتن دووباره کرین، بارانه کا تیرا دەرگه سمت و ههمی  
ب ههوا ی که فتن، بیی که سهک بهینه کوشتن یان بریندار کرن.

ئیکدهستی زانی کو وان بریارا شه ری یا دای.. له وا له شکه ری  
خوه ل دورماندوری قه لاتی دامه زراند کو روژا پاشتر  
دەرگه هی بشکینیت و هیرشکه تی.

وی شه فی ئیکدهستی خه ونه ک دیت کو جانبه خشی هیندی یی  
ل فیله کی سواره و یی پف دکه ته له شکه ری وی، کته ک ژ ی  
نه دهیلا، ئیکدهستی ژ خه و هشیار بوو. سپیدی له شکه ری خوه  
خرقه کر و گوته سه ر له شکه ر و سه ر قولین نیزیکی خوه.

– بانوکه رسیساب هندی به رزی و فه لامه رزی ل نک روسته می  
یا ب بهایه، من خه ونه کا نه خو ش یا دیتی، ئەز هزر دکه م

ئەگەر ئەم بزقرين، ئەڤا مه كرى بهسى مهيه، ستاندنا قهلاتى  
ژى كارهكى ب ساناهى نينه، ئەز زابلين باش دنياسم.

لهشكهري وى گوتى: ب كهيفا تهيه، تو سهركيشى مهى و ئەوا  
تو ئەمر دكهى ئەم دى ب جه ئينين.

ئيكدهستى ب هر دهه ههزار لهشكهرفه كاري قهگهريانى كر و  
بانوكه رسيساب دگه ل پاس و پاراسياب (ههر دوو خولامين  
وى) ددهستى وى دا د ئىخسيركرينه.

ب ريفه ئيكدهست و جانبه خش كهفتنه راست ئيك و  
جانبه خشى چ بياڤى پرسيار و ئاخفتنى نه دا ئيكدهستى،  
ئيكسهه هيرشكره سهه وى و لهشكهري وى، ههرايى ب ناف  
كهتا دا ب سهه دان سهه رين لهشكهري پليتكهت و خوين وهكو  
جوباران دچوو. ههتا ئيقارى جانبه خشى ژمارهكا زور ژ  
لهشكهري ئيكدهستى كوشت و ههتا درهنگى شهف ئەو ههه  
مانه ب قهكيشانا تهرم و بريندارين خواهه.

جانبه خش ژى ل بهرامبههري وان نفست بوو، ههتا كو روژا  
پاشتر ئەوين ماین ژى بكوژيت و مهتا خواه بهردهت و  
بزقريته قه زابلى.



دهمى سپيدى جانبه‌خس هشير بووى، وئ شه‌قى ئيكدەست ب  
له‌شكه‌ر قه ره‌قى بوو، ب تنى تهرم و هندەك بريندارين برينين  
وان ددژوار ما بوونه ل جهى وان، جانبه‌خس بوغومى و نه ب  
دله‌كى نه ب هزارا سهره‌دانا قه‌لاتى كر و سهروبه‌رى وان  
دروستكر. پشتى دوو روژان، جانبه‌خس ژ قه‌لاتا سيستانى  
زقريره داکو خه‌به‌رى ئيخسیر کرنا مه‌تا خوه بگه‌هيته  
روسته‌مى و زالى.

دهمى ئيكدەست زقريره‌قه سهر دهشتا ره‌ين.. ئيکسه‌ر  
بانوکه‌رسيساب و ههر دوو خولامين وئ (پاس و پاراسياب)  
هنارتنه زيندانى ل قه‌لاتا سنجانى. قه‌لاتا سنجانى زيندانه‌كا  
دوور و ئاسى بوو، كه‌سه‌ك نه دشيا بگه‌هتى.

## "5"

ئاگرهك بهر بوو روسته‌می، چه‌ویا وی ل چ عه‌ردا نه دهات.  
وه‌كو دینا دگه‌ل خوه دئاخفت: "چه‌رامزادا كه‌چا من ژى گرت".  
چ جاران ئه‌فه ب سه‌رى مه‌ نه‌هاتیه، ما نه موخابنه هول مه  
بهیته‌ كرن، كچین مه‌ ژى ئیخسیر ببن، ژنشكه‌ كیفه‌ ل چادرا  
به‌رزى ب ژوور كه‌فت و بی سلاڤ گوتی:

– به‌رزى، كیر گه‌هسته‌ سه‌ر هه‌ستی، هلو ده‌هوارا مه‌تا خوه  
هه‌ره، نه‌هیه‌فه هه‌تا دگه‌ل خوه دزقرینی.

به‌رزى كاری خوه كر و ب تنی ل هه‌سپى خوه سوار بوو، ب  
دزیکیفه‌ بیی كه‌سه‌ك ژ ئوردی یا وی ژى بزانیته‌ به‌ره‌ڤ  
قه‌لاتا سنجانی دا ری.

سى روژ و سى شه‌قان ب ریڤه‌ بوو.. خوارنا وی ته‌ڤاڤ ببوو،  
وه‌ستی، ل ناڤ میترگه‌كا خه‌ملین راوه‌ستا و ل سه‌ر كانیه‌كی  
په‌یا بوو، هه‌سپى خوه به‌ردا میترگی دا بچه‌ریت. مسته‌كا ئاڤی  
ڤه‌خوار، دل و هناقین وی خاڤ ببوون ژ برسادا، خه‌وی  
چاڤین وی گرتن و موغداره‌كی دخه‌و چوو. ده‌می هشیار

بووی، دیت هوڤه کي کووڤي نيڤه کا هه سپي وي يي خواري و  
 ب تني رانه کي وي يي ماي، ل دويف دهوسا هوڤي چوو، زاني  
 کو دهوسا شير هکيه، لي شير يي به رزه بووي و ليگه ريانا  
 شيري يابي مفايه. وي ژي هندهک ژ گوشتي هه سپي خوه  
 بژارت و خوار.

ب په ياد يي دا ري، هه يامه کا دي ب ريڤه چوو هه تاکو  
 دباژيره کي ده رکهفتي، ل قه راغي باژيري راوه ستا و روونشته  
 سه ر بهرکي و هيڤ دکره جواني و مه زني يا باژيري، ديت  
 کومه کا سواران هه مي دجلک رهش، کومين وان رهش،  
 هه سپين وان رهش گه هشتنه قه راغي باژيري و هه ميا ده ستين  
 خوه سه رنه قراز کرن و ژ ده وارين خوه په يا بوون، سي  
 جارين دي ژي ده ستين خوه سه ر نه قراز کرن، بهري ڤه گه رن  
 چاڤي مه زني وان ب به رزي کهفت و بانگ کره ره حميني  
 خولامي خوه کو سه حکه ته وي که سي بياني کا چ که سه و دي  
 کيفه چيت؟

ره حمين دگه ل بايي به زي گه هشته نک به رزي و پرسيار ژيکر  
 کا ژ کيفه دهيت و دي کيفه چيت، به رزي گوئي:

- من دڤيت نه ز هندهک پرسيارا ژ ته بکه م.

+ کهرمکه.

- ئەڤه چ باژیره وحاكمى وئ كىيه؟

+ ئەڤه باژىرى مويسله و حاكمى قى باژىرى فەرەيدەونە.

- بوچى ھوون ھەمى د جلك رەش و ھەسپ و كولاڤ  
رەشن؟

+ ئەم ب خەمىن.

- خەما وە چىيه؟

+ ئەو شكەفتا گەنجىنا فەرەيدونى كەڤن تىڤه، دەستەكى  
سحرى يى ل بەر، رۆژەكى كورى فەرەيدونى چوو بوو دەرى  
شكەفتى، وئ دەستى يى گرتى و برى.

- ما كەس ددويڤدا نەچويه!

+ خىڤزانك و رەملدارىن مە يىن گۆتىن، كەس نەشيت  
بزقرىنيت، پەھلەوانەكى بنەمالا زابلىيان نەبىت.

- ھوون بو چ دەستىن خوە سەر ئەڤراز دكەن؟

+ ئەم دوعا ژ سەنەم و سلیقین خوه دکەین کو پەهلەوانەکن  
بنەمالا زابلیمان د مه ب تشقلیت و مه ژ فی خەمی قورتالکەت.

– ناڤی ته بخیر؟

+ رەحمین.

– رەحمین، هەرە بیژە فەرەیدونی، بلا دلێ خوه خوۆشکەت.  
ئەڤه دوعا یا وان ب جەهات.

+ ما تو کی یی؟

– ئەز بەرزی یی کورئ سوهرابی نهڤیی روستەمیمه، ژ  
شازادەیین ئیرانی و بنەمالا زابلیمانم.

کەیفە رەحمین گەلەک هات و ب غار گەهشتە نک فەرەیدونی و  
مزگینی گەهاندئ، ئەو سوار هەمی جارەکا دی ژ دەوارین خوه  
پەیا بوون و ب پەیا دەیی هاتنە پیشوازی یا بەرزی، هەتا  
گەهاندیە ناڤ باژیری و هەفت رۆژ و هەفت شەڤان کرە کەیف  
و سەما و خوۆشی، پشتی خەلک فەرەڤی یە مالین خوه بەرزی  
گۆتە فەرەیدونی:

– ئەزىي ب كارهكى تاييهت د نك هه وه را بۆریم، ئەفجا هه تا ئەز كارى خوه ب جه نه ئنیم، ئەز نه شیم د هه وارا كورئ ته بچم.

+ ما چ قهیدییه، دئ له شكهرى دهمه دگهل ته و هه ره كارئ خوه ئەنجام بده و بزقرهقه.

– نه خیر كارئ من وهسا دخوازیت ئەز ب تنئ بچم، لی من دهوارهك و شارهزایهك دقیت قهلاتا سنجانی نیشانا من بدهت.

فه رهیدونی دهوار بۆ به رهه فکر و رحمین دا دگهلدا. خوارنهك كو تیرا ههشتیهكى بكهت بۆ داگرت و روژا پاشتر به رزی و رحمینی به رهف قهلاتا سنجانی دا ری. هه یامهكى ب ریقه بوون، به رزی خه زالهك دیت، حهزا نیچیری ددلی ویدا لقلفی و دا دويف خه زالی، هه سپی وی د کون مشكهكى سه تمی و پیهكى هه سپی وی شكهست و نهشیا رایتهقه.

رحمین ژ هه سپی خوه په یا بوو، دا به رزی لی سوار ببیت، لی به رزی قه بوول نه كر و گوته:

– به ختی منه، پیی هه سپی من شكهست، ئەز دئ په یاده بم.

رهحمين ب سواری و بهرزی ب په یاده یی که فتنه ری،  
موغداره کا دی چوون، له شکه رهک دیت، له شکه ری تیرانیان  
بوو، نه و له شکه ر ب سه رکردایه تی یا فه ره مان وقه ره مان ی  
بوو، قه ره مان ی گوته برایی خوه یی بچووک:

- نه و که سی په یاده یی به رامبه ر مه، تو دنیاسی؟

+ نه خیر.

- نه و بهرزی یی کوری سوهرابی نه فیی روسته مییه، نه قه  
فرسه تا مه یه، نه گه ر نه م بگرین یان بکوژین، نه فراسیا پاشا دی  
مه خه لاتکه ت و دی خزمه ته کا مه زن پیشکیشی ملله تی تیرانی  
که ین. نه قجال دور زفرین، بهرزی شیرئ خوه ژ کاقلانی  
کیشا دهر و ب ناٹ ئیک که فتن، دیسا بو یاله یال و نالینا  
برینداران و خوین وه کو جو باران دچوو، دهم رهحمین، نه ق  
سه روبه ره دیتی، سه ری خوه ب پرا زینی قه نا و بازدا.

قه ره مان ی کاغه زهک بو خویشکا خوه گولچنی نفیسی و تیدا  
گوت بوو: "په هله وانه کی گرنک و ب ناقوده نگي بنه مالا زابلینان  
یی که فتیه دده سین مه دا، وه سا دیاره یی هاتی زیندانیان نازاد  
که ت، له وا نه ز هیفی دکم شیر و مه رتالین سحر ی بین سام و  
که رسیسا بو مه بهنیره و تو ب خوه چاقدیری یا زیندانیان

بکه و یا تهوقابه، هه‌گهر مومکین بیت هندهک له‌شکه‌ری ژى د هه‌وارا مه بهنیری، دى گه‌له‌ک یا باش بیت.

گولچن بله‌ز چوو زیندانی و هه‌موو زیږه‌قان شیره‌تکرن کو د هشیار بن، گه‌له‌ک ژ وان ژى د هه‌وارا برایی خوه هنارتن. ده‌رى زیندانی څه‌کر، دا سه‌روبه‌رى بانوکه‌رسیسابی و هه‌ردوو خولامین وى بزانت، دهمى چاڅى وى ب پاس و په‌راسیاب که‌فتین، رک و رک چاڅین وى مانه ب پاسی څه، نه‌دزانی کو خولامین بانوکه‌رسیسابینه، پرسیار ژى کر:

– ئه‌څه چ یی ته‌یه؟

کچا روسته‌می یا شاره‌زا بوو، زانی کو دلئ گولچنی که‌فته خولامی وى، له‌وا به‌رسف دا.

+ برایی منه.

– برایی ته گه‌له‌ک لاوه و ژیهاتییه.

+ تو ژى گه‌له‌ک یا جوانی، ئه‌گهر ئه‌م د قى کاودانیدا نه‌باینه، ب تنئ جوانی یا ته هه‌ژى لاوینیا برایی منه.

– ئه‌گهر برایی ته سوزئ بدهت کو من بو خوه ببهت، ئه‌ز دى هاریکاری یا وه که‌م.



+ ئەز سوزى ددەمە تە، ئەگەر ئەم ژ زىندانى قورتال بوين ما  
براين من دى كى ژ تە جوانتر و ژيھاتيتر بينيت.

- باشە، ئەزا بلەزم، نھۆ ئەز دى چم شير و مەرتالين سحرى  
بين سام و كەرسيسا بو براين خوە قەهرەمانى ھنيرم.

+ بو چنە؟

- ديژن، پەھلەوانكى زابلين بين كەفتيە ددەستاندا و ھند  
نەمايە دى ئيخسیركەن.

+ كا راوہستە، ئەو پەھلەوانى تو ژى ديژى يان براين منە،  
يان ژى برازاہەكى منە، ئەگەر بەھتە كوشتن يان گرتن دى  
پرۆژى مە ھەمى تيكچيت.

- چەوا؟

+ ئەگەر ئەا نھۆ ئەم قورتال نەبين و وى پەھلەوانى ژى  
قورتال نە كەين، نە من تو دڤى و نە من براين خوە پاس  
دڤيت و من خوە ژى نەڤيت؟

- پا چارە چيە؟

+ هه ره پینچ هه سپا بینه، هه ر ئیک ژ مه ئیک، ئوو ئیک ژى بو  
وى په هله وانى هوون ژى دبیژن، چونکو هه ر وهک من ژ  
زیره قانا زانى یی په یاده یه، ئەم دى چین وى ژى قورتالکه یین و  
پیکغه به رهف زابلې دى دهینه پى و تو ژى دى بیه ژنبرا من..  
ئانکو دى بییه بویکا روسته مى زالى.

گولچنى ژ عشق و که یفادا های ژ خواه نه بوو، ئیکسه ر چوو،  
پینچ هه سپ به ره فکرن و پیکغه ژ قه لاتا سنجانى دهرکه فتن،  
بانوکه رسیسابی ده وارې به رزی ب یی خواه قه نتارکر بوو  
هه تا گه هشتینه ناف شه ری، بانوکه رسیساب که چا روسته مییه،  
بو میژچاکی و شه ران ژ زه لامه کی کیتر نینه، کومین  
له شکه ری شه فکرن و گه هشته نیزیک به رزی و گوئی:  
— ها بگره قى ده وارى، بو ته برازایی من.

به رزی ل هه سپی سوار بوو، که تنه ناف له شکه ری و چه ند  
مروژف چافین خواه ده لینیت و ددانیت ب دهان سه ر دفرین،  
گولچنى ژى ل لایه کی هیف دکره شه ری و دل و مه ژى و  
له شن وئ هه مى بیوونه چاف و بیه ژن و بالا پاسی قه بوون.  
شکه ستن که فته له شکه ری و ره قین.. تهرم و بریندارین خواه  
هه موو هیلانه د مهیدانا شه پیدا. پشتی بانوکه رسیسابی

چیرۆکا خوه و گولچن و ئەفینی یا وی دگهل پاسی هەمی بو  
بەرزى گۆتى، هەر پینج پیکهه ب رى کهفتن.

هیشتا گەلەک ژ جەهى شەرى دوور نەکهفتین، دیتن لەشکەرەک  
زۆر ل بەرامبەرى وانە، بانوکەرسىسابى و هەردوو خولامین  
وی کارى شەرى کرن، لى بەرزى نە هیلا و گۆتى:  
– ئەز قى لەشکەرى دنیا سم.

گەهشتنە ئیک، رەحمین ب نک بەرزى قە هات و گۆتى:

– ئەز بەنى، چ شەر ژ من نەهات، لەوا ئەز زقریم نک فەرىدونى  
بو تە هەوارى بینم.

+ قەتیا، سوپاس.

هەمی پیکهه جارەکا دی بەرەف مویسلفه هاتن.

\*

فەرىدونى ب سەرکەفتنا بەرزى و ئەنجامدانا کارى وی،  
هەفت رۆژ هەفت شەقان کره کهیف و سەما و لەبیزتن.

پشتى هەشتییهک تەقأقووی، بانوکەرسىسابى گۆتە بەرزى:

- ما ئەم نە زڧرین؟

+ نەخیر، من کارەک ل ڧیژە هەیه، هەتا ئەنجام ددەم، پاشی  
دئ زڧرین.

- ما تو نزانئ سەردەشتا رەیی د چ کاوداندایە، شەرمە ئەم د  
ڤان خۆشیاندا بین و مروفین مە ل سەر دەشتا رەیی د شەپیدا  
بن، دوور نینە هەندەک هاتبنە کوشتن ژئ.

+ من سوز یا دایە فەرەیدونئ کو کورئ وی قورتالکەم.

- ما کورئ وی ل کیڤە یە؟

+ دەستەکن سحرئ یئ گرتئ و کرییە د شکەڤتا گەنجا  
فەرەیدونئ کەڤنڤە و نھۆ یئ دوئ شکەڤتیڤە گرتییە.

- ما چ قەیدییە، ئەز دئ چم قورتالکەم و دئ ڤەگەرینەڤە.

+ راوەستە، من سوز یا دا یئ و تو ژنکی، ئەڤە کارئ مە  
زەلامانە.

- وەئ، ما هەمی ژن ژئ ژنن، هەرودەکی تو هیشتا من نا  
نیاسئ، ئەز کەچا روستەمیمە.

ب وئ کەریڤه، ل ههسپى خوه سوار بوو، هيرشكره شكهفتى، دهستهكى خوه ليدا و ژ سهر پشتا ههسپى وئ ئينا خوار و بر.

بهرزى گهلهك پى ههرشى و خه مبار بوو، دلى خوهدا دگوت: "وئ ئەز و خوه ههردوو بين قورتالكرين و نهۆ ئەو ژى هاته گرتن و ئەز دئ چ بيژمه روسته مى". ب خه مباربوونا بهرزى هه مى ديوانا فهريدونى بوغومين و خه مبار بوون.

دگهل بهيانا سپيدى بهرزى ل ههسپى خوه سوار بوو، چارگافانى ل بهر دهري شكهفتى كر و چوار پينج جاران دا خوه نيزيكى شكهفتى كهت و دا زقرىت. ههسپى وى گهرم بوو، بهرزى يى ل سهر خوه بوو.. هيرش كره دهري شكهفتى، دهست هاتى، وى شيرهك ليدا و كره دوو قهت، ئو ل وئ گهرمى چوو دژوورقه، ب سهر بهتهنهكى كهفت، دارهك ل ويړى بوو، زهلامهك يى پيڤه گريداى بوو، سهر و ريهين وى ددريژ بوون، ب ديتنا بهرزى گهش بووڤه، ههروهكو ژنوو گهنج بوويهڤه.. گوته بهرزى:

– دئ وهره بهرزى يى كورى سوهرابى، پهيا به، تو ب خير هاتى.

ٹیکسہر بہ رزی پہ یا بو، پیرہ میڑ قہ کر و سہر و ریہین وی  
تراشین و پالا وی دا داری و پرسیار ڈی کر:

– تہ چہوا زانی ئەز بہ رزیمہ.

+ دەمی فہرہ یدونی کہ فن ئەز ل قیرہ گریڈایم، گوت بوو من،  
ژبلی بہ رزی یی کوری سہرابی، کہ سہک دی نہ شیت ل قی  
شکہفتی ب ژوور کہ قیت و تہ قہ کہت.

– ہەر ژہینگی وەرہ ہەتا نہۆ کہ سہک د نک تہ را نہ بۆریہ؟

+ بەلی، گەلەک د نک منرا یین بورین، لی ہمی سحر بوون و  
وی دەستی تہ تورکری ب سحر بہندیی دبرن.

– باشہ، تو چ ژ قی ریکا ئەز دی تیدا بۆرم دزانی؟

+ ئەز ہمی دزانم.

– دی چہوا بیت؟

دی دئی ریکیدا چی، دی بینی برہکا مروقان ہاتہ بہ راہی یا تہ  
و دی بیژنہ ٹیکو دوو ئەقہ بہ رزی یی کوری سہرابی یہ  
ہات، کا بینن روستہمی باپیری وی ل پیش چاقین وی سہر  
ژیکہن کا دی چ ژی ہیت!! پاشی مام و پسمام و پەہلہ وانین

بنه مالا وه هميا دئ ريزكهن و دئ سهر ژيكن و خوين دئ  
 رڙييت. همي سحره، پيدقييه تو مويه كي ژي ژ خواه نه لقيني،  
 هه گهر دئ ناگر بهر بيته ته، هيدي دئ ب ريكا خواه چي هه تا  
 دهرباس دبي، پاشي ريزه كا پيره هيا دئ هيته بهرامبر ته..  
 ههر چچكه كي د سهرين دي را هافيتي و ددانه كي وان ل  
 عهردييه و ددانه كي دي ل ئاسمانييه، دهقي وان يي به شه، دي  
 بيژن ئه فه هات به رزي يي كورئ سوه رابي ژ هه وه نه بؤريت  
 ب داعويرن، نه هيطن ژ هه وه قورتال ببيت، نه ترسه و خواه  
 شاش نه كه، همي سحره.. هيدي ژئ ببووره، ئه و سحر دي  
 به تال بيت.

پاشي دي دوله ك كه فته د ريكا ته دا، د قي دوليدا دي بيني  
 شيري ئولسماتي وه كو چه رخ و فهله كي يي دزقريت، هيدي دي  
 دبن زقرينا شيري را دهرباس بي، ئه گهر مويه كي ژي ژ ته  
 گرت دي هييه سوتن. ههر دهمي تو دهرباس دبيه رهخي دي  
 گورزه كي ل نيغه كا وي شيري بده، دي سحرا وي ژي به تال  
 بيت. پشتي تو ژقان همي ئاسته نگان دهرباس دبي دي گه هييه  
 بهر دهرگه هي گه نجينا فره يدوني، چوار سه د سندوقين در و  
 گه واهران تيغه نه، دگهل وان همي مروقين وي دهستي سحري  
 برين، مه تا ته ژي دوهي يا بري و ههروه سا كورئ فره يدوني  
 ژي.. ئه گهر ما بيت، نهول ويرييه.

ئەگەر تو شيای في گەنجينى قەكەى بۆ تە پيروۆز بيت... بەرى  
بەرزى چ ئاخفتين دى بيژيت، پيرەمير كەفت و مر. ب سەرى  
رما خوە كوركەك كولا و ئەو پيرەمير ل بنى وى دارى  
قەشارت.

بەرزى دا رى هەروەكو پيرەميرى گوتى برەكا مروۆان هاتە  
بەراھيى و گوتن ئەقە هات بەرزى يى كورى سۇھرابى نەقین  
روستەمى.. بينن روستەمى سەرژىكەن، روستەم سەرژىكر و  
پاشى فەلامەرز ئينا و جانبەخش و گيو ئينان و خوينا وان  
وەكو جوباران درژيا، لى بەرزى مويەكى ژى شاش نە بوو.

ب رىكا خوە دچوو، ريزەكا پيرەھەفيا هاتە بەراھيى هەروەكو  
پيرەميرى گوتى ددەف بەش و ددان تيژ بوون، هيرشكرنە  
بەرزى.. لى ديسان بەرزى مويەكى ژى ژ خوە شاش نەكر.  
ھەر ئىكا گەھشت با بەرزى دا بيتە با و دا پيچ بيت. گەھشتە

ھنداڤ دۆلەكى شيرى ئولسماتى وەكو چەرخ و فەلەكى  
دزقرى، ھىدى ھىدى دبنا دەرباس بوو، ھەتا ژى دەرباس  
بووى، لى زقرى و گورزەك دانا نيڤەكا شيرى و پرتكاند..  
پرتكین وى وەكو زلكين بەرباى بەرزە بوون. گەھشتە بەر  
دەرى گەنجينا فرەيدونى، ديسا گورزەك ل دەرگەھى دا و  
چوو دژوورقە گەلەك خەلك تيڤە بوون، ھەروەسا بيھنا



تەرمان ژى ئەو ژوور ھەمى داگىرگر بوو، كورئ فەرەيدونى  
ھىشتا يى ساخ بوو، ھەمى بەردان.

ئەو دگەل مەتا خوە پىكفە دەرکەفتن.. چوار سەد سندوقتەن در  
و گەواھران دگەل تەختى فەرەيدونى و دگەل شيرى وى ژ  
وى شكەفتى دەرئخستن.

كەيفا خەلكى باژيرى مويسل ھەمى ھات و جارەكا دى ھەفت  
رۆژ و ھەفت شەفان كرە كەيف و خۆشى و لەبىزتن و سەما..  
فەرەيدون ژى ب قورتالبوونا كورئ خوە گەلەك دلخۆش  
ببوو. ب قى ھەلكەفتى فەرەيدونى ئەو گەنجىنە ھەمى  
پىشكىشى بەرزى كر. پىشتى ھەفتيا وان تەقافوبى، بەرزى  
گۆتە فەرەيدونى كو ئەو دى چن و پاشى بلا گەنجىنە ل  
دويف وان ب ھنىرنە زابلئ.

– چونكو كاودانين سەر دەشتا رەبى نەدباشن و ئەگەر  
گەنجىنە دگەل مە بيت دى گىرو بين.

+ ھەر ئەفروكە ئەم دى گەنجىنە ھنىرين.

– بلا، ب دلئ خوە بيت.

+ نه خيڙ، نه گهر له شڪهري نه فراسيای پي حهسيا کو مه  
گهجنه يا دهريخستي، دي ژ مه ستينيت و مه تاقه تا زولما  
وي نينه.

— ب كهيفا وهيه.

\*

بهري و مه تا خوه، هه ولدان کو د نيزيكترين ريكيديا بيورن، دا  
ب زووترين دم بگههنه سهردهشتا رهين. خو نه گهر ريكيين ب  
مهترسي بن ژي يان نه و ريک بن بين دناف ئاخا نه فراسيا  
پاشايدا بيورن، هه بريارا وان نه و بوو کو زوو بگههنه سه  
دهشتا رهين. پشتي وان دايه ري دهملدهست فهرهيدوني ژي  
کاري خوه کر و گهجنينا بهري بارکر و بهرهف زابلي  
هنانرت، چونکو گهلهک دترسيا له شڪهري نه فرسيای پي  
بحهسييت و ژي بستين، بهري نهو گهلهک جاران هه ولدايه کو  
خزيني ب دهريخن، لي ژ بهر وي دهستي سحري نه د ويران.  
ب ريفه بهري دهوريه کا له شڪهري نه فراسيای ديت و بهري  
ژي پرسى:

— هوون چ كهسن؟

+ ئەز كورته زهرم، سەرلەشكەرى ئى دەورىن، لى تو چ  
كەسى و دى كىفە چى؟

- ئەز بەرزى يى كورى سوهراى نەقىن روستەمىمە.

+ تو ل قىرە چ دكەى؟ ما تو نزانى بو هەو قەدەغەيە ب ناڤ  
عەردى مەدا بەين.

- بەلى ئەز دزانم، لى ئەزى چوویمە قەلاتا سىنجانى من  
ئىخسىرىن ئىرانى يىن بەرداين و ئەزى ھاتىمە قە، من كورى  
فەرەيدونى زى يىن ژ شكەفتا سحرى قورتالكرى و گەنجىنا  
فەرەيدونى كەقن دگەل تەختى وى و دگەل شىرى وى من بو  
خوہ ئىناينە، شىفا شىرى وى زى سەرى تەيە.

كورته زەرى كارى شەرى كر لى بەرزى شىرەك ھاقىتە سەرى  
و پلىتكر، لەشكەرى وى ھەمى تەراوبەرا كر، جارەكا دى دا  
پى ھەتا گەھشتىنە ناڤ مىرگەكا خەملىن، پەيا بوون و بېھنا  
خوہ قەدان.. دەوارىن خوہ زى بەردانە دناڤ وى مىرگىدا كو  
بچەرن.

فەرەيدونى و كورى خوہ گەنجىنا بەرزى بار كر بوو، ل دويف  
وان د ھاتن، چونكو بار و بارخانە يىن گەنجىنى د گران بوون،  
لەوا گىرو ببوون.

ب ریڻه له شڪرهڪ كهفته د ريكا فرههيدونيدا، رهمين هنارت  
دا بزانيت كا چ له شڪره ل بهراهي يا وان، بهري رهمين  
بزقريت ئيكدهستي مازندهراني دگهل له شڪهري خوه و دگهل  
رهمين گههشتنه فرههيدوني و گهنجيني، ئيكدهستي گوتي:

– ئه ڦه چ باروبارخانهيه؟

+ ئه ڦه گهنجينا فرههيدوني كهڦنه، ئهوا دشكهفتا سحريڦه.

– من ب گوههكي يا گوهلي بووي كوههوه يا دهريخستي، لي  
دي كيه بهي؟

+ دي بو بهري بي كوري سوهراي نهڦيي روستهي بهمه  
زابلي.

– ما هوون سهر ب تيراني ڦههه يان زي سهر ب تيراني ڦههه؟

+ ئهه سهر ب تيراني ڦههه، لي بهري كوري من بي  
قورتالكري و گهنجينه يا ژ شكهفتا سحري دهريخستي و  
گهنجينه مافي ويه.

– دي گهنجيني تهسليمي من كهه يان دي شهري كهه؟

هيشتا فرههيدون نه ئاخفتي كوري وي گوت دي شهري كههين.

ئیکدهستی رمهک دانایی، زکی وی سمت و دپشتا وی  
دهرکهفت، چاف کره لهشکه ری خوه کو گهنجینه ژی بستین  
و هر کهسی شه ری بکه ت بکوژن، شه ری دهست پیکر و  
لهشکه ری فهرهیدونی شکهست. ئیکدهستی ژی گهنجینه دگهل  
خوه بر و چوو.

به رزی و مهتا خوه هشیار بوون، دیتن هندهک سهربازین  
تهراوبه را بی درهفن و ل دویف سهری خوه دچن. به رزی  
کاری خوه کر و ل ههسپی خوه سوار بوو، دا پرسیار کهت کا  
ئهفه چ سهروبه ره، فهرهیدون ب خوه دگهل هندهک سهربازان  
گههشتی، دهمی به رزی دیتی نوزونوز بهردا گریی و گوتی:

– دوستی ته چوو!!

+ کیفه چوو؟

ئیکدهستی مازندهرانی کوشت و گهنجینه ژی بر.

+ کیفه بر؟

ئیشارهت کره ریکهکی و ب گریفه گوتی.

– دئی ریکئی را بر.

به‌رزی ئیکسه‌ر دا دویف، وه‌کو بایئ به‌زی دچوو، کاروانی  
 گهنجینی یی گران و هیواش بوو، به‌رزی زوو قینرا گه‌هشت و  
 بیی چ گوتنا بکه‌ت، له‌شکه‌ر برکر و گه‌هسته نیزیکی ئیکده‌ستی  
 مازنده‌رانی رمه‌ک به‌ردایی ئیکده‌ستی مه‌رتال دابه‌ر مه‌رتالا  
 وی ترکر و لمچه‌ک ژ ملی وی فه‌کر، بیی خوه‌ل که‌سه‌کی  
 بگریت ئیکده‌ستی سه‌ری خوه‌ب پرا زینی فه‌نا و بازدا. به‌رزی  
 ل دۆر له‌شکه‌ری وی زفیری.. یی کوشت کوشت و یی ره‌فی  
 ره‌فی.

هه‌لبه‌ت پشتی ره‌فینا ئیکده‌ستی، له‌شکه‌ری وی زوو شکه‌ست،  
 هیشتا مه‌تا وی و هه‌قالین وی نه‌گه‌هشتینی، به‌رزی  
 سه‌رکه‌فتن ب ده‌ستفه‌ ئینا بوو، گهنجینا خوه‌ زفراند و گه‌هسته  
 فه‌ره‌یدونی و گوتی:

من ئیکده‌ست بریندارکر لی ره‌فی، ئەفجا ته‌ دفتی دی ته  
 زفرینه‌فه‌ موپسل و ته‌ دفتی ژی دگه‌ل مه‌ وه‌ره‌ سه‌ر ده‌شتا  
 ره‌یی.. دی ته‌ ب قه‌در و قیمه‌ت دانینه‌ زابلی و دی بیه‌ ئیک ژ  
 بنه‌مالا مه‌، جوداهی یا ته‌ و ئیکی بنه‌مالا مه‌ نا بیت.

+ ئەز ژبو وی کوری ل موپسل دژیام، ئەو ژی چوو، ئەز  
 چه‌ز دکه‌م دگه‌ل هنگو به‌یمه‌ سه‌ر ده‌شتا ره‌یی، بیمه‌ ئیک ژ  
 له‌شکه‌ری وه‌.

– ئەم شانازىيى ب تە دكەين.

پىڭفە دانە رېئ، بەرزى و مەتا خوە و ھەر دوو خولامىن وئ  
پاس و پاراسىاب و گولچنا خويشكا قەھرەمان و فەھرەمانى  
تيرانى.

فەرەيدون و ئەو لەشكەرئ ماىە دگەلدا.. مينا لەشكەرەكى  
بوون، ئەقجا دەمى دبەر ھندەك دەورى يىن بچووك را  
دبورىن، خوە تى نە دگەھاند، چونكو ھەموو دەورى يىن  
درىكىدا دزانين ئەگەر ب راوەستىن بەرامبەر ژمارا وان  
دبىھيزن و دئ شكىن، لەوا كەسى رىكا وان نەگرت ھەتا  
گەھشتىنە سەردەشتا رەيى.

گەلەك كەيفا روستەمى ھات، كەچا وى خوە ددەستا وەركر و  
دەستىن وى ماچكرن، پىشوازيەكا ژ ھەژى بۆ بەرزى كرن و  
روستەمى گۆتە بەرزى:

– ئەز ھەقالى تە نانياسم!؟

+ ئەقە فەرەيدونە، حاكىمى باژىرى مويسلە.

چىرۆكا فەرەيدونى و كورى وى و ئەف گەنجينا دگەلدا ھەمى  
ب درىژى بۆ روستەمى گۆت.. روستەم پىشقە رابوو، گۆتى:

– ئەگەر تە بقیئت، ل قییره به و ئەم هەمی دئ دخلمەتا تە دابین .

+ نەخیر، ئەز ب کورقە هاتبووم ژبو خزمەتکرنا هنگو، کورئ  
من چوو، ئەقجا ئەز حازرم هەر خزمەتا د شیانیین مندا بیت  
بکەم و خوە ژئ نا دەمە پاش.

– نەخیر، تو برایی مە یئ مەزنی و ئەم شانازیی ب تە دکەین.

روستەمی هەنارته زابلئ و کومەکا ئیلچی و خزمەتکاران دگەل  
هەنارتن داکو د خزمەتا ویدا بن.. وەسیەت کر کول زابلئ ژئ  
جەهکئ ژ هەژئ وی بو بەرەهەقکەن و فەرە هەرەکو ئیک ژ  
بنەمالا روستەمی سەرەدەری دگەل بەهینە کرن.



## "6"

هه‌رچه‌نده که یفا روسته‌می گه‌له‌ک ب دیتنا که‌چا خوه و نه‌قیی  
خوه هات بوو، لی هه‌ر خه‌مباری یا وی ب داوی نه هات بوو.  
به‌رزی و هه‌می بنه‌مالا زابلجی ده‌ک ده‌کی وی ددا لی بی مفا  
بوو، دلج وی ب چ تشتا خو‌ش نه دبوو، هه‌سپن وی بی گرتی،  
هه‌روه‌کو پی بیین وی دب‌ری، ژلایه‌کی دیقه ژی هزرا کورئ  
خوه فه‌لامه‌رزی دکر و هزرا چاره‌نقیسی بنه‌مالا خوه دکر،  
جانبه‌خشی کورئ فه‌لامه‌رزی ژ کوفانین بابجی خوه دا ئه‌و ژی  
بی سلبووی و ئیدی ناهیته دیوانا روسته‌می، سامی برایی  
جانبه‌خشی ژی بی دگه‌ل براین خوه، هه‌رچه‌نده جار‌جاره  
سه‌ره‌دانا روسته‌می دکه‌ت، لی ئه‌و ژی بی دلما‌یی یه.

ئه‌قان ئاریشه‌یان دلج روسته‌می ب چ تشتان خو‌ش نه‌دکر،  
روژه‌کی به‌رزی گوئی:

– ئه‌ز هه‌ز دکه‌م، تو روخسه‌تی بده‌ی، ئه‌ز ده‌ه‌وارا ره‌خشی  
به‌له‌ک بچم.

+ نه خير، نهز ناهيلم تو بچی، نهفه ماوهيه که تو ژ قه لاتا  
سنجانی زقري و قه لاتا پشت ههفتخانی گه لهک يا دووره.

– دووره، بلا يا دوور بيت.. نهز دئ چمه ههسپي ته، ههتا نهز  
دقه گه رييم به لکو فه لامه رز ژي ديار بيت.

+ نهز ههز ناکه م تو بچی.

– بوچی؟

+ نهز ههز دکه م جانبه خش بچيته ره خشى به لهک.

– جانبه خش (وهک من زانی) يئ سله و دبیت نه چیتي.

+ دئ بيژمه بابي زال کو بچیت قايلکه ت.

به رزی و روسته م پيکفه چونه دبن چادرا بابي زالقه، دهستين  
وی ماچکرن و داخواز ژي کر کو جانبه خشى قايلکه ت داکو  
ههوارا ره خشى به لهک بچیت. زال ژي ل سه ر پيشنيازا وان  
رازی بوو، قه ستا چادرا جانبه خشى کر.

ژ دوورقه جانبه خشى بابي زال دیت کو يئ به رهف وانقه  
دهيت، ئيکسه ر گوته سامي نهز دئ چم خواه له شکه ريفه  
مژوولکه م و دگه ل بابي زال بمينه ههتا دچیت، نه گه ر پرسيارا

من کر، بیژی یی ب کاره و نه شییت ته ببینیت، ئەز دزانم دی  
هیت و دی من ب کارهکی فهکەت و کەس ژ وان ژى های ژ  
بابی من نینه کا ب عەرد چووێه یان ژى ب ئاسمان.

سامی قەبیل نە کر و دبەررا گۆت کو زال باپیرو هەمیانه و  
خوێ ئەگەر سەری مروۆقی تی بچیت ژى، ئاخفتنا وی دقیت  
بەیتە ئەنجامدان. نەهیلا برایی وی یی مەزن ب دەرکەڤیت و  
قاییلکر کو هەردوو پیکفە بچنە پیشوازی یا وی.

بابی زال گەهشە بن چادرا وان.. دەستی وی هاتە ماچکرن و  
دانا سەری دیوانی ل سەر سەندەلا جانبەخشی، جانبەخشی  
ژى پرسیار کر:

– ئەری هەوێ چ ژ بابی من نەزانیه؟

+ من یی پرسیارا سیمەرخى کرى و نیزیکه دی دیار بیت.

جارا دی ژى ته گۆت بوو، نیزیکه دی دیار بیت.

+ عەزیزى من، تو پەهلەوانەکی ژیهاتی و ناقداری، دقیا  
سەبری بکیشی.. ئەم هەمی وهکی ته بو فەلامەرزى دعاجزین.

– هەتا بابی من دیار نە بیت، پی من ب دیوانا روستەمی  
ناکەڤیت.

+ نہ خیر، کوری من، ئەزى ھاتيم کو تو بهییه دیوانا  
روستەمى و بچى رەخشی بەلەک ژ قەلاتا پشت ھەفتخانى  
قورتالکەى.

— بلا بەرزى بچیت.

+ ئەفە ھەشتییهک نہ بۆرییه، بەرزى ژ قەلاتا سنجانى  
زفرييهفە و مەتا تە و ھەمى ئیخسیرین مە بین قورتالکرین.

— باشە، ئەز دى چم لى من مەرجهکى ھەى.

+ ئەگەر من رەخشی بەلەک زفراند و بابى من دیار نہبیت،  
ھوون دى بەرزى دەنەف من دا تولا بابى خوە ژیفەکەم.

— کوری من، بەرزى ژى کورمامى تەیه، خوینا تەیه، ئەگەر  
بابى تە بچیت و تو بەرزى ژى تى ببەى دى زیان و خەما مە  
مەزنتر لى ھیت.

+ مەرچى من ئەفەیه، تە دقیت دى سوباهى چم، ب دلئ تەیه.

— دى جارى سوباهى تو ھەرە و ھەتا تو دزقرى ب ئانەھى یا  
سیمەرخی دى ھەر تىشتەکى ژ بابى تە زانین.

روژا پاشتر، سپیډه زو ل دیونا روسته می به رهه ف بوو،  
روسته می گوتی: ته چ پیندقیه ؟

+ گوسته هه می کوری گئیوی ب تنی بلا دگه ل من بهیت و بهس.  
روسته می هنارته ددویف گوسته هه م را و گوتی:

– دی دگه ل جانبه خشی چی؟

+ کیفه؟

– هر جهی نه و بچیتی، دی تو دگه ل بی.

هر وی روژی جانبه خشی و گوسته هه می دا ری،  
گوسته هه می هه می نه زمانین دونیاین دزانین و د فهند و فیل و  
سیاسه تا ئاخفتنی ری دا یی شاره زا بوو، هه روه سا د ریفه  
چوونیدا ری، هند یی سفک بوو، نه گه ر قیابا د شیا دگه ل بایی  
بهزی بچیت و نه وهستیت. چهند روژه کا ب ریفه چوون هه تا  
گه هشتینه سپریانه کی، پیره میره ک هاته به راهی و گوتی:

– دی وهره جانبه خشی هیندی، کوری فلامه رزی نه فیی  
روسته می.. دی کیفه چی؟

+ تو چه وا من دنیاسی؟

– شفیدی من تو د فی تدارهکا ته یا نهودا یی د خهودا دیتی و  
ته دگوته من ئەز جانبهخشی هیندیمه کورئ فهلامهزئی نهقیی  
روستهمیمه.

+ ئەز دئ دههوارا رهخشی بهلهک چم، ل قهلاتا پشت  
ههفتخانی یی گرتیه.

– دئ دکیفه راچی؟

+ ئەز نزانم، ما ئەف سیڤریانه کیفه دچن؟

– دئ ب روینه دا بو ته بیژم.

+ کهرهکه.

– ئەفه سیڤریانه، یا ئیکی یا کورته و زوو دئ گههییه قهلاتا  
پشت ههفتخانی.. لئ یا مشتی سحر و سحر بهندییه. یا دووی  
چونا وی ساناهیییه لئ زفرین زهحمهته، لئ دریژتره ژ ریکا  
ئیکی. یا سیی ژئ ریکهکا گهلهک ئەمینه و چوون و زفرین ب  
سهلامهتن.. لئ گهلهک یا دریژه، چهند مهه پئ دقین ههتا  
دگههییه پشت ههفتخانی، ئەقجا بیژه من دئ کیژان ریکی  
ههلبژیی.

– دئ د ریکا کورت را چم، چونکو ئەز یی بلهزم.

+ ئەفجا گوھدە من، دا بۆ تە وان سحرین د ریکیدا بیژم.

— ئەز گەلەک حەز دکەم!

+ دەمی تو دچی ل دەسپیکى دى بالاڤیهكى بینى، دى بیژیت  
ئەڤه جانبه خشی هیندی هات دى چیتە قەلاتا پشت هەفتخانى..  
ما دى چەوا دەرباس بیت! دى کولندەكى ئافى ریزیتە بەر پین  
تە، ئەو ئاف دى بیتە پیلین هارین دەریایەکا مەزن و دى  
هزرکەى ئەڤ ئافە دى تە بەت، لى مویەکی ژ خوە شاش نەکە  
و بدە رى، سحر ب خوە دى بەتال بیت.

دى گەهییە خانەکا دى و بالاڤیهکا دى دى وه بیژیتەڤه و دى  
شەیی خوە هافیتە بەر تە، شەیی وى دى بیتە دارستانەکا ب  
ترس و تارى، دارین وى ب رەخ ئیکڤەنە.. هندی چافین تە  
قەترە دکەن دى بینى دارستانە، دیسا خوە شاش نەکە و  
دارستانی برکە، دى سحر بەتال بیت.

ددویڤدا ئیکا دى دى هیتە بەراهی یا تە و دى تەشیکا خوە  
هافیزیت، دى بیتە دەحل و هەورازەکی بلند و مشتی دپک و  
ستریین تیژ، نە ترسە، ل سەر ریکا خوە یی بەردەوام بە، ئەو  
سحر ژى دى بەتال بیت.

ل خانہ کا دی.. دی بہ لاقیہ ک ساہینا خوه ہافیزتہ بہر پین تہ،  
 دی بیتہ حالانہ کی ہندی مہزن نہ سہر دیارہ و نہ بن، دیسا  
 بدہ ری و ئو سحر ژی دی بہ تال بیت. پاشی ددویفدا دی  
 بالاقیہ کا دی ہیتہ دریکا تہ دا و دی بیژیت ئہ قہیہ جانبہ خشی  
 ہیندی. دقیت دہرباس بییتہ قہ لاتا ل پشت ہہفتخانی، دی کہ تہ  
 قیزی و دی بیژیتہ تہ؛ ہا.. بگرہ فی بزوتی ئاگری کا دی چہ وا  
 چی، دی بزوتہ کی ژناف ئاگری راکہ ت و ہافیزیت، دونیا ہمی  
 دی بیتہ ئاگر، خوه شاش نہ کہ و بہر دہوام بہ ل سہر ریکا  
 خوه.. ئو ژی دی بہ تال بیت. خانا ددویفدا دی ہندہ ک خولی  
 ژبہر کوچکی راکہ ت و دی ل تہ رہشینی ت، دونیا دی بیتہ  
 زولمات و تارستان ہہر سینا ہیہ کا ہہ بیت ژی، دی قہ مرییت.  
 نہ ترسہ و سینگ و سینگ بدہ ری، ئو ژی دی بہ تال بیت.

ل خانا دوماہی، دی بالاقیہ کا دی ہیتہ دریکا تہ دا و دی پف  
 کہ تہ ناف دہستین خوه، دی بیتہ ہورہ با و باہوزہ کی دژوار،  
 دی بینی دار ب رہقہ یں بلند دبن و دی ہزر کہی کو ئہ ف  
 باہوزہ دی و ہکو قرشا تہ ئینیت و بہ ت، لی رہشہ باہیہ کی  
 سحریہ، ل سہر ریکا خوه یں بہر دہوام بہ و خوه شاش  
 نہ کہ، دی ئو سحر ژی بہ تال بیت و دی ژ فان ہہر ہہفت  
 خانین سحری قورتال بی، ئہ گہر ہندی دندکا گہ نمی ژی تو



خوه شاش بکهی یان دوو دل بیی، دئ ب وی سحرئ چی  
ئەوا تو دکه فیه تیدا .

ئەگەر تو ژ فان هەمی سحران دەرباس بیی، دئ ری ل  
بەرامبەری تە فەبیت هەتا دگه هیه قەلاتا ل پشت هەفت خانئ و  
دئ گەهییە باژیرئ قەنتانئ زەنگین.

هیشتا پیرەمیر دئاخفت و جانبەخشی گوهداری یا وی دکر،  
ژنشکەکیفە پیرەمیر کەفت و مر. جانبەخشی و گوستەهەمی  
کورکەک کولا و مریئ خوه فەشارت و دانە ری.. ب ریفە  
گوستەهەمی گۆت:

– ئەگەر فی پیرەمیری ئەف رازە بۆ تە نە گۆتبا، نە د مر.

+ چەوا؟

– ئەف پیزانینە، وی ب تنئ دزانین، لەوا یئ ساخ بوو، هەر  
دەمی بۆ ئیکئ دی بەیتە گۆتن ئیکسەر دئ مریت، ئەفجا دقیت  
ئەز و تو ژئ فان پیزانینان بۆ کەسەکی نە فەگیرین، ئەگەر دئ  
مرین.

+ باشە.

هەردووکا دا ڕی و هەروەکو پیرەمیری بۆ گۆتی، خانە ل  
دوێف خانێ بالاقی بین جادوگەر دەهاتنە د ریدا و وی ژێ  
مویەکی ژ خوە شاش نە دکر و ددا ڕی هەتا ژ هەر هەفت  
خانان دەرباس بووین.

بایەکی هۆین لیدا و ئیدی ریکا وان خۆشی بوو. موغدارەکا  
دی چوون قەلاتەکا شویرەکری هاتە پیش چاقان، هەر ل دۆر  
زفرین چ دەرگە نە دیتن، ل داویئ دەرگە هەک دیت هەندەک  
لەشکەر ل بەر بوون، ئەگەر بنەمالا زابلی هەمی پیکفە بینی  
نەشین بژوور کەفن.

ب دزیکیفە هیدی زفرین و ل بەر دیواری شیرهی مان هەتا  
بوویە شەف، جانبەخشی کە بەندەکا ژ پەنگین ئارمیشی دگەلدا  
بوو، هاقیتە سەری شویرهی و هیدی هیدی جانبەخش ب  
سەرکەفت و ددوێفا گوستەهەم. هەردوو پیکفە جارەکا دی ب  
پەنگین ئارمیشی هاتنە خوار و چوونە دناف باژیری قەنتانی  
زەنگیندا.

شەف بوو.. کەس نە دنیاسین، ل جەهەکی دەنگی حم حما  
دەواران هاتە گوھی، ئیلچی بین بەرتەولخانێ کوشتن و چوونە  
د ژوورقە، هەسپی روستەمی (رەخشی بەلەک) دنافا نە بوو،  
دەمی ژ تەولخانێ دەرکەفتین بەرپرسی ئیلچییان ل دوێف

دهنگى ئاى ئاييىن هندەك برينداران هات بوو، جانبه خشى ئەو  
گرت و گوتى:

– ئەز ب وى كەمە يى ئەز دحەبينم، ئەگەر نھۆ تو مالا قەنتانى  
زەنگين و جھى رەخشى بەلەك نيشا من نەدەى دى سەرى تە  
ژناق ملين تە ئەكەم.

+ ئوو.. ئەگەر ئەز نيشا تە بدەم!

– ئەز سوز و پەيمانا ددەمە تە، كو چ ل تە نەكەم.

+ تە كيڤە دڤيت دى نيشا تە دەم.

دگەل جانبه خشى چوو د مالا قەنتانيڤە، گوستەھەم و  
بەرپرسى ئيلچييان مانە ژ دەرفە.

جانبه خشى دەرگەھى ئودا وى ئەكر.. ديت دەر ژنكە كيدا يى  
نقستىيە، لى چاقين وى هند دمەزن بوون، يا ژ جانبه خشيڤە يى  
هشيارە، خوە نيشا دا، لى نە لڤى، زانى كو يى نقستىيە.  
ژنشكافە چاقين جانبه خشى ب ژنكى كەفتن، هند يا جوان بوو،  
وەكو هورپەكا ئاسمانان بوو، ئيكسەر جانبه خش لى عاشق  
بوو، دەستى وى سار بوو، هندی هەولدا كو قەنتانى بكوژيت و

ژنک بریندار نه بیت، نه دشیا، چونکو وهسا دپیکڤه نووسیای  
بوون، چ ری نه دچوونه کوشتنا وی ب تنی.

پشتی هزرکرنه کا نه گه له ک کورت، جانبه خشی دهڤی شیرئ  
خوه ل بنی پین قه نتانی دا، راست رابووقه.. جانبه خشی  
شیره ک هاقیته سه ری و سه ری وی پلیت کره ویرئ، ژنک  
هشیار بوو، جرفه ک فی که فت. جانبه خشی گوئی:

– نه که قیژی، ئەز ته نا کوژم.

+ تو کی؟

– ئەز جانبه خشی هیندیمه، تو بو منی، نه ترسه.. ژنک بیهنه کی  
ما د جانبه خشی فوکری و هیف دکره سه ری قه نتانی زه لامی  
خوه، گوئی:

+ بهس من نه کوژه، ته کیفه دقیت دی دگهل ته هیم.

جانبه خشی شیرئ خوه کره دکاقلانیدا و کهفته سه ر ژنکی.  
پشتی هه ر دووان ب دلی خوه که یفا خوه کرین، که له خ و  
سه ری قه نتانی دپه نجه ری را هاقیتن. ل ژنکی زقری و گوئی:

– من هنده ک کارین دی هه نه، دی قه تینم و دی قه گهرمه قه نک  
ته.

جانبه‌خش هاته ژ دهرڤه و به‌رپرسی ئیلچییان، خوه کره  
دهلیلی جانبه‌خشی و گوسته‌هه‌می، ههر دوو برنه وئ ته‌ولخانا  
هه‌سپئ روسته‌می تیڤه، ره‌خشی به‌له‌ک ژئ دگهل ئینا و ب  
رئ که‌فتن، به‌رپرسی ئیلچییان ده‌ستویر دا کو بچیته مالا خوه،  
به‌ری بگه‌هنه قه‌سرا قه‌نتانی زه‌نگین، داکو جانبه‌خش حوری یا  
خوه ژئ دگهل خوه بینیت، سیناهیه‌کا بلند ژ دوورڤه دیتن،  
گوته گوسته‌هه‌می: دابچین سه‌حکه‌ینی.

پیکڤه، هیدی هیدی به‌ره‌ف وئ سیناهیی چون، دیتن ئاگرئ  
بیلایه‌کا بلنده و دهنگی هندک مروّقان یئ ژئ دهر‌دکه‌ڤیت.

ل په‌بیسکین وئ بیلائی ب سه‌رکه‌فتن، دیتن دیوانه‌کا مه‌زن یا  
گریدایه و ئاگره‌کئ ل به‌رامبه‌ر یئ هه‌له و ههر ئیکی فنجانه‌کا  
خوینی یا ل به‌ر و یئ قه‌دخون، ئیکی ژ دیوانئ گوئی:

- هوون چ که‌سن و ل ڤئ نیڤ شه‌ڤئ هوون ل چ دگهرن.

+ ئه‌ز جانبه‌خشی هیندیمه کورئ فه‌لامه‌رزی نه‌ڤئ  
روسته‌میمه.

هه‌می پیکڤه گوه‌شین، ئیکی ژ وئ دیوانئ ژئ پرسیارکر:

- ئەرئ تو ب وى كەيە يى تو دحەبىنى، ئەگەر تو بۇ من راستىي نە بيژى.

+ ئەز ب وى كەمە يى ئەز د حەبىنم دى بۇ تەر راستىي بيژم.

- زورخومارئ بابى من، يى د هەوارا ئىكدهستى مازندهرانى  
چويه سەردەشتا رەيى، تو چ ژى دزانى؟  
+ بەلى ئەز دزانم.

- چ لى هاتىيە و ل كىفەيە؟

دەست دا شيرى خوه و گوتى:

+ من ب فى شيرى يى كوشتى.

كارى خوه كرن كو رابنى، لى ئىكى راوهستاندن و ب  
ئەزمانەكى بيانى گوتى: "قەخوارنەكى بۇ بينن و زەهرى بكنە  
ناف "بىي شەر دى تولا خوه ژى قەكەين و دى بەلا وى ژى ژ  
مە قەبىت".

هەمى روونشتن، قەخوارن ئىنا و ل بەر هەميا گىرا.

جانبەخشى دەست دا فنجانا خوه دا قەخوت، لى گوستەهەمى  
دەستى وى گرت، جانبەخش تيگەهشت، گوتى:

– نه عدهتی مه یه، ئەم بهری خودانین مالی شهراښی څه خوین،  
ئەڅجا هوون څه خون دا ئەم ژى څه خوین.

رابوونه څه.. څه ستا چه کى خوه کرن، لى جانبه خش ژ همیا  
سڅکتر بوو، کهفته ناڅ همى ئەوین د وى دیوانیڅه و ب  
لقینه کا بله ز و شاره زایانه همى کوشتن. هیدی دهرکه فتن و  
دهرگه ژى ل دویف خوه پیڅه دا.

جانبه خش و گوسته هم دگهل ره خشى به له ک ژ بیلایى هاتنه  
خوار، چوون ژنک ژى ژ څه سرا څه نتانى زهنگین ئینا و دانه  
رى، هندک پى ههسیان، بوو تهق رهقا شیرا و نالینا  
برینداران.. خه لک پتر پى ههسیا، جانبه خشى ره خش ب دویف  
ههسپى خوه څه څه نتارکر و څه ستا دهرگه هی کر، نیڅه ک  
زیره قانین بهر دهرگه هی د نفستی بوون، دهرگه ه څه کر، هه تا  
زیره قان هشیار بووین و څى نیڅ شه څى هه وار بو هاتى،  
جانبه خش ژ څه لاتى دهرکه فتن و بازدا. هه ر که سه کى پى  
ههسیای ئیکسه ر دا دویف. لى که سه ک نه که هشته جانبه خشى.

\*

ئیکده ستى مازنده رانى زانى بوو، کو جانبه خش پى د هه وارا  
ره خشى به له ک چووى، خه بهر که هانده ئەڅراسیا پاشای و

ئەفراسیای ھەمی ئوردی بین لەشکەری خوە کومکرن،  
ئیکدەستی گۆتی:

– ئەگەر ئەم لەشکەرەکی مەزن ببەینە سەرئ سێریانئ، ما دئ  
چەوا ژ دەستین مە قورتال بیت.

ئیکئ دی گۆت:

– ھەر چەوا بیت، دقیت رەخشی بەلەک نە گەھیتە روستەمی.

پشتی ھزرتیکرنەکا نە گەلەک کورت، ئەفراسیا پاشای گۆتە  
ئیکدەستی:

– ھلو، ئەھا نھۆ، لەشکەرەکی سیھ ھزاری ببە و ل سەرئ  
سێریانئ ل ھیقیئ بن.. ژ ھەوہ قورتال نە بیت.

+ بەلی ئەزبەنی.

ئەف خەبەرە ل ناڤ ئوردی بین تیرانیان بەلاڤ بوو، کو  
جانبەخشی ھیندی کورئ فەلامەرزئ نەقیئ روستەمی یئ د  
ھەوارا رەخشی بەلەک چووئی و ئیکدەستی مازندەرانئ ب  
سیھ ھزار لەشکەریڤە دئ چیتە بەراھین ل سەرئ سێریانئا  
قەلاتا پشت ھەفتخانئ. ئوو ئەف خەبەرە ببەر گوھین گوشی  
کورئ گوش نەقیئ دوھاکن (فەلامەرزئ) ی ژئ کەفت.



لهوا هەر وئ شهقئ هەر ههژده ههزار لهشكهري خوه خرغه  
كر و ل هيقيا جانبهخشي دانا لايهكي دي بي سهري سيرياني.

ههتا جانبهخش ژ قهلاتئ دهركهفتي و ژ كومين زييرهقانان  
دهرباس بووي، گهلهك سقكه شهري سهرين هاتنهكرن و  
روژئ تيروژكين خوه ژ پشت چيا دهرخست بوون.

جانبهخش نيزيكي سيرياني بوو، لهشكهري ئيكدهستي  
مازندهراني هاته بهراهيي و بو شهر.

جانبهخشي ژنك كره د شانেশوينهكا بي دهنگيئقه ل نيزيك  
سيرياني و رهخشي بهلهك داف گوستههمي و دست ب  
شهري خوه كر.

لهشكهري قهلاتئ ژ پشتقه گههشتي و لهشكهري ئيكدهستي  
ژبهرقه هاتي. جانبهخش ما دناقههرا هەر دوو لهشكهري  
دوژمنيدا، لي مينا فيرس و پههلهوانين زابلييان شهر دكر و  
كولان دناف ههردوو جوينين لهشكهريدا قه دكرن.

فهلामهري (گوشي كوري گوش نهقئ دوحاكي) ژي  
لهشكهري خوه هاژوته دمهيدانيدا.. ناله نالا برينداران و  
ههوارين ترسينوكان ئاسمان بيدهنگ كر بوو.

پشتی دوو روژان، کو شه رهکی گران و مشتی خوین رشتن  
هاته کرن، ل روژا سیی جانبه خشی گوته گوسته هه می:

– ئەگەر ته ل سەر پشتا ره خشی به لهک سوار کهم، دی شی  
هه سپی گه هینه روسته می؟

+ به لی.. دی شیم.

– دقیت چ شهرا نه کهی و دگهل بایی به زی بدهیه ری و ل چ  
عه ردا نه را وهستی.

+ بلا، ئەگەر ئەز گه هشتم چ بیژم.

– هه سپی بگه هینی و بلا د هه وارا مه بهین.

دگهل به یانا سپیدی به ری شهر دست پی بکه ته فه، گوسته هه م  
ل سەر پشتا ره خشی به لهک سوار بوو، هیشتا نیقه کا  
لهشکه ری ئیکدهستی د خه و بوون، ئەوین دی ژی نه د  
ریکوپییک بوون، ب ئانه هی یا سیمه رخی، گوسته هه می دا ری.  
کا چه وا هۆرهبه به لگین دار چلیا دهه ژینیت و چادرا ژ جه را  
دکهت و دبای وهردکهت، وهسا ره خشی به لهک ژی کومه لین  
لهشکه ری دهه ژاندن و وهکو شلقین ئاڤا ده ریایی دلفاندن، چ  
تشت دریکیدا نه بوونه ئاستهنگ، گه لهک سه ربازین د خه و

دبن سمین ره خشی به له کفه په قین و چادر ب سنگغه د  
هه کلیشان و بای دبرن. گوسته هم ل جهه کی نه راوه ستا هه تا  
گه هشتیه سهر دهشتا ره یی و ل بهر چادرا روسته می راوه ستا  
و ب بینن هه لمایی گوته باپیروی خوه:

– نه گهر نه فرو د هه وارا جانبه خشی نه چن، یی برینداره و  
دوور نینه نه فرو نه مینیت.

بیی چ پرسیارین دی ژ گوسته هم بکته، یان به رسفا وی  
بدهت.

روسته م رابوو، د حاله تین شه ری وهر بوو، دست دا گورزی  
گران و شیرئ میسری و ل سهر پشستا ره خشی به له ک سوار  
بوو، نه فه ژمیژده روسته می شهر نه کرین و گه له ک ژ ره خشی  
خوه یی خه ریب بوو.. قیریه ک ژ گه وریا خوه به ردا و ئاوه رک  
دا گوسته هه می:

– ل کیفه یه؟

+ ل سهرئ سپریانا قه لاتا پشت هه فتخانی، نزیک شانوشوینا  
بیده نگیی.

روسته می دا ری و په هله وانین بنه مالا زابلیمان، د حاله تین هوسا دا که سهک خوه ل له شکه ری خوه نا گریت، هر ئیک ل دهواری خوه سوار بوو، دا دویف روسته می، پاشی له شکه ر دویف را دچیت و وه کو شویشلتوکا میزیا دکه فنه دویف ئیک که سهک ری به رزه ناکه ت.

دهمی شان شوین خویا بووی و روسته م نیزیکی مهیدانا شه ری بووی قیری ه کا دی ژ گه وریا خوه به ردا، چیا هاتنه هه ژیانئ و به حر هاتنه له قیانئ، گازیکری کی دی هه وه ژ دهستی من قورتالکته، نه ز روسته می زالیمه، ژ شازاده بین ئیرانیمه، من دیوئ سپی د شکه فتا ویفه ل بهر سویلائی بی کوشتی و گولبهارا کچا وی ژنا منه، مه خمه را وی ب ناچا فین به رزی بی نه قیی منقه، پینجی په هله وان شه فا تاری شه ری ل بهر دکه ن.

په هله وانین بنه مالا زابلیمان ب ناف له شکه ری ئیکدهستی که فتن و هر لایه کی روسته می گورزه ک وه شاندا، ب سه دان مروف وه کو میزیا دهه رشاندن و ب گه هشتنا روسته می شکه ستن که فته له شکه ری ئیکدهستی و میزئ چاک نه و بوو کو ب ره فا خوه را بگه هیت.

روسته م گه هشته هنداف جانبه خشی و گو تی:

- تو یی ساخی، عهزیزی بابجی خوه.

+ بهلی ئەز یی ساخم.

روسته می دەرمانین نوژده هاریی ئینانه دەر دا نهقیی خوه  
دەرمانکهت، لی جانبه خشی قه بیل نه کر و ئیشارهت کره گوشه  
کورئ گوشه نهقیی دو حاکئ (فهلamerz) کو هندهک لهشکه ر ل  
دوران دراوهستای بوون و ئەو ژئ یی بریندار بوو، گوته  
باپیژی خوه.

- هه ره ئەوئ هه نی دەرمانکه.

+ ئەو کییه؟

- ئەز نانیا سم، لی ئەگەر ئەو ب لهشکه ری خوڤه د هه وارا من  
نه هات با، نهۆ دهه جارکی ئەز کوشتبا مه و کوشتبا مه فه.

روسته می چاڤکره هندهک خزمه تکاران کو جانبه خشی ژئ  
بیننه نک وی په هله وانی و هه ردوو پیڤکه دەرمان کرن.

پشتی بیهنا خوه قه دای و ساخ بووین، روسته م ژئ پرسئ:

- تو چ که سی و تو بوچی د هه وارا نهقیی من هاتی.

+ کا ئے ز چ کہ سم؟ ہنگو شولہ ژئ نینہ. لی کا بوچی ئے ز د  
ہوارا نہ قیئ تہ ہاتم، ئے ز دشیم بو تہ بیژم.

– بہ لی .

+ من دیت پہلہ وانہ کئ ژئہاتی و میڑچاکہ و بی ل  
بہ رامبہری لہ شکہ رہ کئ مہ زئی نیزیکی سیہ ہزار کہ سان  
شہری دکہت و نا ترسیت، وژدانا من قہیل نہ کر. من بریارد  
ہاری قئ پہلہ وانئ تو دبیزئ نہ قیئ منہ، بکہ م.

– ئے ز گہلک سوپاسی یا تہ دکہ م و ئے ز ہیٹی دکہ م دگل مہ  
بہیئہ سہر دہشتا رہیئ دا دخزمہ تا تہ دا بین.

+ نہ خیر، ئے ز ناہیئہ سہر دہشتا رہیئ.

– بوچی؟

+ چونکو ئے م دئ ہف بینینہ قہ.

– ل کیقہ؟

+ د مہیدانا شہریدا.. ل سہر دہشتا رہیئ.

ہہر وکو ئاقہ کا سار ب روستہ میدا رشتی، ہہرچہ ندہ ئے قیئ  
یا وی کہفتہ دلئ روستہ می، لی روستہ می گوتئ:

- پا ههتا وئ روژی .. هه کارهکی ته هه بیت، ئەم دخزمهت  
داینه.

گوشی کوری گوش نهقیی دوهاکی لهشکه ری خوه خرڤه کر و  
ریکا خوه گرت و چوو.

روسته می گه لهک چهز دکر ب راوهستینیت و هیشتا ل دهڤ  
بمینیت، لی شه رم دکر چونکو وهکو نیڤ گه فهکی لی هات بوو  
کرن و ددلی خوه دا گوت: "نه کو ئەڤ په هله وانه هزرکهت کو  
ئەز ژئ دترسم" .. لهوا ل نهقیی خوه زڤری و هه می په هله وانین  
بنه مالا زابلیمان خرڤه کرن و زڤرینه ڤه سه ر دهشتا رهین.

پشتی جانبه خشی ژنا قهنتانی زهنگین ژ شانه شوینی  
دهریخستی و دگهل خوه ئینای، هه می پیکڤه ب دلخوشی  
زڤرینه ڤه سه ر دهشتا رهین و ب سه رکهفتنا جانبه خشی  
ئاههنگ گیران و کره که یف و خوشی و سه ما و له بیزت.

## "7"

ئەو ماوەیەك بوو، شەر د مەیدانا سەر دەشتا رەیی دا ئەهاتیه  
کرن، لەوا روستەمی بانگ کره توشمانا و توشمانا مەیدان  
مالی و ساقیا مەیدان رەشاندا و باگوردان بەردانه د مەیدانیدا  
و مەیدان گیران، مەیدان مینا نیفا مەزەلان لیکر داکو هەسپێ چ  
پەهلەوانان نە سەتمیت.

روستەم گەلەك ژ شەری یی خەریب بوو، مەیدانا شەری  
و هەكو نیفتین مەزەلان حلی و ب سەرۆبەر بوو، یا بەرەهەفە بۆ  
شەرین گران. لەشکەرئ ئەفراسیایاشای ل لایین دی ئەف  
سەرۆبەرە ددیت و هەمیا خوە بەرەهەف دکر بۆ شەری.

دگەل بەیانا سپیدی دەهولا شەری ل ئوردی یین ئیرانیان  
هاتە لیدان و روستەمی زالی چوو د مەیدانا شەریدا و ل  
بەرامبەری ئوردی یا ئەفراسیایی راوەستا و گۆتی:

– ئەز داخوازا هەمی پەهلەوانین و یرەك دكەم بیهنه د مەیدانا  
مندا.



ههفتی په هله وانان پیکفه خوه هافیته د مهیدانیدا، تهیمور نه چوو، ل دور روسته می زفرین و پیکفه هیرشکر نه روسته می، لی روسته می جهر بانیدی د شه راندا و وهکو سیتافکا نه چنا ل بهر دزقری و جار ب گورزان و جار ب شیران سهر دفراندن و سینگ شهق دکرن و لهش د هه رشانندن. هه تا ئیقاری ژبلی روسته می که سه کئی ب گیان نه ما بوو د مهیدانیدا. دهنگی ساقی و سینه لا هاتنه دان و جهله بین رهخش و ئیده کان هاتنه بادان.. فندو شه مال هاتنه هه لکرن و مهیدان روهنکر، تهیمور هاته بهراهی یا روسته می و گوئی:

– دهستین ته خوش، نه فرو ته ئیک کر کو زه مان بو زه مانى بیژیت، لی سوباهى نه ز دئ ته ب خلفا که به ندئ ئیخسیر که م.

نه فینا تهیموری شیرهدل که لهک که فته ددلی روسته میدا، ل ده می فه گه ری بو ناف ئوردی بین خوه، هه می په هله وانین زابلیمان هاتنه پیروزباهی یا وی. روسته می پرسیار ژیکرن کا چ په هله وانین بنه مالا وان چ ژن ل چ عه ردا نه ئینابنه یان ژى نه چووینه دهف چ ژنکا؟!

گوسته هه م ل بنی دیوانی بوو، ل جهی خیفزانک و زانا و ناقلمه ندا بوو، پشتی چ په هله وانان به رسف نه دای گوته روسته می:

- ئەزبەنى .. ئەگەر ھەر پەھلەوانەكى زابلييان، ب ھژميريت كا چوويه دەف چەند ژنكا، دڤيت شەرى راوہستينين و ب حسابا ژنك و ئەڤينى يين خوەڤە مژوول ببين، لى تو بوچى پرسىار دكەى؟

+ ئەڤروكە تەيمۆرى دەستخۆشى يا من يا كرى و ھەروەسا گەف ژى ل من كرن، گەلەك من ھەز ژى كر و ئەز پىن د ھەسىام كو بېھنا سوھرابى ژى دەات.

ھەميا ھىڤكرە بەرزى ھەروەكو ئەوہ يى گونەھبار، ئەوى ژى سەرى خوە شوركر و بىرا وى و حورى لەقا يى نە دەات، لى جارەكا دى ھەر گوستەھەمى بەرسڤدا.

- ئەزبەنى، تەيمۆرى شىرەدل پەھلەوانەكى بى بەڤلە، مە ھەميا ئەو دسەپاندا يى ديتى، عەدەتى وى ئەوہ رىزى ل ھەمى پەھلەوانان دگريت، خۇ ئەگەر دوژمنى وى بيت ژى. جانبەخشى ب ترانەڤە گوته روستەمى:

- ئەزبەنى، چونكو بابى گوستەھەمى يى ئىخسىركرى، لەوا وە دبىژيت.. ئەگەر نە، ئەو ژى پەھلەوانەكە وەكو ھەمى پەھلەوانان.

گوسته هه می گۆتی:

– پا بوچی ته ئه و نه دکوشت یان ته ئیخسیر نه دکر.

– سئ روژ و سئ شهقان ئه م ماینه پیکفه، ئه و ژئ نه شیا من  
بکوژیت یان من ئیخسیر کهت.

روسته می ئاخفتنا هه میا بری و گۆت:

– سوباهی ئه ز دئ وی ب خه له کین که به ندئ ئیخسیر که م ودئ  
تولا زاقایی خوه ژیفه که م.

هه می پیکفه مانه د خوشی و ترانادا، هه تا شهف ب نیقی بووی  
و پاشی هه ر ئیک به رهف ئوردی یا خوه ب ری کهفت.

\*

روژا پاشتر دگه ل لیدانا ده هوللا شه ری، دیسا روسته می زالی  
چوو دمه ییدانا شه ریدا و گۆت:

– ئه ز داخوازا هه می په هله وانین تیرانییان دکه م بهینه دمه ییدانا  
مندا.

ئه فراسیا پاشای چاکره نیقه کا له شکه ری خوه و پرانی یا  
په هله وانین دیوانا خوه کو بچنه د مه ییدانیدا، ته یمۆری خوه

ڦههٲلا.. لئ ٲه ڦراسيائى هه ز ڊڪر ٺه و ڙى بچيٲه ڊمهيدانئڊا، ٺه و  
ڙى چوو ڊمهيدانئڊا.

ڊهمئ ٺوردئ يئڻ ٺيرانى يا ڊيٲى ٺه وهه مئ لهشڪه ر هاته  
ڊمهيدانئڊا، ڀراني يا ڀههله وانئڻ زابلبيان و نيڦهڪا لهشڪه رئ  
وان ڙى هاتنه ڊمهيدانئڊا، بؤ چهق رهقا شيرو و نالينا بريندارا..  
ب راستئ شه رڀهڪئ مهزن هاته ڪرن، هه تا ئيڦارئ خوين وهڪو  
جوباران ب مهيدانئڊا ڊچوو. ڊوو جاران تهيمؤر و روستهم  
ڊراست ئيڪ هاتن، لئ تهيمؤري خواه ڦه ڊدا و شه رئ  
روسته مئ نه ڊڪر، ڊهمئ شه ر اوهستائى، جارهڪا ڊئ تهيمؤري  
شيرهدل هاته بهرامبه ر روستهمئ و ڳوٲئ:

- ڊهستين ته خؤش، ڀههله وانئ هئڙا، يا ته ڪري زهمان ڊئ بؤ  
زهمانى ڦه ڳيرئٲ، لئ سوباهئ ڊئ ب خهلهڪين كه بهنڊئ ته  
ئيخسيركه م و ڊئ ته بؤ خزمه تا ٺه ڦراسياڀاشائى به م.

+ ته بوچئ ٺه ڦرو وه نه ڊڪر؟

— سوباهئ مهيدان بو من و ته ب تنئيه، ٺه ز ناهئلم ڙبلى من  
كهس بهئٲه ڊمهيدانئڊا و تو ڙى ب تنئ وه ره.

+ سوز بيٲ ٺه ز ب تنئ بهئمه ڊمهيدانا ته ڊا.

شەمال و فند ھەلکەرن و ھەر لایەکی بریندارین خوە ڤەکیشان  
و چارەکا دی توشمانا مەیدان مالی و ساقیان مەیدان رەشاند  
بو روژا پاشتر.

روستەم دیسا ڤەگەریا ئوردی یا خوە و پرسیارا مروڤین خوە  
کر.

– سوباهی، ئەز ب تنی دی چمە دمەیدانا تەیمۆریدا، ئەڤجا ئەز  
ھیڤی دکەم ھوون ھەمی ھزرین خوە بکەن، چونکو من گەلەک  
پینەخۆشە ڤی پەھلەوانی ژبھاتی بکوژم، بیئنا سوھرابی ژ  
دھات و باوەر بکەن ئەز دل نا ھیلیم چ لی بکەم.

ئیکی ژ ناڤ دیوانی گۆتی:

– ئەگەر تو ھوسا دلنازک بووی، سوباهی ئەو دی ل تە کەت.  
روستەمی چ بەرسڤ نە دان و دیوان بیئەنگ بوو.

\*

وی شەڤی روستەم زوی نڤست بوو، دگەل بەیانا سپیدی  
روستەم ل ھەسپی خوە سوار بوو، یی بەرھەڤ بوو، دگەل  
دەنگی دەھولا شەری چوو دمەیدانیدا و ھەر دڤی وەختیدا  
تەیمۆری شیرەدل ژ ل گولرەنگی خوە یی سوار بوو.. ھاتە

دمه‌یدانیدا، هر دووان د ئیک دهمدا گورز وه‌شاننده هه‌ف، بین  
هه‌ردووا ژئ نه‌گرتن و مه‌یدان بو توز و دومان، گرانی یا  
گورزین وان مه‌یدان کره که‌ند و کور، توز فه‌ره‌فی، جاره‌کا  
دی ل هه‌مبه‌ر هه‌ف راوه‌ستان، روسته‌می گوئی:

– ئه‌فه هیژ تو یی ساخی؟

+ به‌لی، یا ژ منقه تو نه‌مای.

دهست دان که‌به‌ندا و ل به‌ر ئیک زفرین، لی ژبلی بای چ  
تشتین دی نه‌دکه‌فته دکه‌به‌ندین واندا، شیرین میسری ژ  
کافلانا هلکیشان و هه‌تا روژ ب نیقی بوی که‌سی که‌س  
بریندار ژئ نه‌کر.. پشتی به‌روپشتین شیران وه‌که‌ه‌ف لی‌هاتین،  
شیر هاقیتن و په‌یا بوون دا خوه لیک بدن، سینگ و سینگ  
خوه لیکدان، هه‌روه‌کو دوو چیا فیک که‌فتین، هر مانه پیکفه  
لی که‌سی چ ژ که‌سی چینه‌کر، خوهی دبن دهست و پیا هاقیت  
و که‌ربین روسته‌می فه‌بوون، هر سور بوو، ئوو وهرمت..  
هر سور بوو، ئوو وهرمت، هه‌تا دهستین ته‌یموری سست  
بوین و روسته‌می ئه‌و هه‌لاند و ژووردا ل عه‌ردی دا، توز ژ  
هه‌ردوولاین وی بلند بوو، چوکی خوه دانا سه‌ر سینگی وی  
و دهست دا کیر برا خوه، دا سینگی وی بکه‌لیشیت، حوری له‌قا  
و هوما یی پیکفه کره قیژی و گازیکری:

- سه‌رمه‌زنو، ته ئیکا کری نه‌که دوو.

روسته‌م دجهدا راوه‌ستا و هیفکره جهی دهنگ ژئ هاتی،  
حوری له‌قا و هوما پینکفه هاتنه دمه‌یدانیدا و گۆتته روسته‌می:

- ئە‌فه کورئ به‌رزیه، ئە‌و ژئ نه‌قیئ ته‌یه.

روسته‌می گه‌له‌ک چه‌ز ژئ دکر، له‌وا به‌ز ژ سه‌ر سینگی  
رابوو، خوه تیوه‌رکر و گۆتی:

- پا ته بوچی نه‌ دگۆت!؟

- من شه‌رمکر بو که‌فچه‌کی خوینی، پشتی ته ئە‌ز ئیخستیم  
ژنوو بیژمه‌ته، کا ئە‌ز کیمه.

پینکفه زفرینه‌فه ئوردی بین روسته‌می، هه‌می چووئه سه‌ر و  
ستویین ئیکو دوو، به‌رزی و حوری له‌قایی خوه تیگ وه‌رکر و  
ب چافی کورئ خوئه‌ماچیکر.

گوسته‌هه‌می گۆت:

- روسته‌می دگۆت بیته‌نا سوهرابی ژئ ده‌یت!....

هه‌میا پینکفه به‌ردا که‌نیئ و به‌رزی و حوری له‌قا چووئه دبن  
چادرا خوئه‌فه.

لەشكەرى تەيمۆرى ژى بەرە بەرە گەهشتە نك وى، هەتا  
هەمى تەفاقبوى، هەژدە ئالا بلند كرن و هەژدە هەزار  
لەشكەرى وى ژى كەفته دناڧ لەشكەرى روستەمىدا، د قى  
دەمىدا وورەيا لەشكەرى تىرانىيان شكەست و گەلەك سەرباز  
ژناڧ لەشكەرى وى رەڧىن و خوە ژمەيدانا شەرى ڧەددى،  
ئەڧراسىياپاشا گەلەك پىن هەرشى و خەمبار بوو.

رۆژا پاشتر، روستەمى نەهينلا دەهولا شەرى ژلايى وانڧە بهيتە  
ليدان، داكو بميننە دكەيف وڧوشى يىن خودا و وى رۆژى  
بيئنا خوە ڧەدەن، لى دەهولا شەرى ژلايى تىرانىيانڧە هاتە  
ليدان و پەهلەوانەك ژ ئوردى يىن تىرانىيان هاتە دەمەيداندا و  
داخوازا بەرزى كر، تەيمۆرى گوت:

– ئەڧە گوشى كورى گوشە نەڧىيى دوڧاكنيە، ئەڧە گەلەك جاره  
داخوازا بابى من دكەت بچيتە دەمەيدانا ويدا، ئەز نزانم چ ل  
گەليک هەيه.

روستەمى گوتى:

– خوە پيش بابى خۆڧە تورە نەكە، نھۆ ئەز دى چمە دەمەيدانا  
ويدا.



به‌رزی کارى خوه کر کو بچيته دمه‌يدانيدا، لى روسته‌می  
 قه‌بيل نه‌کر، چونکو ژنوی ژنا وی و کورئ وی بين هاتين.. ژ  
 لايه‌کئ ديفه ژى وی هر يى خوه پيڤه کر. روسته‌م که‌فته  
 دمه‌يدانا گوشى کورئ گوش نه‌فیی دوحاکيدا و دانا هه‌ف ب  
 گورزا و پاشی ب که‌به‌ندان چونه ئیک، ئوو پاشی ب شیرين  
 میسرى شهر دکرن، دهمی شه‌رئ وی دکر.. بيرا روسته‌می و  
 شه‌رئ سوه‌رابی دهات.

سوه‌رابی دل نه ده‌یلا شیرا ژ دل تیوه‌رکه‌ت، یا ژ ویڤه ژئ  
 دترسیت، له‌وا په‌یا بوو گوتئ دئ خوه لیک ده‌ین.

سینگ و سینگ خوه لیکدان و سینگین وان فیک که‌فتن، خوه  
 لیکدانا وان هند یا ب هیز بوو نه‌قاپوشئ فه‌لامه‌رزی ژ سه‌ری  
 فری و پشت و پشت ب عه‌ردی که‌فت، دهمی سه‌رئ خوه بلند  
 کری روسته‌می تفکرئ و گوتئ:

– ما هوون شه‌رم ناکه‌ن، پشتی من هوون ب خودان کرین و  
 ئەز پیر بوویم ژ نوو هوون ده‌ین و خوه ل من دجه‌ربینن.

روسته‌می پشت دا یی و زقریڤه، هه‌می کور و برازا و  
 په‌له‌وانین زابلیمان چوونه پیشوازی یا وی و خوه تیک  
 وه‌رکرن.

زال ب خوه ژى ژ چادرا خوه دهرکهفت و هاته پيشوازی يا  
فهللمهرزى، وى ژى دهست و پى بين زالې ماچكرن و زقریقه  
بن چادرا بابى خوه و دهستى وى ماچكر و داخوازا لیبورینى  
ژى كر.

لهشكهريّ فهللمهرزى همى پيگفه ددويّف فهللمهرزى را هاتن  
و ههروهسا لهشكهريّ فهغفورى چينى ژى خوه دا دگهل وى  
لهشكهريّ و گههشته زاقايى خوه دناف لهشكهريّ روستهמידا.

ب قى ريكيّ ژى ژ هه ر شهش لهشكهريّ تيرانبيان ب تنى  
لهشكهريّ ئەفراسياپاشاى و لهشكهريّ ئيكددهستى مازندهرانى  
مان، ئەوين دى ئيك يى پويچ بووى و سى لهشكهريّ  
زقرينهقه نائف لهشكهريّ ئيرانى.

\*

پشتى ژيغهبونا تهيمورى شيرهدل و گوشى كورى گوش  
(فهللمهرز) و فهغفورى چينى كو دبن فهرمانين تهيموريدا  
بوو، شكهستهكا ئيكجار مهزن ب لهشكهريّ ئەفراسياپاشاى  
كهفت و دونيا روهن ل پيش چاقان تارى بوو. لى هيشتا  
هيقيهك ما بوو كو سهركهفتنى ب دهست خوڤه بينيت، ئەو ژى

هیزا سحر بهندان بوو، جادوگر و فیلبازین شه‌ری و سحر بهند هاتن، ووره‌یا له‌شکه‌ری ئه‌فراسیای پاشای بلند بوو‌قه.

دهمی ده‌هولا شه‌ری هاتیه لیدان، روسته‌م و فه‌لامه‌رز و به‌ری و ته‌یموری شیر‌دل و گیوی گوده‌رز و جانبه‌خشی هیندی، هه‌می پیکه‌ه چوونه دم‌یدانیدا و قه‌بی له‌شکه‌ری تیرانیان بو شه‌ری دوماه‌یی خواستن، ئه‌فراسیای پاشا ب کور‌قه و ب هه‌می له‌شکه‌ری خو‌قه چوونه دم‌یدانیدا .

په‌له‌وان دهاتنه کوشتن و ترسینوک دره‌فین، سحر بهندان چ مفا نه گه‌هاند له‌شکه‌ری ئه‌فراسیای پاشای چونکو په‌له‌وانین بنه‌مالا زابلیان هند دخیرا بوون، سحر بهند نه دگه‌هشتن سحرین خوه بکه‌ن، لی دهمی روژی په‌رین خوه داهیلان و به‌ری جه‌له‌بین ره‌خش و ئیده‌کا بهینه‌بادان و شهر راوه‌ستیت سحر بهنده‌کی ب هیزا سحری که‌به‌ند هاقیته ته‌یموری شیر‌دل و ب هه‌فت خلفین که‌به‌ندی گریدا و ئیخسیرکر.

شهر راوه‌ستا و هر لایه‌کی بریندار و ته‌رمین خوه فه‌کیشان، هر دوی شه‌فیدا، ته‌یموری گریدای ئینا دیوانا ئه‌فراسیا پاشای.. ئه‌فراسیای گوته ته‌یموری:

– ما ته شهرم نه کر، پشتی وی هه می ریزگرتن و بهایح مه دایه ته، تو خیانه تی ل مه بکه ی.

+ من خیانه ت نه کرییه، ژنوو ئه ز بی گه هشتیمه جهی خوه بی دروست و دی دگهل مالباتا خوه بم و دی هاریکاری یا وانکه م.

– تو مروّقه کی حه رام زاده و بی ئه ختوباری.

+ بین بی ئه ختوبار و حه رام زاده هه ر هنگن.

ئه فراسیا پاشای تفکره تهیموری و گو تی:

– ئه ف تفه ب تنی بو ته به سه، تو نه هه ژی کوشتنی بی، چونکو مروّف میرچاک و زه لامین ب ئه ختوبار دکوژیت.

گه له ک که ریین تهیموری فه بوون.. وهرمت و سور بوو، وی ژی تفکره ئه فراسیای و قه دیدن خوه قه تاندن و بله ز شیرئ ئیلچیه کی ژبه ر کینشا ده ر و بو شه ری وان، ئیلچیان ئه فراسیا پاشا کره دناف خوه دا و هه میا پینکفه هیرشکره تهیموری.

تهیموری شیرهدل بی شه هره زا بوو دشه پاندا.. په هله وانه ک ژ سه ر هه سپی وی ئینا خوار و ل جهی وی سوار بوو، دیت کو نه شیت ل سه ر وی هه سپی به رده وامی ب شه ری بده ت،

چونکو ههسپ نه د کاری دبن ویدا نازادانه هاتوچوونئ بکته،  
لهوا دگهل بایی بهزی و ب تهعدا خوه ب ئوردی بین  
لهشکهرئ ئیرانی را گه هاند و هه می په هله وانین زابلیمان هاتنه  
به راهیئ، بهری بگه هیت و هیشتا ژ ههسپی په یا نه بووی  
ههسپ کهفت و مر، تهیمۆر ژی قوون و قوون ب عهردی  
کهت، خزمه تکارا راکر و بره دبن چادرا ویفه.

وی شهقی ههتا سپیدی تهیمۆری بیهنا خوه قه دا و سپیدی  
روخسه ت ژ روسته می خواست کو ئه و دشه ریدا پشکدار نه  
بی ت و دخواست کو روسته م دهستووری ب ده تی بجیته راف  
و نیچیره کی دا هه وایی خوه بگوهوریت و پیچه کی بیهنا وی  
بی ت.

موغداره کا گه له ک کورت ژ ئوردی بین له شکهری دویر بوو،  
خه زاله کا جوان و سقک خوه ژبن لنگین ههسپی وی هاقیت و  
تهیمۆر کهفته دویف.

تهیمور ب خوه نه ههسیا کا چه ند ژ ئیرانیان دوور کهفتیه، هند  
دیت خه زال چوو د شکهفته کیفه و تهیمۆر ژی ل دویف دا ب  
ژوور کهفت، دیت ئه و خه زال ببوو ژنکه کا قه له وا رهش  
ئه سمه ر، جرفه ک ب تهیمۆری کهفت، وی ژنکی گوتئ:

– ئەفە دوازده قووناغین دەمییه من ب سحر بهندی تول دویف  
خوه ئینای.

+ ته چ ژ من دقیت؟

– من تو دقینی، ئەز حەز ژ ته دکەم.

+ ئەگەر من تو نه ئین.

– ته بقییت یان ته نه ئیت.. دی دگەل من ژی!

+ ئوو ئەگەر ئەز دگەل ته نه ژیم؟!!

– هەر تشتی من دقیت دی ته کهمه ئەو.. من دقیت دی ته  
کهمه میری و ئەگەر من بقییت دی ته کهمه صه.. ئوو ئەگەر  
من بقییت دی ته کهمه چویچک یان ژی بهق یان ژی دی  
ته کهمه ماسی و هاقیمه بنی بهحرا.

+ باشه.. ته بوچی ئەز دقیم؟

– ئەز ئیک ژ سحر بهندین ئەفراسیا پاشای بووم، ل دەمی  
شەری میرانی یا ته ئەز پالدام کو ته ئیخسیرکهم و دەمی ته  
تف کریه ئەفراسیاپاشای و ته قهیدین خوه قهتاندین و ته خوه

قورتالکری، دلج من کهفته ته و من بریارد ا کو تو بو من بی..  
ئوو دئ ههتا ههتایی هه ر بو من بی.

+ ما چ قهیدیه تو ژئ بو منی و دئ ته ژئ بهمه سهردهشتا  
رهیی و تو ب سحر بهندی یا خوه و ئەز ب میرانی یا خوه دئ  
فهرمانا ل هه میا کهین.

— نهخیر، من ئەفراسیا پاشا هیلا و دقیت تو ژئ سهردهشتا  
رهیی و زابلی ژبیر بکهی.

وئ سحرکه ری ب که نیه کا سهرکه فتیانه داخواز ژئ کر کو  
بروینیت و ئیدی چ هزاران نه کهت و سوز دایی کو ژيانا وی  
خۆشکەت و پیکه ژيانه کا خۆش ببۆرین.

\*

ل سهر دهشتا رهیی روسته می فرمان دا هه می په هله وان و  
سهرله شکه ری ئیرانیان کو هیرشه کا بهر به رلاقا بی راوهستان  
بکه نه سهر له شکه ری تیرانیان و هه روه سا فرمان دا هه می  
له شکه ری خوه کو هه ر که سه کئ پیرانی ئاقله ند بگریت، نه  
کوژیت.

شهری دهست پیکر و مهیدان مشتی یاله یال و ناخینکین  
برینداران بوو.. تهرم وهکو بهلگه چلیین پاییزی دکه فتن و  
خوین وهکو جو بارین کانی بوهاریکا درژیا. گهله ک ژ  
لهشکهری تیرانیان ب رهقا خوه را نهگه هشتن و هر ئیکی  
شیان هه بان دا خوه دجههکی تهنا یان یی بی شهر قوتیت،  
شهر گه هشته ناف ئوردی بین تیرانیان و گه هشته ناف  
خیفهت و ئیورگه ها وان، ئه و ئیلچی و زیره قانین ماین ژ  
همی کوشتن و بین دی ژ رهقین. پاشی هیرش کرنه ئوردی  
یا ئه فراسیا پاشای لی وی خوه هاقیت بوو ده ریایی، لهوا  
روسته می هندهک په هله وان هنارتن کو که ره سیوسی کوری  
وی بگرن و که سهک نه کوژیت.

پشتی سه رکه فتن داوی ب دهسقه هاتی، ل بهر لیقا ده ریایی  
راوهستان کو ئه فراسیا بدهرکه قیت دا بکوژن، لی ئه فراسیا پاشا  
هند یی مهله قان بوو، هندی بمینته دبنی ده ریاییدا دی شیت ب  
ساختی مینته شه.

کومه کا سیزه قانین سه گغان دانانه سه ر لیقا ده ریایی و تیرین  
خوه کرنه دبه رکفاناندا، هر دهمی ئه فراسیای سه ری خوه ژ  
ئافی ده ریئخست دابکوژن، که ره سیوس ژ یی نا و گوته  
هندهک ئیلچییان کو بخه سینن.



دهمی ئیلچییان که رهسیوس دخهساند، قیژی یین وی دچونه  
بهه ئاسمانان و بنی دهریا، دلئ ئه فراسیای گهلهک ب کوری  
وی دسوت، سهری خوه بلند کر و ژ ئافی دههکهفت، بارانهکا  
تیرا لی رهشاند.. تیرهک ب جینیکا وی کهفت و گوشت،  
ددویفدا ئیکسهه که رهسیوس ژی گوشت.

پیرانی ئاقلمه ند ئینا جهم روسته می و ژئ پرسیارکر کا چ لی  
بکه ن.. روسته می دبه رسفا خوه دا گوت:

- ریژ و حورمه تا وی بگرن و ب مه و کبه کئ هه ژئ فه گو هیژنه  
جهم که یخوسره یی پادشاهی مه.

ب گه هشتنا پیرانی ئاقلمه ند، که یخوسره تی گه هشت کو شه ری  
ته فاقبووی و سهه که فتن یا ب دهست ئیرانی فه هاتی. گه لهک  
که یفا وی ب روسته می و زالی و هه می بنه مالا زابلیمان هات.

جهه کئ تاییه ت بو پیرانی ئاقلمه ند ته رخانکر و ب ریژ و  
ئیحترام هیلا دناف یاوه ریین وی دا بژیت و وهک  
راویژکاره کئ ب قه در و قیمه ت سهه ده ری دگه ل دکر.

که یخوسره ی سهه ده دانا سهه ده شتا ره یی کر و د مه و کبه کئ  
پادشاهانه دا گه هشته دیوانا روسته می.

دیوانا روسته می یا تژی بوو ژ ئیرانیا.. ژ هیندیا.. ژ ئه فغانیا.. ژ  
تیرانیا، ل ره خه کی له بیژتن و دهستقوتان و سه ما بوو، ل  
ره خه کی په هله وان و پادیشاه و یاوه رین وی بوون، ل نیقا  
دیوانی میژین دریژین خوارنی و قه خوارنی بوون، هه می  
په هله وانین زابلیمان د خلمه تا که یخوسره ی دا بوون،  
فه لامه رزی کوری روسته می بوو، به رزی یی سوه رابی بوو،  
جانبه خشی هیندی بوو، گئیوئ گوده رز بوو، ب تنی تهیموری  
شیره دل کوری به رزی یی سوه رابی نه قیی روسته می ل ویری  
نه بوو.

ژ که یفین سه رکه فتنیدا بیرا که سی ل تهیموری شیره دل نه  
دهات.

\* \* \*

## تایق گولپه‌ری هیزاری

---



روودانین فی تایی چیروکئی (چیفانوکئی) بهری یا تایی هفت  
 لهشکه ران روودایه و هه مان په هله وان تیدا پشکدارن، لی  
 جوداهی یا دئی تایی دا ئه وه کو ئیکدهستی مازنده رانی ل فیره  
 هاریکاری یا روسته می و نه فیئ وی (به رزی بی کوری  
 سوهرابی دکه ت). د سهر فی چه ندی را ژی ل داوین فیلبازی  
 لی دکه ت و هه ولدده ت خیانه تی ل به رزی بکه ت، ئانکو چ  
 جاران ئه و کهرب و کینا ژ بنه مالا زابلیمان هلگرتی نه کاریت ژ  
 دلی خواه دهر بیخیت، خو ئه گهر به رژه وهندی یا وی ژی دگهل  
 هه فگرتنا واندا بیت. چونکو ب فی کهرب و کینی بی بووی و ل  
 سهر فی کهرب و کینی بی مه زن بووی. ئه فجا چه وا بیت،  
 ئیکدهستی مازنده رانی د فه گیرانین کوردی بین فی چیروکیدا  
 هه ر دوژمنی روسته می و بنه مالا و بیه.

دوور نینه گه له ک ژ بویره رین فی چیروکئی چیکری بن یان لی  
 هات بنه زیده کرن، لی کا چه وا کورد د فه گیرن.. ئه م دی وه سا  
 فه گوهیزین (دگهل هنده ک دهسکاری بین راستفه کرنا زمانی).

ئه فه تایی چیفانوکئی ژ زارده فی جفاکی کوردیفه ب فی ئاوی  
 دهیته گۆتن:

دبیژن روژه کئی روسته می فیا پرچا خوه بتراشیت، بانگ کره  
باربه ری (سه تراشی) خوه یی تاییه ت و ل جهه کئی دیار کری  
کو ژبلی کور و نه فی و زاقایی خوه کهسه کئی دی ماف نه بوو  
ل و یرئ بیت، کولافی خوه ژ سه ری خو دانا و ل سه ر  
کورسیکه کئی روونشت دا پرچا وی بتراشیت.

دهمی چافی به رزی ب سه ری روسته می که فتی، کوره کا وه کو  
نهاله کئی ژسه ر ئه نیا وی هه تا کلوفانکا سه ری وی دیار بوو،  
به رزی که فت و بی هوش بوو. روسته می بانگ کره نوژداران  
و گولاف دانانه بهر دفنا وی و ئاف ل روو بین وی ره شانندن  
هه تا هشیار بووی.

- هلووڤه، عه زیزی باپی ری خوه، ئه ڤه ته خیره؟!

به رزی چاقین خوه زلکرن و سه حکره باپی ری خوه، روسته می  
جاره کا دی گوئی:

- ته خیره کوری من.. چ ل ته هات؟!

+ ما چ بوویه، ئه ڤه هه وه خیره؟!

- من خیره! تو یی که فتی و یی بی هوش بووی.

+ ئەو چ، كەندە ل سەر سەرئ تە هەى؟

- كەندا چ، مالا تە، ما تە ژ نوو دیت، ئەف كەندە يا زكماكييه.

+ نەخیر نە يا زكماكييه، من ژى تیرا خوە دنیا يا دیتی....

- ما تە چ ژ سەرئ منە ، ئەز یى پى رحەتم، ئەز یى دبیژمە  
تە.. يا زكماكيه، ئانكو زكماكييه.

+ ب هەمی پیرۆزی یین خوە كەم، ئەگەر تو بو من راستی  
نە بیژی، نهۆ دى شیرەكى دسینگى خوە چكینم و دى خوە  
كوژم.

- عەزیزى من، دى بەلا خوە ژ فى شولى فهكە، ئەفه  
بۆیەرەكى كەفن بوو.. من ب خوە يا ژبیركری.

+ نەخیر، ئەز ژبیر ناكەم، دقیت بو من بیژی.

- ما تە بو چیبه ئەگەر بزانی؟!

+ من دقیت بزنام و هند...

- ما دەم تو یین رژدى ل سەر زانینا فى ویەرى دى بو تە  
بیژم. لى نە نوکە، دەمەكى دى.

+ نه خير ئها نوکه من دقیت بزنام.

– عهزیزئ باپیری خوه، بهری چهند سالهکا د شه پره کیدا ئه ز و پیلابه ندئ هیندی ده مبه ر ئیک هاتین، ئهوی گورزهک داوه شانده من و من مه رتاله کا پیلایی دابه ر، لی مه رتالا من پرتکاند و ئه ز ب هه سپه ل عه ردی پان بووم، هه سپی وی ژئ ژ ترسا هیزا گورزی فه جنقی و راته قیا، ئه ز ژئ یئ بی هوش بووم، من نه زانی کیفه چوو.

+ پاشی...!؟

– پشتی ماوهیه کی دريژ ئه ز هشیار بووم، کو ئه ز یئ ل ئاقاره کی ب تنی و ره خشی به له ک یئ رازیه و تژی ناقچاقین من خوینه، منژی خوه پاقرکر و ل هه سپی خوه سوار بووم و فه گه ریامه فه.

+ ئوو تو جاره کا دی ل تولا خوه نه ز قری!؟

– ب راستی، ئه ز ساخ بووم و تولفه کرن که فن بوو، منژی چ هه ول نه دان، من گوت هه تا جاره کی ئه م هه مبه ر هه ف دبینه فه دی تولا خوه ژئ فه که م.



به‌رزی ئیکسه‌ر ژ ناڤ دیوانا روسته‌می دهرکه‌فت و چوو ناڤ  
ئوردی یا خوه.

پشتی زانینا فی بویه‌ری، هه‌رده‌م به‌رزی یی دامایی و بی  
گیول بوو، پرانی یا وه‌ختی د هزراندا بوو، رۆژ بو رۆژی ل  
کیمی یی ددا و دلی وی ب چ تشتان یی خوش نه‌بوو.

ده‌می روسته‌می به‌رزی د فی سه‌روبه‌ریدا ددیت زانی کو  
تشته‌ک یی دلدیدا و دی هه‌ر هه‌ولده‌ت کو تولا وی شه‌که‌ت.

روسته‌می ژ ی نه‌ دڤیا به‌رزی بچیته‌ فی تولی، چونکو  
ژلایه‌کیفه‌ ئەف توله‌ یا وی ب خوه‌یه و ژلایه‌کی دیفه‌ ژ ی نه  
دڤیا نه‌فی یی وی هه‌مبه‌ری هه‌ڤرکه‌کی وه‌کو پیلابه‌ندی هیندی  
ببیت، نه‌کو به‌یته‌ کوشتن.

ئێڤاره‌کی روسته‌می پرانیا په‌له‌وانین زابلیمان خرڤه‌کرن و  
گوتی:

– ب من وه‌ره، به‌رزی ل به‌ره سه‌فه‌ره‌کی بکه‌ت، ئەڤا ده‌می  
ده‌هولا سه‌فه‌ری دقوتیت که‌س د هه‌وارا وی نه‌چیت.

ئیک ی گوتی:

- ئەزبەنى، ما چەوا ئەگەر بەرزى دەھولا سەفەرى بقتوت و داخوازا ھارىكارىي بكت و ئەم نەچىن، دى ژنكىن مە لەعنەتا ل مە بارىنن و ھەتا ھەسپىن مە ژى مە ل سەر پشتا خوە را ناگرن.

+ ئەفە ئەزىي دىبىژمە وە، ئەگەر كەسەك ژ ھەوہ د ھەوارى نەچىت بەلكو ئەو ژى قى سەفەرى ژ سەرى خوە بىنتە دەر و نەچىت.

ئىكى دى گوتى:

- ما دى كىفە چىت!؟

+ چىرۆكەكا درىژە، من و پىلابەندى ھىندى شەپەك كر بوو، دوى شەرىدا ئەو سەركەفت بوو، بەرزى دقتى ژنوو بچىت تولا من فەكەت.

- ئەفجا چەوا ئەم ناچىن!....

+ دقتى ھوون نەچن، پىلابەندى ھىندى پەھلەوانەكى زىرەك و شەرقانە.. ئوو ئەفە چەندىن سالە ب سەر قى گەرەوى فە چووى، ئەز حەز ناكەم نە بەرزى بچىت و نە كەسەك ژ ھەوہ ژى.

هه میا په یمان دایڼ ئه گهر به رزی ئه ف داخوازه کر، که سه ک د  
هه واری نه چیت و هر ئیک زقریقه ناف ئوردی یا خوه.

\*

پاش چه ند روژه کا دهنگی قوتانا دههولا سه فهری و داخوازا  
هاریکاری دناف زابلیماندا بلند بوو، دهمی پرسیارکرین، دیتن  
دهنگی دههولا به رزی یه، که سه کی خوه به رهه ف نه کر.

دهنگی دههولی سی روژ و سی شهقان دهاته لیدان، هر  
که سی خوه ب سه رقه نه بر، ئینا به رزی دگه ل به یانا روژا  
چواری هه ژده ئالا بلند کرن و هه ژده هه زار له شکه ر کیشانه  
بن و کاری سه فهری کر، دهمی گیوی گوهدرز دیتی کو  
به رزی دی هر سه فهری که ت، خو ئه گهر یی ب تنی بیت ژی.

ییی روسته می، ئه وی ژی دهه ئالا بلند کرن و دهه هه زار  
له شکه ر کیشانه بن و دگه ل به رزی دا پی.

هه یامه کا دریژ ب ریقه بوون هه تا گه هشتینه نیزیک وارگه می  
پیلابه ندی هیندی، به رزی چه ند له شکه ره ک هنارتنه جه م  
پیلابه ندی کو بیژنی ئه فه به رزی یی کوری سوهرابی نه فیی  
روسته می یی ی تولا باپی ری خوه، ئه فجا چونکو توله و شه ر

ههتا مرنج دئ هیتته کرن بلا ژ باژییری ده رکه قییت دا چ زیان ب  
زارۆک و کاله پیر و ژنکین ب تشت نه که قییت.

پیلابه ندئ هیندی ژی بیست هزار له شکر به ره هه قکرن و  
ژده رقه ی باژییری که فتنه به رامبه ر هه ف.

به ری له شکر هیرشکه نه هه ف، به رزی داخواز کر کو پیلابه ند  
بهیته د مهیدانا ویدا و خوه ژیک سافیکه ن. لی پیلابه ند  
مروقه کئ پر سه ربۆر و شه رهزا بوو، نه دثیا ب تنی خوه  
به رئاتاقی کوشتنی بکه ت، نه مازه ئه و بی پیر بووی و به رزی  
هیشتا گه نه که کئ خوین گه رمه.

هه ر بیست هه زار له شکه رین پیلابه ندی پیکفه هیرشکه  
به رزی.. ئینا به رزی ده ملده ست پاشفه زقری و هه ر بیست و  
هه شت هه زار له شکه ری وی و گوهده رزی چونه دمهیدانا  
شه پیدای.

شه ر گه رم بوو، چه ق چه قا شیرا و فراندنا سه را و نالینا  
برینداران ئاسمان بیده نگ کر بوو، جو بارین خوینی ل بن پین  
وان د زان، دده لیفه کیدا به رزی و پیلابه ند که فتنه هه مبه ر ئیک،  
پیلابه ندی ده لیفه نه دا به رزی کو گورزه کئ داوه سینتی یان

په‌یغه‌کی دگه‌ل باخفیت، گورزی خوه یی گران داوه‌شاندی و دگه‌لدا گوتی:

- ها بگره فی گورزی سه‌ری باپیری ته کریه نهال.

به‌ری گه‌نجه‌کی خوینگه‌رم و سڤک و په‌هله‌وان بوو، خوه ژ گورزی داپاش، ئه‌و گورز ب کومه‌کا له‌شکه‌ری هه‌ردوو جوینا که‌فت، پرتکین وان وه‌کو زلکین دناف باکوزیرکیتدا ل ئاسمانان فرین.

به‌ری ل به‌ر زفری و شیره‌ک وه‌شاندی و دگه‌لدا گوتی:

- ها بگره فی شیری.. تولا باپیری من !

مه‌رتال دا به‌ر، مه‌رتالا وی شه‌قکر و پیلا‌به‌ند ب هه‌سپه‌ کره چوار پرت، هه‌سپی به‌ری به‌رامبه‌ر فی میناکی خویناوی فه‌جنتی و راته‌قی، به‌ری ژی های ژ خوه نه‌ما و نه‌شیا کونترولا هه‌سپی خوه بکه‌ت، چ ژبه‌ر ترسی بیت یان ژ که‌یفی بیت، که‌فته چولی و ل به‌رچاقین له‌شکه‌ری خوه ووندا بوو.

له‌شکه‌ری پیلا‌به‌ندی سه‌رکردی خوه ب وی میناکی دیت، یی ره‌فی ره‌فی و ئه‌وین ماین ژی هنده‌ک ژی کوشتن و یین دی ژی ئیخسیرکرن.

سه‌رکردایه‌تی یا له‌شکه‌ری ما دده‌ستی گئیوی گوه‌ده‌رزدا،  
هم‌می بریندارین خوه دهرمانکرن و ئیخسیر هم‌می به‌ردان،  
چونکو نه د کارین خوارنی بده‌نی، ئه‌و ژی زفرینه‌قه وارگه‌هی  
خوه.

گئیوی گوه‌ده‌رز هنده‌ک له‌شکه‌ر ددویف به‌رزی را هنارتن،  
سی روژ و سی شه‌قان خوه ل هیقین گرت، چ ژی دیار نه  
بوو، ئه‌وین ددویف را هنارتین ژی هم‌می زفرین و چ ژی  
نه‌زانی. ئینا گئیوی له‌شکه‌ری خوه و یی به‌رزی هر دوو  
زفراندنه‌قه زابل و چیرۆکا شه‌ری و چه‌واتی یا کوشتنا  
پیلابه‌ندی هیندی و راته‌قیانا هه‌سپی به‌رزی.. هم‌می بو  
روسته‌می قه‌گیرا.

روسته‌می ژی ده‌ستین خوه سه‌ر ئه‌فرازکرن.. به‌لکو ب هیمه‌تا  
خوداقه‌ندین خیری و باشیی جاره‌کا دی به‌رزی ساخ و  
سه‌لامه‌ت بزفرینه‌قه.

\*

پشتی هه‌سپی به‌رزی موغداره‌کا باش ل دویف سه‌ری خوه  
چوویی، هشین وی هاتنه سه‌ری و دلن وی ژبرسادا خاف  
ببوو.

گه هشته میڙگه کا مشتی گول وگولزار و که سکا تی، برکه کا  
 ئافی دنیقه کا میڙگیدا بوو، دهنگی چویچکا میناکی به هه شتی  
 دئینا به رچاقان، په یا بوو. دهست و چاقین خوه شویشن و  
 مسته کا ئافی ژ برکی فه خوار و پالدا بن سیبه را داره کی و ل  
 سه ر برکی پالدا، هه سپی خوه ژی به ردا ناڤ میڙگی داکو ب  
 دلی خوه بچه ریت.

گولپه ری هیزار دگه ل کومه کا خدام و که نیزه کان هات بوون  
 سهیرانی دناڤ رهن و باغی خوه دا، دهمی دیتی مروڤه ک بی ل  
 سه ر برکا ئافی و هه سپی وی بی دمیرگیدا دچه ریت، گوته  
 خدامه کا خوه:

– کچی، کا هه ره سه حکه وی مروڤی هه، کا ئه و چ که سه که  
 هوسا بی مه عرفه ت، بی روخسه ت هاتیه ناڤ رهن و باغی  
 من.. ژ فی خرابتر ژی، هه سپی خوه ژی تیدا دچه رینیت.  
 + به لی ئه ز خدام...

خدام ب نک به رزی فه چوو، ب دزیکفه ل به ژن و بالا و  
 لاونی یا وی دنیری، گه له ک دلی وی که فتی و هر دقا  
 هیفکه تی، لی دهمی چاقی به رزی فی که فتی ئیکسه ر زفری نک  
 خاتوونا خوه، نه کو وی سزا ده ت.

خاتونا وي ٿي پرسی:

- ٽو چ کهسه؟

+ ٽو نزانم، ٽو خدام!!

- پا من تو هنارت بوويه چ، هه ي قهحبا جوبی.

+ ٽو نه شيام چ پرسيارا ٿي بکه م.

- بوچی؟

+ هندي هند يی لاوو بوو.

- لاوو!! (ب که نيڦه)

پاشی پر ب تنگزينی لی خوری.

- هوون ٿ قهحبه تي يين خواهه نابن.. ما خه لک ٿ مروڦين

لاوو دترسیت.

+ ٽو خدام ني ٽه نه وهکی مروڦين سروشتيه.

- پا خو نه فریشته يه (ب که ربڦه)!!



+ نه خيڙ نه فريشته يه، مروڦه، لن سهري وي وهكي  
 گومبه دنيه، زه ندين وي وهكو تيره كانه، نه نيا وي وهكو هه يقا  
 چوار دنيه، هر چاڦه كي وي وهكو ستيرا گه شا گه لافيڙييه،  
 نه بروين وي وهكو قه يتانان، ليفين وي وهكو پهرين گولانه و  
 گهردهنا وي وهكو ئيسكه ليته.

فريشته يه، نه فريشته يه، نه جنه يه، نه نه جنه يه، پيدقيه مروڦ ب  
 چاڦي سهري خوه ببينيت، نه گهر نه، ناهيته په سنكرن.

چاڦين گولپه ري هيزاري ل دوور دنيرين و هزرا وي به لاقه  
 ببوو، بيدهنگ ببوو، هاي ژ خداما خوه نه ما ببوو، هه تا خدامي  
 گوتي:

- نه ز چ بكم نه ز خدام.

+ هره بيڙي بلا بهيت خوارنه كي بخوت، بهلكو يي برسي بيت.  
 نه ڦه ناخفتنه گوت و بيي هاي ژ خوه هه بيت كا وي چ گوت و  
 دي چ كهت، ئيسكه ر چوو بن چادرا خوه و د خوديكيڙا هيڦ  
 دكره جواني و شريني يا ديمي خوه، دگه ل خوه دناخفت: "تو  
 بيڙي لاويني يه كه هه بيت دناستې ڦي جواني يا نه ز تيدا، بهلكو  
 سه نه م و سليڦين مه، نه ڦ لاوه بو من هنارت بيت.."

د قان هزاراندا بوو، دهمی خدامی ئاگه هدارکری کو میثان یی ل  
بهر دهرگه هی.

گولپه ری هزار د جوانی یا خودا کیم وینه بوو، دهمی چاقین  
وی ب لاوینی و تداره کا بهرزی گهش بووین و ههروه سا  
دهمی بهرزی ئهف په ریا ئاسمانی دیتی دهملده ست ل ههف  
عاشق بوون و هه ر دوویان ئاگه ه ژ خوه نه ما و خوه تیک  
وه ر کرن.

قدر و قیمة ته کئی زور بو گرت و ههفت روژ و ههفت شه قان  
ب که یف و خوشی و حه نه ک و لاقردی و ئه قینی بوراندن، د قان  
ههفت روژاندا ئیکو دوو نیاسی و گولپه ری هیزارای زانی کو  
لاوی وی بهرزی یی کوری سوهرابی نه قینی روسته مییه،  
پیلا به ندی هیندی یی کری یه چوار فلق و نهو یاری و یتیه.

بهرزی ژی زانی کو دل به را وی گولپه ری هیزارا کچا ئه فراسیا  
پاشایه و خویشکا که رسیوسییه، جیهان سه رله شکه ری  
تیرانیان و خویشکا شهش برایه، نهو ژی یا بوویه یار و  
به ردلکا وی.

پشتی ههفتییه ک ژ خوشین ته قاقبوی، بهرزی کارئ قه گه ریانی  
کر و دقیا خاترا خوه ژئ بخوازیت، ماو دیه کئی دوور و دریژ ل

همبهر ههف روونشتن و هيٺف دكره ههف، سوز و پهيمان  
دانه ههف كو چ جارن ئيكو دوو ژبير نهكهن و ل ئيك  
بزقرنهفه، گوستيلين خواه ليك گوهارتن.

بهري خاترا خواه ژي خواهست و بهرهف زابل دا ري.

\*

دانهكي روژي بهري ب ريفه بوو، برس دهنافين ويدا گهريا و  
وهستياني مالا خواه دانا ناف گههين لهشي وي، دقيا بيهنا خواه  
قهدهت، لي ژ دوور ميناكي رهز و باغهكي هاته پيش چاڤا،  
ئيكسهر بهرهف وي رهز و باغي دا ري و لي پهيا بوو،  
دهواري خواه بهردا دناڤدا كو بچهرت و وي ژي ل بن سيبهرا  
دارهكي پخ كره خهوي.

هند هاي ژي بوو دهنگي ژنكهكي يا گازي دكهتي، چاڤين خواه  
قهكرن، ژنكهكا بهژن بلندا سور و سپي ديت.. لي ژ تدارهكا  
وي زاني كو خدامه و ب تني يا هاتي بزانيت كا كيه.

بهري گوټي:

– ئەز ريبارم و ئەز گهلهك يي برسيمه، من ژي قهستا في رهز  
و باغي يا كرى بهلكو تشتهك ههبيت خواه پي تيركه م.

+ ما ته نه دزانی کو ئه ف باغه یی ب خودانه و نا بیت  
که سهک بی دستوری بهیته دناقا.

پاشی ب دهنگه کی نزم گوتی: وه دیاره تو چ ژیتالین مروقان  
نرانی.

- ئەز دزانم، لی برس چ تیتالان نرانی.

+ ما کی دبیژیت ئەز دی خوارنی دهمه ته!!

- ئەز دبیژم.. باشته ئه گهر خاتونا ته فی بریاری بدهت!

+ تو ژ کیفه دزانی کا ئەز خاتونم، یان که نیزه مه؟!

- ئەف رهز و باغی هنده جوان و مهزن، ههلبهت جوانه کا  
وهکی ته ب تنی ناهيته فییره، یا دیاره کو هندهک جوانین دی  
یین وهکی ته دگه ل ته دانه.

ژنک بنکفه چوو، وه سا دیار بوو کو دقیت سوحه تی ههر  
دریژکهت، مرادا بهرزه ژی پاریه کی نانی بوو، لهوا بهری ژنک  
باخفیت گوتی:

- ههره بیژه خاتونا خوه، میفانه کی بیانی یی ل فییره و  
هندهک خوارنی دخوازیت، بیژی رنباره و یی برسییه.

ئەو ژنك بلەز زقرى نك خاتوونا خوه و تدارەكا بەرزى بۆ  
پەسنكر، وئى ژى گوتى:

– ھەرە بىژى بلا بەيتە ئىرە.

ژنك و بەرزى پىكفە گەھشتە نك خاتوونى، دەمى بەرزى  
دېتى چاقىن وى مانە پىقە و برس ژبىرى چوو، ژنك ژى  
وھكى مەندەھۆشا ما و ھەر تى دفوكرى.

د قى واريدا ژى، بەرزى يى شارەزا و پر سەربۆرە.. دزانى  
كەنگى و چەوا دى ژنكا ئىختە تورا ئەقېنى يا خوه.

ل دور خوه زقرى.. چ زىرەقان نە دىتن، ب تنى ئەو خداما  
بەرى بەينەكى بوو. خدام د بەرىخودانا بەرزى گەھشت و وئى  
خوه بەرزە كر.

ئىكسەر بەرزى خوه د خاتوونى وەركر و مرچ و مرچ  
ماچىكرى و كەفتە سەر سىنگى وئى، خاتوون ژى ھەرۆھكى  
ئەقە ھندە سالە ل ھىقيا وى.. وھكو شەمايى خوه ئىخستە بن  
بەرزى.

پشتى ژ كرىارا خوه تەقافبويى، چاقى خاتوونى ب گوستيلا  
گولپەرى ھىزارى كەفت، د تبالا بەرزى بوو.

ليڻا خواه گهست و ددلي خواه دا گوت: "وه دياره في له وچهي  
ئهف كاره يي ب سهري خاتونا من يا مهزن زي ئيناي."

رابووفه و بو بهرزي گرڙي و گوتي:

- خداما من دگوت، ريباره كه و يي خوارني دخوازيت.

+ ئهز هندی برسي بووم، هنائين من دپه رتين.. لي دهمي من  
تو ديتي برس ژ بيرا من چوو.

- ئوو.. نهو پشتي ته يا ب دلي خواه كړي، ما بو ته چ نه هينم؟

- ئه گهر خوارنه كي بديه من باشه.

خاتونئ بانگ كره خداما خواه.. لي بهري بهيت، ئه و ب خواه  
دهر كه فته دهرفه ي چادري، خداما خواه ويغه بر و گوتي:

- هره سافاره كا مشتي روڼ و مشتي بهنجه كا ب هيز بو  
بلينه و بلهز بينه.

+ بهنجي زي بكه مه دنافا؟!!

- به لي... به لي، كه سي دي پي نه زانيت ژبلي من و ته.

+ به لي ئهز خدام.

– پشتی پاریں دووی دقیت بهنج دلی وی بگریت و بکهفیت،  
ئەگەر نه.. دی دفنا ته برم.

+ بەلی ئەز خدام.

خدای بلەز و بەز ساڤارهکا مشتی رۆن بو چیکر و پاشی  
مشتی بهنجکر و دانا بەر بەرزی، دەمی بیهنا ساڤاری  
دخمکین بەرزی چوویی، نانهک کره دوو پرت و مستهکا  
ساڤاری کره دناڤدا و دابلعاند، کهری دی ژی ههروهسا..  
هیشتا نه گههشتی پاریں سیی چیکهت، ئیکسه ر چاقین وی  
کهفتنه سهریک و پشت و پشت دریز بوو، دەمی خدامی دیتی  
بەرزی کهفت، ئیکسه ر ب ژووورکهفت، خاتوونی گوتی:  
– هه ره تهحتیکهکی بینه.

هەر دەملدهست خدامی وهریسهکی دریز و تهحتیکهکی پان  
ئینا، بەرزی گریدا و پاشی دانا سهر تهحتیکی.. وهکی بالۆکین  
بەرزی پیچا و دانا سهر ملی خولامهکی و هنارته کوچکا  
ئەڤراسیا پاشای.

\*

کوچکا ئەفراسیا پاشای یا مشتی پەهلەوانین تیرانیان بوو،  
کەرەسیوسی کورئ وی ل رەخەکی و پیرانی ئاقلەند ل  
رەخی وی یی دی دروونشتی بوون.

ل پیش چاقین هەموو دیوانی ئەو تەحتیکە بالۆلککری فەکرن،  
دیت بەرزی یی کورئ سوهرابی نەقیی روستەمییه، هەنارته  
ددویف نوژداران را و گولاف دانە بەر دفنا وی، هشین بەرزی  
هاتنە سەری و هشیار بوو، خوه دیت کوی ل نیفەکا دیوانا  
ئەفراسیا پاشای. ئەفراسیاب ژئ پرسى:

- تو چ کەسى؟

+ هون دزانن ئەز چ کەسم.

- بەلى ئەم دزانين.

+ پا بوچی هون پرسىار دکەن.

- دا ئەقین دی ژى بزانیان کا تو کیژ لەوچه و پویچه مروؤی.

+ ئەز پەهلەوانم.. نه لەوچه مه، تو قى باش دزانى.



هه ميا پينگه بهردا كه نين و هنده كا ژ ديواني ب كه نيغه دگوت  
پهله وانين ئيخسير و گريداي ژي مه ديتن، ئوو ب دهستي  
كي.. ب دهستي ژنكا ها...ها...ها.

كه ره سيوسي گوتي:

– ما هوون شهرم ناكهن هوون هنده دپويچ و نه مهرد و بي  
ئاكل، هه رده مي هنگو ژنكهك ديت هه ما دي خو تي ئالين و  
پيغه نووسين هه تا فان چاما ژ هنگو چي دكهن.

+ ما دي بوچي ژنكين هه وه تيرانيان هوسا دقه حبه و بي  
ناموس بن.. هه رده مي زهلامهك ديت دي خو به بين دادهن و  
پاشي دي فان چاما ژ مروفي چي كهن.

ئه فراسياپاشاي چاكره هندهك زي ره فانان و گوتي:

– هه رن ببه نه د نهاله كا كووردا و بكوژن.

+ لي پيراني ئاقلمه ند ئيكسه ر رابوو ژ پي ره و نه هيللا زي ره فان  
به رزي ببه ن، گوته ئه فراسياپاشاي:

– هيشتا خوي نا سياوشي يا ب دهستين وه فه، دي قي ژي داننه  
سه ر، ئه فه نه قبي روسته ميبه و نابيت بهيته كوشتن.

+ پا چ لی بکن، خوه ئەم میقان ناکهین.

– نه خیر، نه میهقانکهن و نه بهردهن ژى، زیندانکهن.

+ ئەگەر د زیندانیقه مر.

– مرنا وی دزیندانیقه باشته کو ئەم ب دهستین خوه بکوژین.

+ تو راست دبیزى.

ئەفراسیایاشا ل زیرهقانان زهړى و گوتى:

– هه رن بکه نه د بیرا سوله یماندا و هه ر دانه کى روژى نانه کا

رهقا ب تنى بدهنى و زیرقانیى باش لی بگرن.

به رزی هاقیته دبیریدا و هه ردهم چوار زیرهقانان ل سه ر

دهرى بیرى زیرهقانى یا وی دگرن.

به رزی ما دبنى بیرا سوله یماندا و هه ر دانه کى روژى بهه را

وی یا خوارنى نانه کا رهق بوو، دهنگى وی ژى ژ چوارچوقى

بنى بیرى دوورتر نه دچوو.

\*

سپیدیه کی، په هله وانین زابلې ل دیوانا روسته می خرڅه بېوون،  
دیتن روسته می بی پوسیده و خه مگینه، هینشتا که سی پرسیارا  
سه ده می نه کری، روسته می گوتی کو شفیدی وی خه ونه کا  
دیتی و د خه ونیدا گه له ک بی دگه ل به رزی ناخفتی و هه می د  
که یفخوڅ بېوون. تبا به کا خوڅ بیده نگیی دیوان دخوه پیچا،  
هه تا روسته می گوتی:

- ئەز دئ د هه وارا به رزی چم.

په هله وانه کی گوت:

- ما که نگی مه زانییه ل کیفه یه و مه هیلا یه کو که س ددویف  
را نه چیت.

روسته می ب خه مڅه لی څه گه راند:

- ب راستی ئەز ژی نزانم ل کیفه یه، لی ئەز دئ ددویف را  
چم، هه ر جهی ئەز گه هشتمی دئ پرسیارا وی که م هه تا دزانم.

هه میا پیکڅه گوتن:

- که نگی دئ چین دا خوه به ره څکه یین.

+ هوون ناهین!

- پا کی دی چیت.

+ ب تنی ئەز و گوستههه م دی چین.

پهلهوانین زابلیمان گهلهک هیفی ژ روسته می کرن کو ب تنی  
نه چیت و زور یا فره ئەو ژ یان چهند هزار که سین له شکه ر  
دگه لدا بن، لی روسته می قه بیل نه کر.

روژا دویفدا ل ره خشی به لهک سوار بوو، ئوو گوستههه م  
که فته دویف.

موغداره کا باش ب ریقه بوون، روسته می قیا بیهنا خوه  
قه دهت، چاقین وی خه وته یی ببوون، گوته گوستههه می:  
- ئەز دی بهینه کی نغم و گوھی ته ل دهواری من بیت.

+ به لی، ئەگه ر که سه ک نیزیکی مه ببیت.

- ئیکسه ر من هشیار که.

+ به لی ئەزه نی.

گوستههه می خوه ب ره خشی قه مژوول دکر و هندهک جارن  
ژی تیر دبهردانه وان چویچک و تهیر و تهوالین دبه ررا  
دبۆرین.

ژنشکه کيڙه ديت کهسه کي ب نکفه دهيت، گوسته هم ژ تداره کا  
وی ترسیا و ئیکسه ر دانا بنی پین روسته می ب پینا هه تا  
هشیار بووی، روسته م رابووفه، گوتی:

- ته خیره؟!

+ نه ښه په هله وانه کی بیانی ب نک مه ښه هات.

روسته م رابو سه رخوه، په هله وان گه هشته نک وان (بهری نه و  
سلاڅ که ت یان تشته کی بیژیت)، روسته می گوتی:

- دی وهره په هله وانئ هیژا...

+ ما تو چ دزانی کا نه ز په هله وانم یان ژی ریگرم.

- تداره کا ته یا په هله وانانه، لی خوه زی من زانیبا کا تو بوچی  
یی بی دهواری.

+ ما من دهوار بو چیه (بگرنژینقه)، هه رده من من بقیت،  
دهوارین که سین وهک ته، هه ر یی منه.

- تو ژ دل دیژی؟!

+ به لی...

- ئانكو ھەردەمى تە بقیت ئەف دەوارى ھە (ئیشارەتكره  
رەخشى بەلەك) دى بۇ تە بیت؟

+ بەلى.... بەلى.

چ ئاخفتن دى ژ روستەمى نە ھاتن و بیدەنگ ما، لى ھەر  
سور بوو ئوو وەرمت، ئاگر ژ چاقان دچوو.. دەمى وى  
پەھلەوانى ئەف سەرۋبەرە دىتى ئىكسەر زانى كو دبیت ئەفە  
روستەمى زالى بیت، چونكو نافودەنگى وى بەلاف ببوو،  
ھەردەمى كەربىن وى قەبىن سور دبیت و د وەرمت،  
پەھلەوانى گوتى:

- تو ب وى كەيە بى تو دحەبىنى، ئەز دى پرسىارەكى ژ تە  
كەم بو من راستى بىژە؟

+ كا بىژە؟

- تو نە روستەمى زالى بى، جىھان سەرلەشكەرى ئىرانى.

- ئەز ب وى كەمە بى ئەز دحەبىنم، ئەز روستەمى كورى  
زالىمە و سەرى تە ئەقرو فراقىنا شىرى منە.

وى پەھلەوانى خوە دبەر پىن وى وەركر و گوتى:

- بهختی ته مه، من کر و تو نه که.

که ربا روسته می داهات و هییدی گوتی:

- تو چ که سی؟

+ ئەز ئیکدهستی مازنده رانیمه، ئەز یی ژ تیرانیان سلبوویم  
و یی هاتیم کو بچمه ناف ئوردی بین ئیرانیان داکو خولامینی  
یا به رزی بکه م.

- ئەز دترسم سه رتیرا ته ب بهری بکه ئیت.

+ بوچی؟

- ئەفه هه یامه که به رزی یی به رزه بووی و ئەز یی ددویف را  
هاتیم، به لکو ببینم، یان تشته کی ژئ بزنام.

+ باش بوو، ئەم ب سه ریک هه لیووین، ئەگه ر نه، ما دا چه وا  
به رزی بینی یان دا تشته کی ژئ زانی.

- چه وا، ما تو دزانی ل کیفه یه؟

+ ئەز ب دروستی نزانم، لی من ب گو هه کی یا بهیستی کو  
ئە فراسیا پاشای په هله وانه کی گرنگی بنه مالا زابلیمان یی گرتی

و یی هاقیتییه د بنی بیرا سوله‌یماندا.. ئەف بیرە ژى ل پشت  
هەفت قوناغین دەریاییه.

- ما تو چ دزانی کا ئەوئ گرتی بەرزى یه یان ئیکى دییه؟

+ هەبیت نەبیت دئ بەرزى بیت، ئەگەر گرتی د ئاستی گرنگی  
و پەهلەوانیا بەرزیدا نە بیت، نا بەنە زیندانا (بیرا سوله‌یمانى).

- دئ باشە، دا بچین.

+ نەخیر، تو بزقره‌قه، ئەز ب تنی دئ چم، تو نەشیتی بەرزى  
ببینی.

- ئەز یی هاتیم دا بەرزى دگەل خوە بزقرینم، ما دئ چەوا  
زقرم!!

+ ئەزبەنى، ئەقە کارى سحر بەندانە، بەیلە ل هیفی یا خولامى  
خوە.. ئەگەر سحر نەبیت، کەس نەشیت ژ هەفت قوناغین  
دەریایى دەرباس ببیت.

روستەمى گەلەک حەز ژ سحرى و سحر بەندی نە دکر، لی د  
سەر هندی را گەلەک یی رژد بوو، کو دگەل ئیکدەستى بچیت،  
ئیکدەستى گۆتى:



– ئەزبەنى، تو بزفره‌قه، ئەز سوز و پەيمانان ددەمه تە، ئەگەر بەرزى يى ساخ بيت.. هەشتىه‌ك پى ناچىت، ئەم هەردوو دى ل زابل د خزمەتا تەدا بين.

روستەم ل دەوارى خوە سوار بوو، گوته ئىكده‌ستى:

– ئەم دى دگەل ئىك بين، هەردەمى پىدقى ب سحرەندىى ببىت تو كارى خوە بکە و هەر دەمى پىدقى ب شەرى بيت ئەز دى شەرى کەم.

+ ب کەيفا تە يە ئەزبەنى.

– دەمى ئەز دزقرم.. يا فەرە بەرزى دگەل من بيت.

روستەمى هىفکرە گوستەهەمى کا دى چ بىژىت، ئەوى ژى ملين خوە لقاندىن.. ئانکو ب کەيفا تە يە.

ئىكده‌ستى مازنده‌رانى، ل پەراقى دەريايى راوه‌ستا و هندی چاقىن وى قەترە دکر هەر دەريا بوو، کالکەکا سحرى ژ پاخلا خوە ئينا دەر و کرە پى خوە، ب سحرەندىى دا سەر روىى ئاقى و دگەل بايى بەزى گەه‌شتە پەراقى دى يى ئاقى.. موعدارەكى چوو هەتا گەه‌شتىه جەم بىرا سولەيمانى، ژ هەر چوار زىرەقنانان پرسى:

– ئەو كىيە دېنى بېرىدا؟

+ پەھلەوانەكى بىنەمالا زابلېيانە.

– نى ئەز دزانم، پەھلەوانە، ناڧى وى چىيە؟

+ ئەم ب خوه نا نياسىن لى دگوتن ناڧى وى بەرزى يە و چ  
تشتىن زىدەتر ئەم ژى نزانىن.

– مرييه يان ساخە؟

+ وى ژى ئەم نزانىن، دبىت مر بىت.

– روخسەت هەيە ئەز دگەل باخقم؟

+ بەلى روخسەتە تە يا هەي، لى ئەگەر ما بىت ژى، دبىت  
تاقەتە بەرسفدانى نە مابىت.

ئىكەدەست چو ھنداڧ بېرى، ھىدى ھىدى ب رەخى بېرىڧە چو  
خوار ھەتە گەھشتىيە رادەكى كو بەرزى گوھل دەنگى وى  
بىت.

– بەرزى، بەرزى.. وا بەرزى... (پشتى گەلەك جاران بانگ  
كړى). بەرزى ب بىتاقەتە بەرسفا وى دا:

+ ها....

- تو مایی....

+ وهی دی بلا ئەز نەمینم، یا ژ هه وه فه ئەگەر ئەز نەمام دئ  
په هله وانین ئیرانی بریین.

- ئەز یی هاتیم ته قورتالکه م.

+ تو چ که سی؟

- ئەز ئیکدهستی مازنده رانیمه و روسته م و گوسته هه م ژ یی  
ل هیقی یا مه، ئە فجا ئەگەر پیچه کا هیژی دلە شی ته دا ما بیت،  
دئ دهستی خوه ب سحر به ندیی دریژ که مه بنی بیرئ، موکم  
خوه پیقه گریده.. بلا!!

+ دی هه ولده م.

ئیکدهستی دهستی خوه یی راستی دریژ کره بنی بیرئ و  
پشتی به رزی خوه پیقه گریدای و موکم گرتی.. به رزی  
کیشاده ر، چاشی زیرفانان قئ که فت کو به رزی ژ بیرئ ئینا ده ر  
ل دور ئیکدهستی خرغه بوون. هه ر ده ملده ست ئیکدهستی  
سه رئ ئیکی ژ وان پلیتکر و که فته به ر پین به رزی، ئەوی ژ ی

شیرئ وی ژ دەستی کیشا دەر و دگەل ئیکدەستی هەر سە  
بین دی ژئ کوشتن.

دەرئ چادرا وان فەکر.. بەرزئ تیر خوار و فەخوار و دگەل  
ئیکدەستی دانە پئ، هەتا گەهشتینە پەراڤئ دەریایئ، دەریا  
گەلەک یا مەزن بوو، ل هەف نیرین، ئیکدەستی گوئئ:

– ئەز یئ ب سحر بەندیئ هاتیم و دڤئت ب سحر بەندیئ  
فەگەرین.

+ ئەز چ ژ سحرئ نزانم، دئ چەوا منژی دەرباس کەئ؟

– ئەز دکارم تە ژئ دەرباس کەم، لی دڤئت یئ زیرەک و قایم  
بی.

+ چەوا؟

– دئ تە دانمە سەر قلیقلدانین خوە و دئ بایئ رۆژەهلای ل  
تە دەت.. چەرمئ تە یئ ملی راستئ دئ بەتە ملی چەپئ و  
پاشئ دئ بایئ رۆژئاقایی ل تە دەت.. چەرمئ تە یئ ملی  
چەپئ دئ بەتە ملی راستئ، ئەگەر تو بیژئ (ئای) ژئ دئ ئەم  
هەر دوو پیکفە سوژین و بینە خولی.

+ باشە، دئ هەول دەم یئ قایم بم.

ئیکدهستی بهرزی ل قلیقلدانکیڻ خوه سوارکر و کالکا سحری  
کره پی خوه، ئوو دا سهر دهریایی، ههروهکو وی گوتیی وهسا  
چیوو.. لی چ ئای ئای یان ناله نال ژ دهقی بهرزی  
دهرنهکهفتن، ههتا گههشتینه پهراقی دی پی دهریایی.

بهرزی و باپیری خوه چونه ههمیڙا ههف و دلئ روسته می  
گهلهک ب دیتنا نهقیی وی شاد بوو.

ههر چوار پیکفه زفرینهقه زابلئ و ههفت روژ و ههفت شهقان  
ب فهگهریانا بهرزی و ب هاتنا ئیکدهستی بو ناڤ ریژین  
ئیرانیان کرنه سهما و لهییزتن و فهخوارن و خوشی.

\*

پهلهوانین بنه مالا زابلئ ب گشتی و روسته می ب تایبهتی ریز  
و بهایهکی زیده ددا ئیکدهستی، ل ده می د روونشتن، دا  
ئیکدهستی داننه سهراقا دیوانئ وهک ریزگرتهکا تایبهت بو  
وی. ئیکدهستی ددلی خوه دا دگوت: "ئهفه خوش فرسهته بو  
من، گهلهک جارارن من ههز دکر ئهز و روسته م ل راست ههف  
بیین و من هزر دکر کو دوور نینه ئهز وی بشکینم، دی فی  
داخوای ژئ کهم، کو ئه م خوه لیک بدهین، ئهگه ر ئه و شیا من  
ئهز هه ر ئه فه مه، بیانیهکی ژناف دوژمنئ وان هاتیم و د

بنه کوکا خوه دا ئەز ژبو خولامینین هات بووم، ئەگەر ئەز شيامی دئ په هله وانین زابلئ هه می ب چریسه ت هینکه نه من و دئ ئەز بمه سهردارئ وان، ئوو ئەگەر ئەقه چیبوو، دئ دگهل ئەفراسیایاشای ژئ پیک هیم و دئ ل ئیران و تیرانا ئەز و ئەو دهسته لاتداریئ گیرین."

ئەف خه ونروژکه ببوو پشکه ک ژ هزرکرن و ئومیدین وی، هه ر دلدیدا بوو هه تا روژه کی ده می وه کو هه ر جار روسته می وه ک ریژگرتن دانایه د سه ر خوه دا.. ئیکدهستی گوتئ:

- یا روسته م، ئەزئ دبینم تو زیده ی من ریژی ل من دگری؟!

+ نه خیر، تو ژئ په هله وانه کئ تیرانیان بووی و نهۆ یئ بوویه ئیک ژ مه، ئەگەر ژ مه چیتر نه بی، تو ژئ وه کو مه یئ.

- لئ ئەز قئ ریژگرتنئ هوسا ب هه روه یئ قه بیل ناکه م.

+ ئەقه نه ب هه روه یه، ته هاریکاریا به رزی یا کری هه تا قورتالبووی، تو ب خوه ژئ دزانی به رزی چه ند ل نک مه یئ گرنگ و عه زیزه.

- ئەزه نه یئ ئەو یا که فن بووی، من تشته کی دی دقیت.

+ ته چ دقیت؟

– من دقیت ئەز و تو زۆرانبازیی بکهین.

+ تو میقانی و ئەز زۆرانبازیی دگەل تە ناکەم.

– نەخیر ئەگەر تە بقییت ب دروستی ریزی ل من بگری، ئەز و تو دئ خوە لیک دەین، ئەگەر من تو دانا یە عەردی، ئەقە دئ ب دروستی ریز ل من و پەهلەوانی یا من هیتە گرتن، ئەگەر تە ئەز ل عەردی دام، دئ بمە خولامی بەرزی هەروەکو ئەز بو قئ مەرەمی هاتیم.

+ ب راستی، ب دلئ من نینە ئەز و تو زۆرانبازیی بکهین، لی ئەگەر تو یی رژد بی، هەردەمی تە بقییت ئەز ئامادەمە.

– من دقیت رۆژەکی دەسنیشانکە ی و پیرانی یا پەهلەوانین بنەمالا زابلییان ل ویری بن.

+ ئەز ئامادەمە.

\*

ل رۆژا دەسنیشانکری، مەیدان ژ پەهلەوانان یا مشت بوو، ئیکدەستی باش یی خوە بەرھەفکری و روستەم ژ ی هاتە دمەیدانیدا.. جارەکا دی روستەمی گۆتی:

- ئەگەر تو یىن پېتشمەمان بى، ئەم دى زقرینهفە، ئو جارەکا  
دى کەینە کەیف وسەما ھەرۆھکو ھەرچار.

ئیکدەستی لى فەگەراند:

- ئەز یى رژدم و ھەر یى ل سەر پەیماننا خو، لى ئەگەر تو د  
خوہرا نەبىنى خو ل من بدەى، ل سەر خاترا مېقاندارى و  
ریزگرتنا تە بو من.. ئەز دى قى بریاری ب جھ ھیلیم.

+ یا ویژانى، ئەز دویرم.. نە خو ل تە ب تنى بدەم، لى ئەگەر  
بىست پەھلەوانین وەكى تە دمەیدانیدا بن، ئەز دکارم خو ب  
تنى لى بدەم.

- بلا دەھولا دەست پیکرنى لى بدەت.

دەھولا زۆرانبازیى لیدا و تیکوہر بوون، روستەمى نە دقیا  
زویکا وی ل عەردى بدەت، لى ئیکدەستی ژ ھەمى شیاننا خو  
ھەولدا کو روستەمى بدانتە عەردى.

پاشى ماوہیەكى روستەم وەستیا، کیتشا بەر سینگی خو و  
ژووردا ل عەردى دا، ئو دەمى پشت و پشت ل عەردى دای  
دو پف ژ کونا وی ھاتنە بەردان.



روسته م زوو ژ سهر سينگي وي رابووقه و تهوقه دگهل كر،  
 نيشانا ريز گرتن و بهاداري يا وي، دهمي قهگه رايينه دناڤ  
 ديوانيدا ئيكدهست دبن بهرزيدا روونشت. هه رچه نده روسته مي  
 گه لهك هه ولدان كو جاره كا دي ببه ته سه ري ديواني، لي  
 ئيكدهستي قه بيل نه كر و گوئي: "ئه ز يي هاتيم بو خولاميني يا  
 به رزي، ئه قجا دي چه وا د سهر سه ركردين به رزي دا روينم."

\*

روژ د هاتن و دبورين، بويه رين دلخوش و دلته زين هه بيون،  
 لي گيولي به رزي هه ر يي نه خوش و مژدار بوو، هه رده م د  
 هزارندا بوو، هاي ژ بايي دونيائي نه بوو، د سهر هندي را ژي  
 خوارن كي م دخوار و زهر و پي تي ببوو، ئانكو روژبو روژي ل  
 كيمي دا.

روسته مي گه لهك چه ز دكر دلي نه قبي خوه خوش بكه ت، لي  
 بي مفا بوو، دلي به رزي ب چه تشتان خوش نه دبوو. روژه كي  
 روسته مي بانگ كره هه مي خيفزانك و ره ملدارين خوه و ژي  
 خوه ست كو ئيشا به رزي بزنان، پشتي ماوه يه كي ره ملدارا ب  
 ره مليقه خواندي و خيفزانكان فالين خوه قه كرين، گوته  
 روسته مي كو به رزي ئاشقه و تورينه كا دلي ويدا.. هه رده مي  
 بگه هتي دي ساخ بيته قه.

روسته می زانی کول دهمی ئیخسیر بووی، بهرزی دلبره کال  
 پشت خوه هیلائی. ئوو گومان دبرن کو دوور نینه وی دلبرئی  
 تهلیا ئیخسیر کرنا وی ل بهر قه دا بیت، لهوا دیسان نه دقیا  
 بهرزی ب چپته چ سه فهرین دی و شیرهدت ل په هله وانین زابلئ  
 کرن کو ئه گهر بهرزی داخوازا یاوه ریی ژ ههر که سه کی بکهت،  
 بلا دگهل نه چپت.

\*

هه یامه کا دی پینقه چوو، بهرزی ههر ل سه ر حالئ خوه بوو،  
 لئ تشتئ لئ زیده بووی کرینا هیشترا بوو، ههر هیشتره کا ب  
 دهست که فتبا دا کریت، هه تا هژمارا وان بوویه سه د هیشترا،  
 روژه کی هاته دیوانا روسته می و ژئ خواست کو دهستوورئ  
 بدهتی بچپته سه فهره کا بازرگانئ، لئ روسته می بهر سقا وی  
 نه دا.

بهرزی دهر که فت و ههر سه د هیشترا مشتئ تشتئ نایابئ  
 ئیرانی کرن و که فیکه کا جوان یا نه خشاندی، گوستیلا گولپه ری  
 هیزاری کره دنا قدا و دا دهستی دایکا خوه و دههولا سه فهرئ  
 قوتا، دیسا که سه ک د هه وارا دههول قوتانا وی نه چوو ژبلی  
 گئوئ گوهدرن، چونکو ئه ف سه فهره یا بازرگانئ، لهوا ژبلی  
 زیره فان و خولامان چ چهک و لهشکه ر دگهل خوه نه برن.

هەر درا گه‌هشتبانی دا خوه ده‌ته نیاسین کو بازرگانه‌کی  
ئیرانییه و که‌لوپهلین نایاب ئیناینه ده‌قهره تیرانیا ژبو فروتنی و  
قازانجی، هه‌روه‌سا هه‌ر درا گه‌هشتبا یی دیاری بین پر بها و  
نایاب پیشکیشی سه‌رکرده و حاکمین وان ده‌قهران دکرن، له‌وا  
هه‌میا پیشوازیه‌کا گه‌رم بو دکر و هه‌می کارین وی ب سانا‌هی  
دئ‌خستن، هه‌تا گه‌هشتییه واری ئه‌فراسی‌پاشای و هیشتره‌کا  
تاییه‌ت یا بارکری ژ زیر و زیف و که‌لوپهلین نایاب، بو  
ئه‌فراسی‌پاشای کره دیاری و پی دا زانین کو بازرگانه‌که شوله  
ژ چ نینه ژبلی بازرگانیی و قازانجی.

هه‌یامه‌کی ل ویرئ ما.. زانی کو گولپه‌ری هیزارا دل‌به‌را وی،  
ئه‌وا ئه‌و شه‌یدا و سه‌وداسه‌رکری، یا ده‌سته‌سه‌رکرییه  
دعولیه‌کیفه و ژبه‌ر کریارا وی یا ئابرووچویی دگه‌ل به‌رزی،  
ئه‌فراسی‌پاشا ناهیلیت ده‌رکه‌ثیت.

دیاریه‌کا دی بو ئه‌فراسی‌پاشای هنارت و ژئ خواست کو  
بیینیت، پاشی چه‌ند روژان ئه‌فراسی‌پاشای هنارته دویف را.  
به‌رزی دگه‌ل دایکا خوه چوو، دوو جاران هندی ئه‌وا بوری..  
دیاری بو برن.

ئەفراسياپاشای گەلەك كه يفا خوه پى ئينا و ب گەرمى  
پيشوازى يا وى كرى، بو قچكه كا دياريا ددهستى دايكا ويدا بوو.  
به رزى گوته ئەفراسياپاشای:

– ئەگەر ژلايى جەنابى وهقه ددهستور بيت، دايكا من دقيت  
سهرا ژنكين هنگو بدەت و هندەك دياريا بو ببەت.  
+ بلا كه رەمكەت.

پاشای هندەك خولام دگەل ھنارتن جەم ژنكا، به رزى دايكا  
خوه تيگەھاند بوو كا دى چ كەت و چ بيژيت و چيروكا خوه و  
گولپەرى ھيزارى ھەمى ب ريفه بو گوٹ بوو، كه فيكا گولپەرى  
ھيزارى ژى دا بوو ئى، كو بگەھيئتە دەستى وئى، دايكا وى  
گوئى:

– ئەز دلېرا تە نانياسم.

+ ئەگەر تە ديت دى نياسى، چونكو د ئى دنيدا چ كەس و چ  
تشت ژ وئى جوانتر و سپەھيتر نينن.

دايكا وى گەھشتە ناڤ ژنكا و ديارى بين جوان دانەڤى، ديوانا  
دايكا گولپەرى ھيزارى، يا مشتى تورين و پەرى بين جوان  
بوو، دايكا به رزى چاڤى خوه ل ھەميا گيژا بەلكو چاڤى وئى ب

گولپه ری هیزارئ بکه فیت.. دایکا گولپه ری هیزارئ تی ئینا دهر  
کو میقانا وی یا ل کچه کی دگه رییت، ئیکسه ر گوتی:

– بیلا یین مه مشتی که نیزه کین جوان و سپه هینه.

+ ههر زیده بین و پایه بلندی و سه رکه فتن د ریکا هه وه دا  
بییت.

– ل تیرانی هه میی، که سه ک ژ فان جوانتر نین.

+ تو راست دبیژی، هه ژی هنگونه، پیروژ بن، لی من ب  
گوه کی یا بهیستی کو فان که نیزه کان خاتوونه کا سپه هی و  
جوانتر یا هه ی و دبیژن که سه ک ژ وی جوانتر نینه.

– (ب ئاخینگه)، هه رام زاده کی ئیرانیان یا ئیخستیه د تور  
ئه قینی یا خوه دا، پاشای ژی پی زانیبوو، نهۆ ژی دعولیه کا  
بلند فه یا دهسته سه رگری، ژبلی هنده ک که نیزه کین تاییه ت، نه  
که س دبینیت و نه که سی دبینیت.

+ ئەز زۆر هه ز دکه م ببینم، دیاریه کا ژ هه ژی وی من یا بو  
ئینای، من دقیت بده مه قی.

– ئەز ژی هه ز دکه م به لکو دله ک دله کی وی بده ی و جاره کا  
دی بشیت هه ما بگرنژیت.

پیکھے چونہ جہم گولپہری ہیزاری و دایکا بہرزی گہلہک  
کہیف پی ہات، چونکو ہہروہکو کوری وی دگوت یا  
وہسا بوو، دیاریا وی دا ئی.

پشتی دیاریا خوہ فہکری و گوستیلا خوہ تیدا دیتی، گہش  
بووٹھ و گرنژین ل سہر لیقین وی ہاتہ نہخشاندن، کہیفا دایکا  
وی ژی گہلہک پی ہات، گوٹہ دایکا خوہ:

- ئەز حەز دکەم ئەز ب تنی دگەل ئی ژنکا بازرگان ب ئاخفم.  
+ بلا، ئەز قوریان.

ہہمی دەرکەفتن و ئیکسەر پرسیار ژی کر.

- کا خودانی ئی کہفیکئ؟

+ یی دباژیریدا.

- بازرگانا خوشتقی ئەگەر... (بہری گوٹنا خوہ تہفاقکەت).

+ بازرگانا چ و حالی چ؟!...

- ما تو نہ بازرگانی؟

+ نہخیر، ئەز دایکا بہرزیمہ و ئەم ژبەر تہ بین ہاتین.

گولپه‌ری هیزاری خوه تیوه‌رکر و دلنی وی خوش بوو، پشتی  
ماچیکرن و که‌یف پی هاتنی گوتی:

- دی چه‌وا شیم به‌رزی بینم؟

+ یا ب زه‌حمه‌ته.

- پا چاره چیه؟ دقیت هر بینم، ئە‌گەر دی مرم.

+ ئەز بم و نه تو...

- دا بوته بیژم: من ریکه‌کا‌ه‌ی کو ئەم هه‌قدوو ببینن.

+ که‌ره‌مکه بیژه.

- بیژه به‌رزی بلا پاش نیقه‌کا شه‌قی بهیت و ل به‌ر دیواری  
عولیی راوه‌ستیت، هر ده‌می من زانی.. ئەز دی چمه سه‌ربانی  
عولیی و دی خوه تیدا هاقیم، ئە‌گەر ئەز فه‌گرتم، ئە‌فه ئەم  
بوینه بین ئیک، ئە‌گەر زی ئەز که‌فتم و په‌قیم، دی ژ کول و  
کوفانین خوه قورتال بم.

+ ما چ ریکین دی نینن؟

- ب هزرا من ئە‌فه باشتترین ریکه، تو بیژه وی کا دی چ  
بیژیت.

سپیدئ خاترا خوه ژئ خواست و زفریقه مالا خوه، بهرزی د  
ریکیدای یی راوهستانی بوو، هیشتا نه ناخفتی گوتی:

- ته دیت؟

+ بهلی من دیت.

- چ گوت؟

چیروکا وی و جوانی یا وی، هر ژ روژا بهرزی کرییه دبنی  
بیرا سوله یماندا و زینانکرنا وی د عولیه کا فه دهردا هه می بو  
گوت و پاشی پیلانا وی ره فاندنی ژئ بو گوت، بهرزی ب  
گرنژینه کا بی گونه هفه گوتی:

- پا خوڼه دا دگهل ته هیت.. هوسانه !!

+ لئ نه ف ریکه گله ک یا ب زحمه ته.

- ب راستی، راسته یا ب زحمه ته، لئ نه م ژئ دئ هه ولده یین.

ئیکسه ر ئیکدهستی خوه هاقیته دناف سوحبه تیدا و گوتی:

- فه گرتنا وی ب هیفیا منفه.

+ چه وا؟



- هیشتا خوه نه هاقیتی ب هیژا سحر به ندیی دئی قه گرم و دئی  
که مه ددهستی ته دا.

به رزی گهش بوو قه و گه لهک که یفا وی هات، دهمژمیر د  
هه ژمارتن کا کهنگی دئی بیته شهف و دئی یارا خوه بینیته قه.  
پاش نیف شهقی، به رزی و ئیکدهست دگه لهندهک خولامان  
کو (لهشکه ری) وی بوون، چوونه جهی ژقانی، شیر و  
مه رتالین خوه ژی دگه ل خوه برن نه کو بویه ره کی ژنشکافه  
روو بدهت.

گولپه ری هیزارئ بانگ کره به رزی کا ل ویرئ یه یان نه،  
به رزی ژی گوتئ: ئه ز یی ل فییره؛ "خوه پاچی" .. دئی ته قه گرم،  
زیره قانین عولیی گوهل دهنگی به رزی بوو، گولپه ری هیزارئ  
خوه هاقیت و هیژ ل ههوا ئیکدهستی قه گرت. به ری بکه ته  
ددهستی به رزیدا زیره قان گه هشتنی و بو شه.

ل ده سپیکئ به رزی ب تنی به ره قانی دکر و نه دقیا کوشتنی  
بکهت، لی پشتی زیره قان زور بووین نه چار بوو، کو کوشتنی  
بکهت. ئیکدهستی گوهل نالین و دهنگی بریندار و کوشتیان  
بوو، لی وی ب تیرانیانقه بوو.. دلی خوه دا دگوت: "ئهف  
کوشتنه هه می سهرا ژنکه کینی.. کا دا سهحکه می کا ئهف ژنکه

ب بهر فن کوشتنی ههمی دکهفیت یان نهء.. گولپه‌ری هیزار  
کیشا بهر روناھیه‌کی، دهمی دیتی و به‌ری وی ب جوانی یا  
وی کهفتی ئیکسه‌ر دلئ وی ل به‌ری خراب بوو، گولپه‌ری  
هیزار ره‌فاند.

دهمی گولپه‌ری هیزاری دیتی یا ژ باژی‌ری دهیته ده‌ری‌خستن  
گوئی: تو چ که‌سی و دی من کی‌فه به‌ی؟

+ ئەز ئیکده‌ستی مازنده‌رانیمه و دی ته بو‌خوه به‌م.

– حه‌رام زاده، ما ئەز یا ته مه؟ تو ب کی‌ر خولامینی یا من ژ  
ناهی.

+ ئەز ب کی‌ر بهیم یان ب کی‌ر نه‌هیم، تو بو‌منی و نا بیت تو  
بو به‌ری بی، ئەم بین ئیکین و ئەو بی بیانییه.

– هه‌ی خائین، ئە‌گه‌ر تو می‌ر بایه، ته خیانه‌ت دگه‌ل بابی من نه  
دکر و نه دبوویه خولامی به‌ری.

+ ئە‌فه ئەز زقریمه‌فه و من حیله ل به‌ری ژ کرم.

– بی فیلباز هه‌رده‌م فیلبازه، تو خائینی و ئەز دگه‌ل چ خائینا  
ناچم.

+ ته بقیّت یان نهقیّت دئ دگهل من هیئی و دئ بو من بی.

دهمی ژباژییری ده رکهفتین، زیره فانه کی خوه نیزیکی به رزی کر  
و گوئی :

- ئیکدهستی په ریا ته یا ره فاندی و بری!

هر دهمدهست به رزی شهر هیلا و دویف ئیکدهستی را  
چوو، له شکرئ وی ژئ دا دویف، دهمی دایکا وی و ئه وین  
ماین ژئ زانی، ئه وان ژئ هه می مال و زیړ و زیقین بازرگانی  
یا خوه هیلان و ب دویف به رزی کهفتن، لی ئیکدهستی ب  
سحر به ندی ره فاند بوو، ئیدی به رزی قیرا نه دگه هشت، ل  
جهکی راوهستان، به رزی پر ژ که ربه گوت:

- خوه ناچیته ئاسمانان، دئ هر دهستی من گه هیتی.

\*

ئیکدهست ب گولپه ری هیزارفه گه هشتنه ناف جادوویا و  
ئیکسه بره دیوانا مه زنی وان، مه زنی جادووی یا پرسیار  
ژیکر: تو چ که سی و تو ژ کیفه دهئی؟

+ ئەز ئیکدهستی مازنده رانیمه و یی ژ بهر ئە فراسیا پاشای  
ره فیم.

– ٺه و چ ڙنڪه ڊگهل ته؟

+ ٺه ٺه ڙنا منه، ٺه ڙي هاٿيم ڊا ل نڪ هنگو ب ٺه ٺه وييم و  
دهستي ٺه ٺه ڙاسيا پاشاي نه گه هيته من.

بهري مه ڙني جادوويي يا ب خير هائني لي بڪهت و برياري  
بدهت ڪو ڊي حه وينيت.

گولپهري هيڙاري ب دهنگه ڪي تيڙ و فه رماندهي گوتي:

– ٺه ڙ نه ڙنا ويمه و نه چ يا ويمه، ٺه ڙ يا ب ته عدا ره ٺانديم و  
دقيت حيلي ل هه وه ڙي بڪهت.

+ پا بوچي تو ڊگهل هاتي؟

– ٺه ڙ دل به را به رزميه و ده مي ٺيڪدستي ٺه ڙ ره ٺانديم و ٺينايه  
ٺيره، به رڙي ب شهريٺه يي مڙول بوو.

مه ڙني جادوويي يا باوهر ڙ گولپهري هيڙاري ڪر و فه رمان ڊا  
ڪو ٺيڪدهست بهيته دهسته سه رڪرن و گولپهري هيڙار ڙي  
دناڻ ڙنڪا ڊا بيت هه تا چاره ڪي بو ڊينن.

\*

به‌رزی زانی کو ئیکدهستی په‌نا یا بریبه‌ناف جادویی یا و یی  
دناف و اندا فه‌ه‌ویای و گولپه‌ری هیزار ژی یا دگه‌ل وی، دگه‌ل  
هه‌قالین خوه‌هاتن.. هه‌تا گه‌هشتینه‌په‌رافنی ده‌فه‌را وان، گیوی  
گوتی:

- ئەم دکیمین، ب هزرا من ئەم هیرش نه‌که‌ینی باشتره.

+ پا چ بکه‌ین؟

- کاغه‌زه‌کی بو بهینره و ژی داخوازکه‌کو په‌ریا ته‌بزفرین و  
ئیکدهستی ژی ب دیلی بکه‌نه‌ده‌ستی مه‌دا.

+ ئەگه‌ر وه‌نه‌کر.

- ژنوو ئەم دی هیرشکه‌ینی و دی ب خوینی ژی ستینین.

به‌رزی قاییل بوو، کاغه‌زه‌ک بو مه‌زنی جادویی یا نفیسی و  
تیدا داخوازا ته‌سلیمکرنا ئیکدهستی و زفراندنا گولپه‌ری  
هیزاری کر، هه‌روه‌سا گوت بووی کو هه‌تا نه‌و هون بیتلایه‌ن  
بووینه و مه‌نه‌قیت چ شه‌پان دگه‌ل هه‌ف بکه‌ین، چونکو هه‌تا  
نه‌و ئەم دوستین هه‌قین، ئەقجا نا بیت ژبو ئاریشه‌کا بچووک  
ئەم دوستینی یا خوه‌ژ ده‌ست بده‌ین.

ل لایئ دی یئ کاغہ زئ ژئ نفیسی بوو، ئە گەر ئەقا مہ گوتی..  
ہنگو نہ کر، پی بزائن کو ئەز بہرزی یئ کورئ سوہرابی  
نہقیں روستہ میمہ، دئ ہیرشہ کئ ئینمہ سہر وہ و دئ وارئ  
ہنگو چول کہم و ئاخا ہہوہ ژئ دئ کہمہ جہورا و بہمہ  
زابلی، ئانکو کتہ کئ ژئ ژ ہنگو ناہیلیم.

کاغہز گہ ہشتہ دەستی مہ زئ جادووی یئ، گہ لہک کہ یف پی  
ہات و بریاردا کو ہر دووان بکہتہ دەستی بہرزیدا و  
پہیوہندی یئن خوہ دگہل بنہ مالا زابلییان تیک نہ دەت.

ئیکدہستی گوتئ:

– ئەز باوہرناکہم، زابلی ہوسا ب سنج بن، کا کاغہزا خوہ  
باش بخوینہ.

+ من ہمی یا خواندی و گہ لہک یا جوانہ.

– سہ حکہ لایئ دی یئ کاغہ زئ، کا چ نہ نفیسیہ.

دہمی گہ فا بہرزی خواندی ناچاقین وی تیکچوون و ئیدی چ  
ل پیش چاقین خوہ نہ دیت، گو تہ ئیلچی یئن بہرزی.

– بیژنی نہ ئیکدہستی و نہ گولپہری ہیزاری نا دہمہ فی.. ئوو  
کا چ دکہت بلا وہ بکہت.

ئیکدهستی گۆتی:

– ئه‌فه به‌رزی یی کورئ سوهرابییه، ئه‌گه‌ر ته‌ شهر کر دقیت  
کارئ خوه باش بکه‌ی.. ئه‌گه‌ر نه، دئ شکین، ئه‌ز دزانم ئه‌و  
حه‌رام زاده چ په‌هله‌وان و سته‌مکاره‌کی دل‌ه‌قه.

مه‌زنی جادوویی یا پشته‌ی هزرکرنه‌کا کوور بانگ کره‌ برازیئ  
خوه و گۆتی:

– هه‌ره‌ نک دئوئ سپی، بلا ب میلاکا خوه‌فه‌ بخوینیت و هه‌میا  
کووره‌که‌ت هه‌تا ئه‌و ب خوه‌ دناڤ پیساتیی خوه‌ دا دمرن.  
هه‌ر ده‌ملده‌ست برازیئ وی گه‌هسته‌ نک دئوئ سپی و وی  
ژی ب میلاکا خوه‌ فه‌خواند.

به‌رزی ب هه‌می یاوه‌ر و ئیلچی و خولام و له‌شکه‌ری خوه‌فه‌  
ته‌ڤدا کوره‌کرن و ب چولا که‌فتن، نه‌ دکارین هه‌رشکه‌نه  
جادوویی یا و هه‌روه‌سا نه‌ دشیان بزقرنه‌فه‌ ژئ.

\*

ده‌نگوباسین به‌رزی و گئوئ گوه‌ده‌رز و یاوه‌رین وان گه‌هسته  
روسته‌من زالی و پرانی یا په‌هله‌وانین بنه‌مالا زابلئ پی زانین.

هر ئيكي ژلايخ خوهڅه بهرئ خوه دا كوچكا روسته مي كا دئ  
چ فرمان دوت، پشتي همي خرځه بووين، روسته مي فرمان دا  
كو ديسا ئو دگل گوسته همي ب تنئ دئ چيت و كه سئ دئ  
دگل خوه نابهت، چونكو دترسيا كو ترس ب كه فته دئ  
جادوويي يا و ژترسا دا بهرزي و گيوئ زافايي وي بكوژن.

ل به يانا سپيدا ددويځدا روسته م و گوسته هم كه فته رئ و  
به رهځ واري جادوويي يا چوون. هه يامه كي ب ريځه بوون،  
كه هشتنه ناځ بيده رهي.. روسته مي دهواري خوه بهر دا كو  
بچهرت و وي ژي بيهنا خوه څه دا.

ژنشكه كيځه روسته مي ديت زهلامه ك يئ دهيت و مله يه كا  
دده ستيدا، دهملده ست مله يه ك ل ناځ چافين ره خشي به له ك  
دا، روسته م راست رابووځه و دهستي وي گرت و گوئي:

– هه مي هه سپ نه بين قوتانينه!

+ بين قوتانينه... ئو ئه گه ر ل ناځ بيده را مروځي بچهرن، بين  
كوشتنينه ژي.

– نه خير تو يئ خه له تي، هه مي هه سپ نه بين قوتانينه.



+ ما چ ل ته كهفتيه ئاڤى، خواها ئه نيا منه ههسپى ته لى  
دچهرت.

- تو راست دىڙى، لى ته خهلهتى كر كو ته ههسپ قوتا.

+ ما ته خهلهتى نه كرىيه ته ههسپى خوه بهردايه سهر بىدهرا  
من، ما ته دڤيا ئه ز پيڤه ماچيكم.

- دا ئه ز بو ته بىڙم....

(ئاخفتنا وى برى) و ژكه ربه گوتى: "بو من چ نه بىڙه، زوو به  
ژ ڤيره هه ره ئه گهر دى خوه كرئت بىنى."

+ ما دى چ كهى، دا ئه ز خوه كرئت بىنىم!؟

- دى ڤى ملهينى دعويرى ته را شكينم.

+ ما كى دىڙت تو دى شىي وه كهى!؟

- وهى يى... هيشتا دىڙت تو نه شىي ژى...

ئاخفتنهك ژ وى ئىك ژ بى دى.. دبن كه فشين هه ڤچوون، ل  
دهسپىكى روسته مى سڤك بهرى خوه ددابين، لى پشتى شهري  
وان بوويه راستى، روسته مى زانى كو ئه ڤه نه جوتيارهكى  
هه چكو هه يى يه، بهلكو په هله وانه كى پى چىبووى و ب شه رته.

بیہنہ کئی مانہ پیکھے.. جار ئه و یی روستہ می دہ تہ سہرئ  
مہیدانی و جار روستہ می یی وی دکیشتہ بنی مہیدانی، روستہ م  
وہرمت و سور بوو، کہر یی وی قہ بوون، راکیشا بہر سینگئ  
خوہ و ژووردا ل عہردی دا، چوکئ خوہ دانا سہر سینگئ وی  
و دہست دا کیربرئ دا سینگئ وی شہق بکہت، ئاخینکہک  
راہیلا....

روستہ می تفکرئ، پہرموچکین تفا وی و ہکو سہچمین رساسی  
بوون ب ناٹ چاٹانقہ، روستہ می گوتئ:

- ما تو شہرم ناکہی ئاخینکا راہیلی، ما دہم تو ئہف نہ  
مہردہیی بلا تہ شہرئ پہلہ وانا نہ کربا..

+ کا پیچہ کئ چوکئ خول سہر سینگئ من سست کہ دا بو  
تہ بیژم.

روستہ می چوکئ خوہ ژ سہر سینگئ وی راکر و گوتئ:

- بیژہ کا تہ چییہ؟

+ جارئ تو ب وی کہیہ یی تو دحہ بینی.. تو نہ روستہ می  
کورئ زالی یی؟

- بہلی ئہز روستہ می زالی مہ.

+ ڦيڄا دا بو ته بيٽڙم ڪا ٽاڇينڪا من ڙ چ بو.

– ڪا بيٽڙهه؟!...

+ يا ٽيڪي چ جارن سهرا مالي دونيايي من شهري ڪهسي  
نه ڪرييه و شهري من و ته ڙي سهرا مالي دونيايي بو. ٽو  
سهرا مالي دونيايي من مرنا خواه ددهستين ته دا ديت.. ٽه ڦه  
ڙي بو من گهلهڪ يا نه خوش بو!!... يا دووي ڙي ٽه وه هندي  
ٽه هه هه تا نهو هيٽ ڪهسي پشتا من نه دانايه سر عهدي،  
من زورانبازي دگل گهلهڪ پهله وانين ناقدار يا ڪري،  
ڪهسهڪ نه شيايه من، من نافودهنگي ته بهيست بو، دلي مندا  
بيو مهراق ڪو روڙهڪي ٽه م خواه ليڪدهين، لي ته ٽه دانامه  
عهدي بهري ٽه بزائم ڪا تو ڪيبي.

ٽاڇينڪا من ڙ بهر ڦان هر دوو ٽه گهران بو، نه ڙ بهر پيچه ڪا  
خويني بو، ٽه گهر ته بقيت ڙنوو من بکوڙه.

– ٽه گهر ٽه نه ڪوڙم دي بييه هه ڦالي من؟

+ وهي مالا ته.. چهوا نا بمه هه ڦالي ته.

– سوز و پهيمانا بده من ڪو خيانه تي ل من نه ڪهي!!

+ ٽه نه ٽه ميڙم سوز و پهيمانين خواه بشڪينم.

چوونه سهر و ستوئ ئيک، سوز و پهيمان دانه ههف کو ههتا  
ههتايي بمين ههقالبهندين ههف، گوته روسته می:

– دئ ئهفروکه ل نک من بن و پاشی کا ههوه چ کار ل وهلاتی  
مه ههیه، یا من پئ چئ ببیت دئ بؤ ته کهم.

+ نهخیز، ئهگهر بهری ههر تشتهکی ته ری نیشا مه دابا.

– ری یا کیفه؟

+ بؤ ناف وهلاتی جادوویی یا....

ئهفه وهلاتی جادووییانه، هنگو چ کار ههیه دابو هنگو بکه م؟!

+ هندهک مروقیئن مه ب کاریگه ری یا سحرئ بین هاتینه  
کووره کرن، مه دقئیت ببینین.

– ئه و کووره بین ل فان چولان ب خوڤه درین و نزانن دئ چ  
که ن، مروقیئن ته نه؟!

+ بهلی هه ما دئ ئه و بن.

– باش بوو ئه م بوینه هه قال.

+ بوچی؟

- نهو تو ژى وهكى وان لى هاتبای!

+ چهوا!؟

- ئەفه سحرا دیوى سپیه، ههردهمى ب میلاکا خوهفه بخوینیت،  
ههه کهسى بقییت دى کوورهکهت.

+ پا چاره چیه؟

- ئەز دى بوته بیژم.

+ کهرهمکه.

- نهو دهمى نفستنا دیوى سپیه، دهمى دنقییت چل روژان  
دمینته د خه ودا، ههردوو پین خوه ژى ب دهرى شکهفتا خوه  
یا ل بهر سویلاقی فه دنیت، داکو ههه کهسى ههولدهت بچیته  
دژوورقه زوو هشیار بیت، کهس نه ویریت نیزیکی شکهفتا وی  
ببیت.

+ ئەز چ بکه م.

- دقیت تو بگه هییه دشکهفتیفه، کا چهوا دچی ئەز نزانم، لى  
ههه دهمى تو گه هشتی دقیت دهملدهست وی بکوژی و

هه‌رده‌می ته ئه‌و کوشته دیسا ده‌ملده‌ست دفتیت سینگی وی  
شه‌تکه‌ی و میلاکا وی بینیه‌ ده‌ر.

+ ئوو پاشی!؟

– هه‌ر ده‌می ته میلاکا وی که‌لاشت، بینه‌ ده‌ف من ئه‌ز دی  
مروفتین ته‌ ساخکه‌م.

\*

ئیفاری روسته‌می کاری خوه‌ کر و قه‌ستا ده‌ری شکه‌فتا ل به‌ر  
سویلاقی کر، ده‌می نیزیکی شکه‌فتی بووی.. دیت هه‌ر دوو پین  
دیوی مینا ده‌رگه‌هان ب ده‌ری شکه‌فتیقه‌ نه‌، ژ سویلاقی بووی  
هه‌تا گه‌هشتیه‌ نک پین وی، رمه‌ک دانا پیه‌کی وی، رم ژ ره‌خی  
دی یی پی ده‌رکه‌فت، دگه‌ل فی زه‌رگه‌هی دیوی پین خوه‌  
کیشانه‌ دژوورقه‌ و دگه‌ل کیشانا پیا روسته‌می خوه‌ هافیته‌  
دژوورقه‌ و ده‌ملده‌ست کیبر بر دا سینگی وی و شه‌تکر، میلاکا  
وی ده‌ریخست و بره‌ نک بیده‌رقانی، میلاک هافیته‌ دکوشا  
بیده‌رقانیدا و گوتی:

– ها ئه‌فه‌ میلاکا دیوی سپیه‌.. کا دی چ لی که‌ی!؟

بیدەرڤانی ئەو میلاک ب باشی قه لاند، پاشی هوور هوور کر،  
 وهکو کلچیفی چاقین ژنکا لیتهات.. پاشی ههرسییان ئەو  
 هوورکی مینا کلچیفی هلگرت و چوونه نک بهرزی و ههقالین  
 وی، هه که سهکی هندهک هوورکی میلاکی ب چاقین وی  
 وهرکر با و ئەو هوورک گه هشتیا چاقین وی... ئیکسه ر دا ساخ  
 بیت.

روسته م ل بهرزی دگه ریا، بهرزی و دایکا خوه د نهاله کیدا  
 بوون. روسته می ئەو دیتن و ئەو ژی ساخکرن، چوونه  
 سه روستوین هه ف، مه خمه را دیوی ژی کره دیاری بو بهرزی  
 یی نه فیی خوه، گولبهارا کچا دیوی ژی بو خوه ئینا و بو ژنا  
 وی. پشتی بهرزی و گیو و هه می یاوه رین وی ساخ بووین،  
 روخسه ت ژ روسته می خواست کو هیرشه کی بکه ته سه ر  
 وهلاتی جادوویی یا.

روسته می روخسه ت دای و دگه ل چوو، یی کوشت کوشت و  
 یی گرت گرت ویی ره فی ژی ره فی، که لا دلای بهرزی ب تنی  
 ئیکده ست بوو، گه له ک لیگه ریا لی ره فی بوو، خوه گه هاند بوو  
 ئە فراسیا پاشای.

دقی لیگه ریا نیدا بهرزی ب سه ر گولپه ری هیزاری هه ل دبیت و  
 بو خوه دئینیت و هه می پیکه دزقرنه قه زابلن.. هه می خزینه و

گه نجینه وکه چ و ژنکین جادووییان ژى یا وان فیای دگهل خوه  
ئینان و چ تشتی نه فیاین ژى سۆتن.

ب سه رکه فتنین خوه دلخۆش بوون.

جاره کا ب فه گه ریا نا به رزی.. ههفت روژ و ههفت شه فان کره  
سه ما و له بیژتن و دهستقوتان و فه خوارن و که یف و شادی.  
هه ر ئیک گه هه شته مرادا خوه.. هه ژار و به له نگاز ژى ب  
دلخۆشى یا سه رکر دین خوه دلخۆش دبوون.





## سوپاسی

ل داوی یا ئه نجه مدانا فی کاری کلتوری، ئه ز ژ دل سوپاسی  
بین خوه ئاراسته ی هیژا (داود عه لی حه جی سلیمان باله تهیی)  
دکه م کو هه ر ژ ده سپیکا پهیدا بوونا فی هزری د سه ری مندا  
و هه تا ب داوی هاتنا نفیسینا وی، دگه ل مندا بوو.

هاریکاری یا من یا کری دکومکرن و فهوژارتن وتویژاندن و  
ژیک فافارتنا شیوازین جودا جودا بین فی چیروکی دناف  
جفاکی مهیی کورده واریین دا.

– داود عه لی حه جی سلیمان باله تهیی: ل سالا (۱۹۳۰)ی، ل  
گوندی باله تهیی – ده قه را مزووری یا ژ دایک بوویه و ل سالا  
۲۰۰۰ی چوویه بهر دلوفانی یا خودی.